लुकाऱे साप्तुबा येऱसुऱे कुसुनाइङ्
निःसुम्

येऱसुऱे कुयाःम्बेओ पोःक्खेऱबा हिन्दोःक्हाʔ पोधक् चोःक्मा फाʔआङ् कन् साप्पन्निङ्ग लुकाऱे साप्तुआङ् थियोफिलस मेऱप्मनाबा मनाःन् हाक्तुबा सक्इङ्घङ्लो॥

कन् सुनाइङ्ङिल्लेऱ येऱसुःन् अक्खेलʔरिक् ओसेःन्दाङ् चोगुʔ–येऱसु ख्रिस्तेऱन्इस्राइलि लुम्मो ताः लʔरिक् माङ्हेऱक् चोःक्मनाबा सेऱन्लप्दाङ्बा नु खुनेऱʔ केऱरेऱक् मेऱन्छाम् सुवाङ्हाʔ ताङ्गेऱसेऱःप्पारो॥ खुनेऱʔग इनोगेऱन् तुक्खेओ केऱवाʔबाहाʔ नु याङ्गेऱसाʔबाहाʔ केऱरेऱक् सुनाइङ् इङ्भोःसेऱ निङ्वाʔफुमाङ्ङिल्लेऱ इक्सादिङ् खाम्बेःक्मो पाङ्घुबारो॥ कन् सुनाइङ्ङिन् काक् परिक्पा तुक्खेओ केऱवाʔबाहाʔरेऱ लागि साप्तेऱबारो॥ कप्मो, सिक् केऱसम्बा पाःन्निन् नुःरिक्काङ् निःदेऱत्लो, कुजेऱक्को साप्पन्निल्लेऱ कुहेःक्सिङ्मो येऱसुःन् इक्सादिङ् खाम्बेःक्मो सावाःन्छिङ्बा नु कुनुप्मा लक्को खुनेऱʔ साङ्ग्राम्पेदाङ् थाःङ् पेबा पाःन्निन् साप्तेऱआङ् पत्लो॥

येऱसुःन्साङ्ग्राम्पेदाङ्ङो थाःङ् पेआङ् ख्रिस्तानि नसाःन्निन् पोःरेऱर काक् पिसाङ् सेऱःरेऱर पेबा पाःन्निन् लुकाःल्लेऱ "सेःक्युक्मिबाहाʔरेऱ खुनिʔ याःम्बक्किन्" मेऱप्मनाबा साप्पन्नो साप्तुआङ् वाʔरो॥

थामिङ्

निःसुम् १.१-४
बप्तिस्मा केऱबिबा युहुन्नाःन् हेऱक्क्याङ् येऱसुःन् सावाःन्छिङ्बा नु अङेःक्वा वयेऱबा येऱम् १.५-२.५२
बप्तिस्मा केऱबिबा युहुन्नाःल्लेऱ कुमाङ्सेवा याःम्बक् ३.१-२०

येसुःन् बप्तिस्मा पोःक्खे़बा नु माफे़न्साम्मिल्ले़ कुनिङ्वाʔ साʔरुबा ३.२१-४.१३
गालिल थुम्मो ये़सुरे़ चोगुबा माङ्सेवा याःम्बक्हाʔ ४.१४-९.५०
गालिललाम् यरुसले़म थारिक् ९.५१-१९.२७
यरुसले़म्मो कुनुप्मा ये़त्नाम् १९.२८-२३.५६
ये़सुःन् सिःमे़न्लाम्याम्मो हिङे़आङ् साङ्ग्राम्पेदाङ्ङो पेबा २४.१-५३

लुकाःल्ले़ ये़सुरे़ कुयाःम्बेओ साप्तुʔ

1 आदाङ्बा तुम्म्याङ्हाङ् थियोफिलसे,* यरिक् मनाहाʔरे़
आनिगे़ लुम्मो ये़सुरे़ कुयाःम्बेओ पोःक्खे़बा हिन्दोःक्किल्ले़
पोधक्किन् मे़साप्तुआङ् वाʔरो॥
2 खे़न् हिन्दोःक्हाʔग कुहेःक्सिङ्माआङ्धो आबाङे मिक्किल्ले़
के़निःबाहाʔ नु बा कल्ले़ कुयाःम्बेओ सुनाइङ् के़से़बाहाʔरे़ आनिगे़
मे़जे़क्तिगे़आङ्वाʔ॥
3-4 हे़क्केःल्ले़ आनिगे़ लुम्मो पोःक्खे़बा के़रे़क् पाःन्हाʔ
कोःम्भो चोगुङ्ङाङ् वाʔआ हे़क्क्याङ् खे़ने़ʔ के़लागि साप्मा
नुःबा पोःङ् के़लʔबान् इङ्गाʔआङ् इःत्तुङ्लो, हे़क्केःल्ले़ खे़ने़ʔ
के़हुʔसिङ्बा काक् पाःन्हाʔ से़क्खाए लʔरिक् कुसिङ् के़निःत्तुर
फाʔआङ् थे़प्पे़त् साप्तुङ् पिने़आङ् वाʔआरो॥

माङ्लाइङ्बाल्ले़ युहुन्नारे़ कुसावाःन्छिङ्माल्ले़ कुयाःम्बेओ पाःत्तुʔ

5 यहुदियास्मा हे़रोद हाङ्ङिल्ले़ कुये़म्मो अबिया
निङ्वाʔफुसाम्बाल्ले़ कुधाःक्को लत्छा जकरिया मे़प्मनाबा

* **1:1** □□□□□□□□□–□□□□□□□□ □□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□ □□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□□, कर वेʔ यरिक्ले़ मे़निःरुर मे़घे़प्सुर फाʔआङ् ये़सुरे़ कुहिङ्मन्नोबा कन् पाःन्हाʔ काक् पिसाङ् हाङ्मा खुने़ʔ कुनिङ्वाʔ वाʔ॥

निङ्वाʔफुसाम्बाधिक् वये़॥ खे़ल्ले़ मेलिङ्गे़न् कुमेःत्
इलिसिबाःन्नाङ् हारुनरे़ कुमुʔइदाङ्सा वये़रो॥
6 खे़ङ्हाʔ ने़प्माङ् निङ्वाʔफुमाङ्ङिल्ले़ कुनिःमाओ साम्योनिबा
वये़त्छिआङ् नुःरिक्काङ् साम्योथिम् के़इःप्पा के़नाःप्पा नु यहवे
दाङ्बाल्ले़ के़रे़क् कुइङ्जाःङ् के़घे़म्बा वये़त्छिरो॥
7 कर खे़ङ्हाʔरे़ खुन्छिʔ सा-ए मे़होःप्ते़, थेआङ्भे़ल्ले़ इलिसिबारे़
कुसामुʔइ खक्सिङ्ङाङ् वये़, हे़क्क्याङ् ने़प्माङ् काप्पोबा काप्मोमा
तुम्से़त्छिआङ् वये़त्छिरो॥
8 थिक्ले़ङ् जकरियारे़ निङ्वाʔफुमाङ्ङिल्ले़ कुदगि
निङ्वाʔफुसाम्बा पोःङ्माआङ् सेवा चोःक्मा लक् खोःसु,
थेआङ्भे़ल्ले़ कन् खुने़ʔ वये़बा लक्किल्ले़न् सेवा चोःक्मा
ये़म् वये़रो॥
9 निङ्वाʔफुसाम्बा थिम् कुइसिःक् यहवे दाङ्बाल्ले़
कुमाङ्हिम्मो पेःक्माआङ् साङ्सिङ् हाःम्मा लक्रे़ लागि
निङ्वाʔफुसाम्बाहाʔरे़ तʔयाःन्सोःन्मे़गे़ःसुल्ले़ खुने़ʔ खोःसुआङ्
वये़रो॥*
10 हे़क्क्याङ् साङ्सिङ् हाःन्दुल्ले़ लाःक्कात् यरिक् मनाहाʔ सेवा
चोःक्से़ मे़जुप्से़आङ् तुवा चोःक्नु मे़ये़बे़॥
11 हे़क्क्याङ् साङ्सिङ् हाःम्मादे़न्निल्ले़ चुप्साङ् ले़प्माङ्
माङ्लाइङ्बाधिक्* ओःन्धाक्सिङ्लो॥

---

* **1:9** □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□ (लाम्दिःक्३०.३४-३८)॥ * **1:11** □□□□□□□□□□□□□–□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□

12 हे़क्के:ल्ले़ जकरियारे़ कुयङ्मा के़रे़आङ् कुगि:माल्ले़
युम्सुङ्मा पो:क्खे़,
13 कर खे़न् माङ्लाइङ्बाल्ले़ खुने़ʔ मे़त्तु,
“मे़गिसे़न्ने़ʔओ जकरियाए! आल्लो खे़ने़ʔ के़जोगुबा तुवा:न्
निङ्वाʔफुमाङ्ङिल्ले़ खे़प्सुआङ् वाʔरो॥ आल्ल
मेलिङ्गे़न् के़मे:त् इलिसिबारे़ ये़म्बित्छाʔसा:धिक् के़गत्
के़बिʔरो॥ खे़न् अङे़:क्वा:न् युहुन्ना मिङ् वा:त्ते़ʔओ॥
14 खे़ने़ʔ के़स:त्ताङ् ये़ये़ के़लʔरो॥ हे़क्क्याङ् अङे़:क्वा
सा:गे़वा:न्छिङ्बा पो:ङ्बाल्ले़ चोगुल्ले़ यरिक् मनाहाʔआङ्
मे़स:त्लो॥
15 थेआङ्भे़ल्ले़ खुने़ʔ दाङ्बाल्ले़ कुनि:माओ यम्बा पो:ङ्लो॥
खुने़ʔ चे़ल्ले़क्सेʔ थि: नु वेʔ आममबा थुङ्मा मे़नुʔने़न्लो॥
हे़क्क्याङ् सावा:न्छिङ्ङाङ्धोए सेसेमाङ्ङिल्ले़ कुधिम् पो:ङ्लो॥
16 खुने़ʔग यरिक् इस्राइलिहाʔ खुनिʔ निङ्वाʔफुमाङ् दाङ्बाओ
नु:क्तु तारुसिʔरो॥
17 खुने़ʔ माङ्निङ्वाʔपा:न् के़बा:प्पा एलिया:न्* कुइसि:क् थुम् नु
मुक्साम्मिल्ले़ कुधिम् पो:ङ्ङाङ् दाङ्बाल्ले़ कुलागि मनाहाʔ यारिप्
चो:क्मासि फाʔआङ् दाङ्बारे़ कुदगि पे:क्लो॥ खुने़ʔ पा:हाʔरे़
खुनिʔ निङ्वाʔइन्सा:हाʔ ले़प्माङ्, हे़क्क्याङ् लायोबाहाʔरे़
खुनिʔ निङ्वाʔइन्साम्योनिबाहाʔरे़ खुनिʔ सिक्कुम्दिङ् निङ्वाʔओ
नु:क्तुसिरो॥”
18 हे़क्क्याङ् जकरियारे़ माङ्लाइङ्बान् से:न्दोसु, “आक्खेआङ्
कन् कुसिङ्नि:त्तुङ्बाबे? इङ्गाʔआङ् काप्पोबा तुम्साङ्ङाङ्
वाʔआ॥ हे़क्क्याङ् आमे:त्तिन्नाङ् काप्मो तुम्से़आङ् वाʔरो॥”

* **1:17** □□□□□–□□□□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□ (८००) तङ्बे तगि के़वाʔबा लत्छा माङ्निङ्वाʔपा:न् के़बा:प्पा मना वये़॥ माङ्निङ्वाʔपा:न् के़बा:प्पा मलाकिरे़ तगिबा माङ्हुप्पो निङ्वाʔफुमाङ्ङिल्ले़ मसिह:न्नु:ल्ले़ मिसाक् तगि एलिया:न् इस्राइलओ पाङ्घुयु:सुʔ फाʔआङ् साप्तुआङ् वये़ (मलाकि ४.५)॥

19 खुने़ʔ मे़त्तु, “इङ्‌गाʔ निङ्‌वाʔफुमाङ्‌ङिल्ले़ कुदगि के़ये़प्पा
गाब्रिएल माङ्‌लाइङ्‌बाʔआरो॥ खे़ने़ʔओ कन् सुनाइङ्‌ङिन् ताःप्मारे़
लागि निङ्‌वाʔफुमाङ्‌ङिल्ले़ इङ्‌गाʔ पाङ्‌घाङ्‌बारो॥
20 कन् पाःत्तुङ्‌बा माङ्‌हे़क्किन्‌कुये़म्मो के़त्लो, कर खे़ने़ʔ नसाःन्
के़न्जोगुम्बाल्ले़ चोगुल्ले़ के़स्साःन् सामे़न्‌वाःन्छिङ्‌ङे थारिक्
के़बाःन् मे़लःन्ने़न्लो॥”
21 हे़क्केलʔरिक् माङ्‌हिम् लाःक्कात् के़ये़प्पा मनाहाʔरे़ थेआङ्
जकरियाःन् सुःसे़बे फाʔआङ् खुनिʔ निङ्‌वाʔ मये़र मे़हाङ्‌घुर
मे़ये़बे़रो॥
22 हे़क्क्याङ् जकरियाःन् लाःक्कात् लःन्दे़, कर खुने़ʔ पाःप्माए
मे़सुक्ते़न्लो, हे़क्केःल्ले़ हुक्चाःल्किल्ले़ मिक्सेःन् चोगुर पारे़,
हे़क्क्याङ् खे़ङ्‌हाʔरे़ खे़ल्ले़ माङ्‌हिम् सिगाङ् सुफोःन् निःसुबिला
लʔरिक् निङ्‌वाʔ मे़इःत्तुरो॥
23 हे़क्क्याङ् जकरियाःल्ले़ माङ्‌सेवा याःम्बक् चोःक्मा कुये़म्
चुरे़आङ् खुने़ʔ कुहिम्मो नुःक्खे़ पे॥
24 याङ्‌सि मे़लिङ्‌गे़न् कुमेःत्तिन् मे़न्छुक्मा पोःक्खे़आङ् ला ङासि
थारिक् हिम्मोए याःक्ते़॥
25 खे़ल्ले़ पाःत्तु, “दाङ्‌बाल्ले़ इङ्‌गाʔ लुङ्‌माʔ तुक्ताङ्‌ङाङ्
वाʔआ, थेआङ्‌भे़ल्ले़ साःमे़ङ्‌गप्मनामा लʔरिक् ताप्फे़ःम्बा
आमिङ्‌ङिन् खे़त्तुदेःसु पिराङ्‌लो॥”

माङ्‌लाइङ्‌बाल्ले़ ये़सुरे़ कुसावाःन्छिङ्‌मा पाःन्निन् इङ्‌भन् चोगुʔ

26-27 हे़क्क्याङ् इलिसिबाःन् मे़न्छुक्मा पोःक्खे़बा ला तुक्सि
के़रे़ल्ले़ निङ्‌वाʔफुमाङ्‌ङिल्ले़ कुमाङ्‌लाइङ्‌बा गाब्रिएले़न् गालिल
थुम्मोबा नासरत पाङ्‌जुम्मो पाङ्‌घुरो॥ खे़न् मरियम मे़प्मनामा
सिसादिङ् मे़न्छुमाओ पे॥ खे़न् सिसादिङ् मे़न्छुमाʔइल्ले़

कुमेःक्खिम् पाःन्निन् दाउदरे़ कुधाःक् युसुफ मे़प्मनाबा मनाःन्नु
पुꞋरे़आङ् वये़रो॥
28 खे़न् माङ्लाइङ्बाल्ले़ मे़त्तु, “आसेवारो, खे़ने़Ꞌग दाङ्बाल्ले़
साꞋरिक् कुसिराꞋ के़धाङे़आङ् के़वाꞋरो॥ खुने़Ꞌ खे़ने़Ꞌनु वाꞋरो॥”
29 मरियम्मिन् साꞋरिक् कुनिङ्वाꞋ मये़आङ् आक्तङ्बा परिक्ले़न्
सेवा इ फाꞋआङ् निङ्वाꞋ इःत्छिङ्॥
30 हे़क्क्याङ् माङ्लाइङ्बाल्ले़ खुने़Ꞌ मे़त्तु, “मरियम्मे,
मे़गिसे़न्ने़Ꞌओ! निङ्वाꞋफुमाङ्ङिल्ले़ खे़ने़Ꞌग साꞋरिक् कुसिराꞋ
के़धाङे़आङ् के़वाꞋरो॥
31 आल्ल खे़ने़Ꞌ ये़म्बित्छाꞋसाःधिक् के़गत्तुꞋ॥ खे़ल्ले़ कुमिङ् ये़सु
वाःत्ते़Ꞌओ॥
32 खुने़Ꞌ पयम् यम्बा पोःङ्ङाङ् के़रे़क्नुःल्ले़ पयम् यम्बा
निङ्वाꞋफुमाङ्ङिल्ले़ कुस्साः फाꞋआङ् मे़मे़त्तुꞋरो॥ दाङ्बा
निङ्वाꞋफुमाङ्ङिल्ले़ खुने़Ꞌ कुधाःक्थे़बा दाउदरे़* हाङ् चोगुबा
हे़क्के हाङ् चोगुꞋरो॥
33 हे़क्क्याङ् खुने़Ꞌ इस्राइल सम्दाङ् सदादिङ् हाङ् चोगुꞋरो॥
खुने़Ꞌ कुहाङ्जुम्मिन् आप्फाल्ले़आङ् मे़नुप्ने़न्लो॥”
34 मरियम्मिल्ले़ माङ्लाइङ्बान् से़ःन्दोसु, “कन् आक्खे़लꞋरिक्
पोःङ्बाबे? इङ्गाꞋग सिसागे़न् मे़न्छियाꞋआरो॥”
35 माङ्लाइङ्बाल्ले़ नोगप् पिरु, “सेसेमाङ्ङिन् के़सम्दाङ्
ताआङ् के़रे़क्नुःल्ले़ पयम् यम्बा निङ्वाꞋफुमाङ्ङिल्ले़
कुमुक्साम्मिल्ले़ के़घुःक्लो, हे़क्केलꞋरिक् खे़ने़Ꞌओलाम्
सागे़वाःन्छिङ्बाङ्ग निङ्वाꞋफुसाः* मे़मे़त्तुꞋरो॥
36 खे़प्से़Ꞌओ, खे़ने़Ꞌ के़गाꞋइ इलिसिबाःन् खुने़Ꞌ कुगाप्मो
तुम्मो मे़न्छुक्मा पोःक्खे़आङ् वाꞋ॥ आल्लो मनाहाꞋरे़ खुने़Ꞌ

* **1:32** □□□□–□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□ □□□□□ □□□□□
* **1:35** □□□□□□□□□□□□□–□□□□□□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□□□□

साःमे़ङ्गप्मनामा मे़मे़त्तुसाङ् मे़न्छुक्मा पोःक्खे़बा ला तुक्सि
के़रे़आङ् वाꜥरो॥
37 खे़ल्ले़ चोगुल्ले़ निङ्वाꜥफुमाङ्ङिल्ले़ चोःक्मा मे़सुक्तुम्बा
याःम्बक् थेआङ् होःप्लो॥"
38 मरियमरे़ नोगप् पिरु, "इङ्गाꜥग दाङ्बाल्ले़
कुसेवारोमाआरो॥ खे़ने़ꜥ के़बाःत्तुबा हे़क्केए के़त्लरो॥" हे़क्क्याङ्
माङ्लाइङ्बे़न् पे॥

मरियम्मिन् इलिसिबाःन्कुदुम्से़ पेःक्

39 याङ्सि मरियम्मिन्नाङ् यहुदिया थुम्मोबा कोःक्माओ के़ने़बा
पाङ्जुम्मो थासिङ्॥
40 खे़प्मो जकरियारे़ कुहिम्मो के़रे़आङ् इलिसिबाःन् सेवा मे़त्तुरो॥
41 इलिसिबारे़ मरियम्मिन् सेवा मये़बा खे़प्सुनामे़ःन्ने
कुसाप्पोःक्को के़याक्पा अङे़ःक्वाःन् मुन्जिङ् लꜥरे़रो॥
इलिसिबाःन् सेसेमाङ्ङिल्ले़ कुधिम् पोःक्खे़,
42 हे़क्क्याङ् यम्बा इक्लाओ पारे़, "खे़ने़ꜥग मे़न्छुमाहाꜥओ
के़रे़क्नुःल्ले़ मुꜥइसामाने़रो, हे़क्क्याङ् खे़ने़ꜥ सागे़वाःन्दुबा
अङे़ःक्वाःङ्ग मुꜥइसाबा पोःङ्लो॥
43 हे़क्क्याङ् इङ्गाꜥ आदाङ्बाल्ले़ कुम्माए आदुम्से़ ताःमा कन्
आक्तङ्बा मिङ्सो इङ्धाःङ्ने़ इङ्गाꜥ खोःसुङ्बे़?
44 खे़ने़ꜥ सेवा के़मे़त्ताङ्बा पाःन्निन् खे़प्सुङ्नुमे़ःन्ने इङ्गाꜥ
आसाप्पोःक्पो के़याक्पा अङे़ःक्वाःन् सःत्ते़र मुन्जिङ् लꜥरे़रो॥
45 खे़ने़ꜥग के़रे़क्नुःल्ले़ मुꜥइसामाने़रो, थेआङ्भे़ल्ले़ दाङ्बाल्ले़
खे़ने़ꜥ के़हिङ्मन्नो पोःङ् पाःत्तुबा पाःन्हाꜥ कुना के़साꜥरुरो॥"

मरियमरे़ निङ्वाꜥफुमाङ्ङिल्ले़ कुनारा फोःसुꜥ

46 हे़क्क्याङ् मरियमरे़ पाःत्तु,
"इङ्गाꜥ आसिक्लुङ्मोलाम्मे दाङ्बाल्ले़ कुनारा फोःसुङ्लो,

47 हे़क्क्याङ् इङ्गाʔ आसे़न्लप्दाङ्बा निङ्वाʔफुमाङ्ङिन्नु साʔरिक् सःत्ताङ्ङाङ् वाʔआरो॥

48 थेआङ्भे़ल्ले़ इङ्गाʔ हे़क्तङ्मा चुङ्जिगे़न् कुसेवारोमान् निङ्वाʔ इःत्ताङ्ङाङ् वाʔआरो॥

आल्लआङ्धो थाःक्थाःक्को इङ्गाʔ मुʔइसामा फाʔआङ् मे़मे़त्तारो,
49 थेआङ्भे़ल्ले़ मुक्साम्दाङ्बा निङ्वाʔफुमाङ्ङिल्ले़ यम्लाबा
याःम्बक्हाʔ इङ्गाʔ चोगाङ् पिराङ्ङाङ् वाʔआरो॥

खुने़ʔ कुमिङ्ङिङ्ग सेसे चोःक्लो॥

50 हे़क्क्याङ् खुने़ʔ मिङ्सो इङ्धाःङ् के़बिबाहाʔ के़रे़क् थाःक्थाःक्को खुने़ʔ कुलुङ्गुम्मिन् ओसेःन्धाक्तुसिʔरो॥

51 खुने़ʔ मुक्साम्बा कुहुक्हाʔरे याःम्बक् चोगुआङ् वाʔ, हे़क्क्याङ् आङ्दिङ् के़लʔबाहाʔ के़रे़क् इदिवदिʔ चोगुसिआङ् वाʔरो॥

52 हे़क्क्याङ् खुने़ʔ हाङ् के़जोःक्पाहाʔ खुनिʔ हाङ् युक्नाओलाम् यो थाःसुसिआङ् वाʔ, कर चुङ्जिगे़म्बाहाʔ थाःङ्धाःङ् फोःक्खुसिआङ् वाʔरो॥

53 हे़क्क्याङ् खुने़ʔ साक्किल्ले़ तरुसिबाहाʔ नुःबा चिगःक्वाहाʔ पिरुसिआङ् वाʔ, कर याङ्साकुन्धेसाबाहाʔ कुघाले़म् पाङ्घुसिआङ् वाʔरो॥

54-55 खुने़ʔ अब्राहाम* नु कुमुʔइदाङ्साहाʔ सदादिङ् लुङ्माʔ तुक्मासि निङ्वाʔ इःत्तुआङ् वाʔरो॥

खुने़ʔ आनिगे़ थाःक्हाʔ मे़त्तुसिबा हे़क्के कुसेवारोबा इस्राइले़न्* कुभाʔ पिरुआङ् वाʔरो॥”

---

* **1:54-55** □□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□ * **1:54-55** □□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□

56 मरियम्मिन् ला सुम्सि थारिक् इलिसिबाːन्नु वये़, हे़क्क्याङ्
कुहिम्मो नुːक्खे़रो॥

बप्तिस्मा के़बिबा युहुन्नाːन् सावाːन्छिङ्

57 हे़क्क्याङ् इलिसिबारे़ कुसावाːम्मा ये़म् त्ये़आङ्
ये़म्बित्छाʔसाːधिक् सावाːन्दुरो॥
58 हे़क्क्याङ् खुने़ʔ कुहिम्बेसाङ्बाहाʔ नु कुगाʔइबाहाʔरे़ कन्
दाङ्बाल्ले़ खुने़ʔ लुङ्माʔ तुक्तुबा पाːन्निन् मे़घे़प्सुआङ् खे़ङ्हाʔ
खुने़ʔनु मे़सःत्ते़रो॥
59 हे़क्क्याङ् अङे़ːक्वासाːन् ये़त्छि (८) ये़न्नो हर्दो मे़हे़गु
मे़बिरुबा थिम्मो* मे़द्ये़आङ् खुने़ʔ कुमिङ्ङिन्नाङ् कुम्बारे़ कुमिङ्
कुइसिːक् जकरिया मिङ् वाːप्मा मे़इःत्तुआङ् मे़वये़,
60 कर कुम्मारे़ मे़त्तुसि “मे़ːन्लो! कल्ले़ कुमिङ्ग युहुन्ना वाːप्मा
पोːङ्लो॥”
61 खे़ङ्हाʔरे़ कुम्माːन् मे़मे़त्तु, “खे़ने़ʔ के़गाʔइहाʔओ अक्तङ्बा
मिङ् के़वाːप्पा मनाहाʔ मे़होːप्लो॥”
62 हे़क्क्याङ् खे़ङ्हाʔरे़ जकरियाːन् हुक्चाːल्किːल्ले़ सेːन्मे़दोसु,
“कल्ले़ कुमिङ् थे वाːप्मा निङ्वाʔ के़जोगुआङ् के़वाʔबे?”
63 खे़ल्ले़ साप्मा सामाːन् नाːक्तुसिआङ् कल्ले़ कुमिङ् युहुन्ना
लʔरिक् साप्तु पिरुसि॥ हे़क्केːल्ले़ खे़ङ्हाʔरे़ खुनिʔ निङ्वाʔ
मये़रो॥
64 खिमो खे़न् पाːप्मा हेːक्ते़आङ् खे़ल्ले़ निङ्वाʔफुमाङ्ङिल्ले़
कुनारा फोːमा हेːक्तुरो॥
65 खे़ङ्हाʔरे़ खुनिʔ हिम्बेसाङ्बाहाʔ खुनिʔ निङ्वाʔ मये़र
मे़गिसे़रो॥ यहुदियास्मा काक् कोːक्मा फाङ्जङ्बा पाङ्भे़ʔ
खाराक् कन् पाːन्निन् से़ːरे़रो॥

* **1:59** □□□□□□ □□□□□□□□□□–□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□
□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□□□
□□□□□□□□□□□□□

66 हे़क्क्याङ् कन् पाःन्निन् के़घे़म्बा के़रे़क्ले़ खुनिꞌ निङ्वाꞌ
मये़आङ् खे़ङ्हाꞌरे़ अक्खे मे़बाःत्तु, “आल्ल कन् अङे़ःक्वाःन्
ताःन्दि थे पोःङ्बाइरो?” थेआङ्भे़ल्ले़ दाङ्बाल्ले़ कुहुक्किन् खे़न्
अङे़ःक्वाःल्ले़ कुसम्दाङ् वये़रो॥

जकरियाःल्ले़ माङ्निङ्वाꞌपाःन् पाःत्तुꞌ

67 युहुन्नारे़ कुम्बा जकरियाःन् सेसेमाङ्ङिल्ले़ थुक्तुआङ्
माङ्निङ्वाꞌपाःन् पारे़,
68 “इस्राइलिहाꞌरे़ खुनिꞌ दाङ्बा निङ्वाꞌफुमाङ्ङिल्ले़ कुनारा
फोःसुम्लो,
थेआङ्भे़ल्ले़ खुने़ꞌ कुमनाहाꞌ कम्ब्राङ् मे़त्तुसिआङ् चोःक्युम्भो
पिरुसिरो॥
69 खुने़ꞌ कुसेवारोबा दाउदरे़ कुहिम्सयङ्लाम्
याप्मि से़न्लप् के़बिबा मुक्के़गुबा से़न्लप्दाङ्बाधिक् फोःक्खुरो॥
70-71 आनिꞌ निङ्मिहाꞌ नु याप्मि के़जिःप्पाहाꞌरे़ खुनिꞌ हुक्कोलाम्
ताङ्आसे़ःप्लो के़लꞌबा पाःन्निन्
यरिक् तङ्बे तगि सेसे माङ्निङ्वाꞌपाःन् के़बाःप्पाहाꞌरे़
मे़बाःत्तुआङ् वये़॥
72 आनिꞌ थाःक्थे़बाहाꞌ लुङ्गुम् ओसेःन्धाक्मासि फाꞌआङ्
माङ्हुप्पिन् निङ्वाꞌ इःत्तु॥
73 खे़न् माङ्हुप्पिन् खुने़ꞌ आनिꞌ थाःक्थे़बा अब्राहाम्मिन्नु माङ्हे़क्
चोगुआङ् वये़रो॥
74-75 कन् माङ्हे़क्किन्आनिꞌ निङ्मिहाꞌरे़ खुनिꞌ हुक्कोलाम्
ताङ्से़ःप्मा आघोःसुम्ल,
हे़क्क्याङ् मे़ङ्गिए मे़न्यङ्ङे आनिꞌ हिङ्मन् खाराक् सेसे
नु साम्योनिबा पोःङ्माआङ् खुने़ꞌ कुसेवा चोःक्मा
आसुक्तुम्ल फाꞌआङ् पोःक्खे़बारो॥”

76 “आस्साःए, खे़ने़ʔ के़रे़क्नुःल्ले़ पयम् यम्बा
निङ्वाʔफुमाङ्ङिल्ले़न् माङ्निङ्वाʔपाःन् के़बाःप्पा
के़म्मे़त्लो॥
थेआङ्भे़ल्ले़ खे़ने़ʔ दाङ्बाल्ले़ कुदगि लाम् यारिप् चोःक्से़
के़बेःक्लो॥
77 हे़क्क्याङ् कुमनाहाʔ लायोलाम् ले़प्मि नु से़न्लप्रे़ सिक्कुम्दिङ्
निङ्वाʔ ओसे़ःन्गे़धाक्तुसिʔरो॥
78 हे़क्क्याङ् निङ्वाʔफुमाङ्ङिल्ले़ चुङ्जिगे़न् कुलुङ्गुम्मिल्ले़
चोगुल्ले़
साङ्ग्राम्पेदाङ्लाम् नाम्साङ्ङिन् आनिʔओ चुक्मा इःत्ते़रो॥
79 हे़क्क्याङ् खादाम्मा नु सिःमे़ल्ले़न्साम्म्रिःप्पो के़वाʔबाहाʔओ
खे़न् नाम्साङ्ङिन् ओःत्लो,
हे़क्क्याङ् आनिʔ लाङ्भोःन् सनारुङ् लाम्मो तोःन्छिङ्लो॥”
80 हे़क्क्याङ् अङे़ःक्वा युहुन्नाःन् पोःरे़र याम्साम्मो के़धुम्बा
पोःक्खे़र पेआङ् सेसेमाङ्ङिल्ले़ कुधिम् पोःक्खे़आङ् खुने़ʔ
इस्राइलिहाʔओ ओसेःन्मे़न्धाक्सिङ्ङे थारिक् एःक्सादे़न्नोए वये़॥

2

ये़सुरे़ कुसावाःन्छिङ्मान्
मत्ति १.१८-२५

1 खे़न् ये़म्मो रोमि पयम् हाङ् अगस्तसे़ल्ले़ के़रे़क् रोमि हाङ्जुम्मो
याम्नाःत्निःत् चोःक्मा फाʔआङ् इङ्दत् पिरुसि॥
2 कन् थिक्सिगेःक्पा याम्नाःत्निःत् मे़जोगुल्ले़ सिरिया थुम्मोबा
सुहाङ्गे़म्बा कुरेनियस वये़॥
3 के़रे़क् मनाहाʔ याम्नाःत्निःत्तो मिङ् साप्से़ आबाङे पाङ्जुम्मो
मे़बे॥
4-5 हे़क्केःल्ले़ युसुफे़न्नाङ् गालिल थुम्मोबा नासरत
पाङ्भेʔओलाम् यहुदियास्मा दाउदरे़ कुबाङ्जुम् बे़थलेहे़म्मो मिङ्

साप्से थासिङ्, थेआङ्भे़ल्ले़ खुने़ʔ दाउद हाङ्ङिल्ले़ कुमुʔइदाङ्सा
वये़॥ खुने़ʔ कुमेःक्खिम् पाःन् के़बुʔमाआङ् के़वाʔमा मरियम्मिन्नु
पे॥ खे़न् ये़म्मो खुने़ʔ मे़न्छुक्मा वये़रो॥
6 हे़क्क्याङ् खे़ङ्हाʔ खे़प्मो वये़त्छिल्ले़ मरियमरे़ कुसागप्मा ये़म्
त्ये़आङ्
7 सादुङ्ङिल्ले़ तरु, हे़क्क्याङ् तुम्बा ये़म्बित्छाʔसाःन्
सावाःन्दुआङ् खे़न् अङे़ःक्वाःन् तेःत्तिल्ले़ सुङ्आङ् वाघोःङ्ङो
ने़स्सु, थेआङ्भे़ल्ले़ खे़ङ्हाʔरे़ चे़याङ्धोःक्को याङ्धोःक्मा
मे़घोःसे़त्छुन्लो॥

मे़ल्लुक्कम्बाहाʔ नु माङ्लाइङ्बाहाʔ

8 खे़न् ये़म्मो लाःक्कात् चौरिओ कुभा मे़ल्लुक्कम्बाहाʔ खुनिʔ
मे़ल्लुक्हाʔ मे़गोःस्सुसिर से़न्दिक् मे़युङे़॥
9 खे़प्मो दाङ्बाल्ले़ कुमाङ्लाइङ्बाधिक् ओसेःन्धाक्सिङ्,
हे़क्क्याङ् दाङ्बाल्ले़ कुमिमिदिङ्ङिन् से़न्दाङ्गे़न् ओःत्ति
कुइसिःक् खुनिʔ खिरि ले़क्ते़रो॥ खे़ङ्हाʔ साʔरिक् मे़गिसे़,
10 कर माङ्लाइङ्बाल्ले़ खे़ङ्हाʔ मे़त्तुसि, “खिनिʔ
मे़गिसे़म्मिन्ने़ʔओ! काक् मनाहाʔ साʔरिक् मे़सःत्ल फाʔआङ्
इङ्गाʔ खिनिʔ लागि सुनाइङ् तारुङ्ङाङ् वाʔआरो॥
11 थेआङ्भे़ल्ले़ आइन् दाउदरे़ कुबाङ्जुम्मो से़न्लप्दाङ्बान्
सावाःन्छिङ्ङाङ्वाʔ॥ खुने़ʔए निङ्वाʔफुमाङ्ङिल्ले़ सेःन्दुबा
ख्रिस्त दाङ्बारो॥
12 अङे़ःक्वाःन् तेःत्तिल्ले़ मे़सुङ्आङ् वाघोःङ्ङो मे़इप्तुआङ्
ने़बा के़निःसुम्लो॥ खिनिʔ लागि बा खे़न्निन्ने़ मिक्सेःन् पोःङ्लो॥”
13 खे़प्मो हक्चघत् यरिक् माङ्लाइङ्बाहाʔ मे़धाःम्सिङ्ङाङ्
निङ्वाʔफुमाङ्ङिल्ले़ कुनारा मे़भोःसुर अक्खे मे़बाःत्तु,
14 “साङ्ग्राम्पेदाङ्ङोबा निङ्वाʔफुमाङ्ङिल्ले़ कुमिमिदिङ् पोःङ्ल,

हे़क्क्याङ् इक्सादिङ् खाम्बेःक्मो लुङ्माꞌ तुक्तुसिबा मनाहाꞌरे़
सनारुङ् मे़घोःसुररो॥”
15 हे़क्क्याङ् खे़न् माङ्लाइङ्बाहाꞌ याङ्धो साङ्ग्राम्पेदाङ्ङो
मे़नुःक्खे़ मे़बे, हे़क्क्याङ् खे़न् मे़ल्लुक्कम्बाहाꞌ अक्खे मे़मे़त्छिङ्,
“आल्ल आनिꞌ माङ्लाइङ्बाहाꞌरे़ आम्मे़त्ते़बा हे़क्के बे़थलेहे़म्मो
के़बोःङ्बा पाःन्निन् पेगिआङ् ओमे़त्तुम्लो॥”
16 हे़क्क्याङ् खे़ङ्हाꞌ हारा मे़जात्तेर बे़थलेहे़म्मो मे़बे॥ खे़प्मो
युसुफ नु मरियम हे़क्क्याङ् वाघोःङ्ङो मे़इप्तुआङ् ने़स्से़बा
अङे़ःक्वाःन् मे़दुमुरो॥
17 हे़क्क्याङ् खे़ङ्हाꞌरे़ कन् मे़निःसुआङ् खे़ङ्हाꞌ अङे़ःक्वाःल्ले़
कुयाःम्बेओ माङ्लाइङ्बाहाꞌरे़ मे़मे़त्तुसिबा पाःन्निन् मे़जे़क्तुसिरो॥
18 मे़ल्लुक्कम्बाहाꞌरे़ मे़बाःत्तुबा पाःन्निन् मनाहाꞌरे़ मे़घे़प्सुआङ्
खुनिꞌ निङ्वाꞌ मये़रो॥
19 कर मरियम्मिल्ले़ कन् के़रे़क् पाःन्हाꞌ कुनिङ्वाꞌ सिगाङ्
युक्खुआङ् निङ्वाꞌ इःत्छिङ्ल वये़रो॥
20 हे़क्क्याङ् खे़न् मे़ल्लुक् कम्बाहाꞌरे़ माङ्लाइङ्बाल्ले़
पाःत्तुबा कुइसिःक् पोःक्खे़बा मे़निःसुआङ् निङ्वाꞌफुमाङ्ङिल्ले़
कुमिमिदिङ् मे़जोगुर कुनारा मे़भोःसुर मे़नुःक्खे़ मे़बेरो॥

ये़सुःन् मिङ् मे़वाःत्तुꞌ

21 ये़त्छि येन् के़रे़ल्ले़ अङे़ःक्वाःन् हर्दो मे़हे़गु मे़बिरुआङ् ये़सु
मिङ् मे़वाःत्तुरो॥ खे़न् मिङ्ङिन् खुने़ꞌ हाङ्सिङ्मानुःल्ले़ तगिए
माङ्लाइङ्बाल्ले़ पिरुसिआङ् वये़रो॥

ये़सुःन् माङ्हिम्मो मे़दोःन्दुꞌ

22 आल्ल मोसारे़ साप्तुबा साम्योथिम् साप्लाःल्ले़ पाःत्तुबा
कुइसिःक् याङ्दाङ् फोःङ्मा येन् त्येआङ् युसुफ नु मरियमरे़
यरुसले़म्मो अङे़ःक्वाःन् दाङ्बाल्लो तोःम्मा फाꞌआङ् तारे़त्छु

23 थेआङ्भे़ल्ले़ यहवे दाङ्बाल्ले़ कुसाम्योथिम्मो तुम्बासाहाʔ
के़रे़क् दाङ्बाओ सेसे लʔरिक् तोःम्मासिए पोःङ्॥
24 हे़क्क्याङ् यहवे दाङ्बाल्ले़ कुसाम्योथिम् कुइसिःक्
कुगाप्थिक् पुत्तुःक्के इग्र ने़त्छि पेरवासाहाʔ सिदुङ्जभा चोःक्मा
फाʔआङ् माङ्हिम्मो तारे़त्छु॥
25 आल्ल यरुसले़म्मो सिमियोन मे़प्मनाबा मनाधिक् वये़॥
खे़न् साम्योनिबा नु निङ्वाʔफुसाम्बा वये़॥ खे़ल्ले़ इस्राइलिहाʔरे़
खुनिʔ मिक्वा के़दुःक्पे़न्हाङ्घुर वये़आङ् सेसेमाङ्ङिल्ले़ कुधिम्
थिम्सुआङ्
26 इस्राइलिहाʔरे़ खुनिʔ से़न्लप्दाङ्बा निङ्वाʔफुमाङ्ङिल्ले़
सेःन्दुबा ख्रिस्ते़न्के़निःसुआङ्लक् के़मासिङ्लो लʔरिक्
सेसेमाङ्ङिल्ले़ ओसेःन्धाक्तुआङ् वये़रो॥
27 सेसेमाङ्ङिल्ले़ लाम्लोसुआङ् खुने़ʔ माङ्हिम्मो ते़ʔरु॥ खे़प्मो
युसुफ नु मरियमरे़ साम्योथिम् कुइसिःक् अङेःक्वा ये़सुःन् तोःम्मा
फाʔआङ् तारे़त्छुल्ले़
28 सिमियोनरे़ कुहुक्को अङेःक्वाःन् पक्खुआङ्
निङ्वाʔफुमाङ्ङिल्ले़ कुनारा फोःसुर अक्खे पाःत्तु,
29 “मुक्साम्दाङ्बा आदाङ्बाए, आल्ल खे़ने़ʔ के़मे़त्ताङ्बा
कुइसिःक् इङ्गाʔ के़सेवारोबान् सनारुङ्ङो सिःआनिरो,
30-31 थेआङ्भे़ल्ले़ खे़ने़ʔ के़रे़क् मनाहाʔरे़ खुनिʔ तगि यारिप्
के़जोगुबा के़से़न्लप्पिन् इङ्गाʔ आबाङे आमिक्किल्ले़
निःसुङ्ङाङ् वाʔआरो॥
32 खुने़ʔ थिम्मे़न्दङ् सुवाङ्हाʔरे़ लागि
ओःत्ति ओसेःन्गे़धाक्पा
हे़क्क्याङ् खुने़ʔग के़रे़क् इस्राइलिहाʔरे़ खुनिʔ मिमिदिङ् पोःङ्लो॥”
33 अङेःक्वाःल्ले़ कुमे़न्नो कुम्बा कुम्मासिरे़ कन् पाःन्निन्
खे़प्से़त्छुआङ् साʔरिक् खुन्छिʔ निङ्वाʔ मये़रो॥

34 हेक्क्याङ् सिमियोनरे खेङ्हाʔ मुʔइसाम् थाःसु पिरुसिर
मरियम्मिन् मेत्तु, “कन् अङेःक्वाःन् इस्राइल्बा यरिक् मनाहाʔरे
खुनिʔ पोगेङ्मा नु सबप्मारेन् मिक्सेःन् पोःङ्ल फाʔआङ्
निङ्वाʔफुमाङ्ङिल्ले सेगुआङ् वाʔ, हेक्क्याङ् यरिक् मनाहाʔ
कुदक्लेङ्वाओ मेबाःत्लो॥
35 हेक्केःल्ले खुनिʔ निङ्वाʔ सिगाङ्बा पाःन्हाʔ थाःप्लो॥
हेक्क्याङ् तुक्खेरे खागेसुक्पा ताभेःल्ले कुइसिःक् केलुङ्माʔइन्
लस्सुʔरो॥”

36 हेक्क्याङ् खेप्मो आसेर सुवाङ्बा फनुएलरे कुस्साः
हन्ना मेप्मनामा माङ्निङ्वाʔपाःन् केबाःप्मा साम्योनिमा नु
सेवारोमाधिक् वये॥ खेन् कुमेःक्खिम् पोःक्खेआङ् नुसि
(७) तङ्बे थारिक् कुयेम्बाःन्नु सोरिक् वयेत्छि हेक्क्याङ्
कुयेम्बाʔइन्मासिङ्ङाङ् मेमेदुमा पोःक्खेआङ् वयेरो॥
37 खुनेʔ तङ्बे येत्-लि (८४) केगेप्मा काप्मोमा वयेरो॥ खेल्ले
माङ्हिम्मिन् आप्फाल्लेआङ् मेल्लेत्ते सेन्दिक् लेन्दिक् चाःनेत् युङेर
तुवा चोगेर निङ्वाʔफुमाङ्ङिल्ले कुसेवा चोगुर वयेरो॥
38 खेन् येम्मो खेप्मो त्येआङ् निङ्वाʔफुमाङ्ङिन् नोगेन् पिरुर
इस्राइलिहाʔरे खुनिʔ चोःक्युम्भो केहाङ्बा मनाहाʔ अङेःक्वाःल्ले
कुमेन्नो मेत्तुसिरो॥

युसुफेन्नु नु मरियम्मिन् नुःङ्सिʔ

39 दाङ्बाल्ले साम्योथिम् साप्लाओ पाःत्तुबा कुइसिःक् मरियम
नु युसुफरे चोगेत्छुआङ् खेङ्हाʔ आबाङे पाङ्भेʔ गालिल थुम्बा
नासरत पाङ्जुम्मो नुःक्खेत्छि पेसिरो॥
40 खेप्मो अङेःक्वाःन् पोःरेर पेआङ् केधुम्बा पोःक्खेरो॥ खुनेʔ
सिक्कुम्दिङ् निङ्वाʔरे कुधिम् वये, हेक्क्याङ् निङ्वाʔफुमाङ्ङिल्ले
कुमुʔइसाम्मिन् खुनेʔ सम्दाङ् वयेरो॥

येसुःन् चुक्तेल्ले माङ्हिम्मो पाःन्धङ् चोगुॽ

41 तङ्बे थप्मा येसुरे कुम्बा कुम्मासि यरुसलेम्मो यहुदि
चोःक्युम्भो तङ्नाम्मो पेःक्मा थिम् कत्तेत्छुरो॥
42 हेक्क्याङ् येसुःन् थिक्-नेत् (१२) तङ्बे केरेल्ले खेङ्हाॽ
याम्मो तङ्नाम्मो मेबे॥
43 खेन् तङ्नाम्मिन् पेआङ् खेङ्हाॽ हिम्मो नुःङ्मा मेहेःक्ते, कर
येसुःन् यरुसलेम्मोए वयेलारे॥ कन् पाःन्निन् येसुरे कुम्बा कुम्मासिरे
निङ्वाॽ मेघोःसेत्छुन्लो॥
44 खेङ्हाॽरे तगि केबेःक्पा लाम्दिःक्साबाहाॽनु पेबिला
फाॽआङ् इःत्तेत्छु॥ थिक् येन्बा लाम्दिःक् मेजोगेआङ् खुन्छिॽ
काॽइ सोॽधोःक् नु तेःङ्जुम्हाॽओ येसुःन् कोःप्मा हेःक्तेत्छु,
45 कर मेदुमेत्छुन्नाङ् नेप्माङ् कुगोःत्छे यरुसलेम्मो नुःक्खेत्छि॥
46 सुम् येन्नो येसुःन् माङ्हिम्मो यहुदि सिक्साम्बाहाॽ खेप्सुसिर
पाःन् सेःन्दोसुसिर युङेबा तुमेत्छुरो॥
47 खुनेॽ कुइःत्छिङ्साम् नु पिरुसिबा नोगप् केघेम्बा मनाहाॽरे
साॽरिक् खुनिॽ निङ्वाॽ मये॥
48 हेक्क्याङ् कुम्बा कुम्मासिरे खुनेॽ निःसेत्छुआङ् खुन्छिॽ
निङ्वाॽ मये॥ कुम्मारे खुनेॽ मेत्तु, “आस्साःए, खेनेॽ थेआङ्
अक्खे याप्मि केजोगेबाबे? आन्छिगे निङ्साम्मो थ्येसिगेआङ्
कोःत्नेत्छिगे मेःम्बि?”
49 येसुरे सेःन्दोसुसि, “पानुदिङ्आम्बौ आम्मौ, थेआङ् याप्मि
केगोःत्छिबाबे? इङ्गाॽ पानुदिङ् आम्बारे कुहिम्मो वाॽमा पोःङ्
फाॽआङ् खिन्छिॽ केन्निःसेत्छुन्बि?”
50 कर कन् पाःन्निन् खेङ्हाॽरे कुसिङ् मेनिःत्तेत्छुन्लो॥
51 हेक्क्याङ् खुनेॽ कुम्बा कुम्मासिनु नासरतओ पे॥ खुनेॽग
कुम्बा कुम्मासिरे खुन्छिॽ पाःन् केघेम्बा वये॥ कुम्मारे कन् केरेक्
पाःन्हाॽ कुनिङ्वाॽ सिगाङ् युक्खुरो॥

52 अक्खेलʔरिक् ये̤सुःन् सिक्कुम्दिङ् निङ्वाʔ नु नासिङ्गे̤न्
थक्को निङ्वाʔफुमाङ् हे̤क्क्याङ् मे̤न्छाम् याप्मिरे̤ खुनिʔ
लुङ्गुम्मो पोःरे̤र पेरो॥

3

बप्तिस्मा के̤बिबा युहुन्नारे̤ कुइङ्भन्
मत्ति ३.१-१२, मर्कुस १.१-८, युहुन्ना १.१९-२८

1 आल्ल रोमि पयम् हाङ् तिबेरियसे̤ल्ले̤ हाङ् चोगुबा तङ्बे
थिक्-ङा (१५) के̤रे̤आङ् वये̤ल्ले̤ पन्तियस पिलातसे̤न् यहुदियाबा
सुहाङ्गे̤म्बा वये̤॥ खे̤न् ये̤म्मो हे̤रोदे̤न गालिलस्मा सुहाङ्गे̤म्बा,
कुन्साʔ फिलिप्पे̤न्इतुरिया नु त्राकोनितिस थुम्मोबा सुहाङ्गे̤म्बा,
हे̤क्क्याङ् लिसानियासे̤न् एबिलेनि थुम्मोबा सुहाङ्गे̤म्बा मे̤वये̤,
2 हे̤क्क्याङ् हन्नासे̤न् नु कैयाफासे̤न् मानिङ्वाʔफुसाम्बा
वये̤त्छि॥ खे̤न् ये̤म्मो एःक्सादे̤न्नो जकरियारे̤ कुस्साः युहुन्नाःल्लो
निङ्वाʔफु पाःन्जाक्किन् त्ये̤आङ्
3 खुने̤ʔ यर्दन यङ्घङ् खिरिबा लाजेʔओ खाराक् लाम्दिःक्
चोगे̤र लायोलाम् हिन्दे̤म्मे̤ʔआङ् बप्तिस्मा पोःक्खे̤म्मे̤ʔ, हे̤क्क्याङ्
निङ्वाʔफुमाङ्डिल्ले̤ खिनिʔ लायोःन् ले̤प्मि के̤बिरिʔ लʔरिक्
इङ्भन् चोगुरो॥
4 हे̤क्केलʔरिक् माङ्निङ्वाʔपाःन् के̤बाःप्पा यसैयाःल्ले̤
कुसाप्पन्नो युहुन्नारे̤ कुयाःम्बेओ साप्ते̤आङ् पत्,
“खुने̤ʔ एःक्सादे̤न्नो अक्खेलʔरिक् के̤अःक्पा इक्लारो,
‘दाङ्बाल्ले̤ कुमाराम्मिन् यारिप् चोगे̤म्मे̤ʔआङ्
कुलाम्हाʔ तोःन्दोःन्चोगे̤म्मे̤ʔ!
5 के̤रे̤क् ने̤वालाहाʔ लुप्सिङ्ल,
कोःक्मा फाङ्जङ्हाʔ तङ्डाङ्

तेःम्बे पोःङ्ल हेक्क्याङ् इःलाम्हाʔ तोःन्छिङ्ल ताप्फेःम्बा लाम्हाʔ
नुःबा पोःङ्ल॥
6 हेक्केलʔरिक् निङ्वाʔफुमाङ्ङिल्ले पिरुसिबा कुसेन्लप्पिन्
केरेक् मेन्छाम्गेन् याप्मिहाʔरे मेनिःसुʔरो॥' "*

7 मनाहाʔ युहुन्नालाम् बप्तिस्मा पोःङ्से खेʔयो मेद्ये॥ युहुन्नारे
खेङ्हाʔ अक्खे मेत्तुसिर फेःक्तुसि, "असेःक्सासे, खिनिʔ
कन् केदाःबार केबप्पा निङ्वाʔफुमाङ्ङिल्ले कुघुम्दिङ्लाम्
खेत्छिङ्ङेम्मेʔ फाʔआङ् हाःत्ले केमेत्तिबे?
8 लायोलाम् केहिन्दिबा पाःन्निन् ओसेःन्दाङ् चोःक्से
नुःबा याःम्बक् चोगेम्मेʔओ॥ आनिगेग अब्राहामरे कुस्साःसिगे,
खेल्ले चोगुल्ले खुम्दिङ्लाम् खेत्छिङ्मा सुक्तिगेʔ फाʔआङ्
निङ्वाʔ मेइःत्तेम्मिन्नेʔओ, थेआङ्भेल्ले निङ्वाʔफुमाङ्ङिल्लेग
कन् लुङ्हाʔआङ् अब्राहामरे कुस्साः चोःक्मा सुक्तुसिʔरो॥
9 आल्लोसा निङ्वाʔफुमाङ्ङिल्ले कुघासेन्निल्ले तःन्दिङ्ग
सिङ्बुङ्मो खा चुक्मा इःत्तेआङ् वाʔ॥ नुःबा सिङ्सेʔ
मेन्धोःक्मनाबा सिङ्बुङ्हाʔ केरेक् ताङ्माआङ् मिओ लाप्फुमा
पोःङ्लो॥"

10 मनाहाʔरे खुनेʔ सेःन्मेदोसु, "हेक्केग्र आल्लो आनिगे थे
चोगुम्बेबाबे?"

11 युहुन्नारे नोगप् पिरुसि, "हाःत्ले नेत्छि चाङ् कत्तुʔ, खेल्ले
मेङ्गप्मनाबान् लत्छा पिरुर, हेक्क्याङ् हाःत्ले चामा कत्तुʔ, खेल्ले
चामा मेङ्गप्मनाबान्नु हाःसु चर॥"

12 हेक्क्याङ् एःङ्याङ् केभोःङ्बाहाʔआङ् खेʔयो बप्तिस्मा
पोःङ्से मेद्येआङ् युहुन्नाःन् सेःन्मेदोसु, "सिक्साम्बे, आल्ल
आनिगेग थे चोगुम्बेबाबे?"

* **3:6** □□□□□ □□.३-५

13 युहुन्नारे खेङ्हा? मेत्तुसि, "खिनि? रोमि थिम्मो साप्तेआङ्
केबप्पाआङ्धो मनाहा?लाम् यरिक् एःङयाङ्मेभोःक्खेम्मिन्ने?॥"

14 हेक्क्याङ् थक्सुबाहा?आङ् खे?यो मेद्येआङ् "आनिगेग?"
फा?आङ् सेःन्मेदोसुरो॥

खेङ्हा? युहुन्नारे अक्खे मेत्तुसि, "खिनि?आङ् वे? मनाहा?लाम्
साक्केल्लेक् नु इङ्लेक्लाम्याङ् मेभोःक्खेम्मिन्ने?, कर केघोःसुम्बा
फा?याङ्ङो खिनि? निङ्वा? तासेम्मे?॥"

15 हेक्क्याङ् मनाहा?रे खुनि? निङ्वा?बो ताः ल?रिक् मेहाङ्घुर
निङ्साङ् मेजोगुबा निङ्वा?फुमाङ्ङिल्ले सेःन्दुबा ख्रिस्तेङ्ग बा
कन् मेःम्बि फा?आङ् खुनि? निङ्वा?बो मेमेत्छिङ्लो॥
16 युहुन्नारे खेङ्हा? केरेक् नोगप् पिरुसि, "इङ्गा?ग
खिनि? च्वाःत्तिल्ले बप्तिस्मा पिनिङ्, कर इङ्गा?नुःल्ले
मुक्साम्साबाधिक् तार पत्॥ इङ्गा?ग योःक् कुइसिःक्
कुलाङ्सुःप्नाम्हा? फाःङ्माआङ् मेला?आन्लो॥ खुने?ग सेसेमाङ्
नु मिःल्ले बप्तिस्मा केबिरि?रो॥
17 कुभ?एःत्तिल्ले सिःन् आःम्मा फा?आङ् खुने? यारिप्
वा?, हेक्क्याङ् खुने? तुगुर सुप्सुआङ्सिःन् चाधोःक्लाओ
चिक्खु? हेक्क्याङ् कुहक्हा? आप्फाल्लेआङ् मेन्छिःमनाबा
मिओ हाःन्दुदेःसु?रो॥"
18 हेक्केल?रिक् खुने? यरिक् परिक्लेन् सिक्कुम्दिङ् खाहुन्हा?
पिरुसिर सुनाइङ् इङ्भन् सेःसुरो॥
19 कर युहुन्नारे सुहाङ्गेम्बा हेरोदेन फेःक्तु, थेआङ्भेल्ले खुने?
कुअङेःक्मा हेरोदियासेन् मेःक्खिम् मेत्तुआङ् वये, हेक्क्याङ् वे?
यरिक् फेन् याःम्बक्हा?आङ् चोगुआङ् वयेरो॥
20 हेरोदरे युहुन्नाःन् पुङ्लाहिम्मो साक्तुआङ्आल्लसाङ् यरिक्
फेन् याःम्बक्किन् यो?रुरो॥

येसुःन् बप्तिस्मा पोःङ्
मत्ति ३.१३-१७, मर्कुस १.९-११

21 थिक्येन् काक् मनाहा? बप्तिस्मा मेबोःक्खेल्ले येसुःन्नाङ्
बप्तिस्मा पोःक्खे॥ हेक्क्याङ् खुने? तुवा चोगुर पत्छेल्ले
ताङ्साक्पेन्हरेआङ्
22 सेसेमाङ्ङिन् पुत्तुःक्के हेक्के येआङ् खुने? कुसम्दाङ् चुक्ते,
हेक्क्याङ् साङ्ग्राम्पेदाङ्ङोलाम् इक्लाधिक् ये, “खेने? इङ्गा?
आमिःम् आस्साःनेरो॥ खेने?नु इङ्गा? सा?रिक् सःत्ताङ्ङाङ्
वा?आरो॥”

येसुरे कुधाःक् मिङ्स्राःन्
मत्ति १.१-१७

23 आल्ल येसुरे माङ्सेवा याःम्बक् चोःक्मा हेःक्तुल्ले खुने?
तङ्बे सुम्बोःङ् (३०) केरेआङ् वये॥ खुने? मेन्छाम् याप्मिहा?रे
मेइःत्तुबा कुइसिःक् युसुफरे कुस्साः वयेरो॥
24 युसुफेन् हेलिरे कुस्साः, हेलिःन् मतातरे कुस्साः, मातातेन्
लेबिरे कुस्साः, लेबिःन् मेल्चिरे कुस्साः, मेल्चिःन् जन्नैरे
कुस्साः, जन्नैःन् युसुफरे कुस्साः वयेरो॥
25 युसुफेन् मत्ताथियासरे कुस्साः, मत्ताथियासेन्आमोसरे
कुस्साः, आमोसेन् नाहुमरे कुस्साः, नाहुम्मिन् इस्लिरे कुस्साः,
इस्लिःन् नग्गाइरे कुस्साः,
26 नग्गाइन् माथरे कुस्साः, माथेन् मत्ताथियासरे कुस्साः,
मत्ताथियासेन्सेमैनरे कुस्साः, सेमैनेन् योसेखरे कुस्साः, योसेखेन्
योदारे कुस्साः वये॥
27 योदाःन् योआनरे कुस्साः, योआनेन् रेसारे कुस्साः,
रेसाःन् यरुबाबेलरे कुस्साः, यरुबाबेल्लेन् सालतिएलरे कुस्साः,
साल्तिएल्लेन् नेरिरे कुस्साः वयेरो॥

28 हे़क्क्याङ् नेरिःन् मे़ल्किरे़ कुस्साः, मल्किःन् अद्दिरे़ कुस्साः,
अद्दिःन् कोसामरे़ कुस्साः, कोसाम्मिन् एलमातमरे़ कुस्साः,
एलमातम्मिन् एरे़ल्ले़ कुस्साः वये़रो॥
29 हे़क्क्याङ् एरे़न् यहोसुरे़ कुस्साः, यहोसुःन् एलिएजरले़ कुस्साः,
एलिएजरे़न् योरिम्रे़ कुस्साः, योरिम्मिन् मातातरे़ कुस्साः, मातातेन्
ले़बिरे़ कुस्साः वये़रो॥
30 हे़क्क्याङ् ले़बिःन् सिमियोनरे़ कुस्साः, सिमियोने़न् यहुदाःल्ले़
कुस्साः, यहुदाःन् युसुफरे़ कुस्साः, युसुफे़न् योनामरे़ कुस्साः,
योनाम्मिन्एलियाकिमरे़ कुस्साः वये़रो॥
31 एलियाकिम्मिन् मलेआरे़ कुस्साः, मलेआःन् मिन्नारे़ कुस्साः,
मिन्नाःन् मत्ताथारे़ कुस्साः, मत्ताथाःन् नातानरे़ कुस्साः, नाताने़न्
दाउदरे़ कुस्साः वये़रो॥
32 हे़क्क्याङ् दाउदे़न् यिसैरे़ कुस्साः, यिसैःन् ओबेदरे़ कुस्साः,
ओबेदे़न् बोअजरे़ कुस्साः, बोअजे़न् सल्मोनरे़ कुस्साः, साल्मोने़न्
नहसोनरे़ कुस्साः वये़रो॥
33 नहसोने़न् अम्मिनादाबरे़ कुस्साः, अम्मिनादाबे़न् आरामरे़
कुस्साः, आराम्मिन् हे़स्रोनरे़ कुस्साः, हे़स्रोने़न् पेरेजरे़ कुस्साः,
पे़रे़जे़न् यहुदाःल्ले़ कुस्साः वये़रो॥
34 यहुदाःन् याकुबरे़ कुस्साः, याकुबे़न् इसहाकरे़ कुस्साः,
इसहाक्किन् अब्राहामरे़ कुस्साः, अब्राहाम्मिन् तेरहरे़ कुस्साः,
तेरहःन् नाहोरले़ कुस्साः वये़रो॥
35 हे़क्क्याङ् नाहोरे़न् सरुगरे़ कुस्साः, सरुग्गे़न् रउरे़ कुस्साः,
रउःन् पेलेगरे़ कुस्साः, पेले़गे़न् एबेररे़ कुस्साः, एबे़रे़न् से़लहरे़
कुस्साः वये़रो॥
36 हे़क्क्याङ् से़लहःन् कैनानरे़ कुस्साः, कैनाने़न् आर्पक्छदरे़
कुस्साः, आर्पक्छदे़न् से़मरे़ कुस्साः, से़म्मिन् नुहारे़ कुस्साः,
नुहाःन्ले़मे़खरे़ कुस्साः वये़रो॥

37 हे़क्क्याङ् ले़मे़क्खे़न् मतुसेलहरे़ कुस्साः, मतुसेलहःन् हनोकरे़
कुस्साः, हनोक्के़न् ये़रे़दरे़ कुस्साः, ये़रे़दे़न्महलाले़लरे़ कुस्साः,
महलाले़न्कैनानरे़ कुस्साः वये़रो॥
38 केनाने़न् एनोसरे़ कुस्साः, एनोसे़न् सेतरे़ कुस्साः, सेते़न् आदमरे़
कुस्साः, आदम्मिन् निङ्वाʔफुमाङ्ङिल्ले़ कुस्साः वये़रो॥

4

ये़सुःन् निङ्वाʔ साʔमो थाःʔ
मत्ति ४.१-११, मर्कुस १.१२-१३

1 ये़सुःन् सेसेमाङ्ङिल्ले़ थुक्तुआङ् यर्दन यङ्घङ्लाम् पे,
हे़क्क्याङ् सेसेमाङ्ङिल्ले़ एःक्सादे़न्नो लाम्लोसुआङ् तेʔरुरो॥
2 खे़प्मो लिबोःङ्ये़न् (४०) थारिक् वये़ल्ले़ माफे़न्साम्मिल्ले़ खुने़ʔ
लायो चोःक्पाङ्मा फाʔआङ् कुनिङ्वाʔ साʔरु॥ खे़न् ये़म् खाराक्
खुने़ʔ थेआङ् मे़जने़न्, हे़क्क्याङ् खे़न् एगाङ् कुसे़त्लाःक्ते़॥
3 खे़प्मो माफे़न्साम्मिन् त्ये़आङ् मे़त्तु, “खे़ने़ʔ निङ्वाʔफुसाःने़
फाʔग्र कन् लुङ्ङिन् खरे़ःङ् पोःक्खे़ʔ फाʔआङ् मे़त्ते़ʔ॥”
4 ये़सुरे़ खे़न् मे़त्तु, “हे़क्के मे़जोःक्कान्, थेआङ्भे़ल्ले़
साम्योसाप्लाओ मोसारे़ अक्खेलʔरिक् साप्तुआङ् पत्, ‘मे़न्छाम्
याप्मिःङ्ग कुजाःल्ले़रक् मे़हिङ्ने़न्॥’ ”
5 हे़क्क्याङ् माफे़न्साम्मिल्ले़ खुने़ʔ थाःङ् कोःक्माल्ले़ कुसम्मो
तेʔरुआङ् मिक्चिराप्पो इक्सादिङ् खाम्बेःक्मोबा के़रे़क् हाङ्जुम्हाʔ
ओसेःन्धाक्तुआङ्
6 मे़त्तु, “कन् याङ्साकुन्धेहाʔ नु के़रे़क् युक्हाʔ इङ्गाʔ पिमा
सुक्ने़ʔरो, थेआङ्भे़ल्ले़ कन् सम्दाङ् युक् खोःसुङ्ङाङ् वाʔआ,
हे़क्क्याङ् आसिराʔ के़धाङ्बे़न् आत्तिन्छाङ् पिमा सुक्तुङ्लो॥
7 खे़ने़ʔ साम्बोःन् के़भन्छिङ्ङाङ् सेवा के़मे़त्ताने़ फाʔग्र के़रे़क्
खे़ने़ʔइन् पोःङ्लो॥”

8 ये़सुरे़ खुने़ʔ मे़त्तु, “साम्योसाप्लाओ अक्खेलʔरिक् साप्ते़आङ्
पत्, ‘खे़ने़ʔ दाङ्बा के़निङ्वाʔफुमाङ्ङिन्लक् सेवा चोगे़ʔ हे़क्क्याङ्
खुने़ʔइन्लक् माङ्सेवा याःम्बक् चोगे़ʔओ॥’ ”
9 हे़क्क्याङ् माफे़न्साम्मिल्ले़ खुने़ʔ यरुसले़म्मो ते़ʔरुआङ्
माङ्हिम्मोबा काक्नुःल्ले़ केःम्बा चम्जम्बा ते़न्नो ये़प्सुआङ् मे़त्तु,
“खे़ने़ʔ से़क्खाए निङ्वाʔफुसाःने़ फाʔग्र, कप्मोलाम् यो पिन्दे़
थ्ये़ʔ,
10 थेआङ्भे़ल्ले़ साम्योसाप्लाओ अक्खेलʔरिक् साप्ते़आङ् पत्,
‘निङ्वाʔफुमाङ्ङिल्ले़ कुमाङ्लाइङ्बाहाʔ इङ्जाःङ् पिरुसिआङ्
खे़ङ्हाʔरे़ खे़ने़ʔ कम्ब्राङ् के़म्मे़त्लो॥’
11 हे़क्क्याङ् ‘खे़ङ्हाʔरे़ खे़ने़ʔ थाःङ् थाःङ्ङे खुनिʔ हुक्को
के़म्दाःक्काङ्
खे़ने़ʔ के़लाङ्ङिन् लुङ्ङो मे़धाम्सिङ्ङिन्लो॥’ ”
12 ये़सुरे़ नोगप् पिरु, “कर साम्योसाप्लाओ अक्खेलʔरिक्
साप्ते़आङ् पत्, ‘दाङ्बा के़निङ्वाʔफुमाङ्ङिल्ले़ कुनिङ्वाʔ
मे़साʔरे़न्ने़ʔओ॥’ ”
13 हे़क्क्याङ् माफे़न्साम्मिल्ले़ कुनिङ्वाʔ साʔरु सुरुआङ् सप्फारे़
लागि याम्मो सुये़म् मे़ङ्घोए थारिक् खुने़ʔ ले़रुधआङ् पेरो॥

ये़सुरे़ गालिलओ माङ्सेवा याःम्बक् चोःक्मा हेःक्तु
मत्ति ४.१२-१७, मर्कुस १.१४-१५

14 सेसेमाङ्ङिल्ले़ कुमुक्साम्मिल्ले़ कुधिम् पोःक्खे़आङ् ये़सुःन्
गालिल थुम्मो नुःक्खे़॥ खुने़ʔ खे़प्मो त्ये़बा इङ्घङ्ङिन् खिरिबा
काक् लाजेʔओ से़ःरे़रो॥
15 हे़क्क्याङ् खुने़ʔ खे़न् थुम्मोबा यहुदि चुम्लुङ्हिम्हाʔओ पेर
हुʔरुसिल्ले़ के़रे़क्ले़ कुनारा मे़भोःसुरो॥

नासरतओ ये़सुःन् मे़नाʔरु
मत्ति १३.५३-५८, मर्कुस ६.१-६

16 हेक्क्याङ् येसुःन् पोःरेआङ् थाङ्बेन् केरेबा नासरत पाङ्जुम्मो
त्ये॥ खुनेʔ कुयेप्लेक् कुइसिःक् नाःम्सिङ्येन्नो यहुदि चुम्लुङ्हिम्मो
पेआङ् साम्योसाप्लाःन् निःप्मा फाʔआङ् येम्सिङ्॥
17 खेप्मो केवाʔबा साम्योसाप्ला केगप्पाहाʔरे
खुनेʔ माङ्निङ्वाʔपाःन् केबाःप्पा यसैयाःल्ले साप्तुबा
साम्योसाप्लाःल्ले कुगित्नाःन् मेबिरु, हेक्क्याङ् खुनेʔ खेन्
फाःक्खुआङ् अक्खेलʔरिक् केबप्पेन्खोःसुआङ् निःरु–

18-19 "दाङ्बाल्ले कुसेसेमाङ्डिन् इङ्गाʔ आसम्दाङ् वाʔ,

थेआङ्भेल्ले याङ्गेसाʔबाहाʔ सुनाइङ् इङ्भन् चोःक्से माङ्धोःक्ना पिराङ्ङाङ् वाʔआरो॥

खुनेʔ साक्पा केधाःबाहाʔ चोःक्युम्भोरेन् इङ्भन् चोःक्से, मिक्फःम्बाहाʔरे खुनिʔ मिक्साःन् वेःम्मा इङ्भन् चोःक्से,

हेक्क्याङ् एप्लेक्खेओ केवाʔबाहाʔ चोःक्युम्भो पिसे नु दाङ्बाल्ले कुलुङ्गुम्मिल्ले तङ्बेल्लेन् इङ्भन् चोःक्से इङ्गाʔ पाङ्घाङ्ङाङ् वाʔआरो॥"

20 हेक्क्याङ् खुनेʔ खेन् साम्योसाप्लाःन् सुबुआङ् खेप्मो
केयेप्पेन्पिरु, हेक्क्याङ् खुनेʔ युङ्सिङ्॥ हेक्क्याङ् केरेक्ले खुनेʔ
ओमेमेत्तुल्ले
21 खेङ्हाʔ अक्खे मेत्तुसि, "आइन् कन् केघेप्सुम्मिल्ले
साम्योसाप्लाओ केबप्पा पाःन्हाʔ खिनिʔओ केरेआङ् वाʔरो॥"

22 हेक्क्याङ् खुनेʔ पाःत्तुबा कुघेम् केनुʔबा पाःन्हाʔ मेघेप्सुआङ्
केरेक्ले कुनारा मेभोःसु, हेक्क्याङ् खुनिʔ निङ्वाʔ मयेर अक्खे
मेमेत्छिङ्, "कङ्ग युसुफरे कुस्साः मेःम्बि?"

23 येसुरे खेङ्हाʔ मेत्तुसि, "निस्सेसाङ् खिनिʔ कन् खेदाʔइन्
इङ्गाʔ आमेन्नो केबाःत्तुम्बिला, 'सिदाʔसाम्बे, तगि खेनेʔ

नुसिङ्ङे़ʔओ॥’ हे़क्केलʔरिक् कपर्नहुम्मो के़जोगुबा आनिगे़
खे़प्सुम्बे़बा हे़क्केए कन् के़बाङ्जुम्मोआङ् चोगे़ʔओ॥
24 कर खुने़ʔ मे़त्तुसि, इङ्गाʔ मे़त्निङ्, आत्तिन् माङ्निङ्वाʔपाːन्
के़बाːप्पे़न्नाङ् कुबाङ्भेʔसाबाहाʔरे़ मे़न्दाːक्तुन्लो॥
25 से़क्खाए माङ्निङ्वाʔपाːन् के़बाːप्पा एलियाːल्ले़
कुये़म्मो इस्राइलओ यरिक् मेमेदुमाहाʔ मे़वये़॥ खे़न् ये़म्मो
ताङ्साक्पे़न्तङ्बे सुम्सिआङ् कुभ्रेːङ् थारिक् सुप्सिङ्ङाङ्
पाङ्गे़न्दिङ् वाहिːत्मे़ध्ये़ने़न्नाङ् खे़न् लाजेʔओ किप्मा के़घुːबा
यम्बा साक् पोगे़रो॥
26 खे़प्मो यरिक् मेमेदुमाहाʔ मे़वये़साङ् निङ्वाʔफुमाङ्ङिल्ले़
एलियाːन् इस्राइलओ मे़ːन्, कर सिदोन थुम्मोबा सारफत
पाङ्जुम्मोबा मेमेदुमाल्लोरक् पाङ्घुरो॥
27 हे़क्केलʔरिक् माङ्निङ्वाʔपाːन् के़बाːप्पा एलिसाːल्ले़आङ्
इस्राइलओ यरिक् लोगेʔरे़ तरुसिबा मनाहाʔ मे़वये़साङ् आत्तिन्नाङ्
मे़नुसुन्, कर सिरियास्मा नामाने़न्लक् नुसुरो॥”
28 कन् पाːन्निन् मे़घे़प्सुआङ् यहुदि चुम्लुङ्हिम्मो के़वाʔबा के़रे़क्
मनाहाʔरे़ खुनिʔ सिक् पोगे़॥
29 खे़ङ्हाʔ मे़बोगे़आङ् ये़सुːन् मे़दे़म्सुआङ् पाङ्जुम् लाːक्कात्
मे़उːक्खु मे़लःत्तु॥ हे़क्क्याङ् पाङ्जुम्मिल्ले़ कुबेसाङ्बा
याक्केːक्कोलाम् लाप्फुमा थाːमा फाʔआङ् मनाहाʔरे़ मे़दे़ʔरु,
30 कर मनालुम्मोलाम् खुने़ʔ फिːन्छिङ्ङाङ् लःन्दे़ पेरो॥

फे़न्साम्मिल्ले़ याङ्घुबा मनाːन्
मर्कुस १.२१-२८

31 हे़क्क्याङ् खुने़ʔ गालिल थुम्मोबा कपर्नहुम पाङ्जुम्मो
पेआङ् नाːम्सिङ्ये़न्नो खे़प्मोबा यहुदि चुम्लुङ्हिम्मो मनाहाʔ हुʔमा
हेːक्तुसि॥

32 खुने़ʔ कुनिसाम्मिन् मे़घे़प्सुआङ् खे़प्मोबा मनाहाʔरे़ साʔरिक्
खुनिʔ निङ्वाʔ मये़, थेआङ्भे़ल्ले़ ये़सुːन् युक् के़गप्पा कुइसिːक्
पारे़रो॥
33 खे़प्मो यहुदि चुम्लुङ्हिम्मो फे़न्साम्मिल्ले़ याङ्घुबा मनाधिक्
वये़॥ खे़ल्ले़ यम्बा इक्लाओ अːक्ते़र अक्खे पाːत्तु,
34 “नासरतबा ये़सुए, खे़ने़ʔ आनिगे़नु थे के़गोːत्तुबाबे? खे़ने़ʔ
आनिगे़ मे़ङ्से़ के़द्ये़बाबि? खे़ने़ʔ हाːत्ने़बे फाʔआङ् निःसुम्बे़रो–
खे़ने़ʔ निङ्वाʔफुमाङ्ङिल्ले़ के़बाङ्घे़बा सेसे कुमनाने़रो॥”
35 ये़सुरे़ खे़न् फे़न्साम्मिन् फे़ःक्तु, “स्वाःत्! खे़न् मनाःन्
ले़रे़ʔआङ् पेगे़ʔ!” हे़क्क्याङ् खे़न् फे़न्साम्मिल्ले़ खे़न् मनाःन् खुनिʔ
तगिए पिर्धाप् थाप्सुआङ् मे़ङ्घाःन्ने ले़रुधःरो॥
36 हे़क्क्याङ् काक् मनाहाʔरे़ खुनिʔ निङ्वाʔ मये़आङ् अक्खे
मे़मे़त्छिङ्, “कङ्ग आक्तङ्बा निसाम्बे? कन् मनाःल्ले़ग युक् नु
मुक्साम्मिल्ले़ फे़न्साम्हाʔ इङ्जाःङ् पिरुसिल्ले़ मे़लःन् मे़बेःक्लो!”
37 कन् इङ्घङ्ङिन् खे़न् थुम्मो के़रे़क् पिसाङ् से़ःरे़रो॥

ये़सुरे़ यरिक् मनाहाʔ वेːन्दुसिʔ
मत्ति ८.१४-१७, मर्कुस १.२९-३४

38 हे़क्क्याङ् ये़सुःन् यहुदि चुम्लुङ्हिम्मोलाम् सिमोनरे़ कुहिम्मो
पे॥ सिमोनरे़ कुन्नोःप्मे़न् तुङ्ङिल्ले़ तरुआङ् ने़स्से़, हे़क्क्याङ्
मनाहाʔरे़ खे़ल्ले़ कुमे़न्नो ये़सुःन् मे़मे़त्तु॥
39 ये़सुःन् के़दुक्माल्ले़ कुने़त्नाःल्ले़ कुबेसाङ् पेआङ् खे़न् तुङ्
तुक्मान् फे़ःक्तु, हे़क्क्याङ् खिमो सिमोनरे़ कुन्नोःप्मे़न् नुरे़आङ्
खे़ङ्हाʔ तरे तोःसुसिरो॥
40 हे़क्क्याङ् नाम्ध्ये़आङ् मनाहाʔरे़ यरिक् परिक्पा तुक्माल्ले़
तरुसिबा मनाहाʔ ये़सुओ मे़दारुसि॥ ये़सुरे़ खे़ङ्हाʔरे़ खुनिʔ सम्दाङ्
हुक् ने़स्सुबिरुसिआङ् नुसुसिरो॥

41 हे़क्क्याङ् फे़न्साम्हाʔग अक्खे मे़बाːत्तुर मे़लːन्दे़
मे़बेरो, “खे़ने़ʔग निङ्वाʔफुसाːने़रो॥” कर ये़सुरे़ खे़ङ्हाʔ
फे़ːक्तुसिर पाːप्मा मे़बाङ्घुन्सिन्, थेआङ्भे़ल्ले़ खे़ङ्हाʔरे़ खुने़ʔए
निङ्वाʔफुमाङ्ङिल्ले़ सेːन्दुबा ख्रिस्तरो फाʔआङ् मे़निःसुआङ्
मे़वये़रो॥

ये़सुरे़ चक्मे़ल्लाʔए सुनाइङ् इङ्भन् चोगुʔ
मर्कुस १.३५-३९

42 हे़क्क्याङ् तानाम्सा ये़सुःन् एːक्सादे़न्नो पे, कर मनाहाʔरे़ खुने़ʔ
आत्तो वाʔबे फाʔआङ् मे़गोːत्तु॥ खुने़ʔ मे़दुमुआङ् खुनिʔनुए वाʔर
फाʔआङ् साक्मा मे़गोːत्तुरो,
43 कर ये़सुरे़ खे़ङ्हाʔ मे़त्तुसि, “इङ्गाʔग कन्
निङ्वाʔफुहाङ्जुम्मिल्ले़न् सुनाइङ्ङिन् वे़ʔस्मा पाङ्जुम्हाʔओआङ्
इङ्भोːमाए पोːङ्लो॥ इङ्गाʔग बा खे़ल्ले़ लागिए
निङ्वाʔफुमाङ्ङिल्ले़ पाङ्घाङ्बारो॥”
44 हे़क्केːल्ले़ ये़सुरे़ यहुदिया थुम्मोबा यहुदि चुम्लुङ्हिम्हाʔओ
पेआङ् सुनाइङ् से़ːसुरो॥

5

थिक्सिगेːक्पा हुʔसाम्बाहाʔ
मत्ति ४.१८-२२, मर्कुस १.१६-२०, युहुन्ना १.४०-४२

1 थिक् ये़न् ये़सुːन् गने़सरे़त वाहङ्ङिल्ले़ कुयाओ सुनाइङ् से़ːसुर
ये़बे़ल्ले़ खे़प्मो मनाहाʔ निङ्वाʔफु पाːन्जाक्किन् खे़म्से़ मे़द्ये़आङ्
खुने़ʔ चिबुːत् मे़बन्छुरो॥
2 खे़प्मो कुयाओ ने़त्छि खःङ्बेहाʔ ये़सुरे़ निःसुसि, कर कुबेसाङ्
योːङ्गे़ले़प्पाहाʔ खुनिʔ योːङ् वाहप्नु मे़यागे़॥

3 ये़सुःन् सिमोनरे़ कुघःङ्बेओ लाःसे़आङ् मिसाक् कुदिःम्बे
केःम्बाओ तेʔबाङ्घु, हे़क्क्याङ् खे़प्मो युङ्सिङ्ङाङ् मनाहाʔ
हुʔरुसि॥
4 खुने़ʔ पाःप्मा सुरुआङ् सिमोने़न् मे़त्तु, “खःङ्बेन् ना कुदिःम्बे
केःम्बाओ तेʔरे़आङ् योःङ्ङिन् ले़प्ते़ʔ॥”
5 हे़क्केःल्ले़ सिमोनरे़ नोगप् पिरु, “आदाङ्बे, आनिगे़ग
नाम्दाःत्ताःत् योःङ् ले़प्मनासाङ् ङाधिक्काङ् मे़याङ्घुम्बे़न्लो,
हे़क्केसाङ् खे़ने़ʔ के़बाःत्तुबा हे़क्के ले़प्तुङ्साʔरुङ्लो॥”
6 हे़क्क्याङ् खुने़ʔ पाःत्तुबा हे़क्के योःङ्ङिन् ले़प्तुल्ले़ यरिक्
ङाहाʔ मे़ध्ये़आङ् योःङ्ङिन्ने तेःङ्मा इःत्ते़रो॥
7 हे़क्केःल्ले़ खे़ङ्हाʔरे़ वेʔ खुनिʔ तेःङ्जुम्हाʔ वेʔ खःङ्बेन्
फ़ेत्ते़म्मे़ʔआङ् आभाʔरे़म्मे़ʔओ लʔरिक् हुक्चाःल्किःल्ले़
मे़उःत्तुसि॥ हे़क्क्याङ् खे़ङ्हाʔ मे़भे़रे़आङ् ने़प्माङ् खःङ्बेहाʔ
ङाःल्ले़ तिम्से़आङ् निःम्मा इःत्ते़॥
8 सिमोन पत्रुसरे़ कन् निःसुआङ् ये़सुरे़ कुदगि थुङ्बोहजʔ
युङ्सिङ्ङाङ् मे़त्तु, “आदाङ्बे, इङ्गाʔग साʔरिक् लायोबा
मनाआरो, खे़ने़ʔनु वाʔमा मे़लाʔआन्लो, ले़राङ् थ्याङ्ङे़ʔओ॥”
9 थेआङ्भे़ल्ले़ सिमोन नु कुन्जुम्हाʔरे़ मे़धासुसिबा ङाहाʔ
मे़इःत्तुआङ् साʔरिक् खुनिʔ निङ्वाʔ मये़रो॥
10 सिमोनरे़ कुन्जुम् जब्दियारे़ कुस्साःहाʔ याकुब नु
युहुन्नासिरे़आङ् खुन्छिʔ निङ्वाʔ मये़॥ ये़सुरे़ सिमोने़न् मे़त्तु,
“खे़ने़ʔ मे़गिसे़न्ने़ʔ, ङा के़दे़म्सुबा हे़क्केए आल्लआङ्धो
निङ्वाʔफुहाङ्जुम्मो मना के़दे़म्बा के़दाःप्पा के़बोःङ्लो॥”
11 हे़क्क्याङ् खे़ङ्हाʔरे़ खःङ्बेहाʔ कुयाओ मे़देʔरुसि, हे़क्क्याङ्
के़रे़क् मे़ले़रु मे़धःआङ् ये़सुःन् मे़नाःत्तुरो॥

ये़सुरे़ लोगेʔरे़ तरुबा मनाःन् वेःन्दुʔ
मत्ति ८.१-४, मर्कुस १.४०-४५

12 थिक् ये़न् ये़सुःन् लत्छा पाङ्जुम्मो वये़ल्ले़ लोगे़ʔरे़ तरुबा
मनाधिक् खे़प्मो त्ये़॥ खे़ल्ले़ ये़सुःन् निःसुआङ् कुदगि साम्बोःन्
फन्छिङ्ल पेलि फाक्तु, “आदाङ्बे, खे़ने़ʔ निङ्वाʔ के़जोगुने़ फाʔग्र
लोगे़ʔलाम् वेःम्मा के़सुक्कारो॥”
13 ये़सुरे़आङ् कुहुक्किन् सन्छुआङ् सुःसुर खे़न् मनाःन् अक्खे
मे़त्तु, “इङ्गाʔ के़नुʔर फाʔआङ् निङ्वाʔ चोगुङ्लो॥” हे़क्क्याङ्
खिमो खे़न् लोगे़ʔरे़ तरुबा मनाःन् नुःरे़रो॥
14 हे़क्क्याङ् ये़सुरे़ खे़न् मनाःन् मे़त्तु, “कन् पाःन्निन्
हाःत्ताङ् मे़मे़त्ते़न्ने़ʔ, कर निङ्वाʔफुसाम्बाल्ले़ के़साʔर फाʔआङ्
ओसेःन्धाक्सिङ्ङे़ʔ, हे़क्क्याङ् मोसारे़ कुसाम्योथिम् कुइसिःक्
मनाहाʔ नुःराङ् फाʔआङ् ओसेःन्धाक्मासिरे़ लागि सिदुङ्जभा
चोगे़ʔओ॥”
15 करसाङ् कन् पाःन्निन् काक् पिसाङ् से़ःरे़आङ् ये़सुरे़ कुबाःन्
खे़म्से़ नु खुनिʔ तुक्मा यʔमालाम् नुसिङ्से़ यरिक् मनाहाʔ ये़सुओ
मे़द्ये़॥
16 कर ये़सुःन् ए़त्ले़ङ् मनालुम्मोलाम् से़न्छिङ्ङाङ् तुवा चोःक्से़
एःक्सादे़न्नो पेरो॥

ये़सुरे़ लङ्ले़ःङ्वा तुक्माल्ले़ तरुबा मनाःन् वेःन्दुʔ
मत्ति ९.१-८, मर्कुस २.१-१२

17 थिक् ये़न् ये़सुःन् मनाहाʔ खाहुन् हुʔरुसिर युङे़ल्ले़
खे़प्मो गालिल नु यहुदियास्मा यरिक् पाङ्जुम्मोलाम् हे़क्क्याङ्
यरुसले़मलाम् फरिसिहाʔ नु साम्योथिम्साम्बाहाʔआङ् मे़द्ये़आङ्
खाहुन् मे़घे़प्सुर मे़युङे़॥ ये़सुरे़ निङ्वाʔफुमाङ्ङिल्ले़ वेःम्मा
कुमुक्साम्मिन् कत्तुआङ् वये़,
18 हे़क्क्याङ् कुभा मनाहाʔरे़ लङ्ले़ःङ्वा मनाःन् कुने़त्नाःन्नुए
खे़प्मो मे़दारुआङ् ये़सुरे़ कुदगि ते़ʔमाआङ् ने़मा के़लʔबा निङ्वाʔ
मे़जोगु,

19 कर खे़प्मो ये़सुःन् वये़बा हिम्मो यरिक् मनाहाʔरे़
सधे़क्मे़धिम्सुआङ् मे़युङे़बाल्ले़ चोगुल्ले़ सिगाङ् ते़ʔमा
मे़न्छुक्तुन्॥ हे़क्केःल्ले़ थो खाम्बुओ मे़लाःसे़आङ् खाम्बुःन्
मे़हन्दु॥ हे़क्क्याङ् लङ्ले़ःङ्वाःन् कुने़त्नानुए मनाहाʔरे़ खुनिʔ
लुम्मो ये़सुरे़ कुदगि यो मे़होसु मे़धासुरो॥
20 ये़सुरे़ खे़ङ्हाʔरे़ खुनिʔ नसाःन्निन् निःसुआङ् खे़न् लङ्ले़ःङ्वा
मनाःन् मे़त्तु, “खे़ने़ʔ के़लायोहाʔ ले़प्मि पोःक्खे़रो॥”
21 हे़क्केःल्ले़ खे़प्मो फरिसिहाʔ नु साम्योथिम्साम्बाहाʔरे़
खुनिʔ निङ्वाʔबो अक्खे़लʔरिक् मे़इःत्तु, “कन् मनाःन् हाःप्पे?
अक्खे़लʔरिक् निङ्वाʔफुमाङ्ङिल्ले़ कुदक्ले़ङ्वाओ माङ्चे़ʔया
पाःन्के़बाःप्पा कन् मनाःन् हाःप्पे? लायोलाम् ले़प्मि पिमाग
निङ्वाʔफुमाङ्ङिन्नुःल्ले़ वे़ʔ हाःत्ले़आङ् मे़सुक्तुन्लो॥”
22 खे़ङ्हाʔरे़ खुनिʔ निङ्वाʔबो थे़मा मे़इःत्तुर मे़युङ् के़लʔबान्
ये़सुरे़ निःसुआङ् मे़त्तुसि, “खिनिʔ अक्तङ्बा थे़आङ् के़इःत्तुम्बाबे?
23 कन् लङ्ले़ःङ्वाःन् ‘के़लायोहाʔ ले़प्मि पोःक्खे़’ मे़प्मा उसुरु
चोःक्पि? इ ‘पोगे़ʔआङ् के़ने़त्नाःन् खप्से़ʔआङ् थासिङ्ङे़ʔ’ मे़प्मा
उसुरु चोःक्?
24 कर इक्सादिङ् खाम्बेःक्मो मे़न्छाम्साःल्ले़ लायो ले़प्मि
पिमा युक् कत्तुʔ फाʔआङ् खिनिʔ कुसिङ् निःत्ते़म्मे़ʔओ,”
हे़क्क्याङ् ये़सुरे़ खे़न् लङ्ले़ःङ्वा मनाःन् मे़त्तु, “खे़ने़ʔ पोगे़ʔआङ्
के़ने़त्नाःन् याङ्सिङ्ङे़ʔआङ् के़हिम्मो थासिङ्ङे़ʔ॥”
25 खिमो खे़न् खुनिʔ तगिए मुत्थ्रिक् पोगे़आङ् कुने़त्नाःन्
याङ्सिङ्हे़क्क्याङ् निङ्वाʔफुमाङ्ङिल्ले़ कुनारा फोःसुर कुहिम्मो
थासिङ्लो॥
26 के़रे़क्ले़ खुनिʔ साʔरिक् निङ्वाʔ मये़आङ् निङ्वाʔफुमाङ्ङिन्
इङ्धाःङ् मे़बिरुर मे़बाःत्तु, “अक्तङ्बाग आनिगे़ आप्फाल्ले़आङ्
मे़न्निए वयिगे़रो॥”

येसुरे लेबिःन् उःत्तुʔ
मत्ति ९.९-१३, मर्कुस २.१४-१७

27 याङ्सि येसुःन् खेप्मोलाम् लःन्दे पेआङ् एःङ्याङ् केभोःङ्बा
लेबि मिङ् केवाःप्पा मनाःन् एःङ्याङ् फोःङ्मा तेन्नो युङेबा
निःसुआङ् मेत्तु, "इङ्गाʔ तिम्दाङ्ङेʔओ॥"
28 हेक्क्याङ् खेन्नाङ् मुत्थिक् पोगेआङ् केरेक् पाःन्हाʔ
लेरुधआङ् खुनेʔनु थासिङ्लो॥
29 याङ्सि येसुरे कुलागि लेबिःल्ले कुहिम्मो यम्बा चामुक्
थिमुक् सेःसु॥ खेप्मो यरिक् एःङ्याङ् केभोःङ्बाहाʔ नु वेʔ
तरेबाहाʔ मेवयेरो॥
30 खेप्मो फरिसिहाʔ नु खुनिʔ साम्योथिम्साम्बाहाʔ
मेद्येआङ् येसुरे कुहुʔसाम्बाहाʔ मने मेधिक्तेर अक्खे मेमेत्तुसि,
"एःङ्याङ् केभोःङ्बाहाʔ हेक्क्याङ् लायोबाहाʔनु थेआङ् खिनिʔ
केदङ्ङासिआङ् चा केजाम्बाबे?"
31 येसुरे खेङ्हाʔ नोगप् पिरुसि, "सिदाʔसाम्बेङ्ग
मेन्दुक्मनाहाʔरे लागि मेःन्, कर केदुक्पाहाʔरे लागिरो॥
32 हेक्केलʔरिक्के इङ्गाʔआङ् साम्योनिबाहाʔ मेःन्, कर
लायोबाहाʔ लायोलाम् मेहिन्ल फाʔआङ् उःत्छे त्याङ्बारो॥"

येसुरे चाःनेत्तिल्ले कुयाःम्बेओ हुʔरुसिʔ
मत्ति ९.१४-१७, मर्कुस २.१८-२२

33 कुभारे खुनेʔ मेमेत्तु, "युहुन्नारे कुहुʔसाम्बाहाʔग
एत्लेङ् चाःनेत्तो नु तुवा चोःक्कि मेयुङ्, फरिसिहाʔरे खुनिʔ
हुʔसाम्बाहाʔआङ् हेक्के मेजोःक्, कर खेनेʔ केहुʔसाम्बाहाʔग
चाःनेत्तोआङ् मेन्युङ्नेन्, मेजर मेधुङुर मेवाʔइङ्ग!"
34 येसुरे खेङ्हाʔ मेत्तुसि, "मेःक्खिम्साबेन् कुन्जुम्हाʔनु वाʔर
थारिक् खेङ्हाʔ चाःनेत्तो मेयुङ्बि?

35 कर खे़ङ्हाʔलाम् मेःक्खिम्साबे़न् साक्के़ल्ले़क् मे़दे़म्सुआङ्
मे़देʔरुल्ले़ खे़ङ्हाʔ चाःने़त्तो मे़युङ्लो॥”
36 हे़क्क्याङ् याम्मो खुने़ʔ कन् खे़दाʔइन् खे़ङ्हाʔ मे़त्तुसि,
“हाःत्ले़आङ् कुसङ् चाङ्ङिन् थे़ःक्खुआङ्कुद्रे़क्चाङ्ङिन्
मे़ले़म्दुन्, ले़म्दुने़ फाʔग्र कुसङ् चाङ्ङिन् ते़ःङ्बेःक्लो, हे़क्क्याङ्
कुसङ् चाङ्ङिल्ले़ कुद्रे़क्चाङ्ङिन् मे़घे़म्दुन्नाङ्लो॥
37 हे़क्केलʔरिक् आत्तिल्ले़आङ् कुसङ् चे़ल्ले़क्से़ʔ थिःन्
कुद्रे़क्से़होबा सुःक्वाओ मे़युक्खुन्॥ युक्खुने़ फाʔग्र कुसङ्
चे़ल्ले़क्से़ʔ थिःल्ले़ कुद्रे़क्से़होबा सुःक्वाःन्थे़ःक्खुदेःसुʔरो॥
हे़क्क्याङ् थिःन् वे़त् पेःक्काङ् चासोःक्लो॥
38 कर कुसङ् चे़ल्ले़क्से़ʔ थिःन् कुसङ् से़होबा सुःक्वाओए
याक्मा पोःङ्लो॥
39 हे़क्क्याङ् आत्तिल्ले़आङ् के़दुम्बा चे़ल्ले़क्से़ʔ थिःन् थुङआङ्
कुसङ् चे़ल्ले़क्से़ʔ थिःन् थुङ्मा निङ्वाʔ मे़जोगुन्लो, थे़आङ्भे़ल्ले़
अक्खे पाःत्तु, ‘के़दुम्बा चे़ल्ले़क्से़ʔ थिःन्ने कुजा नुʔरो॥’ ”

6

नाःम्सिङ्ये़न्रे़ कुन्दाङ्बा
मत्ति १२.१-१४, मर्कुस २.२३-२८

1 थिक् नाःम्सिङ्ये़न्नो ये़सुःन् नु कुहुʔसाम्बाहाʔ प्याङ्सिगे़न्
इक्ताप्लुम्मोनु मे़बेर मे़बत्छे़ल्ले़ कुहुʔसाम्बाहाʔरे़ चासम्मिन्
मे़दुबुआङ् हुक्को मे़नुगुर चामा मे़हे़ःक्तुरो॥
2 हे़क्केःल्ले़ कुभा फरिसिहाʔरे़ खे़ङ्हाʔ से़ःन्मे़दोसुसि, “थे़आङ्
नाःम्सिङ्ये़न्नो चोःक्मा मे़न्नुʔमनाबा याःम्बक्किन् के़जोगुम्बाबे?”
3 ये़सुरे़ खे़ङ्हाʔ नोगप् पिरुसि, “खिनिʔ साम्योसाप्लाःन् मे़न्निःत्ते
के़वयिबि? थिक्ले़ङ् दाउद नु कुमनाहाʔरे़ खुनिʔ से़त्लाःक्ते़ल्ले़

4 खुने़ʔ निङ्वाʔफु साःङ्गाहिम्मो लाःसे़आङ् निङ्वाʔफुमाङ्ङिन्
तोःम्मनाबा सेसे खरे़ःङ्ङिन् चआङ् कुमनाहाʔआङ् पिरुसि॥
खे़ङ्ग आनिʔ साम्योथिम् कुइसिःक् निङ्वाʔफुसाम्बाहाʔरे़रक्
चामा के़नुʔबा वये़रो॥”
5 हे़क्क्याङ् ये़सुरे़ खे़ङ्हाʔ याम्मो मे़त्तुसि, “इङ्गाʔ मे़न्छाम्साःङ्ग
नाःम्सिङ्ये़न्निल्ले़न्नाङ् कुन्दाङ्बाआरो॥”

ये़सुरे़ के़सम्बा हुक्किन् वेःन्दुʔ
मत्ति १२.९-१४, मर्कुस ३.१-६

6 वेʔस्मा थिक् नाःम्सिङ्ये़न्नो खुने़ʔ यहुदि चुम्लुङ्हिम्मो पेआङ्
हुʔरुसिर यागे़॥ खे़प्मो चुप्साङ् कुहुक् के़हेबा मनाधिक् वये़॥
7 आल्ल कुभा फरिसिहाʔ नु साम्योथिम्साम्बाहाʔरे़ ये़सुरे़ खे़न्
मनाःन् नाःम्सिङ्ये़न्नो वेःन्दुल्ले़ आप्तिक् कुःप्मा फाʔआङ् खे़प्मो
मे़सुगुआङ् मे़वये़रो॥
8 कर ये़सुरे़ खुनिʔ निङ्वाʔ मे़इःत्तुबा पाःन्निन् निङ्वाʔ
खोःसुआङ् खे़न् कुहुक् के़हेबा मनाःन् मे़त्तु, “फे़रे़ʔआङ्के़रे़क्ले़
खुनिʔ तगि ये़बे़ʔ॥” खे़न्नाङ् फे़रे़आङ् खे़प्मो ये़बे़॥
9 ये़सुरे़ खे़ङ्हाʔ मे़त्तुसि, “इङ्गाʔआङ् पाःन्धिक् सेःन्दोःनिङ्लो–
नाःम्सिङ् ये़न्नो नुःबा नु ताप्फे़ःम्बा याःम्बक्को, साम्योथिम्मिल्ले़
आत्तिन् चोःक्मा आबिʔबे? हिङ्मन् से़ःप्माबि मे़ङ्माबि?”
10 खुने़ʔ खिरि ओमे़त्तुसि हे़क्क्याङ् खे़न् कुहुक् के़हेबा मनाःन्
मे़त्तु, “के़हुक्किन् सन्छे़ʔ॥” हे़क्क्याङ् खे़ल्ले़ कुहुक्किन् सन्छुल्ले़
खिमो वेःत्ते़रो॥
11 कर खे़प्मो के़वाʔबा फरिसिहाʔ नु साम्योथिम्साम्बाहाʔ
साʔरिक् खुनिʔ सिक् पोगे़आङ् कन् ये़सुःन् थे मे़प्माबे फाʔआङ्
पाःन् थक्मा मे़हेःक्ते़रो॥

येसुरे थिक्-नेत् सेःक्युक्मिबाहाʔ सेगुसिʔ
मत्ति १०.१-४, मर्कुस ३.१३-१९

12 थिक् येन् येसुःन् कोःक्माओ तुवा चोःक्से पेआङ् नाम्दाःत्ताःत्
निङ्वाʔफुमाङ्ङो तुवा चोगेरो॥
13 हेक्क्याङ् खाओःत्तेआङ् येसुरे काक् कुहुʔसाम्बाहाʔ
उःत्तुसिआङ् खेङ्हाʔओलाम् थिक्-नेत् (१२) कुहुʔसाम्बाहाʔ
सेगुसि॥ खेङ्हाʔ सेःक्युक्मिबासि मेत्तुसिरो॥
14 खेङ्हाʔओ सिमोन (खुनेʔ पत्रुस लʔरिक् मिङ् वाःत्तु),
हेक्क्याङ् खेल्ले कुन्साʔ आन्द्रियास, याकुब, युहुन्ना, फिलिप,
बारथोलोमाइ,
15 मत्ति, थोमा अल्फायसरे कुस्साः याकुब, सिमोन (खुनेʔ
हाङ्बिफ्युङ् केजोःक्पा जिलति मेप्मनाबा वये),
16 याकुबरे कुस्साः यहुदा वये, हेक्क्याङ् यहुदा इस्करियोति
वये, खेन् ताःन्दि नसाःन् केलेङ्बा पोःक्खेरो॥

येसुरे यरिक् मनाहाʔ वेःन्दुसिʔ
मत्ति ४.२३-२५

17 हेक्क्याङ् खुनेʔ खेङ्हाʔनु यो थ्येआङ् नेनेबा तेन्नो
येम्सिङ्लो॥ खेप्मो यरिक् कुहुʔसाम्बाहाʔ नु काक् यहुदिया थुम्,
यरुसलेम, हेक्क्याङ् वरक्किल्ले कुयाओ केनेबा तायर नु सिदोन
येक्यक्कोलाम् यरिक् मनाहाʔ मेद्येआङ् मेवये॥
18 खेङ्हाʔ खुनेʔ कुघेम्से नु खुनिʔ तुक्मा यʔमालाम्
वेःत्छे मेद्येआङ् मेवये॥ खेप्मो फेन्साम्मिल्ले तुक्खे चाःत्तुसिबा
मनाहाʔआङ् मेवेःत्तेरो॥
19 खेङ्हाʔरे येसुःन् सुःमा मेगोःत्तु थेआङ्भेल्ले केवेःम्बा मुक्साम्
खुनेʔओलाम् लःन्देर पत्छे, हेक्क्याङ् खेङ्हाʔ केरेक् वेःन्दुसिरो॥

नुʔमा ताःमा नु तुक्खेःन्
मत्ति ५.१-१२

20 येसुरे कुहुʔसाम्बाहाʔ ओमेत्तुसिर मेत्तुसि,
“याङ्केसाʔबासे, खिनिʔ मुʔइसाबानिङ्लो,
थेआङ्भेल्ले निङ्वाʔफुहाङ्जुम्मिन् खिनिʔइन्नेरो॥
21 आल्ल साक्किल्ले तरुसिबासे, खिनिʔ मुʔइसाबानिङ्लो,
थेआङ्भेल्ले ताःन्दि खिनिʔ केघासिआङ् खिनिʔ निङ्सम्लो॥
आल्लो मेरिङ् थक्नु केहाःप्पासे, खिनिʔ मुʔइसाबानिङ्लो,
थेआङ्भेल्ले खिनिʔ केएरिʔरो॥
22 मेन्छाम्साःल्ले चोगुल्ले मनाहाʔरे केम्जिःत्तिʔबा, केम्नाʔरिबा
हेक्क्याङ् खिनिʔ नामेधासुआङ् ताप्फेःल्लिक् केम्मेत्तिबाहाʔ
मुʔइसाबानिङ्लो॥
23 खेन् येम्मो सःत्तेम्मेʔओ, ओमु लʔरेम्मेʔआङ्
लाःक्खेम्मेʔओ, थेआङ्भेल्ले खिनिʔ थुम्घोःन् साङ्ग्राम्पेदाङ्ङो
पयम् यम्बा चोःक्लो॥ खुनिʔ थाःक्थेबाहाʔरेआङ् उन्छोःन्बा
माङ्निङ्वाʔपाःन् केबाःप्पाहाʔ हाबा हेक्केए मेमेत्तुसिआङ्
मेवयेरो॥
24 कर आल्लो याङ्साकुन्धेसाबासे, चिःत्ताङ्लक् स्येरो,
थेआङ्भेल्ले खिनिʔ सःप्मान् नु निङ्वाʔ ताःमान् खिनिʔ हिङ्मन्नोए
केघोःसुम्माङ् केवयिʔरो॥
25 आल्लो केघाबाआङ् केवाʔबासे,
चिःत्ताङ्लक् स्येरो, थेआङ्भेल्ले खिनिʔ साक्मेन्जा केबोःक्खिʔरो॥
आल्लो केएःप्पार केवाʔबासे, चिःत्ताङ्लक् स्येरो, थेआङ्भेल्ले
खिनिʔ मेरिङ् थक्नु केहाबिʔरो॥
26 आल्लो मनाहाʔरे नुःरिक् मेमेत्तुसिबासे, चिःत्ताङ्लक् स्येरो,
थेआङ्भेल्ले खुनिʔ थाःक्थेबाहाʔरेआङ् इङ्लेक्पा
माङ्निङ्वाʔपाःन् केबाःप्पाहाʔ बा हेक्केए मेमेत्तुसिरो॥”

निङ्मिहाʔ लुङ्माʔ तुक्मासि
मत्ति ५.३८-४२

27 “कर इङ्गाॽ आबाःन् के़घे़म्बासे, खिनिॽ निङ्मिहाॽ लुङ्माॽ
तुक्ते़म्सिम्मे़ॽओ॥ याप्मि के़जिःप्पाहाॽ नुःरिक् मे़त्ते़म्सिम्मे़ॽओ॥
28 खिनिॽ साङ्ग्रा के़मे़प्पाहाॽ मुॽइसाम् थासे़म् पिरे़म्सिम्मे़ॽओ॥
खिनिॽ ताप्फे़ःल्लिक् के़मे़प्पाहाॽ तुवा चोगे़म् पिरे़म्सिम्मे़ॽओ॥
29 हाःत्ले़ के़ने़दे़ङ्बान् के़ले़ङ् के़बिॽ, खे़ने़ॽ वे़ॽ ले़प्माङ्बा
के़ने़दे़ङ्बान्नाङ् खे़न् तोःन्दे़ पिरे़ॽ॥ हाःत्ले़ साक्के़ल्ले़क्
के़सुङ्घेःक्वाःन् के़नाप्पाङ्तेॽरुॽ, खे़न्निन् के़जाङ्मा तेःत्तिन्नाङ्
पिरे़देःसे़ॽओ॥
30 हे़क्क्याङ् के़नाःक्पाहाॽ पिरे़से़ॽओ॥ हे़क्क्याङ्
के़जिगःक्वाहाॽ के़देॽबाहाॽ याम्मो याङ्ना मे़नाःक्ते़से़न्ने़ॽओ॥
31 हे़क्क्याङ् वे़ॽ मनाहाॽरे़ आक्खे के़म्मे़त्तिबा निङ्वाॽ के़इःत्तुम्,
खिनिॽआङ् बा हे़क्के मे़त्ते़म्सिम्मे़ॽओ॥

32 खिनिॽ लुङ्माॽ के़दुक्पाहाॽरक् लुङ्माॽ के़दुक्तुम्सिम्ने़ फाॽग्र
खिनिॽ थे यम्बा याःम्बक् के़जोगुम्माङ्बे? खे़ङ्ग लायोबाहाॽरे़आङ्
बा हे़क्के मे़जोगुॽरो॥
33 हे़क्क्याङ् खिनिॽ नुःरिक् के़मे़प्पाहाॽरक् नुःरिक् के़मे़त्तुम्सिम्ने़
फाॽग्र थे यम्बा याःम्बक् के़जोगुम्माङ्बे! खे़ङ्ग लायोबाहाॽरे़आङ्
बा हे़क्के मे़मे़त्तुसिॽरो॥
34 हे़क्क्याङ् खिनिॽ याम्मो मे़नुःक्तुर फाॽआङ् मनाहाॽ थे़ॽला
के़बिरुम्सिम्ने़ फाॽग्र थे यम्बा याःम्बक् के़जोगुम्माङ्बे! खे़ङ्ग
लायोबाहाॽरे़आङ् बा हे़क्के मे़जोगुॽरो॥
35 कर खिनिॽ निङ्मिहाॽ लुङ्माॽ तुक्ते़म्सिम्मे़ॽ, खे़ङ्हाॽ
नुःरिक् मे़त्ते़म्सिम्मे़ॽ, हे़क्क्याङ् मे़नुःक्तुर फाॽआङ् मे़न्इःत्ते
थे़ॽला पिरे़म्सिम्मे़ॽ, हे़क्केःल्ले़ खिनिॽ थुम्घोःन् यरिक् पोःङ्लो॥
हे़क्क्याङ् खिनिॽ के़रे़क्नुःल्ले़ पयम् यम्बा निङ्वाॽफुमाङ्डिल्ले़
कुस्साः के़बोःक्खिॽरो, थेआङ्भे़ल्ले़ खुने़ॽग ताप्फे़ःम्बा मनाहाॽ
नु फोत्याबा मनाहाॽआङ् लुङ्माॽ तुक्तुसिॽरो॥

36 खिनिॽ पानुदिङ् पाः निङ्वाॽफुमाङ्ङिन् याप्मि लुङ्माॽ
केदुक्पा चोःक्, खेल्ले चोगुल्ले खिनिॽआङ् मनाहाॽ लुङ्माॽ
तुक्तेम्सिम्मेॽओ॥”

वेॽहाॽ चेॽया इङ्दो मेप्मासि मेःन्
मत्ति ७.१-५

37 “मनाहाॽ पाःन् मेधिक्तेम्सिम्मेन्नेॽ, हेक्केलॽरिक्
निङ्वाॽफुमाङ्ङिल्ले खिनिॽआङ् पाःन् केन्धिक्तिन्लो॥
मनाहाॽ चेॽया इङ्दो मेमेत्तेम्सिम्मेन्नेॽओ, हेक्केलॽरिक्
खिनिॽआङ् चेॽया इङ्दो केमेम्मेत्तिन्लरो॥ मनाहाॽ लेप्मि
पिरेम्सिम्मेॽओ, हेक्केलॽरिक् खिनिॽआङ् निङ्वाॽफुमाङ्ङिल्ले
लेप्मि केबिरिॽरो॥
38 मनाहाॽ पिरेम्सिम्मेॽ हेक्क्याङ् खिनिॽआङ् केम्बिरिॽरो॥
नुःरिक् सिःक्तेम्मेॽ नुःरिक् थेक्तेम्मेॽर नुःरिक् मुन्देम्मेॽर
कुधिम् पोःङ्ङाङ् कुवेत्वेत्मनाहाॽ सिःक्तेम् पिरेम्सिम्मेॽ, बा
हेक्केलॽरिक्के खिनिॽआङ् केम्बिरिॽरो॥ खिनिॽ आक्खेलॽरिक्
केसिःक्तुम्केबिरुम्सिम्, बा हेक्केलॽरिक् खिनिॽआङ्
केम्सिःक्ति केम्बिरिॽरो॥”
39 हेक्क्याङ् येसुरे कन् खेदाॽइन् खेङ्हाॽ मेत्तुसि,
“मिक्फःम्बाल्ले वेॽ मिक्फःम्बेन् लाम्लोमा मेसुक्तुन्लो,
लाम्लोसुने फाॽग्र नेप्माङ् लुम्बाःत्तो केङ्सि लाःत्छिॽरो॥
40 हुॽसाम्बेन् कुसिक्साम्बेन्नुःल्ले यम्बा मेःन्लो॥ कर खुनेॽ
नुःरिक् हुॽसिङ् सुःत्छिङ्ङाङ् खुनेॽ कुसिक्साम्बेन्कुइसिःक्
पोःङ्लो॥
41 आबाङे थक्को साःङ्वेत् चाराम्बा मेन्निःमनाबाल्ले
आक्खेलॽरिक् केन्साॽरे कुधक्कोबा वाम्सिक्किन् केनिःसुबे?
42 खेनेॽ आबाङे केधक्को साःङ्वेत् चाराम्बा केन्निःसुन्निल्ले
आक्खेलॽरिक् केन्साॽइन् केधक्कोबा वाम्सिक्किन् खेक्खुङ्

पिने़ लऽरिक् मे़प्मा के़सुक्तुबे? कुनिङ्वाऽ के़जिःप्पाए,
के़रे़क्नुःल्ले़ तगि आबाङे के़धक्कोबा साःङ्वे़त्तिन् नाःत्ते़देःसे़ऽओ,
हे़क्क्याङ्लक् के़न्साऽरे़ कुधक्कोबा वाम्सिक्किन् उसुरु
के़निःसुआङ् खे़ङ्मा के़सुक्तुऽरो॥”

सिङ्बुङ् नु सिङ्सेऽ
मत्ति ७.१६-२०, १२.३३-३५

43 आत्तिन् नुःबा सिङ्बुङ्ङोआङ्ताप्फे़ःम्बा सिङ्सेऽ
मे़धोःक्ने़न्लो, हे़क्केलऽरिक् आत्तिन् ताप्फे़ःम्बा
सिङ्बुङ्ङोआङ्नुःबा सिङ्सेऽ मे़धोःक्ने़न्लो॥
44 खे़न् सिङ्बुङ्हाऽग सिङ्सेहाऽ ओमे़प्माआङ्साङ् कुसिङ्
निःत्मे़दे़त्लो॥ आप्फाल्ले़आङ् तिङ्ग्रेःक् पोःक्लाओलाम्
मनाहाऽरे़ पःत्छेऽइन् मे़न्दुबुन्लो॥ हे़क्केलऽरिक् तिङ्वासेक्
पोःक्लाओलाम् चे़ल्ले़क्सेऽइन्मे़न्छुप्सुन्लो॥
45 नुःबा मनाःल्ले़ कुनिङ्वाऽ सिगाङ् के़याक्पा नुःबा पाःन्नोलाम्
नुःबा याःम्बक् चोगुऽरो॥ हे़क्केलऽरिक्के ताप्फे़ःम्बा मनाःल्ले़आङ्
कुनिङ्वाऽ सिगाङ् के़याक्पा ताप्फे़ःम्बा पाःन्नोलाम् फे़न् याःम्बक्
चोगुऽरो॥ हे़क्क्याङ् निङ्वाऽ सिगाङ् के़याक्पा पाःन्हाऽए मनाहाऽरे़
खुनिऽ मुरालाम् मे़बाःत्तु मे़लःत्तुऽरो॥

ने़प्फु हिम् के़जोःक्पाहाऽ
मत्ति ७.२४-२७

46 “इङ्गाऽ पाःत्तुङ्बा पाःन् कुइसिःक् के़न्जोगुम्मिन्निल्ले़,
थेआङ् इङ्गाऽ ‘आदाङ्बे, आदाङ्बे,’ याप्मि के़मे़त्तिऽबे?
47 इङ्गाऽ आबाःन् के़घे़म्बाआङ् कुइसिःक् के़जोःक्पा मनाःन्
आक्तङ्बा चोःक् फाऽआङ् मे़त्तिङ्लो–
48 खे़न् नुःबा पाङ्यक्को हिम् के़जोःक्पा मना कुइसिःक्लो॥
खे़ल्ले़ हिम् चोःक्मा फाऽआङ् यो खाम् सिगाङ्बा यम्बा लुङ्ङिन्
मे़न्याङ्ङे थारिक् तयु॥ हे़क्क्याङ् यम्बा लुङ्सम्दाङ् पाङ्यक्

नेम्भो ने़स्सुआङ् लुङ्धाक् से़त्तुर हिम् चोगुˀ॥ हे़क्क्याङ् यम्बा
वाहिप्मान् थ्ये़आङ् वाकुक्से़ ये़आङ् च्वाःत्तिल्ले़ खे़न् हिम्मिन्
लक्तु, कर थेआङ् मे़बोःक्खे़न्, थेआङ्भे़ल्ले़ खे़न् हिम्मिल्ले़न्
नुःरिक्काङ् पाङ्यक् युक्खुआङ् वये़रो॥

49 हे़क्क्याङ् आबाःन् के़घे़म्बाआङ् पाःत्तुङ्बा पाःन् कुइसिःक्
मे़न्जोःक्मनाबा मनाःन् आक्तङ्बा चोःक् फाˀआङ् मे़त्निङ्लो–
खे़ल्ले़आङ् हिम् चोःक्मा फाˀआङ् पाङ्यक् तयु, कर नुःबा
पाङ्यक् नेम्भो मे़न्ने़ए लुङ्धाक् से़त्तुआङ् हिम् चोगु॥ हे़क्क्याङ्
यम्बा वाहिप्मान् थ्ये़, वाकुक्खु ये़आङ् च्वाःत्तिल्ले़ खे़न्
हिम्मिन् लक्तु, हे़क्क्याङ् लुःन्दुदेःसुरो॥ हे़क्क्याङ् खे़न् हिम्मिन्
चोःन्दे़बेआङ् यम्बा मे़म्भै पोःक्खे़रो॥”

7

रोमि थक्तुम्बाल्ले़ कुयोःक्पे़न् ये़सुरे़ नुसुˀ
मत्ति ८.५-१३, युहुन्ना ४.४३-५४

1 हे़क्क्याङ् ये़सुरे़ मनाहाˀ के़रे़क् सिवादिङ् खाहुन्हाˀ मे़त्तु
सुरुसिआङ् खुने़ˀ कपर्नहुम पाङ्जुम्मो लाःसे़॥

2 खे़प्मोबा रोमि थक्तुम्बाल्ले़ के़रे़क्नुःल्ले़ कुनिङ्वाˀइरे़
खोःप्तुबा कुयोःक्पे़न् तुगे़आङ् सिःमालिङ्धोओ के़रे़आङ्
ने़स्से़रो॥

3 खे़न् थक्तुम्बाल्ले़ ये़सुःन् पाङ्जुम्मो त्ये़आङ् वाˀ के़लˀबा
खे़प्सुआङ् हाराˀ फे़न्नाङ् कुयोःक्पे़न् वे़ःन्दुर फाˀआङ् यहुदि
तुम्लाम्लोःबाहाˀ ये़सुरे़ कुलाःसे़ पाङ्घुसिरो॥

4 खे़ङ्हाˀआङ् ये़सुरो मे़द्ये़आङ् अक्खे मे़मे़त्तुर पेलि मे़भाक्तु,
“आदाङ्बे, खे़न् थक्तुम्बे़न् खे़ने़ˀलाम् कुभाˀ खोःमा लाˀरुरो,

5 थेआङ्भे़ल्ले़ खे़ल्ले़ आनिʔ यहुदि सुवाङ्हाʔ साʔरिक् लुङ्माʔ
आदुक्॥ हे़क्क्याङ् आनिʔ लागि यहुदि चुम्लुङ्हिम्धिक् आजोगे़
आबिरे़आङ् वाʔरो॥”
6 हे़क्क्याङ् ये़सुːन् खे़ङ्हाʔनु थासिङ्॥ खे़ङ्हाʔ खे़न्
थक्तुम्बाल्ले़ कुहिम्मो के़प्मानुːल्ले़ तगि खे़न् थक्तुम्बाल्ले़
अक्खे पाːत्तुआङ् कुन्जुम्हाʔ पाङ्घुसि, “आदाङ्बे, तुक्खे
मे़जे़न्ने़ʔओ, थेआङ्भे़ल्ले़ इङ्गाʔ खे़ने़ʔ आहिम्मो लाङ्दाːक्मा
मे़लाʔआन्लो॥
7 हे़क्केलʔरिक् इङ्गाʔ आबाडेआङ् खे़ने़ʔओ ताःमा
मे़लाʔआन्लो॥ खे़ने़ʔ पाːन् सुत्लाधिक्लक् के़बाःत्तुसाङ्
आयोःक्पे़न् वेːत्लो॥
8 थेआङ्भे़ल्ले़ इङ्गाʔआङ् आधुङ्धोबा सुहाङ्युक्पाहाʔरे़
खुनिʔ युक्को के़वाʔबा मनाआरो, हे़क्क्याङ् इङ्गाʔआङ्
आयुक्को थक्सुबाहाʔ मे़वाʔरो॥ इङ्गाʔ थक्सुबाधिक्किन्‘पेगे़ʔ’
मे़त्तुङ्डिल्ले़ पेःक्, हे़क्क्याङ् वेʔ थक्सुबान् ‘फे़रे़ʔ’ मे़त्तुङ्डिल्ले़
फे़न्॥ हे़क्केलʔरिक्के आयोःक्पे़न् ‘कन् चोगे़ʔ’ मे़त्तुङ्डिल्ले़
चोगुʔरो॥”
9 ये़सुरे़ कन् खे़प्सुआङ् साʔरिक् कुनिङ्वाʔ मये़आङ् खिरि
हिसिङ्डाङ् खुने़ʔ के़दिम्बाहाʔ मे़त्तुसि, “अक्तङ्बा यम्बा नसाːन्
के़गप्पा मनाःङ्ग इस्राइलओआङ् इङ्गाʔ मे़ङ्घोए वाʔआरो!
10 हे़क्क्याङ् थक्तुम्बाल्ले़ पाङ्घुसिबा मनाहाʔ मे़नुːक्खे़आङ्
हिम्मो मे़गे़रे़ल्ले़ खे़न् योःक्पे़न् वेःत्ते़आङ् युङे़बा मे़दुमुरो॥”

मेमेदुमाल्ले़ कुस्साःन् ये़सुरे़ कुहिङ्वे़त् चोगुʔ

11 हे़क्क्याङ् कुभा ये़न् एगाङ् ये़सुːन् नाइन् पाङ्जुम्मो पे॥
खुने़ʔनुए कुहुʔसाम्बाहाʔ नु यरिक् मनाहाʔआङ् मे़बेरो॥
12 खुने़ʔ पाङ्जुम्मोबा यम्बा ताːक्हन्नो के़रे़ल्ले़ मेमेदुमाधिक्ले़
लत्छारक् के़वाʔबा कुस्साः ये़म्बित्छाʔइन् स्ये़आङ् कुजेधाःप्पिन्

पाङ्जुम्मोबा मनाहाʔरे मेभेत्तुर मेबत्छेबा तुमु॥ खेन् मेमेदुमान्नु यरिक्
मनाहाʔ मेवयेरो॥
13 येसुरे खेन् मेमेदुमान् ओमेत्तुल्ले कुलुङ्माʔ सियोःन्योःन्देआङ्
खेनेʔ मेहाबेन्नेʔओ मेत्तुर आःन्छिङ्मा पिरुरो॥
14 हेक्क्याङ् पेआङ् चेधाःप्पिन् सुःसुल्ले खेन् चेधाःप्
केबङ्बाहाʔ मेयेम्सिङ्॥ येसुरे मेत्तु, “लाजे, पोगेʔओ॥”
15 हेक्क्याङ् खेन् केसिःबा थाङ्बेन्निन्नाङ् पोगेआङ् पाःप्मा
हेःक्ते॥ हेक्क्याङ् येसुरे खेन् कुम्मा हुक्सुप्तुरो॥
16 हेक्क्याङ् मनाहाʔ केरेक् मेगिसेआङ् निङ्वाʔफुमाङ्ङिल्ले
कुनारा मेभोःसुर अक्खे मेबाःत्तु, “आनिʔ लुम्मोआङ् यम्बा
माङ्निङ्वाʔपाःन् केबाःप्पेन्वाʔरो॥” हेक्क्याङ् याम्मो खेङ्हाʔरे
मेबाःत्तु, “निङ्वाʔफुमाङ्ङिन् कुमनाहाʔ कुभाʔ पिसे नु कम्ब्राङ्
मेत्छे येरो॥
17 हेक्क्याङ् कन् हिन्दोःक्किन् केरेक् पिसाङ् यहुदिया नु खेन्
खिरिबा थुम्मो सेःरेरो॥”

बप्तिस्मा केबिबा युहुन्नाःल्ले पाङ्घुसिबा इङ्साबाहाʔ
मत्ति ११.२-१९

18 बप्तिस्मा केबिबा युहुन्नाःल्लेआङ् कुहुʔसाम्बाहाʔरोलाम्
कन् पाःन्निन् खेप्सु॥
19 हेक्क्याङ् नेप्फु कुहुʔसाम्बाहाʔ उःत्तुसिआङ् दाङ्बाल्लो कन्
इङ्घङ्ङिन् हाङुदेःसु–“आल्ल केदाःबा ख्रिस्तेन्बा खेनेʔएबि? इ
आनिगे वेʔस्मान् हाङ्घुम्बेबाबि?”
20 हेक्क्याङ् खेन् इङ्साबाहाʔआङ् येसुरो पेसेत्छिआङ्
मेत्तेछु, “बप्तिस्मा केबिबा युहुन्नाःल्ले अक्खे पाःत्तुआङ्
याप्मि पाङ्घेत्छिगेआङ् वाʔसिगेरो, ‘आल्ल केदाःबा ख्रिस्तेन्बा
खेनेʔएबि, इ आनिगे वेʔस्मान् हाङ्घुम्बेबाबि?’ ”

21 हेक्क्याङ् हाबा खेन् येम्मो येसुरे केदुक्पा केयʔबाहाʔ
नु फेन्साम्मिल्ले तरुसिबाहाʔ नुसुसि हेक्क्याङ् यरिक्
मिक्फːम्बाहाʔआङ् खानिːमा केसुक्पा चोगुसिरो॥
22 हेक्क्याङ् येसुरे युहुन्नालाम् केदाːबाहाʔ मेत्तुसि,
“पेसेत्छेʔआङ् कन् केनिːसेत्छु, केघेप्सेत्छुबा पाːन्निन् युहुन्नाːन्
मेत्तेछेʔ–अक्खेलʔरिक् मिक्फːम्बाहाʔरे निːमा मेसुक्तुʔ,
हेक्क्याङ् लाङ्सक्पाहाʔ लाङ्मेघेːक्, लोगेʔरे तरुसिबाहाʔ
मेवेːत्, हेक्क्याङ् नाधेक्क्रेङ्हाʔरे मेघेप्सु, केसिːबाहाʔ याम्मो
मेहिङ्, हेक्क्याङ् याङ्गेसाʔबाहाʔरे सुनाइङ्डिन् मेघेप्सुʔरो॥
23 हेक्क्याङ् इङ्गाʔनु कुनिङ्वाʔ मेन्दुक्मनाबाआङ् याप्मि
चप्चि मेन्जोːक्मनाबान् मुʔइसाबारो॥”

24 हेक्क्याङ् युहुन्नारे कुइङ्साबाहाʔ पेसेत्छिआङ् येसुरे खेन्
मनाहाʔ युहुन्नारे कुमेन्नो मेत्तुसि, “खिनिʔ एːक्सादेन्नो थेमा
ओमेत्छे केबेगिबा? सुरित्माल्ले वाːन्दुबा थिङ्नेːत्तेन्बि?”
25 नुːबा चाङ् तेːत् केजाङ्बा मनाːन् ओमेत्छे लाːक्कात्
केबेगिबि? हेक्तङ्बाहाʔ नु हाङ्हाङ् लʔरिक् केयुङ्बाहाʔग
हाङ्हिम्मोरक् मेवाʔरो॥
26 थेमा ओमेत्छे केबिगिबा? माङ्निङ्वाʔपाːन् केबाːप्पेन्बि?
सेक्खाːल्ले इङ्गाʔ मेत्निङ्, माङ्निङ्वाʔपाːन् केबाːप्पेन्नुːल्ले
यम्बा मनाːन् केनिːसुम्लो॥
27 बप्तिस्मा केबिबा युहुन्नाːल्ले कुमेन्नो, साम्योसाप्लाओ
अक्खेलʔरिक् साप्तेआङ् पत्,

“इङ्गाʔ आइङ्साबेन् केलागि लाम् यारिप् चोːक्से

खेनेʔनुːल्ले तगि पाङ्घुङ्लो॥
28 हेक्क्याङ् केरेक् मेन्छाम् याप्मिलुम्मो बप्तिस्मा केबिबा
युहुन्नाːन्नुːल्ले यम्बा हाːत्ताङ् होːप्लो॥ हेक्केसाङ्

निङ्वाʔफुहाङ्जुम्मो काक्नु चुक्पेन् युहुन्नाːन्नुːल्ले यम्बा
चोːक् फाʔआङ् मेत्तिङ्लो॥”
29 अक्खेलʔरिक् केरेक् मनाहाʔरे हेक्क्याङ् एːङ्याङ्
केभोːङ्बाहाʔरेआङ् येसुरे कुबाːन्निन् मेघेप्सुआङ्
निङ्वाʔफुमाङ्डिल्ले कुलाम्मिन् नुːबा फाʔआङ् तेन्दिङ् मेजोगु,
थेआङ्भेल्ले खेङ्हाʔ युहुन्नालाम् बप्तिस्मा मेजोːक्सिङ्डाङ्
मेवयेरो॥
30 कर फरिसिहाʔ नु साम्योथिम्साम्बाहाʔरे खुनिʔ लागि
निङ्वाʔफुमाङ्डिल्ले कुनिङ्सेːक्किन् मेनाʔरु, थेआङ्भेल्ले
खेङ्हाʔ युहुन्नालाम् बप्तिस्मा मेन्जोːक्सिङ्डिन्लो॥
31 येसुरे याम्मो पाːत्तु, “आल्ल कन् येम्मोबा मनाहाʔ आक्तङ्बा
मेजोːक् फाʔआङ् थेमाːन्नु तङ्घुङ्सिङ्बाबे?
32 खेङ्हाʔग पाङ्जुम्मो केवाʔबा हिन्जाʔबित्छा कुइसिːक्
मेजोːक्लो॥
खेङ्हाʔ अक्खेलʔरिक् मेमेत्छिङ्, ‘आनिगे मुʔफ्रामा हिप्मना, कर
खिनिʔ केन्लाːक्खिन्॥
आनिगे मेरिङ् थक्मना, कर खिनिʔ केन्हाबिन्॥’
33 थेआङ्भेल्ले बप्तिस्मा केबिबा युहुन्नाːन् तːक्नेत्तो युङेर
आममबान् मेन्धुङ्के त्ये, कर ‘खेल्ले फेन्साम् कत्तुʔ’ केमेत्तुम्लो॥
34 मेन्छाम्साːन् चर थुङुर त्ये, हेक्क्याङ् ‘खेन् तːक्थेːक्केहाʔ,
थिːमसाङ्हाʔ, एːङ्याङ् केभोːङ्बाहाʔ नु लायोबाहाʔरे खुनिʔ
तेːङ्बारो’ केमेत्तुम्लो॥
35 निङ्वाʔफु सिक्कुम्दिङ् निङ्वाʔइन्तेन्दिङ् केजोːक्पाआङ्
केइːप्पा केनाːप्पाहाʔरे खेन् निस्से चोːक् फाʔआङ्
ओसेːन्आम्धाक्लो॥”

लायो केजोːक्मा मेन्छुमाʔधिक्ले लेप्मि खोːसुʔ

36 फरिसिधिक्ले येसुःन् युःन्छिक् चाजासे उःत्तु, हेक्क्याङ् खुनेꞌ
कुहिम्मो पेआङ् चाजासे युङ्सिङ्लो॥
37 खेन् पाङ्जुम्मो केत्तिमा याःम्बक् केजोःक्मा मेन्छुमाꞌधिक्
वये॥ खेन् मेन्छुमाꞌइल्ले येसुःन् फरिसिःल्ले कुहिम्मो
चाजासे त्येआङ् वाꞌ केलꞌबा खेप्सुआङ् खेल्ले इमेल्लुङ्बा
पर्यामाधिक्कुलेम् फुङ्नाम्याङ्सिङेआङ्
38 येसुरे कुएगाङ् लेप्माङ् त्येआङ्हाबेर येसुरे कुलाङ्ङो
कुमिक्वाःल्ले वारक्खुरो॥ हेक्क्याङ् कुधेगेःक्इःल्ले तुगुआङ्
हेःसुर कुलाङ्ङिन् चुप् मेत्तुआङ् खेन् फुङ्नाम्मिन् हुःत्तुरो॥
39 हेक्केःल्ले खेन् फरिसिःल्ले निःसुआङ् निङ्वाꞌ इःत्छिङ्,
“कन् मनाःन् सेक्खाए माङ्निङ्वाꞌपाःन् केबाःप्पा वयेल्लेग
खुनेꞌ केसुमा मेन्छुमाꞌइन् हाःप्पे फाꞌआङ् कुसिङ्निःत्तुबामेन्,
थेआङ्भेल्ले खेन् सेक्खाए लायो केजोःक्माएरो॥”
40 येसुरे खेन् फरिसिःन् मेत्तु, “सिमोने, इङ्गाꞌ खेनेꞌनु लत्छा
पाःन्धिक् पाःप्मा कत्तुङ्लो॥”

सिमोनरेआङ् नोगप् पिरु, “सिक्साम्बे, मेत्ताङ्ङेꞌओ॥”

41 येसुरे मेत्तु, “थिक् तेन्नो नेप्फु मनाहाꞌ वयेत्छि॥ खेङ्हाꞌरे
सिङ्नाःत् याङ् केगेबाल्लोलाम् लत्छारे ङागिप् (५०) युप्पायाङ् नु
वेꞌस्माल्ले कुगिप् ङासि (५००) युप्पायाङ् तेꞌरेत्छुआङ् वयेत्छि॥
42 कर खेन् नेप्माङ्ले हुङ्मा मेन्छुक्के वयेत्छि॥ खेन् सिङ्नाःत्
याङ् केगेबाल्ले नेप्माङ्ले खुन्छिꞌ सिङ्नाःत्तिन् लेरु पिरुसि॥
हेक्केःल्ले आत्तिल्ले खेन् सिङ्नाःत् याङ् लेप्मि केबिबान् यरिक्
लुङ्माꞌ तुक्तुबिला?”
43 सिमोनरे नोगप् पिरु, “इङ्गाꞌ आनिङ्वाꞌओ खेन् यरिक्
सिङ्नाःत् लेप्मि केघोःबान्ने यरिक् लुङ्माꞌ तुक्तुबिलारो॥”

येसुरे मेत्तु, “खेनेꞌ सेक्खाए केबाःत्तुरो॥”

44 हे़क्क्याङ् ये़सुःन् खे़न् मे़न्छुमाʔइन् ले़प्माङ् हिसिङ्ङाङ्
सिमोन्निन् मे़त्तु, “सिमोने, इङ्गाʔ खे़ने़ʔ के़हिम्मो त्याङ्ङिल्ले़
लाङ् वाहप्मा च्वाःत् के़म्बिराङ्ङिन्, कर कन् मे़न्छुमाʔइल्ले़
आलाङ्ङिन् कुमिक्वाःल्ले़ वाहप्तुआङ् कुधे़गेःक्इःल्ले़ तुगुआङ्
वाʔरो॥
45 खे़ने़ʔ इङ्गाʔ चुप् के़मे़त्ताङ्ल सेवा के़म्मे़त्ताङ्ङिन्, कर कन्
मे़न्छुमाʔइल्ले़ इङ्गाʔ त्याङ्ङाङ्धोए आलाङ्ङो चुप् मे़त्तुर वाʔरो॥
46 हे़क्क्याङ् खे़ने़ʔ आधे़गेःक्पो निःङ्गे़ʔ
के़न्हुःत्ताङ्ङिन्के़म्बिराङ्ङिन्, कर कन् मे़न्छुमाʔइल्ले़ आलाङ्ङो
फुङ्नाम्मिन् हुःत्ताङ् पिराङ्ङाङ् वाʔरो॥
47 कन् मे़न्छुमाʔइल्ले़ साʔरिक् लुङ्माʔ तुक्ताङ्बाल्ले़ यरिक्
लायोलाम् ले़प्मि खोःसुʔ के़लʔबा ओसेःन्आधाक्लो॥ खे़न्
चुःत्छिक् लायोलाम् ले़प्मि के़घोःबाल्ले़ सुःल्लिक्लक् लुङ्माʔ
तुक्तुसिʔ फाʔआङ् मे़त्ने़ʔरो”
48 हे़क्क्याङ् ये़सुरे़ खे़न् मे़न्छुमाʔइन् मे़त्तु, “खे़ने़ʔ के़लायोलाम्
ले़प्मि के़घोःसुआङ् के़वाʔरो॥”
49 हे़क्केःल्ले़ खुने़ʔनु चा के़जाबार के़युङ्बा वेʔ मनाहाʔ
लायोलाम् ले़प्मि के़बिबा कन् याप्मिःन् हाःप्पे फाʔआङ्
मे़मे़त्छिङ्लो॥
50 कर ये़सुरे़ खे़न् मे़न्छुमाʔइन् मे़त्तु, “खे़ने़ʔ के़नसाःन्निल्ले़
ताङ्गे़से़ःप्ते़आङ् के़वाʔरो॥ नुःरिक्काङ् पेगे़ʔओ॥”

8

ये़सुःन् कुभाʔ के़बिमा मे़न्छुमाहाʔ
मत्ति १३.१-२३, मर्कुस ४.१-२०

1 खे़न् एगाङ् ये़सुःन् निङ्वाʔफुहाङ्जुम्मिल्ले़ कुयाःम्बेओ
सुनाइङ् से़ःसुर ये़क्यक् नु पाङ्भेʔहाʔओ लाम्दिःक् चोगे़॥ खुने़ʔनु
थिक्-ने़त् कुहुʔसाम्बाहाʔ मे़वये़,

2 हेक्क्याङ् फेन्साम्हाʔ नु तुक्मा यʔमालाम् वेःन्दुसिमा कुभा
मेन्छुमाहाʔआङ् मेवये॥ खेङ्हाʔओ येसुरे मग्दलिनि मेप्मनामा
मरियमओलाम् नुसि फेन्साम्हाʔ लःत्तुसिआङ् वये॥
3 हेक्क्याङ् हेरोदरे कुघारात् केयुङ्बा चुजासरे कुमेःत् योआन्ना,
सुजना, नु यरिक् मेन्छुमाहाʔरे खुनिʔ याङ्साकुन्धेःल्ले येसुःन् नु
कुहुʔसाम्बाहाʔ कुभाʔ मेबिरुसिरो॥

याʔरिःम्बा केहेʔबाल्लेन् खेदाʔ

मत्ति १३.१-९, मर्कुस ४.१-९

4 थिक् येन् यरिक् येक्यक्कोलाम् यरिक् मनाहाʔ येसुओ मेद्ये॥
हेक्क्याङ् येसुरे खेङ्हाʔ कन् खेदाʔइन् मेत्तुसि–
5 “लत्छा याःन्केमःबाधिक् याʔरिःम्बा लेप्से पेरो॥ खेल्ले
याʔरिःम्बेन् लेप्तुल्ले कुभा याʔरिःम्बेन् लाम्मो मक्थ्येआङ्
मनाहाʔरे मेदोʔरु, हेक्क्याङ् पुहाʔ मेद्येआङ् मेघप्सु मेजरो॥
6 हेक्क्याङ् कुभा याʔरिःम्बेन् लुङ्घाराक्को चुक्ते, हेक्क्याङ् खेन्
लिङ्माग लिङे, कर नाम्मिल्ले हेरेबे, थेआङ्भेल्ले केसेःम्बा खाम्
मेनेस्सेन्लो॥
7 हेक्क्याङ् कुभा याʔरिःम्बेन् तिङ्ग्रेःक् केलिङ्बा खाम्मो चुक्ते,
तिङ्ग्रेःक्किन् नु याʔरिःम्बान् सोसोरिक् लिङे, कर तिङ्ग्रेःक्हाʔरे
खेन् सुःप्तु सेरुरो॥
8 हेक्क्याङ् कुभा याʔरिःम्बेन् नुःबा खाम्मो चुक्तेआङ् लिङे,
हेक्क्याङ् कुजाʔइ कुजाʔ थोःक्ते॥ खेन् याʔरिःम्बाल्ले किप्थिक्
लेङ्डाङ्धो कुजाʔ थोःक्तेरो॥” येसुरे खेङ्हाʔ मेत्तुसि, “खेम्मा
नेक्खोʔ केगप्पाहाʔरे कन् पाःन्निन् नुःरिक् खेप्सेम्मेʔआङ्
कुसिङ्निःत्तेम्मेʔओ!”

खेदाʔइल्ले कुबे

मत्ति १३.१०-१७, मर्कुस ४.१०-१२

9 कुहुʔसाम्बाहाʔरे़ येसुःन् सेःन्मे़दोसु, “कन् खे़दाʔइल्ले़ कुबेःन्
थे़माबे?”
10 येसुरे़ खे़ङ्हाʔ मे़त्तुसि, “निङ्वाʔफुहाङ्जुम्मिल्ले़न्सिगाङ्बा
पाःन्हाʔ खिनिʔरक् कुसिङ्निःप्मा के़घोःसुम्माङ् के़वयिʔरो, कर
वेʔ मनाहाʔनु इङ्गाʔ खे़दाʔओरक् पाःत्तारो॥ हे़क्केःल्ले़
‘कङ्हाʔरे़ ओमे़मे़त्तुसाङ् मे़न्निःसुन्,
मे़घे़प्सुसाङ् कुसिङ् मे़न्निःत्तुन्लो॥’*
11 कन् खे़दाʔइल्ले़ कुबेःन् अक्तङ्बा चोःक्–याʔरिःम्बा फाʔइन्
निङ्वाʔफु पाःन्जाक्किन्लो॥
12 हे़क्क्याङ् लाम्मो मक्के़धाःबा याʔरिःम्बाहाʔ पाःन्जाक्
के़घे़म्बा मनासिरो॥ माफे़न्साम्मिन् ताआङ् खे़ङ्हाʔरे़ खुनिʔ
निङ्वाʔओलाम् पाःन्जाक्किन् लःत्तु तेʔरु॥ हे़क्केःल्ले़ खे़ङ्हाʔरे़
नसाःन् चोःक्मा मे़ङ्घोःसुन्नाङ् से़न्लप् खोःमा मे़न्छुक्तुन्लो॥
13 हे़क्क्याङ् लुङ्घाराक्को मक्के़धाःबा याʔरिःम्बाहाʔग
पाःन्जाक्किन् के़घे़म्बाआङ् के़सःप्पार के़दाःक्पासिरो, कर
खे़ङ्हाʔरे़ नसाःन् मे़जोगु मे़गत्तुबान्तुक्खे लाक्खे ताःल्ले़ मे़ले़रु
मे़देःसु, थेआङ्भे़ल्ले़ पाःन्जाक्किन् खुनिʔ लुङ्माʔ सिगाङ् मे़ङ्गे़त्ते
वये़रो॥
14 हे़क्क्याङ् तिङ्ग्रेःक् के़लिङ्बा खाम्मो के़जुक्पा
याʔरिःम्बाहाʔग पाःन्जाक् के़घे़म्बा मनाहाʔ कुइसिःक् मे़जोःक्,
कर निङ्साम्, याङ्साकुन्धे नु कन् हिङ्मन्बा याम्दादाबा
पाःन्निल्ले़ खे़ङ्हाʔ सुःप्तुसिआङ् खे़ङ्हाʔरे़ कुजाʔ फम्मा
मे़न्छुक्तुन्लो॥
15 कर नुःबा खाम्मो मक्के़धाःबा याʔरिःम्बाहाʔग नुःबा नु
सेसे निङ्वाʔ के़गप्पा मनाहाʔ कुइसिःक् मे़जोःक्॥ खे़ङ्हाʔरे़
पाःन्जाक्किन् मे़घे़प्सुर निङ्वाʔओ मे़युक्खु हे़क्क्याङ् नासि
मे़धःत्तुआङ् कुजाʔ मे़भत्छुरो॥”

---

* **8:10** □□□□□ □.९

खप्प्या सिगाङ्बा सेमि
मर्कुस ४.२१-२५

16 “हाːत्ले़आङ् सेमिःन् हाːन्दुआङ् खप्प्या सिगाङ् मे़युक्खुन्
हे़क्क्याङ् ने़त्ना सिगाङ्डाङ् मे़युक्खुन्, कर के़दाःबाहाʔरे़ मे़निःसुर
फाʔआङ् थो चन्जम्बा ते़न्नो युक्खुʔ॥
17 आल्ल मे़न्धाःप्मनाबा काक्चिगःक्वाहाʔ ओःत्तिओ
निमे़धाःप् हे़क्क्याङ् सिबिʔबा पाःन्हाʔ के़रे़क् कुसिङ् निःत्ते़त्लो॥
18 हे़क्केःल्ले़ के़घे़प्सुम्बा पाःन्निन् निङ्वाʔओ नुःरिक्काङ्
युक्खे़म्मे़ʔओ॥ इङ्गाʔ आनिसाम्मिन् ते़न्दिङ् के़जोःक्पाहाʔरे़ग
आल्लसाङ् यरिक् कुसिङ्निःप्मान्मे़घोःसुरो, कर आनिसाम्मिन्
मे़ङ्घे़म्मनाबाहाʔरे़ कत्तुम्बे़ फाʔआङ् मे़इःत्तुबान्नाङ्मे़नाप्तुसिरो॥”
19 आल्ल ये़सुरे़ कुम्मा नु कुन्साʔसि कुदुम्से़ मे़द्ये़आङ् मे़वये़,
कर यरिक् मनाहाʔरे़ मे़जोगुल्ले़ कुबेसाङ् पेःक्मा मे़न्छुक्ते़न्लो॥
20 हे़क्केःल्ले़ लत्छा मनाधिक्ले़ के़म्मा नु के़न्साʔसि के़दुम्से़
मे़द्ये़आङ् लाःक्कात् के़म्हाङ्ल मे़ये़प्लो लʔरिक् ये़सुःन् मे़त्तु॥
21 कर ये़सुरे़ नोगप् पिरुसि, “निङ्वाʔफु पाःन्जाक् के़घे़म्बाहाʔ
हे़क्क्याङ् खे़न् कुइसिःक् के़जोःक्पाहाʔ के़रे़क् इङ्गाʔ आम्मा नु
आन्साʔसिरो॥”

ये़सुरे़ सुरित् केजङ्ङिन्चिजि ये़म्ये़म् चोगुʔ
मत्ति ८.२३-२७, मर्कुस ४.३५-४१

22 थिक्ये़न् ये़सुःन् कुहुʔसाम्बाहाʔनु खःङ्बेओ लाःसे़आङ्
वरक्किल्ले़ नाहाङ्दाङ् पिगि मे़त्तुसि, हे़क्क्याङ् खे़ङ्हाʔ
मे़धासिङ्लो॥
23 खे़ङ्हाʔ मे़बेर मे़बत्छे़ल्ले़ ये़सुःन् इप्से़॥ हक्चघत् वरक्को
यम्बा सुरित्केजङ् हुःमा हेःक्ते़आङ् वाभे़ल्ले़ङ्ङिन् खःङ्बेओ
लाःसे़आङ् खा खःङ्बेन्ने़ तिम्से़आङ् के़साक्पो मे़ध्ये़रो॥

24 कुहुʔसाम्बाहाʔ मे़बेआङ् ये़सुːन् मे़भोːक्खुर अक्खे मे़मे़त्तु,
“आदाङ्बे, आदाङ्बे, आनिगे़ग हुम्मा सिːमा इːत्तिगे़रो॥”
हे़क्क्याङ् ये़सुːन् पोगे़आङ् खे़न् सुरित्केजङ्ङिन् नु
वाभे़ल्ले़ङ्ङिन्फे़ːक्तु॥ हे़क्क्याङ् सुरित्केजङ्ङिन् हुːमा चक्थासु
हे़क्क्याङ् वाभे़ल्ले़ङ्ङिन्नाङ् चिजि ये़म्ये़म् लʔरे़रो॥
25 हे़क्क्याङ् कुहुʔसाम्बाहाʔ मे़त्तुसि, “खिनिʔ नसाːन्निन्
आत्तो वाʔबे?” हे़क्क्याङ् कुहुʔसाम्बाहाʔ मे़गिसे़र खुनिʔ
यङ्मा के़रेआङ् निङ्वाʔ मये़र अक्खे मे़मे़त्छिङ्, “मे़ːन् कङ्ग
आक्तङ्बा मनाने़बे? खुने़ʔ इङ्जाːङ् पिरुसिल्ले़ सुरित्केजङ्ङिन्
नु वाभे़ल्ले़ङ्ङिल्ले़आङ् खे़प्सुङ्ग!”

ये़सुरे़ फे़न्साम्मिल्ले़ तरुबा मनाːन् वे़ːन्दुʔ
मत्ति ८.२८-३४, मर्कुस ५.१-२०

26 हे़क्क्याङ् खे़ङ्हाʔ गालिल वरक्किल्ले़ नाहाङ्दाङ्बा
गेरासेनस लाजे़ʔओ मे़गे़रे़॥
27 खे़ङ्हाʔ खे़प्मो मे़गे़रे़आङ् ये़सुːन् खःङ्बेओलाम् लाःक्कात्
लःन्दे़नुमे़ːन्ने पाङ्जुम्लाम् के़भे़म्बा फे़न्साम्मिल्ले़ याङ्घुबा
मनाधिक् खे़प्मो तुमु॥ खे़न् मनाːन् यरिक् ये़म्माङ्धो हिम्मो
मे़न्वाʔए तेःत्फुङ्ङाङ् मे़न्जाङ्डे इप्पुङ्दे़न्हाʔओरक् वये़गत्ते़रो॥
28 खे़ल्ले़ ये़सुːन् निःसुआङ् ये़सुरे़ कुलाङ्जक्को पिर्धाप्
थाम्सिङ्ल यम्बा इक्लाओ अःक्ते़र अक्खे मे़त्तु, “के़रे़क्नुːल्ले़
पयम् यम्बा निङ्वाʔफुमाङ्ङिल्ले़ कुस्साः ये़सुए, खे़ने़ʔ इङ्गाʔनु
थे के़गोःत्तुबाबे? इङ्गाʔ तुक्खे मे़जाःत्ताङ्ङिन्ने़ʔ फाʔआङ् पेलि
फाक्ने़ʔरो॥”
29 थेआङ्भे़ल्ले़ ये़सुरे़ खे़न् फे़न्साम्मिन् खे़न् मनाओलाम्
आन्दे़ːन्छा लाःक्कात् लःन्दे़ʔ फाʔआङ् इङ्जाःङ् पिरुआङ्
वये़॥ खे़न् मनाːन् यरिक्ले़ङ् खे़न् फे़न्साम्मिल्ले़ तुक्खे चाःत्तुआङ्
वये़॥ मनाहाʔरे़ यरिक्ले़ङ् कुहुक् कुलाङ्ङो इमे़घेःक्खुआङ्

केबप्पा फेन्जेʔ थक्क्रङ्हाʔ फुʔरुआङ् फेन्साम्हाʔरे एːक्सादेन्नो
साक्केल्लेक् मेदेʔरुआङ् वयेरो॥

30 येसुरे खेन् सेːन्दोसु, “केमिङ् थेमाबे?”

खेल्ले आमिङ् तुरारो लʔरिक् नोगप् पिरु॥ थेआङ्भेल्ले यरिक्
फेन्साम्हाʔ खेन् मनाओ मेलाːसेआङ् मेवयेरो॥
31 हेक्क्याङ् खेङ्हाʔरे येसुːन् आनिगे कुद्रोːम् मेːन्नेबा लुम्बाːत्तो
याप्मि आम्बाङ्घेन्नेʔ फाʔआङ् पेलि मेभाक्तु॥

32 आल्ल खेन् कोːक्माओ यरिक् फाक्हाʔ चामेरामेर मेयेबे॥
हेक्केːल्ले खेन् फेन्साम्हाʔरे आनिगे खेन् फाक्हाʔओ लाːप्मा
आबाङ्घेʔ लʔरिक् येसुːन् पेलि मेभाक्तु॥ हेक्क्याङ् येसुरेआङ्
लाːप्मा पाङ्घुसिआङ्
33 खेन् मनाओलाम् मेलːन्दे मेबेआङ् खेङ्हाʔ फाक्हाʔओ
मेलाːसे॥ हेक्क्याङ् खेन् फाक्हाʔ सङ्माङ्ङे सङ्माङ् मेलोːक्तेर
याक्पेओनु मक्मेध्येआङ् वरक्को मेहुमे मेस्येरो॥

34 हेक्क्याङ् फाक् केगम्बाहाʔरे कन् पोːक्खेबा पाːन्निन्
मेनिːसुआङ् खिमो मेलोːक्तेर मेबेआङ् पाङ्जुम्मो नु खेन् खिरिबा
पाङ्भेʔहाʔओ कन् इङ्घङ्ङिन् मेसेːसुरो॥
35 हेक्क्याङ् मनाहाʔ थेमानि पोːक्खेबे फाʔआङ् ओमेत्छे
खेप्मो मेद्ये॥ खेङ्हाʔरे माफेन्साम्मिल्ले तरुबा मनाːन् नुरेआङ्
तेːत् चाक्सिङ्ङाङ् कुनिङ्वाʔ सेːरेआङ् येसुरे कुलाङ्जक्पो युङेबा
मेनिːसुआङ् खेङ्हाʔ केरेक् मेगिसे॥
36 हेक्क्याङ् खेन् हिन्दोːक् केनिःबाहाʔरे खेप्मो केदाःबा
मनाहाʔ आक्खेलʔरिक् तगि फेन्साम्मिल्ले याङ्घुबा कन् मनाːन्
वेːत्तेबे फाʔआङ् मेजेक्तुसि॥
37 हेक्केःल्ले गेरासेनस लाजेʔओबा मनाहाʔरे येसुːन् कप्मोलाम्
पेगेʔओ फाʔआङ् पेलि मेभाक्तु, थेआङ्भेल्ले खेङ्हाʔ साʔरिक्

मे़गिसे़आङ् मे़वये़॥ हे़क्केःल्ले़ ये़सुःन् पेःक्मा फाʔआङ् खःङ्बेओ
लाःसे़रो॥
38 फे़न्साम्हाʔरे़ मे़ले़रुबा खे़न् मनाःन् खे़ʔयो त्ये़आङ् ये़सुःन्
आदाङ्बे, इङ्गाʔआङ् खे़ने़ʔनुए ते़ʔराङ्के़ʔओ फाʔआङ् पेलि
फाक्तु, कर ये़सुरे़ अक्खे मे़त्तुर नुःक्तुदेःसु,
39 "खे़ने़ʔ के़हिम्मो पेगे़ʔआङ् निङ्वाʔफुमाङ्ङिल्ले़ खे़ने़ʔ
के़लागि चोगु के़बिरे़बा पाःन्निल्ले़ कुयाःम्बेओ इङ्घङ्
से़ःसे़ʔओ॥" हे़क्क्याङ् खे़न् मनाःन् पेआङ् ये़सुरे़ खुने़ʔ कुलागि
चोगुबा काक् पाःन्निन् काक् पाङ्जुम्मो से़ःसुरो॥

के़सिःमा चुक्मे़न् नु के़दुक्मा मे़न्छुमाʔइन्
मत्ति ९.१८-२६, मर्कुस ५.२१-४३

40 हे़क्क्याङ् ये़सुःन् याम्मो वरक्किल्ले़ नाहाङ्दाङ् के़रे़ल्ले़
खे़प्मो यरिक् मनाहाʔरे़ खुने़ʔ लाङ्दाःक्मा मे़बिरु, थेआङ्भे़ल्ले़
खे़ङ्हाʔरे़ खुने़ʔ मे़हाङ्घुर मे़युङ्े़रो॥
41 हे़क्क्याङ् याइरस मिङ् के़वाःप्पा मनाधिक् खे़प्मो त्ये़॥
खुने़ʔ पाङ्तिबा यहुदि चुम्लुङ्हिम्मोबा सुहाङ्युक्पा वये़॥ खे़ल्ले़
ये़सुरे़ कुलाङ्जक्को हबत्फन्छिङ्ल आहिम्मो फे़रे़ʔओ फाʔआङ्
पेलि फाक्तु,
42 थेआङ्भे़ल्ले़ तङ्बे थिक्-ने़त् (१२) के़गे़प्मा थिक्लक्
कुस्साः मे़न्छुमाʔइन् सिःमा लिङ्धोओ के़रे़आङ् ने़स्से़॥
हे़क्क्याङ् ये़सुःन् खे़न्नुए थासिङ्॥ हे़क्क्याङ् पेर पत्छे़ल्ले़
यरिक् मनाहाʔरे़ खुने़ʔ चिबुःत् मे़बुःत्तुरो॥
43 खे़प्मो तङ्बे थिक्-ने़त्ताङ्धो (१२) आत्तिल्ले़आङ् वेःम्मा
मे़न्छुक्तुम्मा माक्खिʔ वयुःमाल्ले़ तरुमा मे़न्छुमाʔधिक् वये़रो॥
44 खे़न् ये़सुरे़ कुएगाङ् त्ये़आङ् कुदेःत्तिल्ले़ कुयाःन्सुःसुनुमे़ःन्ने
माक्खिʔ वयुःमान् चिबे़रो॥
45 ये़सुरे़ सेःन्दोसुसि, "इङ्गाʔ हाःत्ले़ सुःसाङ्बे?"

हे़क्क्याङ् के़रे़क्ले़ इङ्गाᴤ मे़ːन् लᴤरिक् मे़बाːत्तुआङ् पत्रुसरे़ मे़त्तु,
“आदाङ्बे, अक्खेलᴤरिक् के़रे़क् पिसाङ्लाम् मनाहाᴤरे़ चिभिːत्
के़म्भिःत्ते़आङ् के़म्एːप्ल मे़बत्लो॥”
46 कर ये़सुरे़ नोगप् पिरु, “इङ्गाᴤ हाःत्ले़इग सुःसाङ्लो,
थेआङ्भे़ल्ले़ इङ्गाᴤ आधक्कोनु मुक्साम् लːन्दे़बा निङ्वाᴤ
खोःसुङ्लो॥”
47 खे़न् मे़न्छुमाᴤइल्ले़आङ् इङ्गाᴤ चिङ्सिङ्मा मे़सुक्कान्
के़लᴤबा निङ्वाᴤ खोःसुआङ् कुगिःमाल्ले़ यक्खे़र ये़सुरे़
कुलाङ्जक्को हबत्फन्छिङ्लो॥ खे़ल्ले़ के़रे़क् मनाहाᴤरे़ खुनिᴤ
तगिए खुने़ᴤ सुःसुल्ले़ आक्खेलᴤरिक्खिमो वेःत्ते़बा पाःन्निन्
ये़सुःन् चे़क्तुरो॥
48 ये़सुरे़ खे़न् मे़न्छुमाᴤइन् मे़त्तु, “मामुए, खे़ने़ᴤ नसाःन्
के़जोगुबाल्ले़ चोगुल्ले़ के़वेःत्ते़आङ् के़वाᴤरो॥ आल्ल नुःरिक्काङ्
पेगे़ᴤओ॥”
49 अक्खेलᴤरिक् पारे़र पत्छे़ल्ले़ खे़न् लाम्लोःबा याइरसरे़
कुहिम्मोलाम् मनाधिक् त्ये़आङ् मे़त्तु, “आदाङ्बे, के़स्साःङ्ग
स्ये़रो, आल्ल सिक्साम्बे़न् तुक्खे चाःत्तुम् मे़ःन्लो॥”
50 कर ये़सुरे़ खे़न् खे़प्सुआङ् याइरसे़न् मे़त्तु, “खे़ने़ᴤ मे़गिसे़न्ने़ᴤओ,
नसाःन्लक् चोगे़ᴤ॥ खुने़ᴤ वेःत्लो॥”
51 हे़क्क्याङ् ये़सुःन् याइरसरे़ कुहिम्मो के़रे़आङ् पत्रुस, याकुब
नु युहुन्नाःन् हे़क्क्याङ् खे़न् चुक्माल्ले़ कुम्बा कुम्मासिनुःल्ले़ वेᴤ
आत्तिन्नाङ् खे़न् चुक्मे़न् ने़स्से़बा ते़न्नो पेःक्मा मे़बाङ्घुन्सिन्॥
52 खे़प्मो मनाहाᴤ मे़हाबे़र, मे़रिङ् थक्नु मे़युङे़॥ ये़सुरे़ खे़ङ्हाᴤ
मे़त्तुसि, “खिनिᴤ मे़हाबे़म्मिन्ने़ᴤ, खुने़ᴤ मे़न्छिᴤए वाᴤ, इप्से़आङ्लक्
ने़रो॥”
53 हे़क्केःल्ले़ खे़ङ्हाᴤरे़ ये़सुःन् मे़एःत्तु, थेआङ्भे़ल्ले़ खे़न् चुक्मे़न्
स्ये़बा मे़निःसुआङ् मे़वये़॥

54 ये़सुरे़ खे़न् चुक्मे़न् कुहुक्को ते़म्सुआङ् “मामुए, पोगे़ʔओ”
मे़त्तु॥
55 खिमो साःङ्गुगे़न् कुसक्मा नुःक्खे़ त्ये़आङ् मुत्थिक् पोगे़आङ्
युङ्सिङ्॥ ये़सुरे़ खे़ङ्हाʔ “खे़न् थे़माइ चामा पिरे़म्मे़ʔ” मे़त्तुसि॥
56 कुम्बा कुम्मासिरे़ खुन्छिʔ निङ्वाʔ मये़, कर ये़सुरे़ खे़ङ्हाʔ
कन् पाःन्निन् हाःत्ताङ् मे़मे़त्ते़म्मिन्ने़ʔ फाʔआङ् इङ्जाःङ् पिरुसिरो॥

9

ये़सुरे़ थिक्-ने़त् कुहुʔसाम्बाहाʔ इङ्भन् से़ःसे़ पाङ्घुसिʔ
मत्ति १०.५-१५, मर्कुस ६.७-१३

1 आल्ल ये़सुरे़ थिक् ने़त् (१२) कुहुʔसाम्बाहाʔ कुबेसाङ्
उःत्तुसिआङ् के़रे़क् फे़न्साम्हाʔ नाःप्मा लःप्मा नु के़दुक्पाहाʔ
वेःम्मा मुक्साम् नु युक् पिरुसिआङ्
2 खे़ङ्हाʔ निङ्वाʔफुहाङ्जुम्मिल्ले़ कुयाःम्बेओबा सुनाइङ् से़ःसे़
नु के़दुक्पाहाʔ वेःन्छे़ पाङ्घुदेःसुसिरो॥
3 हे़क्क्याङ् खे़ङ्हाʔ अक्खे मे़त्तुसि, “खिनिʔ लाम्दिःक्को
के़बेगिल्ले़ तक्काःत्, सुःक्वा, चामा चा, याङ्, हे़क्क्याङ् वेʔ
ले़क्सिङ्मा चाङ् थेआङ् मे़याङ्ङासिम्मे़न्ने़ʔओ॥
4 खिनिʔ आत्तिन् हिम्मो लाङ्दाःक्मा के़म्बिरिʔ, खे़न् पाङ्जुम्मिन्
मे़ल्ले़त्ते थारिक् खे़न् हिम्मोए याःक्ते़म्मे़ʔ,
5 कर मनाहाʔरे़ खिनिʔ लाङ्दाःक्मा के़मे़म्बिरिन्ने़ फाʔग्र
खे़न् पाङ्जुम्मिन् के़ले़रुम्मिल्ले़ खिनिʔ लाङ्ङो के़घिप्पा खाम्
हिःक्किन् थाप्से़म् थ्ये़म्मे़ʔ॥ कङ्ग खुनिʔ तक्ले़ङ्वाओ
के़बोःङ्बा मिक्सेःन्लो॥”
6 हे़क्क्याङ् खे़ङ्हाʔ पाङ्भेʔ पाङ्भेʔओ मे़बेआङ् सुनाइङ्
मे़से़ःसुआङ् के़दुक्पा के़यʔबाहाʔ मे़वेःन्दुसिरो॥

येसुरे़ कुयाःम्बेओ हे़रोदरे़ कुनिङ्वाˀ माःˀ
मत्ति १४.१-१२, मर्कुस ६.१४-२९

7 आल्ल गालिल थुम्मोबा सुहाङ्गे़म्बा हे़रोद एन्तिपासरे़
कन् के़रे़क् पोःक्खे़बा पाःन्हाˀ खे़प्सुआङ् खुने़ˀ कुनिङ्वाˀ
मये़, थेआङ्भे़ल्ले़ कुभारे़ "बप्तिस्मा के़बिबा युहुन्नाःन् याम्मो
हिङ्गे़आङ् वाˀरो" मे़बाःत्तु॥
8 वेˀहाˀरे़ "माङ्निङ्वाˀपाःन् के़बाःप्पा एलियाःन् याम्मो
लःन्दे़आङ् वाˀ" मे़बाःत्तु, हे़क्क्याङ् आल्लसाङ् वेˀ मनाहाˀरे़
"उन्छोःन्बा माङ्निङ्वाˀपाःन् के़बाःप्पाधिक्याम्मो हिङ्गे़आङ्
वाˀ" मे़बाःत्तुरो॥
9 हे़क्केःल्ले़ हे़रोदरे़ पाःत्तु, "बप्तिस्मा के़बिबा युहुन्नाःङ्ग
कुनिःङ्मान्खक् पाङ्घुङ्सिङ्ङाङ् वये़, कर आक्खे़लˀरिक्
याम्मो हिङ्गे़बे? इङ्गाˀ कन् थेःन्ने़ खे़प्सुङ्बे?" हे़क्क्याङ् खुने़ˀए
ओमे़प्मा निङ्वाˀ चोगु॥

येसुरे़ ५००० मनाहाˀ चाजाःत्तुसिˀ
मत्ति १४.१३-२१, मर्कुस ६.३०-४४, युहुन्ना ६.१-१४

10 हे़क्क्याङ् सेःक्युक्मिबाहाˀ मे़नुःक्खे़ मे़द्ये़आङ् खे़ङ्हाˀरे़
मे़जोगुबा याःम्बक्हाˀ ये़सुःन् मे़जे़क्तु॥ हे़क्क्याङ् ये़सुरे़ खे़ङ्हाˀ
बे़थसेदा पाङ्जुम् ले़प्माङ् स्वाःत्ताङ् तेˀरुसिआङ् पे,
11 कर यरिक् मनाहाˀरे़ खे़न् निङ्वाˀ मे़घोःसुआङ् खे़ङ्हाˀरे़
खुनिˀ एगाङ् एगाङ् मे़धासिङ्॥ ये़सुरे़ खे़ङ्हाˀ के़रे़क् लाङ्दाःक्मा
पिरुसिआङ् निङ्वाˀफुहाङ्जुम्बा पाःन्हाˀ चे़क्तुसि, हे़क्क्याङ्
के़दुक्पा के़यˀबाहाˀ वेःन्दुसि॥
12 हे़क्क्याङ् नाम्ध्ये़र पत्छे़ल्ले़ थिक् ने़त् कुहुˀसाम्बाहाˀ
मे़द्ये़आङ् मे़मे़त्तु, "आदाङ्बा सिक्साम्बे, कन् मनाहाˀ
पाङ्घे़देःसे़से़ˀओ॥ हे़क्क्याङ् खे़न् खिरिबा पाङ्जुम्मो मे़बेःक्काङ्

चामा थुङ्मा नु याङ्धोःक्मारेन्तङ्गाम् मेजोगुररो, थेआङ्भेल्ले
आनिꞌग एःक्सादेन्नो आवाꞌरो॥”
13 कर येसुरे खेङ्हाꞌ मेत्तुसि, “खिनिꞌए कङ्हाꞌ कुजा
पिरेम्सिम्मेꞌओ”
कर खेङ्हाꞌरे मेबाःत्तु, “आनिगेग ङासि खरेःङ् नु नेत्छि ङारक्
कत्तुम्बेरो॥ वेꞌ थेआङ् होःप्॥ वेꞌ खरेःङ् मेन्इङ्डे कन् मनाहाꞌ
आक्खेलꞌरिक् योमासिबे?”
14 (खेप्मो हेन्छिङ् ङासि (५०००) यारिक् येम्बित्छाꞌहाꞌ
मेवयेरो॥)
येसुरे कुहुꞌसाम्बाहाꞌ मेत्तुसि, “खेङ्हाꞌ ङागिप्रेन्(५०) लुप्पो
थेःक्पेत्ताङ्युङ्मा पाङ्घेम्सिम्मेꞌ॥”
15 हेक्क्याङ् कुहुꞌसाम्बाहाꞌरे बा हेक्केलꞌरिक् केरेक् मनाहाꞌ
मेयुक्खुसि॥
16 येसुरे ङासि खरेःङ्हाꞌ नु नेत्छि ङाहाꞌ पक्खुआङ् थो
साङ्ग्राम्पेदाङ् लेप्माङ् ओमयेर निङ्वꞌफुमाङ्ङिन् नोगेन् पिरुआङ्
खेन् खरेःङ्हाꞌ नु ङाहाꞌ खेःक्खुआङ् कुहुꞌसाम्बाहाꞌ खेन्
मनाहाꞌ मेहाःत्तुसिर फाꞌआङ् पिरुसि॥
17 हेक्क्याङ् खेङ्हाꞌरे खाघा मेजआङ् मेनन्छुबा कुजिहाꞌ
मेसुप्सुल्ले थिक्-नेत् (१२) नइमा योरेरो॥

येसुःन् हाःप्पे?
मत्ति १६.१३-१९, मर्कुस ८.२७-२९

18 थिक् येन् येसुःन् एःक्सादेन्नो तुवा चोःक्नु वयेल्ले
कुहुꞌसाम्बाहाꞌ खेप्मो मेद्ये॥ येसुरे खेङ्हाꞌ सेःन्दोसुसि, “इङ्गाꞌ
हाःत्आबे फाꞌआङ् मनाहाꞌरे मेबाःत्तुꞌबे?”
19 हेक्केःल्ले कुहुꞌसाम्बाहाꞌरे नोगप् मेबिरु, “कुभारे खेनेꞌ
बप्तिस्मा केबिबा युहुन्ना नु वेꞌहाꞌरेग एलिया फाꞌआङ्
केम्मेत्लो॥ कुभारेग उन्छोःन्बा वेꞌ माङ्निङ्वाꞌपाःन्

क़ेबाःप्पाधिक्सिःमे़न्लाम् याम्मो हिडे़आङ् वाˀ फाˀआङ् क़ेम्मे़त्लो॥”
20 ये़सुरे़ खे़ङ्हाˀ याम्मो सेःन्दोसुसि, “कर खिनिˀग, इङ्गाˀ हाःत्आबे फाˀआङ् याप्मि क़ेमे़त्तिˀबे?”
पत्रुसरे़ नोगप् पिरु, “खे़ने़ˀग निङ्वाˀफुमाङ्डिल्ले़ सेःन्दुबा ख्रिस्तने़ˀरो॥”

ये़सुरे़ आबाडे कुसिःमे़ल्ले़ कुयाःम्बेओ पाःत्तुˀ
मत्ति १६.२०-२८, मर्कुस ८.३०-९.१

21 ये़सुरे़ खे़ङ्हाˀ कन् पाःन्निन् आत्तिन्हाˀआङ् मे़मे़त्ते़म्सिम्मे़न्ने़ˀ फाˀआङ् इङ्जाःङ् पिरुसि॥
22 खे़ङ्हाˀ मे़त्तुसि, “इङ्गाˀ मे़न्छाम्साःल्ले़ यरिक् तुक्खेहाˀ तुम्मा पोःङ्॥ हे़क्क्याङ् यहुदि तुम्लाम्लोःबाहाˀरे़, तुम्निङ्वाˀफुसाम्बाहाˀरे़ नु साम्योथिम्साम्बाहाˀरे़ मे़नाˀआ, हे़क्क्याङ् मे़से़त्ताआङ्सुम् ये़न् एगाङ् सिःमे़न्लाम् याम्मो हिङ्डारो॥”
23 ये़सुरे़ खे़ङ्हाˀ याम्मो मे़त्तुसि, “आत्तिल्ले़ इङ्गाˀ तिम्मा निङ्वाˀ चोगुˀ, हाराˀ खे़ल्ले़ इङ्गाˀरक् चाङ्थुङुङ् क़ेलˀबा कुनिङ्वाˀइन्से़रुआङ् थिक्याःन्धक् सिलाम्साक्मा कुसिङ्डिन् पक्खुआङ् इङ्गाˀ तिम्माररो॥
24 थेआङ्भे़ल्ले़ आत्तिल्ले़ कुहिङ्मन्निन् ताङ्से़ःप्तुङ् लˀरिक् निङ्वाˀ चोगुˀ, खे़ल्ले़ खे़न्नाङ् मासुˀ, कर आत्तिल्ले़ कुहिङ्मन्निन् आलागि मासुˀ, खे़ल्ले़ मे़न्नुप्मनाबा हिङ्मन् खोःसुˀरो॥
25 मे़न्छाम् याप्मिःल्ले़ काक् इक्सादिङ् खाम्बेःक्मान् खुने़ˀइन् चोगुसाङ् कुहिङ्मन्निन् माःसुने़ फाˀग्र नुःबा पोःङ्बि?
26 आत्तिन् मनाःन् इङ्गाˀनु हे़क्क्याङ् आबाःन्जाक्किन्नु सिरिङ् मःˀ, इङ्गाˀ मे़न्छाम्साःन्नाङ् आमिमिदिङ्नु, आम्बारे़

कुमिमिदिङ्नु हे़क्क्याङ् सेसे माङ्लाइङ्बाहाʔरे़ खुनिʔ मिमिदिङ्नु
युःआल्ले़ खे़न्निन् आमना पाःप्मा सिरिङ् मःआरो॥
27 इङ्गाʔ से़क्खाए मे़त्निङ्, कप्मो के़ये़प्पा कुभा मनाहाʔरे़
निङ्वाʔफुहाङ्जुम्मिन् युःबा मे़न्निए थारिक् मे़न्छिःने़न्लो॥”

येसुरे़ कुधक्किन् ले़ङ्सिङ्
मत्ति १७.१-८, मर्कुस ९.२-८

28 खे़न् पाःन्निन् पाःत्तुबा ये़त्छि (८) ये़न् एगाङ् ये़सुरे़ पत्रुस,
युहुन्ना नु याकुबे़न् ते़ʔरुसिआङ् कोःक्माओ थो तुवा चोःक्से़ पे॥
29 खुने़ʔ तुवा चोःक्नु पत्छे़ल्ले़ कुनाराःन् ले़क्सिङ्ल पेआङ् खुने़ʔ
कुदेःत्हाʔ मिक् के़जे़म्बा फःगे़लʔबा पोःक्खे़र ले़क्ते़रो॥
30-31 हे़क्क्याङ् खे़प्मो ने़प्फु मनाहाʔ साङ्ग्राम्गे़न्ओःत्तिबा
मिमिदिङ्ङो थाःम्ने़त्छिआङ् ये़सुःन्नु ताʔजे़क्खे़त्छि॥ खे़ङ्हाʔ
माङ्निङ्वाʔपाःन् के़बाःप्पा एलियाःन् नु मोसाःन् वये़त्छिरो॥
खे़ङ्हाʔरे़ ये़सुरे़ कुसिःमे़न् नु यरुसले़म्मो चोःक्मा सुःप्मा इःत्ते़बा
याःम्बक्किल्ले़ कुयाःम्बेओ ताʔमे़जे़क्खे़॥
32 पत्रुस नु कुन्जुम्हाʔ मे़इप्से़आङ् मे़ने़स्से़, कर खे़ङ्हाʔ तादाप्
लʔरिक् मे़सोरे़ल्ले़ ये़सुरे़ कुमिमिदिङ्ङिन् हे़क्क्याङ् खे़न् ने़प्फु
मनाहाʔ खुने़ʔनु ये़बे़त्छिबा मे़निःसु॥
33 हे़क्क्याङ् खे़न् मनाहाʔरे़ ये़सुःन् पक्थ्ये़सुआङ्पेसिर
पत्छे़त्छिल्ले़ पत्रुसरे़ ये़सुःन् मे़त्तु, “सिक्साम्बे, आनिʔग कप्मोए
आवाʔइल्ले़ नुःबा पोःङ्लो॥ आनिगे़ कप्मो सुम्सि याक्साहाʔ
चोगुम्बे़ʔ, थिक् खे़ने़ʔइन् हे़क्क्याङ् मोसाःन् नु एलियारे़ खुन्छिʔ
लागिआङ् थिक् थिक् चोगुम्बे़ʔरो!” (कर खुने़ʔ थेःन् पाःत्तुङ्बे
फाʔआङ् थेआङ् कुनिङ्वाʔ मे़यागे़न्॥)
34 खुने़ʔ पारे़र पत्छे़ल्ले़सा खे़प्मो खाप्मिःत्तिल्ले़ खे़ङ्हाʔ ते़प्तुसि,
हे़क्केःल्ले़ खे़ङ्हाʔ साʔरिक् मे़गिसे़रो॥

35 खाप्मिःत्तोलाम् इक्लाधिक् त्ये़, “कन् आस्साःरो, खुने़ऽए
सेगुङ्ङाङ् वाऽआरो! खुने़ऽ पाःत्तुबा पाःन्निन् खे़प्से़म्मे़ऽओ॥”
36 खे़न् इक्लाःन् पारे़ चुरे़आङ् खे़प्मो येसुःन्लक् मे़निःसुरो॥
हुऽसाम्बाहाऽरे़ कन् पाःन्निन् खुनिऽ निङ्वाऽ सिगाङ् मे़युक्खुआङ्
खे़न् ये़म्मो आत्तिन्हाऽआङ् मे़म्मे़त्तुन्छिन्लो॥

फे़न्साम्मिल्ले़ तरुबा अङे़ःक्वाःन् येसुरे़ वेःन्दुऽ
मत्ति १७.१४-१८, मर्कुस ९.१४-२७

37 कुदाःन्दिक्मा खे़ङ्हाऽ कोःक्माओनु यो मे़ध्ये़, हे़क्क्याङ्
यरिक् मनाहाऽरे़ मे़दुमुसिरो॥
38 खे़न् मनाहाऽओ थिक्ले़ कुस्साः चुक्पे़न् फे़त्तुआङ् यम्बा
इक्लाओ अःक्ते़र मे़त्तु, “सिक्साम्बे, इङ्गाऽ आस्साःन्
ओमे़त्ताङ् पिराङ्ङे़ऽ फाऽआङ् पेलि फाक्ने़ऽरो॥ कन् लत्थिक्लक्
आस्साःरो॥
39 ए़त्ले़ङ् फे़न्साम्मिल्ले़ फत्तु, तुक्खे चाःत्तुआङ् खाम्मो पिर्धाप्
थाप्सु, हे़क्क्याङ् सल्लिक् सन्छिङ्लो॥ हे़क्क्याङ् कुमुराओलाम्
कुध्याःत् लःत्तुरो॥ फे़न्साम्मिल्ले़ सप्फा सप्फारक् ले़रुआङ् खुने़ऽग
मे़ङ्मा इःत्तुआङ् वाऽरो॥
40 इङ्गाऽ के़हुऽसाम्बाहाऽ कन् फे़न्साम्मिन् आस्साःल्लोलाम्
नाःत्ते़म् आबिरे़म्मे़ऽ फाऽआङ् पेलि फाक्तुङ्सिङ्, कर
मे़न्छुक्तुन्लो॥”
41 हे़क्केःल्ले़ येसुरे़ नोगप् पिरु, “नसाःन् के़होःप्पा नु
ताक्के़भे़ऽबा मनासे, आप्फाल्ले़ थारिक् इङ्गाऽ खिनिऽनु
वाऽआआङ् नासि थःत्तिङ्बाबे? खे़न् चुक्पे़न् कत्ना फे़त्ते़म्मे़ऽ॥”
42 हे़क्क्याङ् खे़न् चुक्पे़न् येसुःन् ले़प्माङ् पेर पत्छे़ल्ले़
फे़न्साम्मिल्ले़ फत्तुआङ् पिर्धाप् थाप्सु, कर येसुरे़ खे़न् फे़न्साम्मिन्
खे़न् चुक्पे़ल्लोलाम्लःन्दे़ पेगे़ऽ फाऽआङ् इङ्जाःङ् पिरु हे़क्क्याङ्
खे़न् चुक्पे़न् वेःन्दुआङ् कुम्बा पिरुरो॥

43 हे़क्क्याङ् निङ्वाऽफुमाङ्ङिल्ले यम्बा कुमुक्साम्मिन्
मे़निःसुआङ् के़रे़क् मनाहाऽरे़ खुनिऽ निङ्वाऽ मये़॥

येसुरे़ आबाङे कुसिःमे़ल्ले़ कुयाःम्बेओ याम्मो पाःत्तुऽ
मत्ति १७.२२-२३, मर्कुस ९.३०-३२

येसुरे़ चोगुबा के़रे़क् याःम्बक्को मनाहाऽरे़ खुनिऽ निङ्वाऽ मये़ल्ले़
येसुरे़ कुहुऽसाम्बाहाऽ मे़त्तुसि,
44 "आबाःन्निन् खे़प्से़म्मे़ऽओ-आल्ल मे़न्छाम्साःन् इङ्मे़ले़क्तुऽ
हे़क्क्याङ् मनाहाऽरे़ खुनिऽ हुक्को हुक् मे़सुप्तु मे़बिरुऽरो॥"
45 कर येसुरे़ पाःत्तुबा पाःन्निन् कुसिङ् मे़न्निःत्तुन्, थेआङ्भे़ल्ले़
खे़न् पाःन्निन् खुनिऽओलाम् माऽरे़आङ् वये़॥ खे़ङ्हाऽरे़ याम्मो
सेःन्दोःमाआङ् मे़गिसे़रो॥

के़रे़क्नुःल्ले़ यम्बा हाःप्पे?
मत्ति १८.१-५, मर्कुस ९.३३-४०

46 हे़क्क्याङ् येसुरे़ कुहुऽसाम्बाहाऽ आनिऽओ के़रे़क्नुःल्ले़ यम्बा
हाःप्पे फाऽआङ् पाःन् मे़धक्ते़॥
47 कर येसुरे़ खुनिऽ निङ्वाऽइन्निःसुआङ् चुक्पा हिन्जाऽधिक्
फे़त्तुआङ् खुनिऽ तगि ये़प्सुरो॥
48 हे़क्क्याङ् कुहुऽसाम्बाहाऽ मे़त्तुसि, "आत्तिल्ले़ आमिङ्ङो
अक्तङ्बा चुक्सा हिन्जाऽइन् लाङ्दाःक्तुऽ, खे़ल्ले़ इङ्गाऽ
लाङ्दाःक्कारो॥ इङ्गाऽ याप्मि लाङ्गे़दाःक्पाल्ले़ इङ्गाऽ याप्मि
के़बाङ्बा निङ्वाऽफुमाङ्ङिन्नाङ् लाङ्दाःक्तुऽ॥ आत्तिन् खिनिऽओ
के़रे़क्नुःल्ले़ चुक्सा चोःक्, खे़न्ने के़रे़क्नुःल्ले़ यम्बारो॥"
49 हे़क्क्याङ् युहुन्नाःल्ले़ खुने़ऽ मे़त्तु, "आदाङ्बा सिक्साम्बे,
आनिगे़ लत्छा मनाधिक्ले़ खे़ने़ऽ के़मिङ्ङो फे़न्साम्हाऽ नाःत्तु
लःत्तुसिर पत्छे़बा निःसुम्बे़आङ् आनिगे़ खे़न् हे़क्के चोःक्मा

मे़बाङ्घुम्बे़न्लो, थेआङ्भे़ल्ले़ खे़न् आनिगे़नु थिक् हुप्पो
मे़वाʔने़न्लो॥”
50 येसुरे़ खे़न् नोगप् पिरु, “खे़न् हे़क्के चोːक्मा
मे़साक्ते़म्मिन्ने़ʔओ, थेआङ्भे़ल्ले़ हाःत् खिनिʔ तक्ले़ङ्वाओ
होःप्, खे़न् खिनिʔ ले़प्माङ् वाʔरो॥”

सामरिहाʔरे़ येसुːन् मे़नाʔरु

51 हे़क्क्याङ् खुने़ʔ साङ्ग्राम्पेदाङ्ङो कुबेःक्मा येम् त्ये़र
पत्छे़बाल्ले़ खुने़ʔ यरुसले़म ले़प्माङ् पेःक्मा निङ्वाʔ चोगु॥
52 खुने़ʔ इङ्साबाहाʔ तगि पाङ्घुसिरो॥ हे़क्क्याङ् खे़ङ्हाʔआङ्
सामरिहाʔरे़ खुनिʔ पाङ्भे़ʔओ चामा थुङ्मा नु से़न्दिक् याङ्धोःक्से़
मे़बे,
53 कर सामरिहाʔरे़ खुने़ʔ लाङ्दाःक्मा मे़म्बिरुन्, थेआङ्भे़ल्ले़
खुने़ʔ यरुसले़म ले़प्माङ् पेर पत्छे़॥
54 हे़क्केःल्ले़ खे़न् निःसे़त्छुआङ् कुहुʔसाम्बाहाʔ याकुब
नु युहुन्नारे़ येसुːन् सेःन्दोःसे़त्छु, “आदाङ्बे, आनिगे़
साङ्ग्राम्पेदाङ्लाम् मिराःक् थाःसुम्बे़आङ् कन् पाङ्भे़ʔइन् खाप्पु
थ्यःङ् चोगुम्बे़ʔ के़लʔबा निङ्वाʔ के़जोगुबि?”
55 कर येसुरे़ हिसिङ्ङाङ् फे़ःक्तुसिर ((अक्खे मे़त्तुसि, “खिनिʔ
आक्तङ्बा याम्साम् के़गत्तुम् फाʔआङ् के़न्निःसुम्मिन्॥
56 हे़क्केलʔरिक् मे़न्छाम्साःन् हिङ्मन् मे़ङ्से मे़ːन्, कर
ताङ्से़ːप्से़ त्ये़बारो॥”)) हे़क्क्याङ् खे़ङ्हाʔ वे़ʔस्मा पाङ्भे़ʔओ
मे़बेरो॥

येसुːन् नाːप्माल्ले़ कुमे़ल्लुङ्
मत्ति ८.१९-२२

57 हे़क्क्याङ् लाम्मो लाङ्मे़घेगे़र मे़बत्छे़ल्ले़ मनाधिक् त्ये़आङ्
मे़त्तु, “सिक्साम्बे, खे़ने़ʔ आत्ति के़बेःक्साङ् खे़ने़ʔनु पेःक्कारो॥”

58 कर ये़सुरे़ नोगप् पिरु, “किदिःप्पाहाʔरे़ लुङ्घुरि मे़गत्तुʔ,
पुसाहाʔरे़ हाप् मे़गत्तुʔ, कर इङ्गाʔ मे़न्छाम्साःल्ले़ग थे़गेःक् ने़मा
ते़न्नाङ् मे़गत्तान्लो॥
59 हे़क्क्याङ् ये़सुरे़ वेʔस्मा मनाःन् मे़त्तु, ‘इङ्गाʔ
तिम्दाङ्ङे़ʔओ॥’ ”

कर खे़न् मनाःल्ले़ नोगप् पिरु, “आदाङ्बे, तगि इङ्गाʔ के़सिःबा
आम्बाःन् इप्पुङ्ङो चिङ्से़ पेःक्मा पाङ्घाङ्ङे़ʔओ”
60 ये़सुरे़ खे़न् मे़त्तु, “हाराʔ याम्साम्मो के़सिःबा मनाहाʔरे़
खुनिʔ आबाङे चेहाʔ इप्पुङ्ङो मे़जिक्खुसिर, कर खे़नेʔ
निङ्वाʔफुहाङ्जुम्मिल्ले़ कुयाःम्बेओ इङ्भन् से़ःसे़ʔओ॥”
61 हे़क्क्याङ् वेʔस्मा मनाःन् त्ये़आङ् ये़सुःन् मे़त्तु, “आदाङ्बे,
इङ्गाʔ खे़नेʔ नाःत्ने़ʔरो, कर के़रे़क्नुःल्ले़ तगि इङ्गाʔ
आहिम्सयङ्हाʔनु से़म्मुʔइ चोःक्से़ पाङ्घाङ्ङे़ʔओ॥”
62 कर ये़सुरे़ खे़न् नोगप् पिरु, “हाःत्ले़ कुहुक्किन् के़क्चुओ
फत्छुआङ् एगाङ् ओमे़त्तु, खे़न् निङ्वाʔफुहाङ्जुम्मो माङ्सेवा
याःम्बक् चोःक्मा मे़लाʔरुन्लो॥”

10

ये़सुरे़ नु-ने़त् (७२) कुहुʔसाम्बाहाʔ इङ्भन् से़ःसे़ पाङ्घुसिʔ

1 खे़न् एगाङ् दाङ्बारे़ वेʔ नु-ने़त् (७२) मनाहाʔ सेगुसिआङ् पेर
पत्छे़बा पाङ्जुम्हाʔ नु पाङ्भेʔहाʔओ ने़प्फु ने़प्फु लʔरिक् इङ्भन्
से़ःसे़ पाङ्घुसिरो॥
2 हे़क्क्याङ् खे़ङ्हाʔ अक्खे मे़त्तुसि, “सुम्मा के़बोःङ्बा चाःन्
यरिक् ने़ःʔ, कर चा के़सुम्बा याःलिक्हाʔ मे़सुःन्लो॥ हे़क्केःल्ले़
सुम्मा के़बोःङ्बा चाःल्ले़ कुन्दाङ्बान् यरिक् याःलिक्हाʔ चा
सुम्से़ पाङ्घुसिर फाʔआङ् खिनिʔ तुवा चोगे़म्मे़ʔओ॥

3 मे़ल्लुक्साःहाʔ पराबाहाʔरे़ खुनिʔ लुम्मो पाङ्मनाबा कुइसिःक्
इङ्गाʔ पाङ्निङ्लो॥ आल्ल पेगे़म्मे़ʔओ॥
4 खिनिʔ लाम्दिःक्को साब्रिहाʔ, सुःक्वाहाʔ हे़क्क्याङ्
लाङ्सुःप्हाʔ थेआङ् मे़याङ्ङासिम्मे़न्ने़ʔओ, हे़क्क्याङ् लाम्मो
मनाहाʔनु सेवा मये़म्मे़ʔर मे़हम्सिङ्ङे़म्मिन्ने़ʔओ॥
5 खिनिʔ आत्तिन् हिम्मो के़लाःस्सि के़रे़क्नुःल्ले़ तगि कन् हिम्मो
हाराʔ सनारुङ् तानिरो लʔरिक् पाःत्ते़म्मे़ʔ॥
6 खे़न् हिम्मो सनारुङ् खोःमा लाʔरुबा मना वाʔने़ फाʔग्र खिनिʔ
सनारुङ्ङिन् खे़प्मो वाʔ लाःत्लो, कर हे़क्तङ्बा मनाःन् होःप्ने़
फाʔग्र खिनिʔ सनारुङ्ङिन् खिनिʔओए याङ्ना नुःङ् ताःरो॥
7 आत्तिन् हिम्मो खिनिʔ के़वयिʔ, बा खे़प्मोए वये़म्मे़ʔआङ्
खिनिʔ के़म्बिरिबा चामा थुङ्माहाʔ चे़म्मे़ʔ थुङे़म्मे़ʔ, थेआङ्भे़ल्ले़
याःलिक्किन् नाम्याक् खोःमा लाʔरुरो॥ खिनिʔ हिम् थप्मे
ताक्मे़गन्दे़म्मिन्ने़ʔओ॥
8 खिनिʔ आत्तिन् पाङ्जुम्मो के़लाःस्सिल्ले़ लाङ्दाःक्मा
के़म्बिरिʔ हे़क्क्याङ् खिनिʔ के़म्दोःन्दिʔ के़म्बिरिबा चाहाʔ
चे़म्मे़ʔ,
9 के़दुक्पा के़यʔबाहाʔ वेःन्दे़म्सिम्मे़ʔआङ् अक्खे मे़त्ते़म्सिम्मे़ʔ,
‘निङ्वाʔफुहाङ्जुम्मिन् खिनिʔ निःत्ताङ् त्ये़आङ् वाʔरो॥’
10 कर आत्तिन् पाङ्जुम्मो खिनिʔ लाङ्दाःक्मा के़मे़म्बिरिन्, खे़न्
पाङ्जुम्हाʔओबा लाम् हे़ङ्घाःत्ति लःन्दे़म्मे़ʔआङ् खे़ङ्हाʔ अक्खे
मे़त्ते़म्सिम्मे़ʔ,
11 ‘आनिगे़ लाङ्ङो खिप्तुआङ्के़बप्पा खिनिʔ पाङ्जुम्मोबा
खाम्हिःक्हाʔ खिनिʔ तक्ले़ङ्वाओ आनिगे़ थाप्सुम्बे़रो॥
हे़क्केसाङ् निङ्वाʔफुहाङ्जुम्मिन् खिनिʔ निःत्ताङ् त्ये़आङ् वाʔ
के़लʔबा कुसिङ् निःत्ते़म्मे़ʔओ॥
12 खासे़न् ये़न्नो खे़न् पाङ्जुम्मिल्ले़ कुदुक्खेःङ्ग सादोमरे़
कुदुक्खेःन्नुःल्ले़आङ् के़साक्पा पोःङ् फाʔआङ् मे़त्निङ्लो॥’ ”

नसाःन् मे़न्जोःक्मनाबा पाङ्जुम्हाʔ
मत्ति ११.२०-२४

13 “खोराजिन नु बे़थसेदा पाङ्जुम्मोबा मनासे, चिःत्ते़आङ्लक्
स्ये़रो! खिनिʔ पाङ्जुम्मो पोःक्खे़बा निङ्वाʔ के़माबा याःम्बक्हाʔ
ताक्के़भे़ʔबाहाʔरे़ खुनिʔ ये़क्यक् तायर नु सिदोन्नो पोःक्खे़आङ्
वये़ल्ले़ग उन्छोःन्छा खे़प्मोबा मनाहाʔ लायोलाम् हिन्दिगे़ फाʔआङ्
सगि तेःत् मे़जाक्सिङ्ङाङ् खाप्पु मे़जुःत्छिङ्बामे़न्॥
14 कर खासे़न् ये़न्नोग खिनिʔ तुक्खे़नुःल्ले़ तायर नु सिदोनबा
मनाहाʔरे़ खुनिʔ तुक्खेःन् थम्मा सुक्के़दे़प्पा पोःङ्लो॥
15 हे़क्क्याङ् खिनिʔ कपर्नहुम पाङ्जुम्मोबा मनासे,
साङ्ग्राम्पेदाङ् थारिक् पेगिगे़ʔ के़लʔरिबि? मे़ःन्लो! खिनिʔग
खे़मायङ्सङ्थारिक् के़ध्ये़ʔइरो॥
16 आत्तिल्ले़ खिनिʔ पाःन् खे़प्सुʔ, खे़ल्ले़ आबाःन्निन्नाङ्
खे़प्सुʔ॥ आत्तिल्ले़ के़नाʔरिʔ, खे़ल्ले़ इङ्गाʔआङ् नाʔआरो॥
हे़क्क्याङ् आत्तिल्ले़ इङ्गाʔ नाʔआ, खे़ल्ले़ याप्मि के़बाङ्बे़न्नाङ्
नाʔरुʔरो॥”

नु-ने़त् (७२) हुʔसाम्बाहाʔ मे़नुःङ् मे़दाःʔ

17 नु-ने़त् (७२) हुʔसाम्बाहाʔ मे़सःत्ते़र मे़द्ये़आङ् ये़सुःन् मे़मे़त्तु,
“आदाङ्बे, खे़ने़ʔ के़मिङ्ङोग फे़न्साम्हाʔ आनिगे़ युक्को मे़द्ये़रो॥”
18 ये़सुरे़ खे़ङ्हाʔ नोगप् पिरुसि, “माफे़न्साम्मिन् साःम्भे ले़क्ते़बा
कुइसिःक् साङ्ग्राम्पेदाङ्लाम् मक्थ्ये़र पत्छे़बा इङ्गाʔ निःसुङ्॥
19 निङ्मिःल्ले़ कुमुक्साम् सम्दाङ् इङ्गाʔ युक् पिनिङ्ङाङ्
वाʔ, हे़क्क्याङ् असेःक्पाहाʔ सम्दाङ् खिनिʔ लाङ्के़घेगिʔ,
ताङ्साङ्खे़बक्हाʔ के़दोʔरुम्सिम्, कर थेआङ् के़मे़म्मे़त्तिन्लो॥
20 हे़क्केसाङ् फे़न्साम्हाʔ खिनिʔ युक्को मे़वाʔ फाʔआङ् मे़ःन्,
कर साङ्ग्राम्पेदाङ्ङो खिनिʔ मिङ् साप्ते़आङ् पप्पाल्ले़ चोगुल्ले़
सःत्ते़म्मे़ʔओ॥”

येसुरे़ पानुदिङ् कुम्बा नोगे़न् पिरुꞏ
मत्ति ११.२५-२७, १३.१६-१७

21 खे़न् ये़म्मो ये़सुःन् सेसेमाङ्ङिल्ले़ कुधिम् पोःक्खे़आङ्
सःत्ते़र पारे़, “आम्बे, साङ्ग्राम्पेदाङ् नु इक्सादिङ् खाम्बेःक्माल्ले़
कुन्दाङ्बाए, इङ्गाꞏ नोगे़न् पिने़, थेआङ्भे़ल्ले़ खे़ने़ꞏग
सिक्कुम्साबाहाꞏ हे़क्क्याङ् चाःप्पाहाꞏनु के़माꞏरुबा पाःन्निन्
हिन्जाꞏ हे़क्तङ्बाहाꞏ ओसेःन्गे़धाक्तुसिरो॥ आम्बे, बा अक्खे
चोःक्माए खे़ने़ꞏ के़सिराꞏ थाङे़रो॥”
22 “आम्बारे़ काक् पाःन्हाꞏ पिराङ्ङाङ् वाꞏरो॥ कुस्साःन् हाःप्पे
फाꞏआङ् कुम्बारे़रक् कुसिङ् निःत्तुꞏ, वेꞏहाꞏरे़ कुसिङ् मे़न्निःत्तुन्लो॥
हे़क्क्याङ् पानुदिङ् पाःन् हाःप्पे फाꞏआङ् कुसिङ् मे़निःत्तुर फाꞏआङ्
कुस्साःल्ले़ ओसेःन्धाक्तुसिबा मनाहाꞏरे़रक् कुसिङ् मे़निःत्तुꞏरो॥”
23 हे़क्क्याङ् खुने़ꞏ कुहुꞏसाम्बाहाꞏ ले़प्माङ् हिसिङ्ङाङ्
स्वाःत्ताङ् मे़त्तुसि, “खिनिꞏग मुꞏइसाबानिङ्लो, थेआङ्भे़ल्ले़
खिनिꞏ मिक्किल्ले़ कन्पाःन्हाꞏ निःसुꞏरो॥
24 इङ्गाꞏ से़क्खाए मे़त्निङ्, यरिक् माङ्निङ्वाꞏपाःन्
के़बाःप्पाहाꞏ नु हाङ्हाꞏरे़ खिनिꞏ के़निःसुम्बा के़घे़प्सुम्बा
पाःन्हाꞏ निःमा नु खे़म्मा साꞏरिक् निङ्वाꞏ मे़जोगुआङ् वये़, कर
मे़ङ्घोःसुन्लो॥”

नुःबा सामारिःल्ले़न् खे़दाꞏ

25 थिक् ये़न् साम्योथिम्साम्बाधिक् ये़म्सिङ्ङाङ् ये़सुःन् पाःन्नो
थाःमा फाꞏआङ् सेःन्दोसु, “सिक्साम्बे, इङ्गाꞏ मे़न्नुप्मनाबा
हिङ्मन् खोःमा थे चोःक्मा पोःङ्बे?”
26 हे़क्क्याङ् ये़सुरे़आङ् खे़न् सेःन्दोसु, “मोसारे़ साप्तुबा
साम्योथिम् साप्लाओ थे साप्ते़आङ् पत्? खे़न् आक्खे़लꞏरिक्
कुसिङ् के़निःत्तुबे?”

27 खे़ल्ले़ नोगप् पिरु, “ ‘खे़ने़ʔ के़न्दाङ्‌बा निङ्‌वाʔफुमाङ्‌ङिन्
के़रे़क् के़सिक्लुङ्‌माल्ले़, के़रे़क् के़सक्मासाम्मिल्ले़, के़रे़क्
के़धुम्मिल्ले़ हे़क्क्याङ् के़रे़क् के़निङ्‌वाʔइल्ले़, मिःम्जि मे़त्ते़ʔ,’
हे़क्क्याङ् ‘आप्फेःक्लुङ्‌माʔ के़दुक्सिङ्‌बा कुइसिःक्के
के़हिम्बेसाङ्‌बाहाʔआङ्‌लुङ्‌माʔ तुक्ते़से़ʔओ॥’ ”*

28 हे़क्केःल्ले़ ये़सुरे़ खे़न् मे़त्तु, “खे़ने़ʔ के़दङ्‌बा नोगप् के़बिरुरो॥
हे़क्क्याङ् बा हे़क्के चोगे़ʔआङ् मे़न्नुप्मनाबा हिङ्‌मन्निन्
के़घोःसुʔरो॥”
29 कर खे़ल्ले़ साम्योनिबा थाःम्सिङ्‌मा निङ्‌वाʔ इःत्तुआङ् नुःबा
ले़ङ्‌सिङ्‌ल सेःन्दोसु, “इङ्‌गाʔ आहिम्बेसाङ्‌बाहाʔ हाःत्छिबे?”

30 ये़सुरे़ खे़न् नोगप् पिरुआङ् मे़त्तु, “थिक्ये़न् लत्छा
मनाःन् यरुसले़मलाम् यो ये़रिहोओ पेर पत्छे़ल्ले़ फाःन्दाहाʔरे़
मे़याङ्‌घुआङ् कुदेःत्हाʔ मे़भे़न्दु मे़बिरुआङ् सिःमालिङ्‌धो के़रे़र
हाम्ब्रे़क् मे़हिप्तुआङ् लाम्मो लाप्मे़भुसु मे़ध॥
31 हाबा खे़न् लाम्मोलाम् निङ्‌वाʔफुसाम्बाधिक् ये़ःर पत्छे़॥
खे़ल्ले़ खे़न् मनाःन् निःसुसाङ् मे़न्निःमना ले़ङ्‌सिङ्‌ङाङ् लाम्
कबुधआङ्‌पेरो॥
32 हे़क्क्याङ् हाबा खे़न् लाम्मो माङ्‌हिम्मो के़भाʔबा
ले़बिधिक्काङ् ये़ःर पत्छे़ खे़ल्ले़आङ् खे़न् मनाःन् निःसुसाङ्
मे़न्निःमना ले़ङ्‌सिङ्‌ङाङ् लाम् कबुधआङ्‌पेरो॥
33 कर सामरियास्मा मनाधिक् हाबा खे़न् लाम्मोलाम् पेरबत्छे़ल्ले़
खे़न् मनाःन् निःसुआङ् लुङ्‌माʔ तुक्तुरो॥
34 खे़न् सामरिःन् पेआङ् काःन्दे़बा कुयाङ्‌घेःक्को सिदाʔइन् हुःत्तु
पिरुआङ् तेःत् चिरिक्हाʔरे़ इभुत्तु पिरु, हे़क्क्याङ् कुअदङ् सम्दाङ्
युक्खुआङ् चे़याङ्‌धोःक्को ते़ʔरुआङ् नुःरिक्काङ् कम्ब्राङ् मे़त्तुरो॥

---
* **10:27** □□□□□ □□.१८

35 कुदाःन्दिक्मा खे़न् सामारिःल्ले़ चे़याङ्धोःक् दाङ्बान् ने़त्छि
युप्पायाङ् पिरुआङ् मे़त्तु, ‘कन् मनाःन् नुःरिक्काङ् कम्ब्राङ्
मे़त्ते़ʔओ, इङ्गाʔ नुःङ्ङा ताआल्ले़ कन्नाङ्धो के़लाःप्पा याङ्ङिन्
हुडुङ् पिने़रो॥’ ”

36 हे़क्क्याङ् ये़सुरे़ खे़न् से़ःन्लाप्तु, “कन् सुम्सि मनाहाʔओ
आत्तिन् मनाःन् फाःन्दाहाʔरे़ मे़याङ्घुबाल्ले़न् के़नुʔबा
कुहिम्बे़साङ्बा पोःक्खे़ फाʔआङ् के़इःत्तुबे?”

37 खे़न् साम्योथिम्साम्बाल्ले़ नोगप् पिरु, “खुने़ʔ कम्ब्राङ्
के़मे़प्पे़न्लो॥”

हे़क्क्याङ् ये़सुरे़ खे़न् मे़त्तु, “पे़गे़ʔआङ् खे़ने़ʔआङ् बा हे़क्केए
चोगे़ʔओ॥”

ये़सुरे़ मार्था नु मरियम्मिन् तुमुसिʔ

38 आल्ल ये़सुःन् नु कुहुʔसाम्बाहाʔ मे़बेर मे़बत्छे़ल्ले़ थिक्
पाङ्भेʔओ मे़गे़रे़आङ् खे़प्मो मार्था मे़प्मनामाल्ले़ कुहिम्मो
लाङ्दाःक्मा पिरुसिआङ् खे़ङ्हाʔ कुहिम्मो मे़बे॥

39 हे़क्क्याङ् मार्थारि़ कुन्साʔ मरियम मे़प्मनामान्वये़॥ खुने़ʔ
दाङ्बाल्ले़ कुलाङ्जक्पो युङ्सिङ्ङाङ् ये़सुरे़ पाःत्तुबा सिक्कुम्दिङ्
खाहुन्हाʔ खे़प्सुरो॥

40 कर मार्थारि़ तरे तोमा यरिक् याःम्बक् चोःक्मा के़बोःङ्बा
पोःक्खे़बाल्ले़ कुसक्मा हुʔरु हे़क्क्याङ् पे़आङ् दाङ्बान् मे़त्तु,
“आदाङ्बे, याप्मि कम्ब्राङ् के़म्मे़त्तान्बि? इङ्गाʔ आन्साʔरे़ग
कʔयो याःम्बक् चोःक्मा मे़भाʔआन्बे़॥ इङ्गाʔ याःम्बक्को हाराʔ
फाʔआनि फाʔआङ् मे़त्ताङ् पिराङ्ङे़ʔना॥”

41 कर ये़सुरे़ मे़त्तु, “मार्थाए, खे़ने़ʔग यरिक् पाःन्हाʔओ निङ्वाʔ
के़बिरुआङ् आबाङे तुक्खे के़जाःत्छिङ्ङाङ् के़वाʔरो,

42 कर केयेक्पा लक् थिक्लक् वाʔरो, हेक्क्याङ् मरियमरेग
खेन् नुःबा लक्किन्सेगुआङ् वाʔरो॥ खुनेʔनु खेन् लक्किन् नाप्मा
सुक्मेदेत्नेन्लो॥”

11

येसुरे तुवा चोःक्मा हुʔरुसिʔ

मत्ति ६.९-१३, ७.७-११

1 थिक् येन् येसुःन् थिक् तेन्नो तुवा चोगेर युङे॥ खुनेʔ तुवा
चोगु सुरुल्ले कुहुʔसाम्बाधिक् खेʔयो त्येआङ् मेत्तु, “युहुन्नारे
कुहुʔसाम्बाहाʔ तुवा चोःक्मा हुʔरुसिबा हेक्केए आदाङ्बारे
आनिगेआङ् तुवा चोःक्मा आहुʔरेʔओ॥”
2 येसुरे खेङ्हाʔ मेत्तुसि, “खिनिʔ तुवा केजोगुम्मिल्ले अक्खे
पाःत्तेम्मेʔ,
आनिगे पाःए,
मनाहाʔरे केमिङ्डिन् सेसे मेइःत्तुर मिङ्सो इङ्धाःङ् केम्बिररो॥
केहाङ्जुम्मिन् ताररो॥
3 हेक्क्याङ् थिक्याःन्धक्पा कुजाःन् आबिरेʔओ॥
4 आनिगे लायोलाम् लेप्मि आबिरेʔओ॥
हेक्केलʔरिक्के आनिगेआङ् आनिगे तक्लेङ्वाओ लायो
केजोःक्पाहाʔ केरेक् लेप्मि पिरुम्सिम्बेʔरो॥
हेक्क्याङ् निङ्वाʔसाʔमाओ आन्धाःसेन्नेʔओ॥”
5 हेक्क्याङ् येसुरे खेङ्हाʔ याम्मो मेत्तुसि, “आल्ल खेनेʔ थिक्
सेन्दिक् सेत्लुम्भक्किल्ले तेःङ्बाल्लो केबेःक्काङ् अक्खे केमेत्तु,
‘तेःङ्बे इङ्गाʔ सुम्सि खरेःङ्धिक् थेʔला पिराङ्ङेʔओ॥
6 थेआङ्भेल्ले माःङ्घानु आन्जुम्धिक् त्येआङ् वाʔ॥ खुनेʔ
पिमारे लागि चामा थुङ्मा इङ्गाʔ थेआङ् मेगत्तान्लो॥’
7 हेक्केःल्ले हिम् सिगाङ्लाम् खेल्ले नोगप् केबिʔ, ‘इङ्गाʔ
तुक्खे मेजाःत्ताङ्डिन्नेʔओ! आन्देःन्छा लाम्धेःप्पेन्एत्तेआङ्पत्,

हे़क्क्याङ् याम्मो हिन्जाʔबित्छाहाʔआङ् इङ्गाʔनुए ने़त्नाओ
मे़ने़॥ इङ्गाʔ पोːक्माआङ् खे़ने़ʔ थे़माआङ् पिमा मे़सुक्ने़न्लो॥’
8 कर खे़प्से़म्मे़ʔ, खे़न् आबाडे कुन्देːङ्बासाङ् खुने़ʔ पोːक्काङ्
थेआङ् मे़बिरुन्लो, कर खुने़ʔ कुना मे़धाने़न्ल फाʔआङ् पोːक्काङ्
चाहाबा चोːक्पा यारिक्के खे़न् पिरुʔरो॥
9 हे़क्केːल्ले़ इङ्गाʔ मे़त्निङ्लो–नाːक्ते़म्मे़ʔ, हे़क्क्याङ् खिनिʔ
के़म्बिरिʔरो, कोːत्ते़म्मे़ʔ, हे़क्क्याङ् खिनिʔ के़घोːसुम्लो,
लाम्धेːप्पे़न्खक्खक्मे़त्ते़म्मे़ʔ, हे़क्क्याङ् खिनिʔ लागि
लाम्धेːप्पे़न्हन्लो॥
10 थेआङ्भे़ल्ले़ हाːत्ले़ नाːक्तुʔ, खे़ल्ले़ खोːसुʔ,
हे़क्क्याङ् हाːत्ले़ कोːत्तुʔ, खे़ल्ले़ याङ्घुʔ, हे़क्क्याङ् हाːत्ले़
लाम्धेːप्पे़न्खक्खक्मे़त्तुʔ, खे़ल्ले़ कुलागि लाम्धेːप्पे़न्हन्लो॥
11 खिनिʔओ आत्तिन् पाːल्ले़ कुस्साːन् ङा नाːक्किल्ले़
असेːक्पे़न्पिरुबे?
12 हे़क्क्याङ् वाधिःन् नाːक्किल्ले़ ताङ्साक्खे़बक्पे़न्पिरुबे?
13 खिनिʔ फे़न् निङ्वाʔ के़गत्तुम्साङ् आबाडे साːहाʔ
नुःबा चिगːक्वाहाʔ पिमासि के़ले़स्सुम्मिल्ले़, खिनिʔ
साङ्ग्राम्पेदाङ्डोबा पाːल्ले़आङ् सेसेमाङ्डिन् खिनिʔ
के़नाːक्तुम्मिल्ले़ से़क्खासाङ् के़बिरिʔएरो॥”

ये़सुːन् नु बालजिबुल
मत्ति १२.२२-२९, ४३-४५, मर्कुस ३.२०-२७

14 थिक्ये़न् ये़सुरे़ थिक् कुबाːन् मे़न्लːम्मनाबा के़बा मनालाम्
फे़न्साम्मिन् नाːत्तु लːत्तुर पत्छे़॥ खे़न् फे़न्साम्मिन् नाːत्तुदेːसुआङ् खे़न्
मनाːन् पाːप्मा हेːक्ते़॥ हे़क्क्याङ् मनाहाʔरे़ खुनिʔ निङ्वाʔ मये़,
15 कर कुभारे़ मे़मे़त्तु, “कल्ले़ग फे़न्साम्हाʔरे़ खुनिʔ हाङ्
बालजिबुलरे़ कुमुक्साम्मिल्ले़ फे़न्साम्हाʔ नाːत्तु लःत्तुसिʔरो॥”

16 हेक्क्याङ् वे?हा?रे खुने? “साङ्ग्राम्पेदाङ्लाम्
केये़बा फा?आङ् निङ्वा? के़माबा मिक्सेःन्धिक्याप्मि
ओसेःन्आधाक्ते?ओ” मे़मे़त्तुर येसुरे़ कुनिङ्वा? मे़सा?रु॥
17 कर येसुरे़ खेङ्हा?रे खुनि? निङ्वा?इन्निःसुआङ् अक्खे
मे़त्तुसि, “आप्फेःक् लुम्मो के़घेबा के़धक्पाआङ् के़से़म्बा
के़रे़क् हाङ्जुम्हा? मे़मे़क्लो॥ हे़क्क्याङ् आप्फेःक् लुम्मो के़घेबा
के़धक्पाआङ् के़से़म्बा हिम्सयङ्हा?आङ्मे़मे़क्लो॥
18 हे़क्क्याङ् माफे़न्साम्मिन् आबाङे कुहाङ्जुम्मिल्ले़
कुदक्ले़ङ्वाओ पोःक्ने़ फा?ग्र आक्खेआङ् कुहाङ्जुम्मिल्ले़
थरुबे? कर इङ्गा? बालजिबुलरे़ कुमुक्साम्मिल्ले़ फे़न्साम्हा?
नाःत्तुङ् लःत्तुङ्सिङ् फा?आङ् खिनि? के़बाःत्तुम्लो॥
19 इङ्गा? बालजिबुललाम् फे़न्साम्हा? लःत्तुङ्सिङ्ने़ फा?ग्र
खिनि? साःहा?रे़ थे़माःल्ले़ कुमुक्साम्लाम् मे़लःत्तुसिबे? खे़ङ्हा?रे़
मे़जोगुबा याःम्बक्किल्ले़ए खिनि? पिर्बेःम्बो के़ध्ये़?इआङ्
के़वयि? फा?आङ् ओसेःन्आधाक्लो॥
20 कर इङ्गा? निङ्वा?फुमाङ्ङिल्ले़ कुमुक्साम्लाम् फे़न्साम्हा?
नाःत्तुङ् लःत्तुङ्सिङ्लो, खे़ल्ले़ चोगुल्ले़ निङ्वा?फुहाङ्जुम्मिन्
खिनि? लुम्मो त्ये़ चुरे़आङ् वा? फा?आङ् कुसिङ् निःत्ते़म्मे़?ओ॥”
21 “लत्छा के़धुम्बा मनाःल्ले़ फे़जा-फे़युम्हा? काप्सिङ्ङाङ्
कुहिम्मिन् कोसुल्ले़ कुजिगःक्वाहा? से़ःप्तुसि?रो॥
22 कर खुने़?नुःल्ले़ के़धुम्बा मनाःन् ताःआङ् खुने? नाःन्दु?,
हे़क्क्याङ् से़ःप्मा सुक्का ल?रिक् इःत्तुबा फे़जा-फे़युम्हा? नु
कुजिगःक्वाहा? नाप्तुदे़?रुआङ्कुमनाहा?नु हास्सुरो॥
23 हाःत् इङ्गा? ले़प्माङ् होःप्, खे़न् आदक्ले़ङ्वाओ वा?॥
हाःत्ले़ इङ्गा?नु मे़सुप्सुन्, खे़ल्ले़ से़ःसुरो॥”

फे़न्साम्मिन् नुःङ् ताः

मत्ति १२.४३-४५

24 “फे़न्साम्मिन् मनाओलाम् लःन् पेःक्किल्ले़ नाःम्सिङ्ते़न्
कोःत्छे़ से़ङ्से़ङ्बा ते़न् हे़ङ्घाःत्ति पेःक्लो, कर खे़ल्ले़ आत्तान्नाङ्
मे़घोःसुन्नाङ्अक्खे मे़त्छिङ्, ‘इङ्गाʔ ले़रुङ्बा मनाःल्लोए
नुःङ्ङा पेःक्कारो॥’
25 हे़क्क्याङ् खे़न् खे़प्मो नुःङ् ताःल्ले़ तगि यागे़बा ते़न्निन्
मे़दुगुआङ् नुःबा मे़जोगुबा निःसुरो॥
26 हे़क्क्याङ् खे़न् पेःक्काङ् आप्फेःक्नुःल्ले़आङ् साʔरिक्
कुʔइ के़भे़ʔबा वेʔ नुसि फे़न्साम्हाʔ तारुसिआङ् खे़ङ्हाʔ
सिगाङ् मे़लाःत्ताङ् मे़युङ्सिङ्लो॥ खे़न् मनाःल्ले़ कुयाक्नाम्मिन्
तगिबानुःल्ले़आङ्ताप्फे़ःम्बा पोःङ्लो॥”

ये़सुरे़ से़क्खाबा सःप्माल्ले़ कुयाःम्बेओ हुʔरुसिʔ

27 खुने़ʔ पारे़र पत्छे़ल्ले़ खे़प्मो मनालुम्मोलाम् थिक् मे़न्छुमाʔइन्
यम्बा इक्लाओ पारे़, “खुने़ʔ सागे़वाःम्मान् हे़क्क्याङ्नुगे़धुक्माङ्ग
मुʔइसामारो॥”
28 कर ये़सुरे़ पाःत्तु, “हे़क्केग मे़ःन्, कर निङ्वाʔफु पाःन्जाक्किन्
के़घे़म्बा नु के़इःप्पा के़नाःप्पाहाʔए मुʔइसाबासिरो॥”

ये़सुरे़ निङ्वाʔ के़माबा याःम्बक् चोःक्मा मे़दे़न्ने़न्
मत्ति १२.३८-४२

29 मनाहाʔ खे़प्मो यरिक् मे़बोःरे़र मे़बेःल्ले़ ये़सुरे़ याम्मो मे़त्तुसि,
“कन्ये़म्मोबा मनाहाʔ कुʔइगे़भे़ʔबासिरो॥ कङ्हाʔरे़ निङ्वाʔ
के़माबा मिक्सेःन् मे़गोःत्तुʔ, कर माङ्निङ्वाʔपाःन् के़बाःप्पा योनारे़
कुमिक्सेःन्नाङ्धो वेʔ मिक्सेःन् मे़ङ्घोःसुन्लो॥
30 आक्खे़लʔरिक् योनाःन् निनबे ये़क्यक्पा मनाहाʔरे़ लागि
मिक्सेःन् पोःक्खे़आङ् वये़, खे़न् हे़क्केए मे़न्छाम्साःन्नाङ् कन्
थाःक्किल्ले़ लागि मिक्सेःन् पोःङ्लो॥
31 लाङ्गे़त् पिसाङ्बा सिवा लाजे़ʔस्मा हाङ्मान्* खासे़न्

* **11:31** � ������� ��.१-१३

येन्नो येम्सिङ्ङाङ् कन् येम्मोबा मनाहाʔरे खुनिʔ तक्लेङ्वाओ
पोःक्काङ् पाःन्धिक्तुसिʔरो, थेआङ्भेल्ले खुनेʔ सोलोमन
हाङ्ङिल्लेन् सिक्कुम्दिङ् खाहुन् खेम्से साʔरिक् माःङ्घाबा
लाजेʔलाम् त्येआङ् वयेरो॥ कप्मो सोलोमन हाङ्ङिन्नुःल्ले पयम्
यम्बान् वाʔसाङ् केङ्घेप्सुम्मिन्लो॥
32 निनबेओ केवाʔबा मनाहाʔरेआङ् कन्थाःक्हाʔ खासेन् येन्नो
पाःन्मेधिक्तुसिʔरो, थेआङ्भेल्ले योनारे इङ्भन् सेःसुल्ले खेङ्हाʔ
खुनिʔ लायोलाम् मेहिन्देआङ् मेवये, कर कप्मो योनाःन्नुःल्लेआङ्
पयम् यम्बान् वाʔसाङ् खिनिʔ केन्हिन्दिन्लो॥”

नासिङ्गेन् थक्किल्लेन् सेमि
मत्ति ५.१५, ६.२२-२३

33 “आत्तिल्लेआङ् सेमिःन् हाःन्दुआङ् नइमाल्ले मेसुःप्तुन्
हेक्क्याङ् मेजिक्खुन्नाङ्, कर हिम् सिगाङ् केलाःप्पाहाʔरे
मेनिःसुर फाʔआङ् चम्जम्बा तेन्नो युक्खुʔरो॥
34 खेनेʔ केमिक्किन् नासिङ्गेन् केधक्कोबा सेमिरो॥ खेनेʔ
केमिक्कन्नुʔने फाʔग्र, काक् नासिङ्गेन् केधक्किन् ओःत्लो॥
कर केमिक्कन्फेन्ने फाʔग्र, काक् नासिङ्गेन् केधक्किन्
खादाम्लो॥
35 खेल्ले चोगुल्ले खिनिʔओबा ओःत्तिःन् खादाम्माल्ले
मेसुःप्तुन्ल फाʔआङ् सिङ्सिङ् लʔरेम्मेʔओ॥
36 खेनेʔ केनिङ्वाʔसाम्मिन् ओःत्तिल्ले कुधिम् वाʔआङ्
खादाम्मान् होःप्ने फाʔग्र, सेमिःल्ले थोʔरुबा हेक्केए खेनेʔ
केनिङ्वाʔसाम्मिन्नाङ् ओःत्लो॥”

येसुरे साम्योसिक्साम्बाहाʔ पाःन्थिक्तुसिʔ
मत्ति २३.१-३६

37 येसुरे पाःप्मा सुरुल्ले खेप्मो फरिसिधिक् त्येआङ् खुनेॽ
चाजासे उःत्तुरो॥ हेक्केःल्ले येसुःन् कुहिम्मो पेआङ् चाजासे
युङ्सिङ्॥
38 चामानुःल्ले तगि येसुरे कुहुक्किन् चोःक्थिम् कुइसिःक्
वामेहप्तुम्बा निःसुल्ले, खेन् फरिसिःल्ले कुनिङ्वाॽ मयेरो॥
39 दाङ्बाल्ले खेन् मेत्तु, “खिनिॽ फरिसिहाॽरे खोर्याःन् नु
चेत्थ्याःन्लाःक्कात्लक् वागेहप्तुम्, कर खिनिॽ सिगाङ्ग मनाहाॽ
केनाप्तुम् केदाःरुम्सिबा पाःन्हाॽ नु ताप्फेःम्बा पाःन्निल्ले
केदिम्सिआङ्केवयिॽरो॥
40 अदङ्से, लाःक्कात् केजोःक्पाल्ले सिगाङ्बान्नाङ्चोगुबा
मेःम्बि?
41 कर केधिःप्सिर केगत्तुम्बा पाःन्हाॽ याङ्गेसाॽबाहाॽ
पिरेम्देःसेम्सिम्मेॽ, हेक्केःल्ले खिनिॽ सुत्थोए केबोःक्खिॽरो॥
42 कर केजिःत्ति केस्येॽइरो फरिसिसे, थेआङ्भेल्ले खिनिॽग
चुजुक्सा मारुक्किल्लेन् थिबोःङ्लक् निङ्वाॽफुमाङ्डिन्
केबिरुम्, कर निङ्वाॽफुमाङ्डिन् मिःम्जि केम्मेत्तुम्मिन्,
हेक्क्याङ् वेॽहाॽआङ् नुःरिक्काङ् खासेन् केन्लोःन्दुम्सिम्मिन्लो॥
खिनिॽ तगिस्मान् केजोगुम्मिल्ले एगाङ्स्मान्नाङ् केजोगुम्मिल्ले
पोःक्खेबारो॥
43 फरिसिसे, केजिःत्ति केस्येॽइरो! खिनिॽग यहुदि चुम्लुङ्हिम्मो
तुम्म्याङ्हाङ् युक्नाहाॽओ युङ्मा खिनिॽ सिराॽ थाङ्लो, हेक्क्याङ्
पाङ्जुम्हाःत्ति मनाहाॽरे सेवा मेमेत्तिगेर केलॽरिॽरो॥
44 केजिःत्ति केस्येॽइरो! खिनिॽग सुत्लुङ्मेःन्नेबा इःप्पुङ्
हेक्के केलरिॽरो॥ मनाहाॽरे निङ्वाॽए मेङ्घोए खेन् इःप्पुङ्
सम्दाङ् लाङ्मेघेःक्काङ्आसुत्थो मेबोःङ्लो॥”
45 खेप्मो थिक् साम्योथिम्साम्बाल्ले खुनेॽ मेत्तु, “सिक्साम्बे,
खेनेॽ अक्खेलॽरिक् केबाःत्तिल्लेग आनिगेआङ् चाःत्थिरक्

के़देःसुरो॥
46 कर ये़सुरे़ नोगप् पिरु, खिनिʔ साम्योथिम्साम्बाहाʔआङ्
के़जिःत्तिरो, थेआङ्भे़ल्ले़ खिनिʔग के़लिःप्पा कक्हे़क्तङ्बा
के़साक्पा थिम्हाʔ के़जोगुम्माङ् मनाहाʔ के़गुःत्तुम्सिम्,
कर खिनिʔग कक् याङ्याङ् लʔर फाʔआङ् आबाङे
हुक्चोधिक्किल्ले़आङ् खे़न् के़न्छुसुम्मिन्लो॥
47 के़जिःत्ति के़स्ये़ʔइरो, थेआङ्भे़ल्ले़ खिनिʔ पाधे़बाहाʔरे़
मे़से़रुसिबा माङ्निङ्वाʔपाःन् के़बाःप्पाहाʔरे़न् इप्पुङ्ङिन्
के़जोगुम्लो॥
48 खिनिʔग खिनिʔ पाधे़बाहाʔरे़ खुनिʔ याःम्बक्किन्नु
ते़न्दिङ् के़जोगुम्लो, थेआङ्भे़ल्ले़ खे़ङ्हाʔरे़ माङ्निङ्वाʔपाःन्
के़बाःप्पाहाʔ मे़से़रुसि, हे़क्क्याङ् खे़ङ्हाʔरे़ खुनिʔ इप्पुङ्ङिन्
खिनिʔ के़जोगुम्लो॥
49 खे़ल्ले़ चोगुल्ले़ निङ्वाʔफुमाङ्ङिल्ले़न् सिक्कुम्दिङ्
कुनिङ्वाʔइल्ले़ अक्खे पाःत्तुआङ् पत्, ‘खिनिʔओ इङ्गाʔ
माङ्निङ्वाʔपाःन् के़बाःप्पाहाʔ नु सेःक्युक्मिबाहाʔ पाङ्घुङ्सिङ्,
कर खिनिʔ कुभा के़से़रुम्सिम्, कुभा निङ्घुम् के़मे़त्तुम्सिम्॥’
50 हे़क्केःल्ले़ इक्सादिङ् खाम्बेःक्माल्ले़न् नावागे़न् चइःत्
ने़स्से़आङ्धो के़रे़क् माङ्निङ्वाʔपाःन् के़बाःप्पाहाʔ के़से़प्पाहाʔरे़
खोःमा के़बोःङ्बा खुम्दिङ्ङिन् कन् थाःक्हाʔरे़ मे़घोःसुʔरो–
51 मे़से़रुबा हाबिलरे़ कुमाक्खिʔआङ्धो ले़त्तिङ्तोःम्मादे़न् नु
माङ्हिम्मिल्ले़ कुलुम्मो मे़से़रुबा जकरियारे़ कुमाक्खिʔ थारिक्पा
खुम्दिङ्ङिन् कन् थाःक्हाʔरे़ मे़घोःसुʔरो॥
52 खिनिʔ साम्योथिम्साम्बासे, खिनिʔ के़जिःत्ति के़स्ये़ʔइरो,
थेआङ्भे़ल्ले़ निङ्वाʔफुमाङ्ङिन् कुसिङ् निःप्मा ने़हिनिङ्वाʔ
हम्मा तिमिक्किन् के़देʔरुम्साङ्खिनिʔ आबाङेग के़न्लासिन्लो॥
हे़क्क्याङ् निङ्वाʔफुहाङ्जुम्मो लाःप्मा के़गोःप्पा वेʔ

मनाहाʔआङ् लाःप्मा के़म्बाङ्घुम्सिम्मिन्लो॥”
53 हे़क्क्याङ् खुने़ʔ खे़ʔयोलाम् पेआङ् साम्योथिम्साम्बाहाʔ
नु फरिसिहाʔरे़ खुने़ʔ कुदक्ले़ङ्वाओ पाःप्मा मे़हे़ःक्तुरो॥
खे़न् ये़म्माङ्धो खुने़ʔ ताप्फे़ःल्लिक् मे़मे़त्तुर यरिक् सेःन्दोहाʔ
सेःन्मे़दोसु॥
54 हे़क्क्याङ् खुने़ʔ कुबाःन्नो ते़म्मा फाʔआङ् खे़ङ्हाʔरे़ इङ्
तङ्मा मे़हे़ःक्तुरो॥

12

ये़सुरे़ निङ्वाʔ चिःप्माल्ले़ तक्ले़ङ्ङो साम्दिङ् पिरुसिʔ
मत्ति १०.२६-३३

1 खे़प्मो निःत्मे़न्दे़त्ते हे़न्छिङ्ङाङ्धो मनाहाʔ
चिए़त्चिए़त्मे़ए़त्छिङ्ल मे़जुप्से़॥ हे़क्क्याङ् ये़सुरे़ कुहुʔसाम्बाहाʔ
अक्खेलʔरिक् मे़त्तुसि, “फरिसिहाʔरे़ खुनिʔ खरे़ःङ् के़भङ्बा
सिदाʔलाम् सिङ्सिङ् लʔरे़म्मे़ʔओ! खे़न् सिदाʔ फाʔइन् खुनिʔ
निङ्वाʔ चिःप्मान्लो॥
2 मे़धाःप्ने़न्ल फाʔआङ् ते़प्ते़आङ्के़वाʔबा पाःन् इग्र कुसिङ्
निःत्मे़दे़त्ने़न्ल फाʔआङ् माʔरे़आङ् के़वाʔबा पाःन् थेआङ्
होःप्लो॥
3 खे़ने़ʔ खागे़माक्पाओ के़बाःत्तुबा पाःन्निन् खागे़ओःप्पाओ
इङ्भन् चोःक्लो॥ हे़क्क्याङ् स्वाःत्ताङ् हिम् सिगाङ् के़बाःत्तुबा
पाःन्हाʔ हिम् सम्दाङ्लाम् यम्बा इक्लाओ इङ्भन् चोःक्लो॥”

निङ्वाʔफुमाङ्ङिन्नु किःमा पोःङ्
मत्ति १०.२८-३१

4 “आन्जुम्से, हाःत्ले़ खिनिʔ नासिङ्गे़न् थक्किन्लक्
से़प्माआङ्धो थेआङ् चोःक्मा मे़सुक्तुन्, खे़न्नु
मे़गिसे़म्मिन्ने़ʔओ॥

5 कर हाːत्नु किःमा पोːङ् के़लʔबा पाːन्निन् इङ्गाʔ मे़त्तिङ्लो–
हाːत्ले़ नासिङ्गे़न् थक्किन् से़रुआङ् खे़मायङ्सङ्ङो लाप्फुमा
सुक्तुʔ, खुने़ʔनुए किःसे़म्मे़ʔओ!
6 ङासि चुजुक्सा पुहाʔरे़ याङ्ने़त्छि मे़ले़क्ने़न्बि? हे़क्केसाङ्
निङ्वाʔफुमाङ्ङिल्ले़ खे़ङ्हाʔ आत्तिन्नाङ् निङ्वाʔ मे़भेːत्छुन्लो॥
7 खिनिʔ थे़गेːक्कोबा काक् थे़गेःक्इहाʔ खुने़ʔ निःरुआङ्
वाʔरो॥ हे़क्केःल्ले़ मे़गिसे़म्मिन्ने़ʔओ! खिनिʔग यरिक् चुजुक्सा
पुहाʔनुःल्ले़आङ् इमे़ल्लुङ्बा के़जोगिरो॥”

ले़प्मि मे़म्बोːङ्मना लायो
मत्ति १०.३२-३३

8 “आल्ल खे़प्से़म्मे़ʔओ, हाːत्ले़ मना तगि ये़सुःन् नसाːन् चोगुङ्
लʔरिक् पाːत्तुʔ, इङ्गाʔ मे़न्छाम्साःल्ले़आङ् निङ्वाʔफुमाङ्ङिल्ले़
कुमाङ्लाइङ्बाहाʔरे़ खुनिʔ तगि खे़न् ताːक्तुङ्लो॥
9 कर हाःत्ले़ मनाहाʔरे़ खुनिʔ तगि इङ्गाʔ नाʔआ, इङ्गाʔआङ्
खे़न् निङ्वाʔफुमाङ्ङिल्ले़ कुमाङ्लाइङ्बाहाʔरे़ खुनिʔ तगि
नाʔरुङ्लो॥
10 हे़क्क्याङ् हाःत्ले़ मे़न्छाम्साःल्ले़ कुदक्ले़ङ्वाओ फे़न्
पाःन्हाʔ पाःत्तुʔ, खे़ल्ले़ ले़प्मि खोःमा सुक्तुʔ, कर से़से़माङ्ङिल्ले़
कुदक्ले़ङ्वाओ माङ्चे़ʔया पाःन्पाःत्तुबा पाःन्निल्ले़न् ले़प्मि
मे़घोःसुन्लो॥
11 मनाहाʔरे़ खिनिʔ यहुदि चुम्लुङ्हिम्मो हे़क्क्याङ्
सुहाङ्युक्पाहाʔ नु हाङ्हाʔरे़ खुनिʔ तगि खासे़न् लोःम्मारे़ लागि
के़म्दे़ʔरिल्ले़, से़ːप्सिङ्मारे़ लागि थे़मा पाःप्माबे फाʔआङ्
निङ्साम्मो मे़ध्ये़म्मिन्ने़ʔओ॥
12 हाबा खे़न् ये़म्मो थे पाःप्मा पोःङ् फाʔआङ् से़से़माङ्ङिल्ले़
खिनिʔ के़हुʔरिʔरो॥”

कुनिङ्वाʔ के़बाःक्पा याङ्साकुन्धे़साबा मनाःन्

13 हे़क्क्याङ् खे़न् मनालुम्मोलाम् थिक् मनाःल्ले़ ये़सुःन् मे़त्तु,
“सिक्साम्बे, आम्भुʔरे़ याङ्साकुन्धेओबा इङ्गाʔ आलक्किन्
पिआर फाʔआङ् मे़त्ताङ् पिराङ्ङे़ʔओ॥”
14 ये़सुरे़ खे़न् नोगप् पिरु, “लुङ्ङाए, हाःत्ले़ इङ्गाʔ खिन्छिʔ
लुम्मो याङ्साकुन्धे के़हाबा के़बिबा चोगाङ् इग्र खासे़न्लोःम्बा
चोगाङ्बे?”
15 हे़क्क्याङ् ये़सुरे़ याम्मो खे़ङ्हाʔ मे़त्तुसि, “काक् खिःम्यक्
चोःक्मोलाम् सिङ्सिङ् लʔरे़म्मे़ʔओ॥ थेआङ्भे़ल्ले़ मनाःल्ले़
कत्तुबा मुल्लुक् याङ्साकुन्धेओ खुने़ʔ से़क्खाबा कुहिङ्मन्निन्
मे़वाʔने़न्लो॥”
16 हे़क्क्याङ् ये़सुरे़ खे़ङ्हाʔ खे़दाʔओ मे़त्तुसि, “थिक्
याङ्साकुन्धेसाबा मनाःल्ले़ यरिक् पोगुगे़न् कुजाहाʔ सुप्सुʔरो॥
17 हे़क्क्याङ् खे़ल्ले़ अक्खे़लʔरिक् निङ्वाʔ इःत्तु, ‘आल्ल
इङ्गाʔ थे चोगुङ्बे? कन् चाहाʔ युङ्मादे़न्ने होःप्लो॥’
18 हे़क्क्याङ् अक्खे़लʔरिक् इःत्तु, ‘आल्ल इङ्गाʔ अक्खे
चोगुङ्–उन्छोःन्बा चा युङ्दे़न्हाʔ यःसुङ्ङाङ् कुसङ् यम्बा
चा युङ्दे़न्हाʔ चोगुङ्सिङ्॥ हे़क्क्याङ् काक् चाहाʔ नु
आजिगःक्वाहाʔ खे़प्मो युक्खुङ्सिङ्लो॥
19 हे़क्क्याङ् इङ्गाʔ आबाङे अक्खे मे़त्छिङ्ङा, तेःङ्बे, यरिक्
तङ्बे थारिक् के़योबा चा नु चिगःक्वाहाʔ सुप्सुङ्सिङ्ङाङ्
वाʔआरो॥ आल्ल कुसानुःरिक् युङे़ʔ, चे़ʔ, थुङे़ʔआङ् सःत्ते़ʔओ!’
20 कर निङ्वाʔफुमाङ्ङिल्ले़ खे़न् मे़त्तु, ‘कुनिङ्वाʔ के़बाःक्पे,
आइन् से़न्दिक्सा खे़ने़ʔ के़हिङ्मन्निन् नुप्पाङ् खे़ने़ʔ के़सिःरो॥
हे़क्केःल्ले़ खे़ने़ʔ के़लुप्सुबा याङ्साकुन्धेहाʔ हाःत्ले़न्
पोःङ्बाबे?’ ”
21 हे़क्क्याङ् ये़सुरे़ मे़त्तु, “आबाङे लागिरक् याङ्साकुन्धेहाʔ
के़लुम्बाआङ् निङ्वाʔफुमाङ् ले़प्माङ् याङ्साकुन्धेसाबा

मे़म्बोःङ्मनाबे़न्नाङ् बा हे़क्केए पोःङ्लो॥”

निङ्वाʔफुमाङ्ङिल्ले़ कुस्साːहाʔ कम्ब्राङ् मे़त्तुसिʔ
मत्ति ६.२५-३४

22 हे़क्क्याङ् ये़सुरे़ कुहुʔसाम्बाहाʔ मे़त्तुसि, “हे़क्केःल्ले़
खे़प्से़म्मे़ʔओ, खिनिʔ हिङ्मन्नो थे चामा नु नासिङ्गे़न् थक्को थे
चाङ्मा वाःप्मा फाʔआङ् निङ्साम् मे़जोगे़म्मिन्ने़ʔओ॥
23 थेआङ्भे़ल्ले़ ने़त्तिगे़न् हिङ्मन्निन् चामा थुङ्मानुःल्ले़ यम्बारो॥
हे़क्क्याङ् नासिङ्गे़न् थक्किन् चाङ्मा वाःप्मानुःल्ले़आङ् यम्बारो॥
24 आःक्वाहाʔ ओमे़त्ते़म्सिम्मे़ʔओ–खे़ङ्हाʔरे़ चा मे़न्देःसुन्
मे़न्छुप्सुन्, चायुङ्दे़न्नोआङ् याङ्मे़ङ्घोःत्तुन्॥ हे़क्केसाङ्
निङ्वाʔफुमाङ्ङिल्ले़ चाःत्तुसिʔ हिङ्घुसिʔरो॥ खिनिʔग
पुहाʔनुःल्ले़आङ् आक्खे़न् इमे़ल्लुङ्साबा के़जोगिʔ के़लʔबा
निङ्वाʔ इःत्ते़म्मे़ʔओ॥
25 निङ्साम्मो के़ध्ये़ʔइआङ्खिनिʔ हिङ्मन्नो कुमुक्थिक्काङ्
फोःमा के़न्छुक्तुम्मिन्॥
26 अक्तङ्बा चुक्सा याःम्बक्काङ् चोःक्मा के़न्छुक्तुम्मिन्निल्ले़
थेआङ् खिनिʔ निङ्वाʔबाल्ले़ के़येःक्खिबाबे?
27 आल्ल लि-लि फुङ्ङिन् पोःबान्ओमे़त्ते़म्मे़ʔओ, खे़ङ्हाʔरे़
खिः मे़न्देःसुन् खिःआङ् मे़न्लःन्ने़न्, हे़क्केसाङ् खे़ङ्हाʔ
सोलोमन हाङ्ङिल्ले़ कुनुʔमा कुदाःमाओ कन् लि-लि
फुङ्ङिन्यारिक्काङ्नुःबा तेःत् मे़जाक्सिङ्ङिन्लो!
28 आइन् ताःन्दिक् मिओ लाप्के़भुसिङ्बा प्याङ्सिगे़न्
इक्ताप्पोबा सुङ्फुङ्हाʔ निङ्वाʔफुमाङ्ङिल्ले़ हे़क्केलʔरिक् तेःत्
चाक्तुसिल्ले़ खिनिʔ तेःत् के़न्जाक्तिन्बि? नसाःन् के़सुःम्बासे!
29 चामा थुङ्माओरक् खिनिʔ निङ्वाʔ मे़बिरे़म्मिन्ने़ʔओ! खे़ल्ले़
लागिग निङ्साम्मोआङ् मे़ध्ये़म्मिन्ने़ʔओ,

30 थेआङ्भे़ल्ले़ इक्सादिङ् खाम्बेःक्मोबा काक्
सुवाङ्हाʔरे़आङ् बा हे़क्के मे़इःत्तुʔरो, कर साङ्ग्राम्पेदाङ्बा खिनिʔ
पाःल्ले़ कन्के़रे़क् पाःन्हाʔ खिनिʔ चाहाबा के़जोगिबान्निःसुरो॥
31 कर खुने़ʔ कुहाङ्जुम्मिन्लक् कोःत्ते़म्मे़ʔ, हे़क्क्याङ् काक् कन्
चिगःक्वाहाʔ खिनिʔ के़म्बिरिʔरो॥”

साङ्ग्राम्पेदाङ्बा याङ्साकुन्धे
मत्ति ६.१९-२१

32 “चुक्सा मे़ल्लुक् सुम्से, मे़गिसे़म्मिन्ने़ʔओ, थेआङ्भे़ल्ले़
साङ्ग्राम्पेदाङ्बा खिनिʔ पाःल्ले़ कुहाङ्जुम्मिन् पिमा कुसिराʔ
थाङे़आङ् वाʔरो॥
33 खिनिʔ के़गत्तुम्बा चिगःक्वाहाʔ सङ्घे़म्मे़ʔआङ्
याङ्गे़साʔबाहाʔ पिरे़म्देःसे़म्सिम्मे़ʔओ॥ हे़क्केलʔरिक्
आप्फाल्ले़आङ् मे़न्दे़ःङ्मना, मे़न्हङ्मनाबा सुःक्वाओ
आप्फाल्ले़आङ् मे़म्मे़क्मनाबा साङ्ग्राम्पेदाङ्ङोबा
याङ्साकुन्धेहाʔरे़ थिम्से़म्सिम्मे़ʔओ॥ खे़प्मो के़घुःम्बाहाʔरे़आङ्
मे़न्घुःत्तुन्, हे़क्क्याङ् कुबुःल्ले़आङ् मे़जने़न्लो॥
34 थेआङ्भे़ल्ले़ आत्तो खे़ने़ʔ याङ्साकुन्धेहाʔ के़युक्खुʔ, खे़प्मोए
खे़ने़ʔ के़निङ्वाʔबे़न् पेःक्लो॥”

निङ्वाʔइरे़ चसिबा सेवारोबाहाʔ
मत्ति २४.४२-५१, मर्कुस १३.३२-३७

35 “खिनिʔ फʔइःन् नुःरिक्काङ् युप्से़म्मे़ʔ, हे़क्क्याङ् खिनिʔ
सेमिःन् हाःन्दे़म्मे़ʔआङ्युक्खे़म्मे़ʔओ॥
36 हे़क्क्याङ् निङ्वाʔ इरे़ चसिबा सेवारोबाहाʔ हे़क्के खिनिʔ
पोःक्खे़म्मे़ʔओ॥ खुनिʔ दाङ्बान् मेःक्खिम् साभाङ्जा चासे़
पेःक्काङ् नुःङ् ताःल्ले़ खिमो लाम्धेःप्पे़न्हम्मा फाʔआङ् खे़ङ्हाʔ
मे़न्इम्मे बा मे़युङ्लो॥

37 हे़क्क्याङ् दाङ्बान् नुःङ् ताःइल्ले, मे़न्इम्मे खुने़ʔ के़हाङ्बार
के़युङ्बा सेवारोबाहाʔरे़ मुʔइसाम् मे़घोःसुʔ, थेआङ्भे़ल्ले खे़ल्ले
आबाङे यारिप् चोःक्सिङ्ङाङ् सेवारोबाहाʔ चामादे़न्नो युक्खुसिʔ
हे़क्क्याङ् चामा थुङ्माहाʔ थाबु पिरुसिʔरो॥
38 हे़क्क्याङ् खे़न् हिम्दाङ्बे़न् से़त्लुम्भक् खिरि तासाङ् खे़ङ्हाʔ
मे़न्इम्मे मे़युङ्बा तुमुसिʔरो॥ हे़क्केःल्ले से़क्खाए मे़त्निङ्, खे़न्
कुसेवारोबाहाʔग मुʔइसाबासिरो॥
39 हिम्दाङ्बाल्ले खुःन्द्रिक्पे़न् खुःन्छे ताः के़लʔबा ये़म्मिन्
निङ्वाʔ खोःसुने़ फाʔग्र से़क्खासाङ् खुःप्मा मे़बाङ्घुन् के़लʔबा
पाःन्निन् कुसिङ् निःत्ते़म्मे़ʔओ॥
40 खिनिʔआङ् आप्फाल्ले़साङ् यारिप् वये़म्मे़ʔओ, थेआङ्भे़ल्ले
मे़न्छाम्साःन् युः फाʔआङ् मे़न्इःत्ते के़वयिल्ले़ खुने़ʔ युःरो॥”

इङ्जाःङ्गे़म्बा सेवारोबा
मत्ति २४.४५-५१

41 पत्रुसरे़ सेःन्दोसु, “आदाङ्बे, कन् खे़दाʔइन् आनिगे़ लागि
के़बाःत्तुबाबि, इ वे़ʔ के़रे़क्ले़ लागिआङ् के़बाःत्तुबाबि?”
42 दाङ्बाल्ले़ मे़त्तुसि, आत्तिन् सेवारोबान् नसाःन्साबा नु
सिक्कुम्साबा चोःक्, खे़न्निन् हिम्दाङ्बाल्ले़ कुहिम्धाःङ्हाʔ
ओमे़प्मा युक् पिरुʔ हे़क्क्याङ् खे़ल्ले़ वे़ʔ सेवारोबाहाʔ ये़म्ये़म्मो
चामा थुङ्मा पिरुसिʔरो॥
43 खे़न् हिम्दाङ्बान् नुःङ् ताःल्ले़ खे़न् सेवारोबाल्ले़ बा हे़क्केए
चोगुर वाʔबा तुमुने़ फाʔग्र खे़न् थुम्घो पिरुʔरो॥
44 इङ्गाʔ से़क्खाए मे़त्निङ्, खे़न् हिम्दाङ्बाल्ले़ खे़न् सेवारोबान्
के़रे़क् कुयाङ्साकुन्धे सम्दाङ् युक् पिरुʔरो॥
45 कर आत्तिन् सेवारोबाल्ले़ खुने़ʔ कुनिङ्वाʔबो इङ्गाʔ
आन्दाङ्बान् हारा मे़दाने़न् लʔरिक् इःत्तुर चः थुङुʔ, हे़क्क्याङ्

मःसिङ्ङाङ् वेʔ सेवारोबा नु सेवारोमाहाʔ हिप्तुसिʔ लःप्सुसिʔर
वाʔइल्ले
46 मे्न्इःत्तेबा नु निङ्वाʔ मे्ङ्घोएबा ये्न्नो हिम्दाङ्बे्न् हिम्मो
नुःङ् ताआङ् खे्न् साʔरिक् ते्ःम्भुक् याक्तुʔ॥ हे्क्क्याङ् नसाःन्
मे्न्जोःक्मनाबाहाʔनु सोरिक् खुम्दिङ् पिरुʔरो॥
47 “हे्क्क्याङ् आत्तिन् सेवारोबाल्ले् खुने्ʔ कुन्दाङ्बाल्ले्
कुनिङ्वाʔइन्निःसुसाङ् खे्न् कुइसिःक् यारिप् मे्म्बोःङ्ङे
कुन्दाङ्बाल्ले् कुनिङ्वाʔ हे्क्के मे्जोगुन्निल्ले् खे्ल्ले् साʔरिक्
ते्ःम्भुक् खोःसुʔरो॥
48 कर हाःत्ले् कुन्दाङ्बाल्ले् कुनिङ्वाʔइन्मे्निःसुन्नाङ्
ते्ःम्भुक् चामा याःम्बक् चोगुʔ, खे्ल्ले् मिसाक्लक् ते्ःम्भुक्
चरो॥ हाःत्ले् यरिक् खोःसुʔ, खे्ल्लोलाम् यरिक्के नाःक्लो,
हे्क्क्याङ् हाःत्ले् यरिक् लक्पे्न्खोःसुʔ खे्ल्लोलाम्माङ्यरिक्के
नाःक्लो॥”

ये्सुरे् ये्मे्न्दङ् तारुʔ
मत्ति १०.३४-३६

49 “इङ्गाʔ इक्सादिङ् खाम्बेःक्मो मि केःत्छे् त्याङ्बारो, कर
तगिसा मि लाःसे्ल्ले् नुःबा पोःक्खे्बारो॥
50 इङ्गाʔआङ् इनोगे्न् तुक्खेःल्ले्न् बप्तिस्मा पोःङ्मा
कत्तुङ्लो॥ खे्न् मे्न्जुःत्ते थारिक् आसक्मा हुʔसिङ्ङाङ् वाʔरो॥
51 इङ्गाʔ इक्सादिङ् खाम्बेःक्मो सनारुङ् ताःत्छे् त्याङ्बा
फाʔआङ् के्इःत्तुबि? मे्ःन्लो! इङ्गाʔग मनाहाʔ से्म्मासि
फाʔआङ् त्याङ्बारो॥
52 आल्लआङ्धो ङासि मना के्वाʔबा हिम्सयङ्ङो सुम्भुरे्
तक्ले्ङ्वाओ ने्प्फु, हे्क्क्याङ् खे्न् ने्प्फुरे् खुन्छिʔ तक्ले्ङ्वाओ
सुम्भु मे्बोःक्काङ् खे्ङ्हाʔ मे्से्रो॥

53 कुम्बाːन् कुस्साːल्ले़ कुदक्ले़ङ्वाओ पोːक्,
हे़क्केलʔरिक्के कुस्साːन् कुम्बारे़ कुदक्ले़ङ्वाओ, हे़क्क्याङ्
कुम्माːन् कुस्साː मे़न्छुमाʔइल्ले़ कुदक्ले़ङ्वाओ, हे़क्क्याङ्
कुस्साː मे़न्छुमाʔइन् कुम्मारे़ कुदक्ले़ङ्वाओ पोːक्लो॥
हे़क्क्याङ् नोːप्मे़न् कुम्बाङ्लिːल्ले़ कुदक्ले़ङ्वाओ, हे़क्क्याङ्
पाङ्लिमे़न्कुन्नोːप्माल्ले़ कुदक्ले़ङ्वाओ पोːक्लो॥”

येम्रे़न्मिक्सेːन्हाʔ

मत्ति १६.२-३

54 हे़क्क्याङ् खुने़ʔ याम्मो यरिक् मनाहाʔ मे़त्तुसि, “नाम्धा
पिसाङ् खाप्मिःप्पान् के़निःसुम्मिल्ले़ आल्लोसा वाहित् थाːʔ
फाʔआङ् के़बाːत्तुम्, हे़क्क्याङ् हे़क्केलʔरिक् वाहित् थाːʔ॥
55 लाङ्गे़न्बा सुरित् केजङ्ङिन् हुːल्ले़ आल्ल साʔरिक् हाङ्वा
लʔरिक् के़बाːत्तुम्, हे़क्क्याङ् हे़क्केए पोːङ्॥
56 खिनिʔ कुनिङ्वाʔ के़जिःप्पासे, अक्खेलʔरिक् इक्सादिङ्
खाम्बेःक्मो नु तरːङ्दिङ्ताङ्साङ्डोबा पाːन्निन् ओगे़मे़त्तुम्माङ्
ताːन्दिक् के़बोːङ्बा पाːन्निन् के़बाːत्तुम्, कर कन् ये़म्मो के़दाːबा
मिक्सेːन्हाʔ थेआङ् कुसिङ् के़न्निःत्तुम्मिन्बाबे?”

बिफ्युङ्नु नादङ् चोːक्मा

मत्ति ५.२५-२६

57 “खिनिʔ इङ्गाʔ चोगुङ्बा याːम्बक्किन् नुːबा बि मे़ːम्बि
फाʔआङ् थेआङ् आबाङे के़न्छे़न्दुम्मिन्बाबे?
58 खे़ने़ʔ आप्तिक् के़गुःप्पे़न्नु खासे़न्हिम्मो के़बेःक्किल्ले़,
लाम्मोसा फोत्या के़गुःप्पे़न्नु नादङ् चोगे़ʔओ॥ मे़ːन्ने़ फाʔग्र
खे़ल्ले़ खे़ने़ʔ खासे़न्लोːम्बाल्लो के़देʔआङ् खे़न् खासे़न्लोःम्बाल्ले़
तिलिङ्गाहाʔरो हुक्के़सुप् हे़क्क्याङ् खे़ङ्हाʔरे़ पुङ्लाहिम्मो
के़म्धे़क्लो॥

59 हे़क्क्याङ् हुङ्मा के़बोːङ्बा काक्साम्बाːन् याङ् मे़न्हुङ्ङे
थारिक् खे़प्मोए के़याक्लो॥”

13

लायोलाम् हिन्छिङ्मा

1 खे़न् ये़न्नो खे़प्मो के़वाʔबा कुभा मनाहाʔरे़ ये़सुːन् मे़मे़त्तु,
“अक्खे़लʔरिक् गालिलिहाʔ सिदुङ्जभा चोːक्कि मे़यागे़ल्ले़ रोमि
सुहाङ्गे़म्बा पिलातसरे़ खे़न् सिदुङ्जभा के़जोːक्पाहाʔ से़प्मा
पाङ्घुसिरो॥”
2 हे़क्केːल्ले़ ये़सुरे़ खे़ङ्हाʔ मे़त्तुसि, “हे़क्के पोːक्खे़ फाʔले़
खे़न्गालिलिहाʔ साʔरिक् लायोबा मे़जोगे़ फाʔआङ् के़इːत्तुम्बि?
3 मे़ːन्लो! खिनिʔआङ् खिनिʔ लायोलाम् के़न्हिन्दिन्ने़ फाʔग्र बा
हे़क्केए के़बोːक्खिʔआङ् के़मे़गिʔरो॥
4 हे़क्क्याङ् सिलोआम जङ्हिम्मिल्ले़ के़ːप्तु से़रुसिबा थिक्-ये़त्
(१८) मनाहाʔ यरुसले़म्मो काक्नुːल्ले़ साʔरिक् लायोबा मे़जोगे़
फाʔआङ् के़इːत्तुम्बि?
5 मे़ːन्लो! खिनिʔआङ् खिनिʔ लायोलाम् के़न्हिन्दिन्ने़ फाʔग्र बा
हे़क्केए के़बोːक्खिʔआङ् के़मे़गिʔरो॥”

सिङ्से़ʔ मे़ːन्ने़बा सिङ्बुङ्

6 हे़क्क्याङ् ये़सुरे़ खे़ङ्हाʔ खे़दाʔओ मे़त्तुसि, “थिक् मनाːल्ले़
पːत्छे़ʔबुङ्माधिक् ले़ːत्तु॥ खुने़ʔ पːत्छे़ʔबुङ्मो कुजाʔ कोːत्छे़
त्ये़, कर मे़घोːसुन्॥
7 खे़ल्ले़ इक्के़गोːबान् उःत्तुआङ् मे़त्तु, ‘इङ्गाʔ तङ्बे
सुम्सिआङ्धो कन् पःत्छे़ʔबुङ्मो कुजाʔइन् ओमे़त्तुङ्ल वाʔआ,
हे़क्केसाङ् इङ्गाʔ मे़ङ्घोːबान्लो॥ आल्ल कन् ताड़े़ʔआङ् से़रे़ʔ॥
थे़आङ् खाम्मिन् आम्भा चासोːक्खुबाबे॥’

8 खे़न् इक्के़गोːबाल्ले़ मे़त्तु, 'आदाङ्बे, आइलाम्बा
पːत्छेʔबुङ्मान् ले़राङ् पिराङ्ङे़ʔआङ् इङ्गाʔ कुघिरि तːयुङ्ङाङ्
मल याक्तुङ्॥
9 हे़क्क्याङ् आन्ने़म्माʔ कुजाʔ थोːक्ते़ने़ फाʔग्र नुःबा पोःक्खे़,
मे़धोःक्ते़न्ने़ फाʔग्र ताङ्दे़ःसे़ʔओ॥' "

नाःम्सिङ्ये़न्नो ये़सुरे़ एःक्थुःक्कि मे़न्छुमाʔइन्वेःन्दुʔ

10 हे़क्क्याङ् थिक् नाःम्सिङ्ये़न्नो ये़सुरे़ यहुदि चुम्लुङ्हिम्मो
निसाम् हुʔरुसिर यागे़ल्ले़
11 खे़प्मो तङ्बे थिक्-ये़त्ताङ्धो (१८) उधुक्के फे़न्साम्मिल्ले़
याङ्घुआङ् कुएःक् उःक्खुʔ के़लʔमा मे़न्छुमाʔधिक् वये़॥ खे़ल्ले़
कुएःक् सल्लिक् सम्मा मे़सुक्तुन्नाङ्वये़रो॥
12 ये़सुरे़ खे़न् मे़न्छुमाʔइन् निःसुआङ् उःत्तुआङ् मे़त्तु, "आल्लो
उधुक्के फे़न्साम्मिल्ले़ खे़ने़ʔ के़ले़रे़ के़ध्ये़रो॥"
13 हे़क्क्याङ् खे़न् उःक्खुʔबा कुएःक्को हुक्किन् ने़स्सु पिरु॥
खिमो खे़न् मे़न्छुमाʔइन् नुरे़आङ् कुएःक्किन् सल्लिक् सन्छुआङ्
निङ्वाʔफुमाङ्ङिल्ले़ कुनारा फोःसुरो॥
14 कर नाःम्सिङ्ये़न्नो ये़सुरे़ खे़न् मे़न्छुमाʔइन् नुसुबाल्ले़
चोगुल्ले़ यहुदि चुम्लुङ्हिम्मोबा लाम्लोःबान् कुसाक्के़न्
पोगे़आङ् खे़प्मो मनाहाʔ मे़त्तुसि, "ये़त्नाम्धिक्को तुक्सि (६) ये़न्
थारिक् याःम्बक् चोःक्मा सुक्ते़त्॥ हे़क्केःल्ले़ नाःम्सिङ्ये़न्नो
मे़ःन्, कर वे़ʔ ये़न्हाʔओ नुसिङ्से़ त्ये़म्मे़ʔ॥"
15 ये़सुरे़ खे़ङ्हाʔ मे़त्तुसि, "खिनिʔ कुनिङ्वाʔ के़जिःप्पासे,
नाःम्सिङ्ये़न्नो खिनिʔ थाःङ्ङोलाम् पित्हाʔ इग्र अदङ्हाʔ
के़ले़रुम्सिम्माङ् च्वाःत् थुङ्से़ के़देʔरुम्सिम्बि मे़ःम्बि?
16 कन् अब्राहामरे़ कुहिम्सयङ्बा मे़न्छुमाʔइन् तङ्बे थिक्-
ये़त्ताङ्धो (१८) माफे़न्साम्मिल्ले़ थुःन्दुआङ् वये़॥ कन्

नाःम्सिङ्येन्नो खे़न् माफे़न्साम्मिल्ले़ कुइघेःङ्ङोलाम् ले़प्मा
नुःबाबि मे़ःम्बि?”
17 ये़सुरे़ हे़क्के पाःत्तुल्ले़ कुदक्ले़ङ्वाओ के़बाःप्पाहाʔ के़रे़क्
मे़नुःन्दे़रो॥ कर मनाहाʔ ये़सुरे़ चोगुबा निङ्वाʔ के़माबा पाःन्निल्ले़
चोगुल्ले़ मे़सःत्ते़रो॥

निङ्वाʔफुहाङ्जुम्मिल्ले़ कुयाःम्बेओ ने़त्छि खे़दाʔ

मत्ति १३.३१-३३, मर्कुस ४.३०-३२

18 हे़क्क्याङ् ये़सुरे़ खे़ङ्हाʔ मे़त्तुसि, “निङ्वाʔफुहाङ्जुम्मिन्
आक्तङ्बा चोःक् फाʔआङ् थे़माःन्नु तङ्घुङ्बाबे?
19 कङ्ग यःङ्गेʔ याʔरिःम्बा हे़क्के चोःक्लो॥ खे़न् इक्ताप्पो
ले़प्माआङ् लिङ्हे़क्क्याङ्सिङ्बुङ् हे़क्के यम्बा पोःङ्लो॥
हे़क्क्याङ् कुबोराःक्को पुसाहाʔरे़ हाप् मे़जोगुʔरो॥”
20 हे़क्क्याङ् ये़सुरे़ खे़ङ्हाʔ याम्मो सेःन्दोसुसि,
“निङ्वाʔफुहाङ्जुम्मिन् इङ्गाʔ थे़माःन्नु तङ्घुङ्बाबे?
21 कङ्ग फे़ʔरुम्मो याक्मनाबा सिदाʔ हे़क्दङ्बा चोःक्लो॥ थिक्
मे़न्छुमाʔइल्ले़ यरिक् फे़ʔरुम्मो मिसाक् सिदाʔइन् याक्तु हे़क्क्याङ्
सिदाʔइल्ले़ मे़न्युक्के थारिक् सʔरु युक्खुरो॥”

चिभिःत्फिःप्पा लाम्

मत्ति ७.१३-१४

22 हे़क्क्याङ् ये़सुःन् यरुसले़म पेर पत्छे़ल्ले़ लाम्मो के़ने़बा
पाङ्जुम्हाʔओ निसाम्हाʔ हुʔरुसिर पेरो॥
23 कुभारे़ खुने़ʔ सेःन्मे़दोसु, “दाङ्बे, सुःल्लिक् मनाहाʔरे़रक्
से़न्लप् मे़घोःसुʔबि?”
ये़सुरे़ खे़ङ्हाʔ नोगप् पिरुसि,
24 “चिभिःत्फिःप्पा लाम्धेःप्पोलाम् निङ्वाʔफुहाङ्जुम्मो लाःप्मा
तम्सिन् चोगे़म्मे़ʔओ॥ यरिक् मनाहाʔरे़ तम्सिन् मे़जोगुʔ, कर लाःप्मा
मे़न्छुक्तुन्लो॥

25 हे̣क्क्याङ् हिम्दाङ्बाल्ले̣ लाम्धेःप्पे̣न्सुबुʔ॥ हे̣क्केःल्ले̣
खिनिʔ लाःक्कात्लाम् लाम्धेःप्पे̣न्के̣हिप्तुम्ल के̣मे̣त्तुम्, ‘आनिगे̣
लागिआङ् लाम्धेःप्पे̣न्हन्दे̣ आबिरे̣ना!’ कर खुने̣ʔ अक्खेलʔरिक्
नोगप् के̣बिरिʔ, ‘खिनिʔ आत्तोलाम् के̣द्ये̣ʔइबे? इङ्गाʔ कुसिङ्
मे̣निःत्निङ्ङिन्लो॥’ ”
26 हे̣क्केःल्ले̣ खिनिʔ याम्मो के̣बाःत्तुम्, “आनिगे̣ग खे̣ने̣ʔनुए
सोरिक् युङ्मनाआङ् चाःमना थुङ्मनारो, खे̣ने̣ʔग आनिगे̣ लाम्मो
निसाम् के̣हुʔरुसिरो॥
27 कर खुने̣ʔ नोगप् के̣बिरिʔ, ‘से̣क्खाए इङ्गाʔ कुसिङ्
मे̣निःत्निङ्ङिन्लो, आत्तोलाम् के̣द्ये̣ʔइबाबे? ताक्के̣भे̣ʔबासे̣,
कप्मोलाम् पेगे̣म्मे̣ʔओ!’

28 हे̣क्केःल्ले̣ खिनिʔ अब्राहाम, इसहाक, याकुब, नु
माङ्निङ्वाʔपाःन् के̣बाःप्पाहाʔ निङ्वाʔफुहाङ्जुम्मो मे̣युङ्बा
के̣निःसुम्सिम्, कर आबाङेग लाःक्कात् लाप्के̣म्भुसिआङ्
के̣हाबिर के̣भिःक्तिर ये̣त्तुक्खेःल्ले̣ हाबोʔबान् के̣ये̣ःक्खुम्लो॥
29 काक् पिसाङ्लाम् नु काक् लाजेʔलाम् मनाहाʔ
निङ्वाʔफुहाङ्जुम्मो मे̣दाआङ् साभाङ्जा चासे̣ मे̣युङ्सिङ्लो॥
30 खे̣प्मो आल्लो यम्लाबा मनाहाʔ ताःन्दि चुक्सा मे̣बोःङ्,
हे̣क्क्याङ् चुक्सा मनाहाʔ यम्लाबा मे̣बोःङ्लो॥”

31 बा खे̣न् ये̣म्मो खे̣ʔयो कुभा फरिसिहाʔ मे̣द्ये̣आङ् ये̣सुःन्
मे̣मे̣त्तु, “खे̣ने̣ʔ कप्मोलाम् हारा लःन्दे̣ पेगे̣ʔओ, थेआङ्भे̣ल्ले̣ हे̣रोद
हाङ्ङिल्ले̣ खे̣ने̣ʔ से̣प्मा निङ्वाʔ चोगुआङ् वाʔरो॥”

32 ये̣सुरे̣ खे̣ङ्हाʔ मे̣त्तुसि, “पेगे̣म्मे̣ʔआङ् खे̣न् किदिःप्पान्
अक्खे मे̣त्ते̣म्मे̣ʔओ–‘आइन् नु ताःन्दिक् इङ्गाʔ फे̣न्साम्हाʔ नाःत्तुङ्
लःत्तुङ्सिङ्ङाङ् मनाहाʔ नुसुङ्सिङ् हे̣क्क्याङ् सुम्सिगेःक्पा ये̣न्नो
इङ्गाʔ आयाःम्बक्किन् सुरुङ्लो॥

33 कर इङ्गाʔ आइन्, ताःन्दिक् नु आत्छे़न्दाːन् खे़त्थोए
पेःक्कार पत्ता, थेआङ्भे़ल्ले़ यरुसले़म लाःक्कात् वे़ʔ दे़न्नो
माङ्निङ्वाʔपाːन् के़बाːप्पाहाʔ से़प्मासि मे़नुʔने़न्लो॥’

ये़सुरे़ यरुसले़म्मिन् लुङ्माʔ तुक्तुʔ

34 यरुसले़म्मोबा मनासे, यरुसले़म्मोबा मनासे,
खिनिʔग माङ्निङ्वाʔपाːन् के़बाːप्पाहाʔ के़से़रुम्सिम्,
निङ्वाʔफुमाङ्डिल्ले़ खिनिʔओ पाङ्घुसिबा इङ्साबाहाʔ
लुङ्डिल्ले़ के़बःत्तुम्सिम्लो॥ आक्खे़न् ले़ङ् खिनिʔ मुʔइदाङ्साहाʔ
वामाःप्माल्ले़ वाज्याःक्हाʔ कुप्तुसिबा कुइसिःक् खिनिʔ साःहाʔ
सुम्मासि निङ्वाʔ चोगुङ्, कर खिनिʔ के़न्दे़न्दिन्लो॥
35 ओमे़त्ते़म्मे़ʔओ, निङ्वाʔफुमाङ्डिल्ले़ के़हिम्मिन्लाम्धेःप्
चिए़त्ए़त्तुʔरो॥ थेआङ्भे़ल्ले़ खिनिʔ से़क्खाए मे़त्निङ्, ‘दाङ्बाल्ले़
कुमिङ्ङो के़दाःबान् मुʔइसाबारो’* लःʔरिक् के़म्बाːत्तुम्मिन्ल
थारिक् याम्मो याप्मि के़न्निःसिन्लो॥”

14

ये़सुरे़ याम्मो नाःम्सिङ्ये़न्नो वेःन्दुसिʔ

1 थिक् नाःम्सिङ्ये़न्नो ये़सुːन् लत्छा फरिसि लाम्लोःबाल्ले़
कुहिम्मो चाजासे़ पे॥ खे़प्मो मनाहाʔरे़ खुने़ʔ मे़धोःप्सुआङ् मे़वये़,
2 थेआङ्भे़ल्ले़ खुने़ʔ कुदगि कुलाङ् कुहुक् हःप्सुबा मनाधिक्
त्ये़॥
3 हे़क्क्याङ् ये़सुरे़ साम्योथिम्साम्बाहाʔ नु फरिसिहाʔ सेःन्दोसुसि,
“नाःम्सिङ्ये़न्नो के़दुक्पा मनाहाʔ वेःम्मासि नुʔबि?”
4 कर खे़ङ्हाʔरे़ थेआङ् नोगप् मे़म्बिरुन्॥ हे़क्केःल्ले़ ये़सुरे़ खे़न्
मनाःन्सम्दाङ् कुहुक् ने़स्सुर नुसुआङ् पाङ्घुदेःसुरो॥

* **13:35** □□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□ □□□.२६

5 हे़क्क्याङ् ये़सुरे़ खे़ङ्हाʔ मे़त्तुसि, “नाःम्सिङ्ये़न्नो खिनिʔ साः
इग्र पित्थिक्केःम्बा लुम्बाःत्तो मक्था लाःत्तिल्ले़ खिनिʔ खिमो
लाःक्कात् के़उःक्खुम् के़लःत्तुम्बि मे़ःम्बि?”
6 कर खे़ङ्हाʔरे़ थेआङ् नोगप् पिमा मे़न्छुक्तुन्लो॥

तरेबारे़ खे़दाʔ

7 ये़सुरे़ खे़न् साभाङ्जाओ उःप्मनाबा मनाहाʔरे़ तुम्म्याङ्हाङ्
युक्नाहाʔ मे़सेगुर मे़युङे़बा निःसुआङ् खे़ङ्हाʔ कन् खे़दाʔइन्
मे़त्तुसि–
8 “खिनिʔ मेःक्खिम् साभाङ्जाओ तरे के़म्उःत्तिने़ फाʔग्र
तुम्म्याङ्हाङ् युक्नाओ मे़युङे़म्मिन्ने़ʔओ, थेआङ्भे़ल्ले़
खिनिʔनुःल्ले़आङ् मिङ्सोदाङ्बा मनाःन् तरे उःत्ते़आङ् वाʔने़
फाʔग्र
9 खे़न् हिम्दाङ्बान् ताआङ् ‘खे़ने़ʔ कन् युक्नाःन् खुने़ʔ
ले़रे़बिरे़ʔआङ् यो खाम्लोओ युङे़ʔओ’ के़मे़त्ने़ फाʔग्र के़नाधारो॥
10 खे़ल्ले़ कुले़क्वा तरे के़म्उःत्ने़ फाʔग्र खे़ने़ʔ यो खाम्लोओ
युङ्सिङ्ङे़ʔओ॥ हे़क्केलʔरिक् हिम्दाङ्बे़न् ताआङ् ‘मे़ःन्
आदाङ्बे, खे़ने़ʔ थो तुम्म्याङ्हाङ् युक्नाओ युङे़ʔओ’ के़मे़त्ने़
फाʔग्र खे़ʔयो खिरि के़वाʔबा तरेबाहाʔरे़ खुनिʔ तगि खे़ने़ʔ के़मिङ्सो
पोःरो॥
11 थेआङ्भे़ल्ले़ हाःत् यम्बा ले़ङ्सिङ् खे़न् चुङ्जिगे़न्साः
पोःङ्लो, हे़क्क्याङ् हाःत् चुङ्जिगे़न्साः ले़ङ्सिङ् खे़न् यम्लाबा
पोःङ्लो॥”
12 हे़क्क्याङ् ये़सुरे़ हिम्दाङ्बान् अक्खे मे़त्तु, “खे़ने़ʔ
अक्खेलʔरिक् चामुक् थिमुक् के़से़ःसुल्ले़ के़न्जुम्हाʔ, के़म्भुʔ
के़न्साʔहाʔ, के़गाʔइ सोधोःक्हाʔ नु याङ्साकुन्धे के़गप्पा
पाङ्भे़ʔसाबाहाʔ मे़उःत्ते़से़न्ने़ʔओ, थेआङ्भे़ल्ले़ खे़ङ्हाʔरे़आङ्
खे़ने़ʔ के़म्उःत्ताङ् चामुक् थिमुक् के़म्बिर याङ्ना के़म्नुःक्
के़म्बिʔरो॥

13 कर खे़ने॒ चामुक् थिमुक् के़से॰सुल्ले़ याङ्गे़सा॒बाहा॒,
के़दुक्पाहा॒, लाङ्सक्पाहा॒ नु मिक्फः म्बाहा॒ उः त्ते़से॒ओ॥
14 हे़क्के के़जोगुल्ले़ खे़ने॒ मु॒इसाम् के़घोःसु॒, थेआङ्भे़ल्ले़
खे़ङ्हा॒रे़ थेआङ् मे़न्गत्तुन्नाङ् खे़न् याङ्ना हुङ्मा मे़न्छुक्तुन्लो॥
कर साम्योनिबा मनाहा॒ सिःमे़न्लाम् याम्मो मे़हिङ्ङिल्ले़
निङ्वा॒फुमाङ्ङिल्ले़ खे़ने॒ काक् नुःक्तु के़बि॒रो॥"

पयम् साभाङ्जारे़न्खे़दा॒
मत्ति २२.१-१४

15 खुने॒नुए सोरिक् के़युङ्बा थिक्किल्ले़ कन् पाःन्निन्
खे़प्सुआङ् पाःत्तु, "निङ्वा॒फुहाङ्जुम्बा चामुक् थिमुक्को चा
के़जाबाहा॒ग मु॒इसाबासिरो॥"
16 ये़सुरे़ खे़न् मे़त्तु, "थिक् मनाःल्ले़ यम्बा साभाङ्जा से़ःमा
निङ्वा॒ चोगुआङ् यरिक् तरेहा॒ उःत्तुसि॥
17 हे़क्क्याङ् काक् यारिप् पोःक्खे़आङ् कुसेवारोबाधिक्किन्
चामा थुङ्मा यारिप् पोःक्खे़, आल्ल त्ये़म्मे़॒ओ फा॒आङ् तरे
उःत्छे़ पाङ्घुदेःसुरो॥"
18 कर खे़न् मनाहा॒ साभाङ्जाओ मे़म्बेःक्मना मेलाम्सिङ्लो॥
थिक्सिगेःक्पाल्ले़ मे़त्तु, "इङ्गा॒ प्याङ्सिगे़न् इक्ताप् इङुङ्ङाङ्
वा॒आ, हे़क्क्याङ् खे़न् ओमे़त्छे़ पेःक्मा पोःङ्, हे़क्केःल्ले़
साभाङ्जाओ ताःमा मे़सुक्कान्लो॥ ले़प्मि पिराङ्ङे़॒ओ॥"
19 वे॒ मनाःल्ले़ मे़त्तु, "इङ्गा॒ कुगाप् ङासि पित्पाहा॒
इङुङ्सिङ्ङाङ् वा॒आ॥ खे़ङ्हा॒ थोःङ्मा सा॒मासि पोःङ्,
हे़क्केःल्ले़ इङ्गा॒ साभाङ्जाओ ताःमा मे़सुक्कान्लो॥ ले़प्मि
आबिरे़॒ओ॥"
20 हे़क्क्याङ् आल्लसाङ् वे॒ मनाःल्ले़ अक्खे मे़त्तु, "इङ्गा॒ग
खारक् मेःक्खिम् चोगुङ्ङाङ् वा॒आ, हे़क्केःल्ले़ साभाङ्जाओ
ताःमा मे़सुक्कान्लो॥

21 हे̣क्क्याङ् सेवारोबाल्ले̣ पेआङ् कुन्दाङ्बान् बा हे̣क्के
खे̣न् पाːन्निन् मे̣त्तु॥ हे̣क्केːल्ले̣ खे̣न् मनाːल्ले̣ साʔरिक् कुसिक्
पोगे̣आङ् खे̣न् कुसेवारोबान् मे̣त्तु, ‘हारा पेगे̣ʔआङ् पाङ्जुम्मोबा लाम्
लाम् के̣वाʔबा याङ्गे̣साʔबाहाʔ, के̣दुक्पाहाʔ, लाङ्सक्पाहाʔ नु
मिक्फːम्बाहाʔ उːत्ते̣ तारे̣से̣ʔ॥’
22 हे̣क्क्याङ् खे̣न् सेवारोबान्नाङ् पेआङ् बा हे̣क्के चोगुआङ्
नुːक्खे̣ त्ये̣आङ् मे̣त्तु, ‘आदाङ्बे, खे̣ने̣ʔ के̣बाːत्तुबा हे̣क्केए इङ्गाʔ
चोगुङ्, आल्लसाङ् यरिक् युङ्मा ते̣न्हाʔ ने̣रो॥’
23 हे̣क्केːल्ले̣ कुन्दाङ्बाल्ले̣ खे̣न् मे̣त्तु, ‘हे̣क्केने̣ फाʔग्र
खे̣ने̣ʔ पाङ्भेʔओ पेगे̣ʔआङ् लाम् लाम्मो के̣वाʔबा मनाहाʔ
हारा साभाङ्जाओ मे̣दारए पोːङ् फाʔआङ् उːत्ते̣ तारे̣से̣ʔओ॥
हे̣क्केलʔरिक् कन् आहिम्मिन् सधे̣क्तिम्लरो॥’
24 उːप्मनाबा तरेबा आत्तिल्ले̣आङ् इङ्गाʔ से̣ːसुङ्बा
साभाङ्जाओ चामा मे̣घोːसुन्लो॥”

हुʔसाम्बा पोːङ्मा तुक्खेːन्
मत्ति १०.३७-३८

25 थिक्ले̣ङ् यरिक् यरिक् मनाहाʔरे ये̣सुरे̣ कुएːक् कुएːक्
मे̣नाːत्तुर मे̣वये̣ल्ले̣ खुने̣ʔ खिरि हिसिङ्ङाङ् मे̣त्तुसि,
26 “इङ्गाʔ याप्मि के̣दिम्बाल्ले̣ कुम्मा-कुम्बासि, कुमेːत्-
कुस्साːहाʔ, कुम्भुʔ कुन्साʔसि, कुन्ने̣ʔ कुन्साʔसि, हे̣क्क्याङ्
कुहिङ्मन्निन् इङ्गाʔनुːल्ले̣आङ् साʔरिक् मिːम्जि मे̣त्तुने̣ फाʔग्र
खे̣ङ्ग इङ्गाʔ आहुʔसाम्बा पोːङ्मा मे̣सुक्ने̣न्लो॥
27 हे̣क्क्याङ् खे̣ने̣ʔ के̣सिलाम्साक्मा सिङ्ङिन् आबाङे
के̣बङ्सिङ्ङाङ् इङ्गाʔ के̣न्दिम्मान्ने̣ फाʔग्र आहुʔसाम्बा पोːङ्मा
के̣न्छुक्ने̣न्लो॥
28 आल्ल निङ्वाʔ इːत्ते̣म्मे̣ʔ, खिनिʔओ थिक्किल्ले̣ यम्बा
चङ्हिम् चोːक्मा निङ्वाʔ चोगुल्ले̣, चोːक्मानुːल्ले̣ तगि खे̣न्

सुःप्माल्ले आक्खेन् याङ्साकुन्धे चाहाबा चोःक् लꞌरिक्
निङ्सेःक् चोगुबि मेःम्बि?
29-30 मेःन्ने फाꞌग्र हिम् पाङ्यक् नेमाग सुक्तु, कर खेन् चोःक्मा
सुःप्मा मेसुक्तुन्लो॥ हेक्क्याङ् कन् केनिःबा केघेम्बा मनाहाꞌरे खेन्
अक्खे मेमेत्तुर किनाःन्दि मेबिरुरो, 'खेनेꞌ हेःक्माग केहेःक्तु, कर
सुःप्मा केन्छुक्तुन्लो!'
31 आल्ल लत्छा थिबोःङ् हेन्छिङ् (१०,०००) थक्सुबा
केगप्पा हाङ्डिल्ले वेꞌस्मा निबोःङ् हेन्छिङ् (२०,०००) थक्सुबा
केगप्पा हाङ्डिन्नु थङ् चोःक्से पेःक्मानुःल्ले तगि खेल्ले
युङ्सिङ्डाङ् खेन् वेꞌस्मा हाङ्डिन् नाःम्मा सुक्तु बि मेःम्बि
फाꞌआङ् नुःरिक्काङ् निङ्वाꞌ इःत्तुꞌरो॥
32 खेल्ले खेन् हाङ्डिन् नाःम्मा मेसुक्तुन्बा निःन्धो चोगुने
फाꞌग्र खेल्ले खेन् हाङ्डिन् लाम्मो थङ् चोःक्से फेन्ल पत्तिल्लेसा
हाङ्लाइङ्बान् पाङ्घुआङ् नादङ् चोगुꞌरो॥
33 हेक्केलꞌरिक्के खेनेꞌ केगत्तुबा काक् पाःन्हाꞌ केन्लेरुन्ने
फाꞌग्र इङ्गाꞌ आहुꞌसाम्बा पोःङ्मा केन्छुक्नेन्लो॥

मेल्लिम्मनाबा युम्
मत्ति ५.१३, मर्कुस ९.५०

34 युम्मिङ्ग नुःबाए चोःक्, कर युम्मिल्ले कुलिम्मेन् माःबेःक्ने
फाꞌग्र याम्मो केलिम्बा चोःक्मा सुक्मेदेत्नेन्लो॥
35 हेक्क्याङ् खेङ्ग इक्ताप्पो मःल्लाङ् मेबोःङ्नेन् मनाहाꞌरे बा
हेक्केए लाप्मेभुसु मेदेःसुरो॥ हेक्क्याङ् आबाःन्निन् नुःरिक्काङ्
खेप्सेम्मेꞌआङ् कुसिङ्निःत्तेम्मेꞌओ!"

15

लाम्गेबोःप्पाआङ् केमाबा मेल्लुक्
मत्ति १८.१२-१४

1 थिक्येन् यरिक् एːङ्याङ् केभोːङ्बाहाʔ नु वेʔ लायोबाहाʔ
येसुरे कुबाːन् खेम्से खुनेʔ कुघिरि मेजुप्सेल्ले
2 फरिसिहाʔ नु साम्योथिम्साम्बाहाʔ कानाक्नाक् मेलʔरेर अक्खे
मेबाːत्तु, “कन् मनाːल्लेग लायोबाहाʔआङ् ताːक्तुसिआङ् सोरिक्
युङ्ङाङ् चाजारो॥”
3 हेक्केːल्ले येसुरे खेङ्हाʔ खेदाʔधिक् मेत्तुसि–
4 “खिनिʔओ किप्थिक् (१००) मेल्लुक्हाʔ केगप्पा मनाːल्ले
लत्छाːन् मासुल्ले फाङ्-फाङ् (९९) मेल्लुक्हाʔ चाराम्मादेन्नो
लेरुधसिआङ् खेन् केमाबेन् मेङ्घोए थारिक् मेगोːत्तुन्बि?
5-6 खुनेʔ खेन् केमाबा मेल्लुक्किन् खोːसुआङ् कुभक्ताङ्ङो
पक्खुर सːत्ल नुːङ् ताːरो॥ हेक्क्याङ् कुन्देːङ् कुन्जुम्हाʔ
नु कुबाङ्भेʔसाबाहाʔ अक्खे मेत्तुसिरो, ‘हौ! आल्ल आनिʔ
सːत्तिरो, थेआङ्भेल्ले केमाबा आमेल्लुक्किन् याम्मो खोːसुङ्ङाङ्
वाʔआरो॥’
7 खेप्सेम्मेʔओ, हेक्केलʔरिक्के साङ्ग्राम्पेदाङ्ङो
लायोलाम् हिम्मा मेम्बोːङ्मनाबा फाङ्-फाङ् (९९)
साम्योनिबाहाʔनुːल्लेआङ् लायोलाम् केहिम्बा
लायोबाधिक्किल्ले लागि यम्बा सːप्मान् पोːङ्लो॥”

केमाबा याङ्ङेत्छिन्

8 येसुरे खेङ्हाʔ वेʔस्मा खेदाʔधिक् मेत्तुसि, “आल्ल थिबोːङ्
युप्पा याङ्इत्छि केगप्मा मेन्छुमाʔधिक्ले याङ्धिक् मासुल्ले
खेल्ले सेमि हाːन्दुआङ् खेन् याङ्इत्छिːन्मेङ्घोए थारिक् हिम्मिन्
तुगुर मेगोːत्तुम्बि?
9 हेक्क्याङ् खेल्ले खोːसुआङ् कुन्देːङ् कुन्जुम्हाʔ,
कुबाङ्भेʔसाबाहाʔ उːत्तुसिआङ् अक्खे मेत्तुसि, ‘आल्ल आनिʔ
सːत्तिरो, थेआङ्भेल्ले इङ्गाʔ मासुङ्बा आयाङ्इत्छिːन्इङ्गाʔ
खोːसुङ्ङाङ् वाʔआरो॥’

10 खे़प्से़म्मे़ʔओ, हे़क्केलʔरिक्के थिक् लायोलाम् के़हिम्बाल्ले़
लागि निङ्वाʔफुमाङ्ङिल्ले़ कुमाङ्लाइङ्बाहाʔआङ् मे़सःत्लो॥”

के़माबा साःन्

11 हे़क्क्याङ् ये़सुरे़ याम्मो वेʔस्मा खे़दाʔआङ् मे़त्तुसि, “उन्छेःन्
ने़प्फु ये़म्बित्छाʔसा के़गप्पा लत्छा मनाधिक् वये़॥
12 हे़क्क्याङ् थिक्ये़न् फोʔबाल्ले़ कुम्बाःन् अक्खे मे़त्तु,
‘आम्बे, इङ्गाʔ के़याङ्साकुन्धेःन्फःक्खे़आङ्आलक्को
के़धाःबान्पिराङ्ङे़ʔओ॥’ हे़क्क्याङ् खे़न् मनाःल्ले़आङ्
कुयाङ्साकुन्धेःन्खे़ङ्हाʔ हाःत्तुसिरो॥
13 थिक्ये़न् नियेन् एगाङ् कुस्साः फोʔबाल्ले़ कुलक्को
के़धाःबा याङ्साकुन्धेहाʔ के़रे़क् कक् मे़त्छिङ्ङाङ् माःङ्घा
लाजेʔओ पेरो॥ खे़प्मो खे़ल्ले़ कुयाङ्साकुन्धेहाʔ हने़ एःत्ले़ले़
लʔमा नु चामा थुङ्माओ चः माःन्दुरो॥
14 हे़क्क्याङ् खुने़ʔ कुयाङ्साकुन्धेहाʔ माःन्दुआङ् वये़ल्ले़ खे़प्मो
यम्बा साक् थ्ये़आङ् खे़ल्ले़ चामा थुङ्मा थेआङ् मे़घोःसुन्लो॥
15 हे़क्केःल्ले़ खुने़ʔ हाबा खे़न् लाजेʔओबा थिक् मनाःल्लो
याःम्बक् चोःक्से़ पेआङ् खे़न् मनाःल्ले़ खुने़ʔ फाक्चा पिमा
याःम्बक्को फत्छु॥
16 हे़क्क्याङ् खे़न् आत्तिल्ले़आङ् चामा थुङ्मा मे़म्बिरुन्निल्ले़
खे़ल्ले़ फाक्चाःन् चामा निङ्वाʔ चोगुरो॥
17 हे़क्क्याङ् खुने़ʔ कुनिङ्वाʔ सेःरे़आङ् अक्खेलʔरिक् इःत्छिङ्,
‘आम्बारे़ कुहिम्मोग कुसेवारोबाहाʔरे़ खाघा मे़ज मे़धुङुर मे़नन्छुʔ,
कर इङ्गाʔग कप्मो साक्किल्ले़ सिःमा इःत्ताङ्लो॥
18 इङ्गाʔ आल्लो आम्बारे़ कुहिम्मोए नुःङ्ङा पेःक्काआङ्
मे़त्तुङ्, आम्बे, साङ्ग्राम्पेदाङ्बा निङ्वाʔफुमाङ्ङिन् नु
के़दक्ले़ङ्वाओ इङ्गाʔ लायो चोगुङ्ङाङ् वाʔआरो॥

19 आल्ल इङ्गाʔ के़स्साःआ पाःप्माआङ् मे़लाʔआन्लो॥ खे़ने़ʔ
के़सेवारोबा कुइसिःक् के़हिम्मो कत्ताङ्ङे़ʔओ॥'

20 हे़क्क्याङ् खे़न् मुत्थिक् पोगे़आङ् कुम्बारो नुःक्खे़ पे॥
खे़न् फे़रे़र पत्छे़बा माःङ्घालाम्नुए कुम्बारे़ निःसुआङ् मिःम्जिरे़
कुलुङ्माʔ कुधिम् पोःक्खे़, हे़क्क्याङ् लोःक्ते़र पेआङ् खे़न्
हे़प्प्रे़क् हे़प्तुआङ् चुप् मे़त्तुरो॥
21 कुस्साः फोʔबे़ल्ले़ कुम्बा मे़त्तु, 'आम्बे, साङ्ग्राम्पेदाङ्बा
निङ्वाʔफुमाङ्ङिन् नु के़दक्ले़ङ्वाओ इङ्गाʔ लायो
चोगुङ्ङाङ् वाʔआरो॥ आल्ल इङ्गाʔ के़स्साःआ पाःप्माआङ्
मे़लाʔआन्लो॥ खे़ने़ʔ के़सेवारोबा कुइसिःक् के़हिम्मो
कत्ताङ्ङे़ʔओ॥'
22 कर कुम्बारे़ खे़प्मो के़वाʔबा कुसेवारोबाहाʔ मे़त्तुसि,
'हारा पेगे़म्मे़ʔआङ् कन् आस्साः फोʔबान् काक्नुःल्ले़ नुःबा
तेःत्तिन् फे़त्ते़म्मे़ʔआङ् चाक्ते़म्मे़ʔ, कुहुक्चोओ स्वागे़प् वाःत्ते़म्मे़ʔ,
हे़क्क्याङ् कुलाङ्ङो लाङ्सुःप् चाक्ते़म्मे़ʔओ॥
23 हे़क्क्याङ् थाःङ्ङो चालुप्मनाबा थक्साधिक् फे़त्ते़म्मे़ʔआङ्
से़रे़म्मे़ʔ, हे़क्क्याङ् चामुक् थिमुक् यारिप् चोगुम्माङ् सःत्तिरो॥
24 थेआङ्भे़ल्ले़ कन् आस्साःन् स्ये़आङ् वये़, कर याम्मो हिङे़॥
खुने़ʔ मये़आङ् वये़, कर याम्मो इङ्गाʔ खोःसुङ्ङाङ् वाʔआरो॥'
हे़क्क्याङ् खे़ङ्हाʔरे़ यम्बा साभाङ्जा से़ःमा मे़हेःक्तुरो॥

25 आल्ल खे़न् ये़म्मो कुस्साः तुम्बे़न् प्याङ्सिगे़न् इक्ताप्पो
याःम्बक् चोःक्नु यागे़॥ खे़न् आक्खो नुःक्खे़आङ् हिम्बेसाङ्
के़रे़ल्ले़ हिम्मो मुक्लाहाʔ मुक्ते़बा नु मनाहाʔ मे़लाःक्खे़बा
खे़प्सुसि॥
26 हे़क्क्याङ् खुने़ʔ कन् थे पोःङ्ल पत्पे? फाʔआङ् खे़प्मो
के़वाʔबा सेवारोबान् सेःन्दोसु॥
27 हे़क्क्याङ् खे़न् सेवारोबाल्ले़आङ् नोगप् पिरु, 'खे़ने़ʔ के़न्साʔ

फोʔबे़न् थेआङ् मे़म्बोːङ्डे नुːरिक्काङ्नुःक्खे़ त्ये़आङ्वाʔ, खे़ल्ले़ चोगुल्ले़ के़म्बारे़ चालुप्मनाबा थक्साधिक् से़प्मा पाङ्घुसिआङ् कप्मो चामुक् थिमुक् से़ःसुबारो॥'
28 कर खुने़ʔ कुयाःक्ले़ʔरे़आङ् हिम् सिगाङ् लाःप्माए
मे़दे़न्दे़न्लो॥ हे़क्केःल्ले़ कुम्बा लाःक्कात् लःन्दे़आङ् खे़न् हिम् सिगाङ् पित्छि फाʔआङ् ले़मु॥
29 हे़क्केःल्ले़ खे़न् कुस्साः तुम्बाल्ले़ कुम्बा अक्खे मे़त्तु,
'ओमे़त्ते़ʔ, इङ्गाʔ कम्भे़रिक् तङ्बे थारिक् खे़ने़ʔ के़सेवा चोगुङ्, के़बाःत्तुबा पाःन् आप्फाल्ले़आङ् इङ्गाʔ मे़न्अप्पे़न्, हे़क्केसाङ् खे़ने़ʔ आन्देःङ् आन्जुम्हाʔनु चामुक् थिमुक् चोगुङ्नि फाʔआङ् मे़न्दाक्साधिक्काङ् के़म्बिराङ्ङिन्लो॥
30 कर कन् के़स्साःल्ले़ खे़ने़ʔ के़याङ्साकुन्धेहाʔ के़त्निमाहाʔनु
ए़ःत्ले़ले़ लʔमाओ के़रे़क् माःन्दु॥ कर खुने़ʔ नुःक्खे़ त्ये़ःल्ले़ खे़ने़ʔ चालुप्मनाबा थक्साधिक् के़से़रुआङ् चामुक् थिमुक् के़से़ःसुरो॥'
31 हे़क्केःल्ले़ कुम्बारे़ कुस्साःन् मे़त्तु, 'आमिःम् आस्साःए,
खे़ने़ʔग सदादिङ् इङ्गाʔनुए के़वाʔरो, हे़क्क्याङ् इङ्गाʔ कत्तुङ्बा काक् आयाङ्साकुन्धेहाʔ खे़ने़ʔइन्नेरो॥
32 कर के़न्साʔ नुःक्खे़ त्ये़बाओ आनिʔ सःप्मा पोःङ्लो॥
थेआङ्भे़ल्ले़ खुने़ʔ स्ये़आङ् वये़, याम्मो हिङ्डेआङ् वाʔ॥ खुने़ʔ मये़बेआङ् वये़, कर याम्मो आनिʔ आघोःसुम्माङ् आवाʔरो॥' ”

16

इस्वाबा खाराःत् के़युङ्बे़न्

1 ये़सुरे़ कुहुʔसाम्बाहाʔ कन् खे़दाʔइन्नाङ् मे़त्तुसि,
"याङ्साकुन्धेसाबा मनाधिक् वये़॥ खे़ल्ले़ कुहिम् कुधाःङ् ओमे़प्मा खाराःत् के़युङ्बाधिक् कत्तु॥ कर हाराए मनाहाʔरे़ खे़ल्ले़

कुन्दाङ्बान् कन् खाराःत् के़युङ्बाल्ले के़याङ्साकुन्धेहाऽ पिर्बेःन्
चोगुर पत् लऽरिक् चे़ऽया पाःन् मे़जे़क्तु॥
2 हे़क्क्याङ् कुन्दाङ्बाल्ले खे़न् खाराःत् के़युङ्बान् उःत्तुआङ्
मे़त्तु, ‘खे़ने़ऽ के़याःम्बेओ फे़न् पाःन्हाऽ खे़प्सुङ्ल पत्तारो॥
खे़ने़ऽ के़युक्खुबा खाराःत्तिन् काक् ओसेःन्धाक्ताङ्ङे़ऽ,
थेआङ्भे़ल्ले आल्लआङ्धो खे़ने़ऽ खाराःत् युङ्मा याःम्बक्किन्
के़ङ्घोःसुन्लो॥’
3 हे़क्क्याङ् खे़न् खाराःत् के़युङ्बाल्ले कुनिङ्वाऽबो आबाङे
अक्खे मे़त्छिङ्, ‘आल्ल इङ्गाऽ कन् खाराःत् युङ्मा
याःम्बक्कोलाम् लःत्तादेःआल्ले थे चोगुङ्बाबे? इङ्गाऽ
याःन्मःमाआङ् मे़सुक्कान्, चानाःक्मा चामाआङ् नुःन्नाऽरो॥
4 कर कन् खाराःत् युङ्मा याःम्बक्कोलाम् लःत्ताल्ले
आक्खेलऽरिक् मनाहाऽरे़ खुनिऽ हिम्मो मे़उःत्ता मे़दाःक्कार
फाऽआङ् चोःक्मासि के़लऽबा पाःन्निन् इङ्गाऽ निःन्धो
चोगुङ्ङाङ् वाऽआ॥’
5 हे़क्केःल्ले खे़ल्ले कुन्दाङ्बे़ल्ले कुसिङ्नाःत् के़बप्पा मनाहाऽ
थिक् थिक् लऽरिक् उःत्तुसि, हे़क्क्याङ् थिक्सिगेःक्पे़न्सेःन्दोसु,
‘खे़ने़ऽ आक्खे़म्म्याक् आन्दाङ्बाल्ले कुसिङ्नाःत् के़बप्पे?’
6 खे़न् मनाःल्ले ‘इङ्गाऽ कुगिप् ये़त्छि (८००) फोलक् निःङ्गेऽ
पत्तारो’ मे़त्तु॥ खे़न् खाराःत् के़युङ्बाल्ले खे़न् मे़त्तु, ‘के़दे़म्सक्किन्
कत्ना फे़त्ते़ऽ! हारा, कुगिप् ये़त्छिरे़ कुले़क्वा कुगिप् लिसि (४००)
फोलक् लऽरिक् साप्ते़ऽ॥’
7 खे़न् खाराःत् के़युङ्बाल्ले वेऽस्मा मनाःन् सेःन्दोसु, ‘खे़ने़ऽ
आक्खे़म्म्याक् सिङ्नाःत् के़बत्?’ खे़ल्ले नोगप् पिरु, ‘इङ्गाऽग
फोलक् हे़न्छिङ् (१०००) सिः सिङ्नाःत् हुङ्मा कत्तुङ्लो॥’
हे़क्क्याङ् खे़न् मनाःल्ले खे़न् मे़त्तु, ‘खे़ने़ऽ के़दे़म्सक्को हारा
हे़न्छिङ्धिक्ले़ कुले़क्वा कुगिप् ये़त्छि (८००) साप्ते़ऽ॥’

8 हेक्केलʔरिक् कुन्दाङ्बाल्ले खेन् ताप्फेːम्बा खाराːत्
केयुङ्बाल्ले इस्वाबा कुयाːम्बक्किन् निःसुआङ् कुनारा फोːसुरो॥
हेक्केलʔरिक्के कन् इक्सादिङ् खाम्बेːक्मोबाहाʔ सेन्दाङ्गेन्
ओːत्तिːल्ले कुस्साːहाʔनुːल्ले चाːप्पा मेजोːक्लो॥
9 हेक्क्याङ् खिनिʔ मेत्तिनिङ्लो, कन् इक्सादिङ् खाम्बेːक्मोबा
याङ्साकुन्धेरे तेːङ्जुम् चोगेम्सिम्मेʔओ॥ हेक्केलʔरिक् कन्
याङ्साकुन्धेːन् माːत्तिल्ले खेङ्हाʔरे खिनिʔ मेन्नुप्मनाबा हिम्मो
लाम्दाːक्मा केम्बिरिʔरो॥
10 हेक्क्याङ् आत्तिन् मनाːन् चुक्सा पाःन्नो लक्पेन्साबा चोːक्,
खेल्ले यम्बा पाːन्नो लक्पेन्खोःसुʔरो॥ हेक्क्याङ् आत्तिन् मनाःन्
चुक्सा पाःन्नो नसाःन्साबा मेजोːक्नेन्, खेन् यम्बा पाःन्नोआङ्
नसाःन्साबा मेबोːङ्नेल्लो॥
11 आत्तिन् मनाःन् इक्सादिङ् खाम्बेːक्मोबा याङ्साकुन्धेओए
नसाःन्साबा मेबोːङ्नेन्, खेन् हाːत्ले सेक्खास्मा याङ्साकुन्धेओ
लक्पेन्पिरुबे?
12 खिनिʔ वेʔ मनाहाʔरे खुनिʔ चिगःक्वाओए नसाःन्साबा
केम्बोःक्खिन्ने फाʔग्र, खिनिʔ आबाङेइन्नाङ्हाःत्ले केबिरिʔबे?
13 आत्तिन् सेवारोबाल्लेआङ् नेप्फु दाङ्बाहाʔरेन् थिक्लेङ्मो
सेवा चोःक्मा मेसुक्तुन्लो॥ खेल्ले थिक्किन् चिःत्तुआङ् वेʔस्मान्
मिःम्जि मेत्तुʔ इग्र थिक्किन् इङ्धाःङ्पिरुआङ् वेʔस्मान् हिनाःम्
मेत्तुरो॥ खिनिʔ निङ्वाʔफुमाङ्ङिन् नु याङ्साकुन्धेःन् थिक्लेङ्मो
सेवा चोःक्मा केन्छुक्तुम्मिल्लो॥"

येसुरे वेʔ कुनिसाम्हाʔ

14 खेप्मो फरिसिहाʔरे येसुरे कुबाःन्निन् मेघेप्सुआङ् किनाःन्दि
मेबिरु, थेआङ्भेल्ले खेङ्हाʔ खिःम्यक्पा मेवये॥
15 येसुरे खेङ्हाʔ मेत्तुसि, "खिनिʔग सदादिङ् लाःक्कात्लक्
नुःबा थाःम्सिङ्मा निङ्वाʔ केजोगुम्, कर निङ्वाʔफुमाङ्ङिल्ले

खिनिʔ सिक्लुङ्मोबा पाःन्निन् निःसुʔरो॥ आत्तिन् पाःन्निन्
मेन्छाम्गेन् याप्मिरे खुनिʔ निःमाओ यम्लाबा चोःक्, खेन्
निङ्वाʔफुमाङ्ङिल्ले कुनिःमाओ सिक्केलेःङ्बा चोःक्लो॥
16 हेक्क्याङ् बप्तिस्मा केबिबा युहुन्नाःल्ले कुयेम्
थारिक् मोसारे कुसाम्योथिम् नु माङ्निङ्वाʔपाःन्
केबाःप्पाहाʔरे खुनिʔ इङ्जाःङ्हाʔ इङ्भन् पोःक्खे, कर
निङ्वाʔफुहाङ्जुम्मिल्लेन् सुनाइङ्ङिन्सेःरेआङ्धो मेन्छाम्गेन्
याप्मिहाʔ निङ्वाʔफुहाङ्जुम्मो साक्केल्लेक् लाःप्मा मेगोःत्लो॥
17 इक्सादिङ् खाम्बेःक्मान् नु ताङ्साक्पेन्लेक्मा पेःक्मा
उसुरु चोःक्पिला, कर साम्योथिम् साप्लाओ केबप्पा चुक्सा
कुसाप्थिक्काङ् मेमाःनेन्लो॥
18 हाःत्ले कुमेःत्तिन् नाʔरुआङ् वेʔ मेन्छुमाʔइन्नु मेःक्खिम्
चोगुʔ, खेल्ले चाराम्मा याःम्बक् चोगुʔरो॥ हेक्क्याङ् आत्तिन्
मनाःल्ले कुयेम्बाःल्ले नाʔरुमा मेन्छुमाʔइन्नु मेःक्खिम् चोगुʔ,
खेल्लेआङ् चाराम्मा याःम्बक् चोगुʔरो॥”

याङ्साकुन्धेसाबा मनाःन् नु लाजरसेन्

19 येसुरे याम्मो मेत्तुसि, “उन्छेःन् थिक्लेङ्
याङ्साकुन्धेसाबाधिक् वये॥ खेल्ले परान्ला तेःत् चाक्खुर
थिक्याःन्धक् चामुक् थिमुक् चर वये॥
20 मनाहाʔरे लाजरस मेप्मनाबा याङ्घेःक् इसेःङ्बा याङ्गेसाʔबा
मनाःन् मेदारुआङ् कुलाम्धेःप्पो मेयुक्खुरो॥
21 खेल्ले चामादेन्नोलाम् मक्केधाःबा कुजिहाʔ चामाआङ्
खाःत्छिङ्मा निङ्साङ् चोगुआङ् वयेरो॥ कोःत्चोहाʔरेआङ्
कुयाङ्घेःक्किन् मेलागु मेबिरुरो॥
22 खेन् याङ्केसाʔबा लाजरसेन् स्येआङ् माङ्लाइङ्बाहाʔरे
खुनेʔ मेबक्खु मेदेʔरुआङ् अब्राहामरे कुबेसाङ् मेयुक्खु॥ खेन्
याङ्साकुन्धेसाबेन्नाङ् स्येआङ् मेलुप्तु,

23 हे़क्क्याङ् खे़न् खे़मायङ्सङ्ङो पेआङ् साॽरिक् तुक्खे च्ये़॥
खे़न् माːङ्घा ओमये़ल्ले़ लाजरसे़न् अब्राहामरे़ कुभक्तुङ्ङो युङे़बा
निःसुरो॥
24 हे़क्क्याङ् खे़न् याङ्साकुन्धेसाबाल्ले़ अःक्ते़र मे़त्तु, ‘पानुदिङ्
आम्बे, इङ्गाॽ लुङ्माॽ तुक्ताङ्ङे़ॽआङ् लाजरसे़न् कॽयो पाङ्घे़
युःसे़ॽओ॥ कुहुक्चोःन् च्वाːत्तो निःप्सुआङ् आल्सोːप्पाल्ले़
कुसम्मो थाःसु पिआनिरो, थेआङ्भे़ल्ले़ कन् मिराःक्को इङ्गाॽ
साॽरिक् तुक्खे चाआर याःक्कारो॥’
25 कर अब्राहाम्मिल्ले़ खुने़ॽ मे़त्तु, ‘आस्साःए, निङ्वाॽ इःत्ते़
साॽरे़, खे़ने़ॽ इक्सादिङ् खाम्बेःक्मो के़वये़ल्ले़ सुक्खेवाओ
के़वये़, हे़क्क्याङ् कन् लाजरसे़न् तुक्खेवाओए वये़, कर आल्लो
खुने़ॽ सुक्खेवाओ वाॽ, खे़ने़ॽ तुक्खे के़जर के़याक्लो॥
26 खे़न्नुःल्ले़आङ् खिनिॽ के़वयिबादे़न्नो आनिगे़ युःमा
मे़सुक्तुम्बान्, हे़क्क्याङ् खिनिॽआङ् आनिगे़ वयिगे़बादे़न्नो
थाङ्मा के़न्छुक्तुम्मिन्ल फाॽआङ् आनिॽ लुम्मो कुद्रोःम् मे़ːन्नेबा
लुम्बाःत् ने़रो॥’
27 हे़क्केःल्ले़ खे़ल्ले़ पाःत्तु, ‘आम्बे, हे़क्केने़ फाॽग्र खे़न् आम्बारे़
कुहिम्मो पाङ्घे़ आबिरे़ॽओ फाॽआङ् पेलि फाक्ने़ॽरो॥
28 खे़प्मो ङासि आम्भुॽ आन्साॽसि मे़वाॽ, हाराॽ खे़ङ्हाॽ कन्
तुक्खेवादे़न्नो मे़न्दाःने़न्ल फाॽआङ् साम्दिङ् पिरुसिनिरो॥’
29 कर अब्राहामरे़ खे़न् नोगप् पिरु, ‘खे़ङ्हाॽरे़ मोसा नु
माङ्निङ्वाॽपाःन् के़बाːप्पाहाॽरे़न् साप्पन्हाॽ मे़गत्तुॽ, हाराॽ खे़न्
मे़घे़प्सुनिरो॥’
30 कर खे़ल्ले़ नोगप् पिरु, ‘हे़क्के मे़ːन् आम्बे, कुभा मनाहाॽ
के़सिःबोलाम् कुहिङ्वे़त् मे़बोःङ्ङाङ् मे़बेःक्ने़ फाॽग्र खे़ङ्हाॽरे़
नसाःन् मे़जोगुआङ् खुनिॽ लायोलाम् मे़हिन्नाङ् मे़हिङ्लो॥’

31 कर अब्राहामरे़ खे़न् नोगप् पिरु, ‘मोसा नु माङ्निङ्वाꞌपाːन्
के़बाːप्पाहाꞌरे़ खुनिꞌ साप्पन्हाꞌ मे़घे़प्सुआङ् नसाːन् मे़न्जोगुन्ने़
फाꞌग्र, कुभा मनाहाꞌ के़सिːबोलाम् कुहिङ्वे़त् मे़बोːङ्ङाङ्
मे़बेːक्साङ् नसाːन् मे़न्जोगुन्लो॥’ ”

17

लायो नु ले़प्मि

मत्ति १८.६-७, २१-२२, मर्कुस ९.४२

1 ये़सुरे़ कुहुꞌसाम्बाहाꞌ मे़त्तुसि, “लायोओ के़धाːबा पाːन्हाꞌ
ताːएरो, कर खे़न् पाːन्हाꞌ के़दाːप्पा मनाहाꞌग मे़जिːत्ते़ मे़स्ये़रो॥
2 कन् चुक्सा हिन्जाꞌधिक् लायो चोːक्मा के़बाङ्बाङ्ग
कुनिːङ्मो लुम्सुम्मिन् फोːम्माआङ् वरक्को लाप्फुमाल्ले़ए नुːबा
पोːङ्लो॥
3 सिङ्सिङ् लꞌरे़म्मे़ꞌओ! के़न्साꞌरे़ खे़ने़ꞌ के़दक्ले़ङ्वाओ लायो
चोगुने़ फाꞌग्र खे़न् फे़ːक्ते़ꞌ, हे़क्क्याङ् कुलायोलाम् हिन्छिङ्ने़ फाꞌग्र
ले़प्मि पिरे़ꞌओ॥
4 हे़क्क्याङ् खुने़ꞌ थिक् ये़न्नो नुसि ले़ङ् के़दक्ले़ङ्वाओ लायो
चोगुआङ् नुसिले़ङ्ङे इङ्गाꞌ हिन्दाङ्फाꞌआङ् पाːत्तुꞌने़ फाꞌग्र
ले़प्मि पिरे़ꞌओ॥”

नसाːन्

5 सेːक्युक्मिबाहाꞌरे़ दाङ्बा ये़सुːन् मे़मे़त्तु, “आदाङ्बे, आनिगे़
नसाːन्निन् फोːसे़ आबिरे़ꞌओ॥”
6 हे़क्केːल्ले़ दाङ्बाल्ले़ मे़त्तुसि, “खिनिꞌ नसाːन्निन्
यːङ्गेꞌ याꞌरिːम्बाधिक् याːत्छाङ् कन् खःक्सेꞌबुङ्मान्
‘हाꞌयाक्आगे़ꞌआङ् वाहङ्ङो लाप्फुसिङ्ङे़ꞌ’ के़मे़त्तुम्ने़ फाꞌग्र
खे़ल्ले़ के़मे़त्तुम्बा कुइसिːक् चोगुꞌरो॥”

नसाːन्साबा सेवारोबा

7 “खिनिʔओ हाःत्ले़ के़क्चु के़धोःङ्बा सेवारोबान् इग्र मे़ल्लुक्
चागे़राम्बे़न् याःम्बक्कोलाम् नुःङ् ताःल्ले़ ‘हाराʔ फे़रे़ʔआङ् चाजासे़
युङ्सिङ्ङे़ʔ’ ” के़मे़त्तुम्बे?
8 खे़ल्ले़ कुले़क्वा “चामा थुङ्मा यारिप् चोगे़ʔ हे़क्क्याङ् फʔइ
युप्सिङ्ङे़ʔआङ् इङ्गाʔ चामा थुङ्मा मे़न्छुःत्ते थारिक् हाङ्घाङ्ङे़ʔ
हे़क्क्याङ्लक् खे़ने़ʔ चे़ʔ के़म्मे़त्तुम्मिम्बि?
9 कुसेवारोबाल्ले़ नुःरिक् याःम्बक् चोगु फाʔआङ् कुन्दाङ्बाल्ले़
कुसेवारोबान् ओबे़ नुःरिक् सेवा के़मे़त्ताङ्लो फाʔआङ् मे़त्तुबि?”
10 “खिनिʔआङ् मे़प्मनाबा याःम्बक् के़जोगुम् के़सुरुम्ने
फाʔग्र अक्खे पाःत्ते़म्मे़ʔ, ‘आनिगे़ग कुसुम् मे़न्दम्मनाबा
के़सेवारोबासिगे़रो॥ आनिगे़ग के़बाःत्तुबा हे़क्केरक् चोगुम्बे़आङ्
वयिगे़रो॥’ ”

ये़सुरे़ थिबोःङ् मनाहाʔ वेःन्दुसिʔ

11 हे़क्क्याङ् ये़सुःन् यरुसले़म्मो पेर पत्छे़ल्ले़ गालिल नु
सामरियारे़ कुलुम्मो पोःक्खे़र पे॥
12 हे़क्क्याङ् थिक् पाङ्भेʔ कुबेसाङ् के़रे़ल्ले़ खे़प्मो थिबोःङ्
लोगेʔ तुक्माल्ले़ याङ्घुसिबाहाʔ तुमुसि॥ खे़ङ्हाʔ माःङ्घा
मे़ये़म्सिङ्ङाङ्
13 यम्बा इक्लाओ मे़अःक्ते़, “दाङ्बा ये़सुए, आनिगे़ लुङ्माʔ
आदुक्ते़ʔआङ् आनुःसे़ʔओ॥”
14 ये़सुरे़आङ् खे़ङ्हाʔ ओमे़त्तुसिर मे़त्तुसि, “पेगे़म्मे़ʔआङ्
निङ्वाʔफुसाम्बाहाʔरो ओसेःन्धाक्कासिम्मे़ʔओ॥” हे़क्क्याङ्
खे़ङ्हाʔ मे़बेर मे़बत्छे़ल्ले़सा लोगेʔ तुक्मोलाम् मे़नुःरे़रो॥
15 हे़क्क्याङ् थिक् के़दुक्पाल्ले़ खुने़ʔ नुःरे़बा निङ्वाʔ खोःसुआङ्
यम्बा इक्लाओ निङ्वाʔफुमाङ्ङिल्ले़ कुनारा फोःसुर नुःक्खे़ त्ये़रो॥
16 खे़न् ये़सुरे़ कुलाङ्जक्पो साम्बोःन् फन्छिङ्ल नोगे़न् पिरुरो॥
खे़ङ्ग सामरि सुवाङ्स्मा वये़रो॥

17 येसुरे पाःत्तु, “कन् तुक्मोलाम् केवेःप्पाहाʔग थिबोःङ्ने (१०)
मेवये, कर वेʔ फाङ्सिहाʔ (९) आत्तान् मेबेबे?
18 आक्खेआङ् कन् लत्छा थिम्मेन्दङ् मनाःन्लक्
निङ्वाʔफुमाङ्ङिन् मिमिदिङ् पिसे नुःक्खे त्येबे?”
19 येसुरे खेन् मेत्तु, “पोगेʔआङ् पेगेʔओ॥ केनसाःन्निल्ले खेनेʔ
केनुःसेरो॥”

निङ्वाʔफुहाङ्जुम्मिन्ताःर पत्
मत्ति २४.२३-२८, ३७-४१

20 थिक् येन् फरिसिहाʔरे येसुःन् सेःन्मेदोसु,
“निङ्वाʔफुहाङ्जुम्मिन् आप्फाल्ले ताःबे?”

येसुरे खेङ्हाʔ नोगप् पिरुसि, “निङ्वाʔफुहाङ्जुम्मिन् निःमनाबा
मिक्सेःन्नु मेदानेन्॥
21 हाःत्लेआङ् ‘खेन् खेत्ना वाʔ, कत्ना वाʔ’ फाʔआङ् पाःप्मा
मेसुक्तुन्॥ ओमेत्तेम्मेʔ, निङ्वाʔफुहाङ्जुम्मिङ्ग खिनिʔ लुम्मोए
वाʔरो॥”
22 हेक्क्याङ् येसुरे कुहुʔसाम्बाहाʔ मेत्तुसि, “आल्ल अक्तङ्बा
येम्मिन् ताःर पत्लो, खेन् येम्मोग मेन्छाम्साःन् कुयेन्नो हेक्केए
खिनिʔ ओमेप्मा निङ्वाʔ केजोगुम्, कर केङ्घोःसुम्मिन्लो॥
23 मनाहाʔरे खुनेʔ खेत्ना वाʔ, खुनेʔ कत्ना वाʔ लʔरिक्
केम्मेत्तिल्ले खुनेʔ कुओमेत्छे मेबेगेम्मिन्नेʔओ॥
24 थेआङ्भेल्ले मेन्छाम्साःल्ले कुयेम्मिङ्ग साःम्भे लेक्किल्ले
ताङ्साक्पाल्ले थिक् कुयाओनु वेʔस्मा कुयाओ थारिक् थोʔरुबा
कुइसिःक् केरेक्ले मेनिःसुʔरो॥
25 कर काक्नु तगि मेन्छाम्साःन् साʔरिक् तुक्खे चाःʔ, हेक्क्याङ्
कन् येम्मोबा मनाहाʔरे खुनेʔ मेनाʔरुरो॥

26 हे़क्क्याङ् मे़न्छाम्साःन् नुःङ् युःल्ले़ नुहारे़ कुये़म्* हे़क्केए
पोःङ्लो॥
27 नुहाःन्वालाधाओ लाःसे़आङ् इक्सादिङ् खाम्बेःक्मो यम्बा
वादोःक्मा थाङेआङ् काक् मे़न्छाम्गे़न् याप्मिहाʔ मे़निःबे़ मे़स्ये़,
कर खुने़ʔ वालाधाओ लाःसे़बा ये़न् थारिक् मनाहाʔ मे़जर मे़धुङुर
हे़क्क्याङ् मेःक्खिम् मे़जोगुर मे़वये़॥
28 हे़क्क्याङ् लुते़ल्ले़ कुये़म्मोआङ्* हे़क्केए पोःक्खे़॥
मनाहाʔरे़ मे़जर मे़धुङुर मे़वये़, खे़ङ्हाʔ चिगःक्वा सङ्-इङ्नु, इक्
मःनु, हिम्धाःङ् चोःक्नु मे़वये़रो॥
29 कर लुतरे़ सदोम ये़क्यक्किन्ले़रुआङ् पेःल्ले़ ताङ्साक्पोलाम्
मिराःक् नु थाबुःन् थ्ये़आङ् काक् मनाहाʔ मे़क्खुसिरो॥
30 हे़क्केलʔरिक्के मनाहाʔ यारिप्मे़बोःङ्ङे मे़वाʔइल्ले़
मे़न्छाम्साःन् ओसेःन्दाङ्पोःङ्लो॥

31 खे़न् ये़म्मो हिम् सम्दाङ् के़वाʔबा मनाःन् चिगःक्वा लाःसे़
हिम् सिगाङ् मे़लाःत्ने़न्ल, हे़क्क्याङ् प्याङ्सिगे़न् इक्ताप्पो के़वाʔबा
मनाःन् चिगःक्वा लाःसे़ हिम्मो मे़नुःङ्ने़न्मे़बेःक्ने़न्लरो॥
32 लुतरे़ कुमेःत्तिन् युम् सित्लाङ् पोःक्खे़बा पाःन्निन् निङ्वाʔ
इःत्ते़म्मे़ʔओ!*
33 हाःत्ले़ कुहिङ्मन्निन् से़ःप्तुङ्लʔ, खे़ल्ले़ खे़न्नाङ् मासुʔरो,
कर हाःत्ले़ कुहिङ्मन्निन् मासुʔ, खे़ल्ले़ से़ःप्तुʔरो॥
34 खे़न् से़न्दिक् ने़प्फु मनाहाʔ सोरिक् ने़सिʔ, थिक्किन् तेʔ,
वे़ʔस्मान् ने़ लाःत्लो॥
35 हे़क्क्याङ् ने़प्फु मे़न्छुमाहाʔ लुङ्सुम्मो याʔयुःत्नु युङ्सिल्ले़
थिक्किन् तेʔ, वे़ʔस्मान् युङ्लाःत्लो॥

* **17:26** □□□□□□□□□□□ □.५-८, ७.६-२४ * **17:28** □□□□□□□□□□□ □□.२८-२९, १८.२०-१९.२५ * **17:32** □□□□□□□□□□□ □□.२६

36 ((ने़प्फु मनाहाꞌ प्याङ्सिगे़न् इक्ताप्पो याःम्बक् चोःक्सिर
याक्सिꞌ, थिक्किन् तेꞌ, वेꞌस्मान्वाꞌ लाःत्लो॥))”
37 हे़क्क्याङ् कुहुꞌसाम्बाहाꞌरे़ ये़सुःन् मे़मे़त्तु, “आदाङ्बे, कन्
आत्तो पोःङ्बाबे?”

ये़सुरे़ खे़ङ्हाꞌ मे़त्तुसि, “किदाबाहाꞌ मे़जुम्मिल्ले़ खे़प्मो सिनुःन्ने़
के़लꞌबा पाःन्निन्कुसिङ्निःप्मनाबा हे़क्के, कन्मिक्सेःन्हाꞌ
पोःङ्ङिल्ले़ कुनुप्मा ये़म्मिन्निःत्ताङ्वाꞌ फाꞌआङ्के़निःसुम्लो॥”*

18

मेमेदुमा नु खासे़न्लोःम्बाल्ले़न् खे़दाꞌ

1 हे़क्क्याङ् ये़सुरे़ कुहुꞌसाम्बाहाꞌ चक्मे़ल्लꞌए तुवा चोःक्मा
पोःङ्, आप्फाल्ले़आङ् निङ्वाꞌ सोःम्मा मे़नुꞌने़न् लꞌरिक् हुꞌमासि
फाꞌआङ् लत्छा खे़दाꞌ मे़त्तुसि॥
2 “थिक् ये़क्यक्को लत्थिक् निङ्वाꞌफुमाङ्नु मे़ङ्गिःमनाबा,
आत्तिन् मनाःन्नाङ् इङ्धाःङ् मे़म्बिमनाबा खासे़न्लोःम्बाधिक्
वये़रो॥
3 हे़क्क्याङ् हाबा खे़न् ये़क्यक्को मेमेदुमाधिक्काङ्वये़॥ खे़न्
ए़त्ले़ङ् खासे़न्लोःम्बाल्लो त्ये़र आप्तिक् याप्मि के़गुःप्पाल्ले़
कुदक्ले़ङ्वाओ खासे़न् लोःन्दाङ् पिराङ्ङे़ꞌ फाꞌआङ् मे़त्तुर
वये़रो॥
4 हे़क्केःल्ले़ तगिग खे़न् खासे़न्लोःम्बाल्ले़ कोजाक् मे़मे़त्तुन्,
कर याङ्सि अक्खेलꞌरिक् कुनिङ्वाꞌओ इःत्छिङ्, ‘इङ्गाꞌग
निङ्वाꞌफुमाङ्ङिन्नुआङ् मे़गिआन्, आत्तिन् मनाहाꞌआङ् इङ्धाःङ्
मे़बिरुङ्सिङ्ङिन्,

* **17:37** □□□□□□ □□□□□□□□□□□□ “□□□□□□ □□□□□□□□ □□□, खे़प्मोए
किदाबाहाꞌआङ् मे़जुम्लो॥”

5 कर कन् मेमेदुमान्खासे़न् मे़लोःन्दुङ्ङिन् मे़बिरुङ्ङिन्ने़ फाॽग्र
ए़त्ले़ङ् साॽरिक् तुक्खे चाःत्ताआङ् से़त्ताबा पोःक्खे़॥ आल्ल खे़न्
खासे़न् लोःम्मा पिमा पोःक्खे़रो॥' "

6 दाङ्बाल्ले़ कुहुॽसाम्बाहाॽ मे़त्तुसि, "खे़न् ताप्फे़ःम्बा
खासे़न्लोःम्बाल्ले़ पाःत्तुबा पाःन्निन् खे़प्से़म्मे़ॽओ॥

7 निङ्वाॽफुमाङ्ङिल्ले़ सेगुसिबा कुमनाहाॽ से़न्दिक् ले़न्दिक्
मे़हाःप्ल तुवा चोःक्कि पेलि मे़भाक्किल्ले़, खुने़ॽ से़क्खासाङ्
कुमनाहाॽ खासे़न् मे़लोःन्दुन् मे़बिरुन्सिन्नाङ्खुने़ॽ खे़ङ्हाॽ
खे़म्घे़म्लक् लाप्तुसिॽबि?

8 हे़क्के मे़ःन्लो, कर निङ्वाॽफुमाङ्ङिल्ले़ कुमनाहाॽ
हाराए खासे़न् लोःन्दुबिरुसिॽरो॥ कर मे़न्छाम्साःन् इक्सादिङ्
खाम्बेःक्मो ताःल्ले़ कप्मो नसाःन् के़जोःक्पाहाॽ तुमुसिॽबि?"

फरिसि नु एःङ्याङ् के़भोःङ्बाल्ले़न् खे़दाॽ

9 हे़क्क्याङ् ये़सुरे़ इङ्गाॽरक् साम्योनिबा के़लॽबाआङ् वेॽ
मनाहाॽ हिनाःम् के़मे़प्पा मनाहाॽ कन् खे़दाॽइन् मे़त्तुसि–

10 "ने़प्फु मनाहाॽ माङ्हिम्मो तुवा चोःक्से़ पेसि॥ खे़ङ्हाॽओ
लत्थिक्किन्फरिसि नु वेॽस्मान् एःङ्याङ् के़भोःङ्बा वये़॥

11 खे़न् फरिसिःन् एःक् ये़म्सिङ्ङाङ् तुवा चोगु,
'निङ्वाॽफुमाङ्ङे, इङ्गाॽ नोगे़न् पिने़रो, थेआङ्भे़ल्ले़ इङ्गाॽ
वेॽस्मा मनाहाॽ हे़क्के, साक्के़ल्ले़क्काङ् याङ् के़भोःङ्बा, मना
ताप्फे़ःल्लिक् के़मे़प्पा, चाराम्मा याःम्बक् के़जोःक्पा, हे़क्क्याङ्
कन् एःङ्याङ् के़भोःङ्बा हे़क्के इङ्गाॽ मे़जोःक्कान्लो॥

12 इङ्गाॽ ये़त्नाम्ले़ निले़ङ् चाःने़त्तो युङ्ङाॽ, हे़क्क्याङ् इङ्गाॽ
खोःसुङ्बा थगुङ्बा के़रे़क्ले़न् थिबोःङ्लक् पिने़रो॥'

13 कर खे़न् एःङ्याङ् के़भोःङ्बे़ङ्ग माःङ्घा ये़म्सिङ्ङाङ्
साङ्ग्राम्पेदाङ् ले़प्माङ्ङाङ् ओमे़म्मए कुसङ्बे़न् हिप्तुर हाबे़र

अक्खे पाःत्तु, ‘निङ्वाॽफुमाङ्ङे, इङ्गाॽ लुङ्माॽ तुक्ताङ्ङेॽओ, इङ्गाॽग लायोबाआरो॥’
14 ओमेत्तेम्मेॽओ, कन् एःङ्याङ् केभोःङ्बेङ्ग फरिसिःन्नुःल्ले
साम्योनिबा पोःक्खेआङ् कुहिम्मो पेरो॥ थेआङ्भेल्ले आत्तिन्
मनाःन् थाःङ्धाःङ् यम्बा लेङ्सिङ्, खेन् चुङ्जिगेन् पोःङ्लो॥
आत्तिन् चुङ्जिगेन् लेङ्सिङ् खेन्निन् यम्बलाबा पोःङ्लो॥”

येसुरे हिन्जाबित्छाहाॽ मुॽइसाम् पिरुसिॽ
मत्ति १९.१३-१५, मर्कुस १०.१३-१६

15 आल्ल खेप्मो मनाहाॽरे हिन्जाॽबित्छाहाॽआङ् हाराॽ
खुनिॽ सम्दाङ् येसुरे हुक् नेस्सुआङ् मुॽइसाम् पिरुसिर
फाॽआङ् मेदारुसि, कर कुहुॽसाम्बाहाॽरे खेन् मेनिःसुआङ् खेन्
केदाःप्पाहाॽ मेभेःक्तुसि॥
16 कर येसुरे खेङ्हाॽ उःत्तुसिआङ् मेत्तुसि, “कन्
हिन्जाॽबित्छाहाॽ इङ्गाॽओ ताःमा फाःक्तेम्सिम्मेॽओ, खेङ्हाॽ
मेसाक्तेम्सिम्मिन्नेॽओ, थेआङ्भेल्ले निङ्वाॽफुहाङ्जुम्मिङ्ग कन्
हिन्जाॽबित्छा हेक्तङ्बाहाॽरेन्नेरो॥
17 इङ्गाॽ सेक्खाए मेत्तिङ्, हाःत्ले हिन्जाॽबित्छाहाॽ हेक्के
कुदोःप्मा निङ्वाॽइल्ले निङ्वाॽफुहाङ्जुम्मिन् मेदाःक्तुन्, खेन्
खेप्मो लाःप्मा मेघोःनेन्लो॥”

याङ्साकुन्धेसाबा नु निङ्वाॽफुहाङ्जुम्
मत्ति १९.१६-२९, मर्कुस १०.१७-३०

18 खेप्मो सुहाङ्युक्पाधिक् त्येआङ् येसुःन् सेःन्दोसु, “केनुॽबा
सिक्साम्बे, आक्तङ्बा नुःबा याःम्बक् चोगुङ्ङिल्ले मेन्नुप्मनाबा
हिङ्मन् खोःसुङ्बे?”
19 येसुरे खेन् नोगप् पिरु, “थेआङ् इङ्गाॽ केनुॽबा केमेत्ताबे?
केनुॽबाग निङ्वाॽफुमाङ्ङिन्लक् वाॽरो॥

20 खे़ने़ʔ साम्योथिम् इङ्जाःङ्हाʔ के़ले़स्सुआङ् के़वाʔ–‘याप्मि
से़प्मा मे़नुʔने़न्, चाराम्मा याःम्बक् चोःक्मा मे़नुʔने़न्, खुःम्मा
मे़नुʔने़न्, इङ्ले़क् पाःप्मा मे़नुʔने़न्, हे़क्क्याङ् पा-मा इङ्धाःङ्
पिमासिए पोःङ्॥’ ”

21 खे़न् मनाःल्ले़ नोगप् पिरु, “सिक्साम्बे, कन् के़रे़क्
साम्योथिम् इङ्जाःङ्हाʔग इङ्गाʔ हिन्जाʔ वयाङ्डाङ्धोए इःत्तुङ्
नाःत्तुङ्ल वाʔआरो॥”

22 येसुरे़ खे़न् खे़प्सुआङ् मे़त्तु, “आल्लसाङ् खे़ने़ʔ
याःम्बक्थिक्चोःक्मा के़गत्तुʔरो॥ खे़ने़ʔ के़गत्तुबान्के़रे़क्
सङ्घे़देःसे़ʔ हे़क्क्याङ् याङ्गे़साʔबाहाʔ पिरे़से़ʔओ॥ हे़क्केलʔरिक्
साङ्ग्राम्पेदाङ्ङो याङ्साकुन्धे के़घोःसुʔरो॥ हे़क्क्याङ् फे़रे़ʔआङ्
इङ्गाʔ तिम्दाङ्ङे़ʔओ॥”
23 कर खुने़ʔ खे़न् पाःन्निन् खे़प्सुल्ले़ साʔरिक् कुनिङ्वाʔ तुगे़,
थेआङ्भे़ल्ले़ खुने़ʔग आत्तात्तान्ने याङ्साकुन्धेसाबा वये़रो॥

24 येसुरे़ खे़न् ओमे़त्तुआङ् पाःत्तु, “याङ्साकुन्धेसाबाहाʔग
निङ्वाʔफुहाङ्जुम्मो लाःप्मा साʔरिक् साक्लो!
25 से़क्खाए याङ्साकुन्धेसाबे़न् निङ्वाʔफुहाङ्जुम्मो
लाःप्मानुःल्ले़ उमेःन् सम्मेःत्तिल्ले़ कुहङ्ङो लाःप्मा उसुरु
चोःक्लो॥”

26 कन् पाःन् के़घेम्बाहाʔरे़ खुने़ʔ सेःन्मे़दोसु, “हे़क्केःल्ले़ हाःत्
ताङ्से़ःप्मा सुक्पाबे?”

27 ये़सुरे़ खे़ङ्हाʔ नोगप् पिरुसि, “मे़न्छाम् याप्मिरे़ लागि
सुक्मे़न्दे़प्मनाबा पाःन्हाʔग, निङ्वाʔफुमाङ्ङिल्ले़ सुक्तुʔरो॥”

28 हे़क्केःल्ले़ पत्रुसरे़ पाःत्तु, “आनिगे़ हिम्धाःङ् ले़रुम्बे़आङ्खे़ने़ʔ
तिम्मासिगे़आङ् वयिगे़रो॥”

29 येसुरे खेङ्हाꞋ मेत्तुसि, “इङ्गाꞋ सेक्खाए मेत्निङ्,
निङ्वाꞋफुहाङ्जुम्रे लागि हिम्धाःङ्, मेःत्, फुꞋनुसाꞋहाꞋ, मा-
बाहाꞋ, इग्र हिन्जाꞋबित्छाहाꞋ केलेप्पाहाꞋरे
30 कन् हिङ्मन्नो खेन्नुःल्लेआङ् यरिक् मेघोःसुꞋ, हेक्क्याङ्
केदाःबा येम्मो मेन्नुप्मनाबा हिङ्मन् मेघोःसुꞋरो॥”

येसुरे याम्मो कुसिःमेल्ले कुयाःम्बेओ पाःत्तुꞋ

मत्ति २०.१७-१९, मर्कुस १०.३२-३४

31 येसुरे थिक्-नेत् (१२) कुहुꞋसाम्बाहाꞋ थिक्लेप्माङ्
तेꞋरुसिआङ् मेत्तुसि, “आल्ल खेप्सेम्मेꞋओ, आनिꞋग यरुसलेम
थो आबेःक्ल आबत्लो॥ खेप्मो उन्छेःन्बा माङ्निङ्वाꞋपाःन्
केबाःप्पाहाꞋरे मेन्छाम्साःल्ले कुयाःम्बेओ मेसाप्तुबा केरेक्
पाःन्निन् केत्लो॥
32 खुनेꞋ मेदेम्सुआङ् थिम्मेन्दङ् सुवाङ्हाꞋरे खुनिꞋ हुक्को
मेबिरुꞋ, हेक्क्याङ् खेङ्हाꞋरे खुनेꞋ किनाःन्दि मेबिरुꞋ,
कुनामेधासुꞋ, थ्याःत् मेधोःक्तुꞋ, ताप्फेःल्लिक् मेमेत्तुꞋ, हेक्क्याङ्
खुनेꞋ तेःम्भुक् मेयाक्तुआङ्मेसेरुꞋ,
33 हेक्केसाङ् सुम् येन् एगाङ् खुनेꞋ सिःमेन्लाम् याम्मो हिङ्लो॥”
34 कर खेङ्हाꞋरे कन् पाःन्निन् थेआङ् कुसिङ् मेन्निःत्तुन्,
थेआङ्भेल्ले कन् पाःन्निल्ले कुबेःन् खेङ्हाꞋरोलाम् माꞋरेआङ्
वयेरो॥ खेल्ले चोगुल्ले कन् पाःन्निन् खुनिꞋ निङ्वाꞋ सिगाङ्
मेबेनेन्लो॥

येसुरे मिक्फःम्बा चागेनाःक्पेन् वेःन्दुꞋ

मत्ति २०.२९-३४, मर्कुस १०.४६-५२

35 येसुःन् येरिहो येक्यक्किल्ले कुबेसाङ् केरेल्ले खेप्मो
मिक्फःम्बाधिक् चानाःक्कि लाम्मिल्ले कुबेसाङ् युङे॥
36 खेल्ले कुबेसाङ्नु मनाहाꞋ मेबेःक्ल मेबत् केलꞋबा निङ्वाꞋ
खोःसुआङ् थेःन्ने पोःङ्ल पप्पे फाꞋआङ् मनाहाꞋ सेःन्दोसुसि॥

37 खे़ङ्हाʔरे़ खे़न् नोगप् मे़बिरु, “नासरतस्मा ये़सुःन् पेःक्ल
पत्लो॥”
38 खे़ल्ले़ अःक्ते़र अक्खे पाःत्तु, “दाउदरे़ कुस्साः* ये़सुए, इङ्गाʔ
लुङ्माʔ तुक्ताङ्ङे़ʔओ॥”
39 हे़क्केःल्ले़ खे़न् लाम्लो के़बेःक्पा मनाहाʔरे़ “स्वाःत्युङे़ʔ”
मे़मे़त्तुर खे़न् मे़भेःक्तु, कर खे़ल्ले़ आल्लसाङ् साʔरिक् “दाउदरे़
कुस्साःए, इङ्गाʔ लुङ्माʔ तुक्ताङ्ङे़ʔओ” पाःत्तुर अःक्ते़॥
40 ये़सुःन् खे़प्मो ये़म्सिङ्ङाङ् खे़न् चागे़नाःक्पे़न् कुबेसाङ्
मे़दारुनि फाʔआङ् इङ्जाःङ् पिरुसि॥ हे़क्क्याङ् खे़न्नाङ् ये़सुरे़
कुबेसाङ् त्ये़आङ्
41 ये़सुरे़ खे़न् सेःन्दोसु, “इङ्गाʔ खे़ने़ʔ थे़मा चोगुङ् पिने़ फाʔआङ्
निङ्वाʔ के़इःत्तुबे?”
खे़ल्ले़ नोगप् पिरु, “आदाङ्बे, इङ्गाʔ निःमा के़सुक्पा
पोःङ्ङार॥”
42 ये़सुरे़ खे़न् मे़त्तु, “खे़ने़ʔ निःमा के़सुक्पा पोःक्खे़ʔओ,
थेआङ्भे़ल्ले़ खे़ने़ʔ के़नसाःन्निल्ले़ के़नुसे़आङ् के़वाʔरो॥”
43 खिमो खे़न् निःमा के़सुक्पा पोःक्खे़आङ् निङ्वाʔफुमाङ्ङिन्
नोगे़न् पिरुर ये़सुरे़ कुएगाङ् थासिङ्लो॥ मनाहाʔरे़आङ् खे़न्
मे़निःसुआङ् निङ्वाʔफुमाङ्ङिल्ले़ कुनारा मे़भोःसुरो॥

19

ये़सुःन् नु जक्कै

1 ये़सुःन् ये़रिहो ये़क्यक्लाम् पोःक्खे़र पेर पत्छे़॥
2 खे़न् ये़क्यक्को जक्कै मिङ् के़वाःप्पा याङ्साकुन्धेसाबा
तुम्एःङ्याङ् के़भोःङ्बाधिक् वये़॥

* **18:38** □□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□“□□□□□□□□ □□□□□□□□” □□□□□□□□□□□, थेआङ्भे़ल्ले़ खुने़ʔ दाउद हाङ्ङिल्ले़ कुधाःक्लाम्ताः फाʔआङ्मे़इःत्तुआङ्मे़वये़॥

3 येसुःन् पेर पत्छेल्ले खुनेॽआङ् ओमेप्मा निङ्वाॽ चोगुआङ्
येसुरे कुओमेत्छे पे, कर ताङ्सा चोगेबाल्ले मनाहाॽरे खुनेॽ
मेधेःक्तुआङ् निःमा मेसुक्तुन्॥
4 हेक्केःल्ले खुनेॽ तगि पेआङ् येसुरे कुओमेत्छे लाम्मिल्ले
कुबेसाङ्बा पःत्छेॽबुङ्मो लाःसेआङ् युङ्सिङ्॥
5 येसुःन् खेप्मो केरेल्ले थो ओमयेआङ् मेत्तु, "जक्कैए, खेनेॽ
हारा थ्येॽओ॥ आइन् इङ्गाॽ केहिम्मो नेआबारो॥"
6 हेक्केःल्ले जक्कैन्यो थ्येआङ् कुसिराॽ पधाङ्थाङेर येसुःन्
कुहिम्मो लाङ्दाःक्मा पिरु॥
7 खेप्मो केवाॽबा मनाहाॽरे येसुःन् लायोबाल्ले कुहिम्मो
याङ्धोःक्से पेरो फाॽआङ् कानाक्नाक् मेलॽरेरो॥
8 याङ्सि जक्कैःन् येम्सिङ्डाङ् दाङ्बान् अक्खे मेत्तु, "इङ्गाॽ
कत्तुङ्बा याङ्साकुन्धेःन् कुभ्रेःङ् याङ्गेसाॽबाहाॽ हाःतुङ्सिङ्लो॥
हेक्क्याङ् आत्तिन्हाॽ इङ्लेक् मेत्तुङ्सिङ्डाङ् यरिक् याङ्
फोःक्खुङ्सिङ्डाङ् वाॽआ, खेङ्हाॽ इङ्गाॽ लिसि लेङ् थारिक्
नुःक्तुङ् पिरुङ्सिङ्लो॥"
9 हेक्केःल्ले येसुरे पाःत्तु, "आइन् कन् हिम्सयङ्डिल्ले सेन्लप्
खोःसुआङ् वाॽरो, थेआङ्भेल्ले जक्कैःन्नाङ् अब्राहामरेन्ने
कुमुॽइदाङ्सारो॥
10 मेन्छाम्साःन् लायोओ केमाबाहाॽ कोःप्मा नु हिङ्मासि
फाॽआङ् त्येबारो॥"

साम्म्याङ् याङ्इत्छिल्लेन्खेदाॽ
मत्ति २५.१४-३०

11 कन् पाःन्निन् मेघेप्सुआङ् येसुरे वेॽस्मा खेदाॽधिक् मेत्तुसि,
थेआङ्भेल्ले खुनिॽ यरुसलेम निःत्ताङ् मेगेरेआङ् मेवये, हेक्क्याङ्
कुभारे निङ्वाॽफुहाङ्जुम्मिन् खिमो ताः फाॽआङ् मेइःत्तुआङ्
मेवयेरो॥

12 “हाङ्गे़म्बासाःधिक्माःङ्घा लाजेʔओ हाङ् चोःक्मा युक्
खोःमा फाʔआङ् लाम्दिःक् चोगे़रो॥
13 खुने़ʔ पेःक्मानुःल्ले़ तगि थिबोःङ् कुसेवारोबाहाʔ
उःत्तुसिआङ् लत्छा लत्छा साम्म्याङ् याङ्* पिरुसिर अक्खे
मे़त्तुसि, ‘इङ्गाʔ मे़न्नुःङ् मे़न्दाए थारिक् कल्ले़ ले़ङ्हङ्
चोगे़म्मे़ʔओ॥’ ”
14 कर कुयक्युङ्बाहाʔरे़ खुने़ʔ मे़जिःत्तुआङ् कुएगाङ् कुएगाङ्
“कन् मनाःल्ले़ आनिगे़ सम्दाङ् हाङ् चोगुबा सिराʔ मे़धाङ्ङिन्लो”
मे़बाःत्तुर इङ्साबाहाʔ मे़बाङ्घुसि॥
15 हे़क्क्याङ् खे़ल्ले़ हाङ्युक् खोःसुआङ् नुःक्खे़ त्ये़रो॥
आल्ल खुने़ʔ याङ् पिरुसिबा कुसेवारोबाहाʔ उःत्तुसिआङ् ले़ङ्हङ्
के़जोगुम्माङ् आक्खे़म्म्याक् याङ् के़धगुम् फाʔआङ् सेःन्दोसुसि॥
16 थिक्सिगेःक्पा सेवारोबाल्ले़ मे़त्तु, “आदाङ्बे, इङ्गाʔ
के़याङ्धिक्किल्ले़ वे़ʔ थिबोःङ् याङ् थगुङ्ङाङ्वाʔरो॥”
17 हे़क्क्याङ् खे़ल्ले़ मे़त्तु, “नुःरे़रो आसेवारोबे, साʔरिक् नुःबा
के़जोगुरो! खे़ने़ʔ थिबोःङ् ये़क्यक् सम्दाङ् सुहाङ्गे़म्बा के़बोःङ्लो,
थेआङ्भे़ल्ले़ चुक्सा पाःन्नो नसाःन्साबा के़बोःक्खे़रो॥”
18 हे़क्क्याङ् निसिगेःक्पा सेवारोबाल्ले़ मे़त्तु, “आदाङ्बे, इङ्गाʔ
के़याङ्धिक्किल्ले़ वे़ʔ ङासि याङ् थगुङ्ङाङ्वाʔरो॥”
19 हे़क्क्याङ् खे़न् मे़त्तु, “खे़ने़ʔआङ् ङासि ये़क्यक् सम्दाङ्
सुहाङ्गे़म्बा के़बोःङ्लो॥”
20 हे़क्क्याङ् सुम्सिगेःक्पा सेवारोबाल्ले़ मे़त्तु, “आदाङ्बे,
के़याङ्धिक्किन्बा कप्मो वाʔरो, के़याङ्ङिन् इङ्गाʔ तेःत्तो
सुङ्ङ्चिक्खुङ्ङाङ् कत्तुङ्लो॥
21 खे़ने़ʔनु इङ्गाʔ किसाङ्लो, थेआङ्भे़ल्ले़ खे़ने़ʔ के़जिःप्पा

* **19:13** □□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□□□□ □□□□□–□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□ “□□
□□□□□”□ □□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□

केजोःक्॥ खेनेʔ केम्बिरुन्सिन्बान् केनाःक्तुसिʔ, केन्देःसुम्बान्
केसुप्सुʔरो॥”
22 हेक्केःल्ले हाङ्डिल्ले खेन् सेवारोबान् मेत्तु, “खेनेʔ
ताक्केभेʔबा सेवारोबे! आल्ल बा खेनेʔ केबाःन्नोलाम् आप्तिक्
कुःत्नेʔरो॥ इङ्गाʔ थे मेबिरुङ्डिन् बा खेन् नाःक्तुङ्, थेमा
मेदेःसुङ्डिन् खेन् सुप्सुङ् फाʔआङ् खेनेʔए निङ्वाʔ केगत्तुरो॥
23 हेक्केःल्ले खेन् आयाङ्डिन् थेआङ् सिङ्नाःत् केगेबाहाʔरो
केन्युक्खुन्? इङ्गाʔ त्याङ्डिल्ले आयाङ्डिल्ले कुस्साग
खोःसुङ्बा वये॥”
24 खेन् हाङ्डिल्ले खेप्मो केयेप्पाहाʔ मेत्तुसि, “खेल्ले
कत्तुबा याङ्इत्छिःन्नाप्तेम्मेʔआङ् थिबोःङ् याङ्इत्छि
केगप्पेन्पिरेम्मेʔओ॥”
25 हेक्क्याङ् खेङ्हाʔरे खुनेʔ मेमेत्तु, “आदाङ्बे, खेल्लेग
आन्देःन्छा थिबोःङ् याङ् कत्तुङ्ग!”
26 हेक्केःल्ले हाङ्डिल्ले नोगप् पिरुसि, “खेप्सेम्मेʔओ,
केगप्पाल्ले आल्लसाङ् यरिक् खोःसुʔरो, कर हाःत्ले मेगत्तुन्,
खेल्ले कत्तुबान्नाङ् नाप्लो॥
27 आल्ल इङ्गाʔ खुनिʔ सम्दाङ् हाङ् चोगुङ्नि फाʔआङ् खुनिʔ
सिराʔ मेन्धाङ्मनाबा आनिङ्मिहाʔ कप्मो तारेम्सिम्मेʔआङ् इङ्गाʔ
आदगिए सेरेम्सिम्मेʔओ॥”

येसुःन् यरुसलेम्मो मिमिदिङ्नु लाःत्
मत्ति २१.१-११, मर्कुस ११.१-११, युहुन्ना १२.१२-१९

28 हेक्क्याङ् येसुरे हेक्के पाःत्तु सुरुआङ् यरुसलेम लेप्माङ्
कुहुʔसाम्बाहाʔरे खुनिʔ तगि तगि थासिङ्लो॥
29 हेक्क्याङ् खुनेʔ बेथफागे नु बेथानि पाङ्जुम्हाʔरे निःत्ताङ्
केरेल्ले जैतुन कोःक्माओ नेप्फु कुहुʔसाम्बाहाʔ उःत्तुसिआङ्
अक्खे मेत्तुसिर पाङ्घुसि,

30 “खिन्छिʔ तगाङ्बा पाङ्भेʔओ पेसेʔ॥ खे़प्मो के़लाःत्छिल्ले़
आप्फाल्ले़आङ् मे़न्युक्के के़वाʔबा अदङ्साधिक् इमे़घेःक्खुआङ्
ये़प्पा के़दुम्सुʔ॥ खे़न् ले़रे़त्छे़ʔआङ् कत्ना फे़त्ते़त्छे़ʔ॥
31 मनाहाʔरे़ थेआङ् कन् अदङ्साःन् के़ले़त्छुबाबे फाʔआङ्
सेःन्गे़म्लाप्सिने़ फाʔग्र कङ्ग दाङ्बान् चाहाबा चोगे़आङ् वाʔ
फाʔआङ् मे़त्ते़से़ʔओ॥”
32 हे़क्क्याङ् खे़ङ्हाʔ पेसिल्ले़ ये़सुरे़ पाःत्तुबा हे़क्के से़क्खाए
अदङ्साःन् निःसे़त्छु॥
33 हे़क्क्याङ् खे़ङ्हाʔरे़ खे़न् ले़रे़त्छुर पत्छे़त्छिल्ले़ खे़प्मो
कुन्दाङ्बाहाʔ मे़द्ये़आङ् सेःन्मे़दोसुसि, “थेआङ् कन् अदङ्साःन्
के़ले़त्छुबाबे?”
34 हे़क्केःल्ले़ खे़ङ्हाʔरे़ नोगप् पिरे़त्छु, “कङ्ग दाङ्बान् चाहाबा
चोगे़आङ् वाʔरो॥”
35 हे़क्क्याङ् खे़ङ्हाʔरे़ खे़न् अदङ्साःन् ये़सुरो तारे़त्छुआङ्
अदङ्साःल्ले़ कुएःक्को खुनिʔ तेःत्हाʔ मे़भे़सु, हे़क्क्याङ् ये़सुःन्
खे़न् सम्दाङ् मे़युक्खुरो॥
36 खे़न् युक्तुआङ् पेःल्ले़ मनाहाʔरे़ खुनिʔ तेःत्हाʔ लाम्मो मे़भे़सुर
खुने़ʔ लाङ्दाःक्मा मे़बिरुरो॥
37 हे़क्क्याङ् ये़सुःन् जैतुन कोःक्माओलाम् सङ्माङ् थाःमा
के़बोःङ्बा ते़न्नो के़प्मा इःत्ते़आङ् वये़ल्ले़ यरिक् कुहुʔसाम्बाहाʔरे़
निङ्वाʔ के़माबा याःम्बक्हाʔ मे़निःसुबान्मे़इःत्तुआङ् मे़सःत्ते़र
यम्बा इक्लाओ अक्खे़लʔरिक् निङ्वाʔफुमाङ्ङिल्ले़ कुनारा
फोःमा मे़हेःक्तु–
38 “यहवे दाङ्बाल्ले़ कुमिङ्ङो के़दाःबा हाङ्ङिन्
मुʔइसाबा पोःङ्लरो॥
साङ्ग्राम्पेदाङ्ङो सनारुङ् पोःङ्लरो,
निङ्वाʔफुमाङ्ङिल्ले़ कुमिमिदिङ् पोःङ्लरो॥”

39 कर खे़प्मो मनालुम्मो के़वाʔबा कुभा फरिसिहाʔरे़ ये़सुःन्
मे़मे़त्तु, “सिक्साम्बे, खे़ने़ʔ के़हुʔसाम्बाहाʔ हे़क्के मे़बाःत्ते़म्मिन्ने़ʔ
फाʔआङ् फे़ःक्ते़से़ʔओ॥”
40 हे़क्केःल्ले़ ये़सुरे़ खे़ङ्हाʔ नोगप् पिरुसि, “खे़प्से़म्मे़ʔओ,
खे़ङ्हाʔ स्वाःत् मे़युङ्ङिल्ले़ग कन् लुङ्हाʔआङ् मे़सःत्ताङ् मे़बाःत्
मे़लःन्लो॥”

ये़सुःन् यरुसले़मरे़ कुलागि हाःप्

41 कर ये़सुःन् यरुसले़म ये़क्यक्किल्ले़ कुबेसाङ् के़रे़ल्ले़ खे़न्
ये़क्यक्किन् ओमे़त्तुआङ् हाबे़, हे़क्क्याङ्अक्खे पाःत्तु,
42 “आल्ल खिनिʔग सनारुङ् खोःमा माराम्मिन् कुसिङ्
के़निःत्तुम्मिल्ले़ पोःक्खे़बारो, कर कन् के़रे़क्ग के़मिक्साओलाम्
थेःक्सिङ्बेआङ् वाʔरो॥
43 आल्ल के़निङ्मिहाʔरे़ खे़ने़ʔ काक् पिसाङ्लाम् के़म्गप्पाङ्
खिरि के़म्धेःक्काङ् चिहुʔ के़म्हुʔबा ये़म् तार पत्लो॥
44 खे़ने़ʔ के़म्य के़म्लुःन्नाङ् के़स्साःहाʔनु खाम्मो के़म्दङ्लो॥
थिक् लुङ् सम्दाङ् वेʔ लुङ्ङिन्ने पक्मे़न्धने़न्, थेआङ्भे़ल्ले़
निङ्वाʔफुमाङ्ङिन् खे़ने़ʔ के़से़ःप्से़ ये़बा सुये़म्मिन् के़नाʔरुरो॥”

ये़सुःन् माङ्हिम्मो पेःक्
मत्ति २१.१२-१७, मर्कुस ११.१५-१९, युहुन्ना २.१३-२२

45-46 हे़क्क्याङ् ये़सुःन् माङ्हिम्मो लाःसे़आङ् खे़प्मो
ले़ङ्हङ्बाहाʔ अक्खे मे़त्तुसिर नाःप्मा लःप्मा हेःक्तुसि,
“साम्योसाप्लाओ साप्ते़आङ् पत्, ‘इङ्गाʔ आहिम्मिङ्ग तुवा
चोःक्मा हिम् पोःङ्,’* कर खिनिʔग फाःन्दाहाʔ चिङ्सिङ्मा ते़न्
के़जोगुम्माङ् के़वयिʔरो!”

* **19:45-46** □□□□□ □□.७, यरमिया ७.११

47 हे़क्क्याङ् खुने़ʔ थिक्याःन्धक् माङ्हिम्मो निसाम्
हुʔरुसिरो॥ कर तुम्निङ्वाʔफुसाम्बाहाʔ, साम्योथिम्साम्बाहाʔ
नु लाम्लोःबाहाʔरे़ खुने़ʔ से़प्मा निङ्वाʔ मे़जोगु,
48 कर आप्तिक् कुःप्मा पाःन् थेआङ् खे़ङ्हाʔरे़ मे़ङ्घोःसुन्,
थेआङ्भे़ल्ले़ मनाहाʔरे़ग खुने़ʔ हुʔरुसिबा निसाम्हाʔ खुनिʔ सिराʔ
थाङे़र मे़घे़प्सुरो॥

20

ये़सुरे़ कुयुक्
मत्ति २१.२३-२७, मर्कुस ११.२७-३३

1 थिक् ये़न् ये़सुरे़ माङ्हिम्मो निसाम् हुʔरुसिर सुनाइङ् इङ्भन्
चोगुर यागे़॥ खे़प्मो तुम्निङ्वाʔफुसाम्बाहाʔ, साम्योथिम्साम्बाहाʔ
हे़क्क्याङ् यहुदि तुम्लाम्लोःबाहाʔ मे़द्ये़आङ्
2 खे़ङ्हाʔरे़ खुने़ʔ अक्खे मे़मे़त्तुर सेःन्मे़दोसु, “खे़ने़ʔ थे़मा
युक्किल्ले़ अक्तङ्बा याःम्बक्हाʔ के़जोगुर के़वाʔ? कन्
युक्किन् हाःत्ले़ के़बिरे़? आमे़त्ते़ʔ॥”
3 ये़सुरे़आङ् खे़ङ्हाʔ मे़त्तुसि, “इङ्गाʔआङ् लत्छा सेःन्लाप्थिक्
सेःन्दोःनिङ्लो॥
4 युहुन्नारे़ बप्तिस्मा पिमा कुयुक्किन् आत्तोलाम् त्ये़बाबे?
निङ्वाʔफुमाङ्लाम् त्ये़बाबि, इ मनालाम्बि? आमे़त्ते़म्मे़ʔ!”
5 खे़ङ्हाʔ खुनिʔ लुम्मो पाःन् मे़धक्ते़र अक्खे मे़मे़त्छिङ्,
“आल्ल आनिʔ ‘निङ्वाʔफुमाङ्लाम्’ आमे़त्तुम्ने़ फाʔग्र, थेआङ्
नसाःन् के़न्जोगुम्मिन् फाʔआङ् सेःन्आलाप्॥
6 कर ‘मनाहाʔलाम्’ आमे़त्तुम्ने़ फाʔग्र, मनाहाʔरे़ आनिʔ
लुङ्ङिल्ले़ आम्बःत्, थेआङ्भे़ल्ले़ मनाहाʔरे़ युहुन्नाःङ्ग
माङ्निङ्वाʔपाःन् के़बाःप्पा फाʔआङ् निस्सेए मे़इःत्तुʔरो॥”

7 खे़ल्ले चोगुल्ले खे़ङ्हाʔरे़ येसुःन् मे़मे़त्तु, “आनिगे़
मे़निःसुम्बे़न्लो॥”
8 हे़क्केःल्ले़ येसुरे़ खे़ङ्हाʔ मे़त्तुसि, “हे़क्केने़ फाʔग्र थे़मा
युक्किल्ले़ अक्तङ्बा याःम्बक्हाʔ चोगुङ् खे़न् इङ्गाʔआङ्
मे़मे़त्निङ्ङिन्लो॥”

फे़न् इक्मसाबाहाʔरे़न् खे़दाʔ
मत्ति २१.३३-४६, मर्कुस १२.१-१२

9 ये़सुरे़ मनाहाʔ कन् खे़दाʔइन् मे़त्तुसि, “उन्छेःन् मनाधिक्ले़
लत्छा इक्को चे़ल्ले़क्सेʔ लेःत्तुआङ् कुभ्रेःङ् लक्को खे़न्
चे़ल्ले़क्सेʔ इक्किन् इक्मसाबाहाʔ पिरुसिआङ् खुने़ʔ यरिक् ये़म्
थारिक् वेʔ लाजेʔओ पे॥
10 हे़क्क्याङ् चे़ल्ले़क्सेʔ तुप्मा ये़म् त्ये़ःल्ले़ कुलक् लाःसे़
कुसेवारोबाधिक्इक्मःबाहाʔरो पाङ्घुरो॥ कर खे़न् इक्मसाबाहाʔरे़
खुने़ʔग मे़हिप्तुआङ् थेआङ् मे़म्बिए हाबा मे़बाङ्घु मे़देःसुरो॥
11 हे़क्क्याङ् याम्मो निसिगेःक्पा सेवारोबान् लक् ताःक्से़ पाङ्घु,
कर खे़न्नाङ् खे़न् इक्मसाबाहाʔरे़ मे़हिप्तुर कुजाःत्थि मे़देःसुआङ्
कुघाले़म् मे़बाङ्घु मे़देःसुरो॥
12 याम्मो आल्लसाङ् सुम्सिगेःक्पा कुसेवारोबान् लक् ताःक्से़
पाङ्घु, कर खे़न्नाङ् खे़न् इक्मसाबाहाʔरे़ मे़घाःन्दुआङ् मे़नाःत्तु
मे़देःसुरो॥
13 आल्ल चे़ल्ले़क्सेʔ इक्के़ल्ले़ कुन्दाङ्बान् निङ्वाʔ
इःत्छिङ्, ‘इङ्गाʔ थे चोगुङ्बाबे? आल्ल इङ्गाʔ लुङ्माʔ
तुक्तुङ्बा आस्साःन् पाङ्घुङ्॥ खुने़ʔ मे़निःसुआङ्ग कुना
मे़साʔरुबिला॥’
14 कर खे़न् इक्मसाबाहाʔरे़ खे़न् कुस्साःन् मे़निःसुआङ्
इङ्मे़दङ्घु, ‘कन्कुम्बारे़ कुलक् के़घोःबारो, कन्से़रुम्माङ् कुलाजेʔ
सिङ्बुङ्हाʔ आनिʔ हुक्काप्पासिरो॥’

15 हे़क्क्याङ् खे़ङ्हाʔरे़ खे़न् कुस्साःन् चे़ल्ले़क्सेʔ इक्कोलाम्
लाःक्कात् मे़लःत्तु मे़देʔरुआङ् मे़से़रुरो॥”
येसुरे़ खे़ङ्हाʔ सेːन्दोसुसि, “आल्ल चे़ल्ले़क्सेʔ इक्के़ल्ले़
कुन्दाङ्बाल्ले़ खे़न् इक्मसाबाहाʔ आक्खे मे़त्तुसिʔबे?
16 खुने़ʔ ताआङ् खे़ङ्हाʔ के़रे़क् से़रुसिआङ् खे़न् चे़ल्ले़क्सेʔ
इक्किन् वेʔ मनाहाʔ पिरुसिʔरो॥”
मनाहाʔरे़ खे़न् मे़घे़प्सुआङ् मे़बाःत्तु, “आप्फाल्ले़आङ् अक्खे
मे़बोःङ्ङिल्लरो॥”
17 येसुरे़ खे़ङ्हाʔ अदक्तक्काङ् ओमे़त्तुसिर याम्मो सेःन्दोसुसि,
“हे़क्के़ने़ फाʔग्र कन् साम्योसाप्लाओ साप्ते़बान् थे़माबे?
‘लुङ् के़गाम्बाहाʔरे़ मे़नाʔरुबा लुङ्ङिन् कुम्मालुङ् पोःक्खे़आङ्
वाʔरो॥’
18 आत्तिन्हाʔ खे़न् लुङ् सम्दाङ् मक्मे़धाः, खे़ङ्हाʔ मे़भक् मे़सिःरो॥
हे़क्क्याङ् आत्तिन् सम्दाङ् खे़न् लुङ्ङिन् मक्था, खे़न् फे़क् सिःरो॥”

एःङ्याङ् हुङ्माबि मेःम्बि
मत्ति २२.१५-२२, मर्कुस १२.१३-१७

19 साम्योथिम्साम्बाहाʔ नु तुम्निङ्वाʔफुसाम्बाहाʔरे़ ये़सुःन् बा
खे़प्मोए ते़म्मा निङ्वाʔ मे़जोगु, थेआङ्भे़ल्ले़ ये़सुरे़ पाःत्तुबा खे़दाʔओ
फे़न् इक्मसाबाहाʔनु तङ्घुसिबान्खे़ङ्हाʔरे़ निङ्वाʔ मे़घोःसु, कर
मनाहाʔ मे़गिरुसि॥
20 खे़ल्ले़ चोगुल्ले़ खे़ङ्हाʔरे़ ये़सुःन् ते़म्मा फाʔआङ् सुये़म्
कोःप्मा मे़हेःक्तु॥ खे़ङ्हाʔरे़ मनाहाʔ याङ् मे़बिरुसिआङ्
साम्योनिबा मे़ले़ङ्सिङ्ङाङ् ये़सुरे़ कुधोःम्से़ मे़बाङ्घुसि॥ खे़ङ्हाʔरे़
कुबाःन्नो ते़म्माआङ् रोमि युक्साबाहाʔ नु सुहाङ्गे़म्बाहाʔ पिमासि
के़लʔबा निङ्वाʔ मे़जोगुरो॥
21 खे़ङ्हाʔरे़ ये़सुःन् कुबाःन्नो थाःमा फाʔआङ् सेःन्मे़दोसु,
“सिक्साम्बे, से़क्खासाङ् खे़ने़ʔग कुदोःप्मा पाःन्लक् के़बाःत्तुʔ,

हे̖क्क्याङ् कुदोःप्मारक्के̖हुʔरुसिʔ॥ खे̖ने̖ʔग आत्तिन् मनाहाʔआङ् के̖न्छे̖न्दुन्छिन्, हे̖क्क्याङ् निङ्वाʔफुमाङ्ङिल्ले̖ कुलाम्मिन् से̖क्खाए के̖हुʔरुसिरो॥
22 हे̖क्केःल्ले̖ कन्पाःन्निन् आमे̖त्ते̖ʔ–रोमि पयम् हाङ् सिजरे̖न्
एःङ्याङ् हुङ्मा आनिʔ साम्योथिम्मिल्ले̖ आबिʔबि आम्बिने̖न्बि?”
23 ये̖सुरे̖ खे̖ङ्हाʔरे̖ खुनिʔ निङ्वाʔ चिःप्मान् निःसुआङ् खे̖ङ्हाʔ
नोगप् पिरुसि,
24 “इङ्गाʔ याङ्इत्छिःन्ओसेःन्आधाक्ते̖म्मे̖ʔ॥ कप्मो हाःत्ले̖
कुइत्छाप् नु कुबाःन्साप् पप्पे?”
खे̖ङ्हाʔरे̖ नोगप् मे̖बिरु, “सिजरे̖ल्ले̖न्पत्लो॥”
25 ये̖सुरे̖ मे̖त्तुसि, “हे̖क्केने̖ फाʔग्र सिजरले̖ कुबाःन्हाʔ
सिजरे̖न् पिरे̖म्मे̖ʔ, हे̖क्क्याङ् निङ्वाʔफुमाङ्ङिल्ले̖ कुबाःन्हाʔ
निङ्वाʔफुमाङ्ङिन्ने पिरे̖म्मे̖ʔओ॥”
26 मना तगि खे̖ङ्हाʔरे̖ खुने̖ʔ कुबाःन्नो ते̖म्मा मे̖न्छुक्तुन्॥ ये̖सुरे̖
पिरुसिबा नोगप्पिल्ले̖ खे̖ङ्हाʔरे̖ खुनिʔ निङ्वाʔ मये̖आङ् स्वाःत्
मे̖युङ्ङे̖॥

ये̖सुरे̖ सिःमाआङ् याम्मो हिङ्मारे̖ कुयाःम्बेओ हुʔरुसिʔ
मत्ति २२.२३-३३, मर्कुस १२.१८-२७

27 हे̖क्क्याङ् सिःमे̖न्लाम् याम्मो हिङ्मन् होःप्लʔरिक् नसाःन्
के̖जोःक्पा कुभा सदुकिहाʔ ये̖सुरो मे̖द्ये̖आङ्
28 सेःन्मे̖दोसु, “सिक्साम्बे, मोसारे̖ग अक्खेलʔरिक् साप्तु
आबिरे̖आङ् पत्–‘आत्तिल्ले̖ कुम्भुʔइन् कुस्साः कुए मे̖न्वाʔए
सिःʔ, खे̖ल्ले̖ कुन्साʔरे̖ मेमेदुमा कुन्ने̖ʔद्रेमान्नु मेःक्खिम् चोःक्माए
पोःङ्॥ हे̖क्क्याङ् कुम्भुʔरे̖ कुलागि सागप्मा पोःङ्लो॥’*
29 आल्ल नुसि फुʔनुसाʔहाʔ मे̖वये̖॥ तुम्बाल्ले̖ मेःक्खिम्
चोगुआङ् कुस्साः कुए मे̖न्वाʔए स्ये̖रो॥

* **20:28** व्यवस्था २५.५

30-31 हे़क्केलꥸरिक् सरुम्बान् नु याङ्सरुम्बाल्लेआङ् खुन्छिꥸ
नेꥸद्रेमान्नु मेःक्खिम् चोगे़त्छु, हे़क्क्याङ् खुन्छिꥸ हे़क्केए के़रे़क् नुसि
फुꥸनुसाꥸहाꥸरे़ खुनिꥸ नेꥸद्रेमान्नु मेःक्खिम् मे़जोगुआङ् सामे़न्वाꥸए
मे़स्ये़रो॥
32 के़रे़क्नुःल्ले एगाङ् खे़ङ्हाꥸरे़ खुनिꥸ नेꥸद्रेमान्नाङ् स्ये़रो॥
33 आल्ल खे़ङ्हाꥸ सिःमे़न्लाम् याम्मो मे़हिङ्ङिल्ले आत्तिल्ले
कुमेःत् पोःङ्बाबे? खे़न्नुग नुसि फुꥸनुसाꥸहाꥸरे़ए मेःक्खिम्
मे़जोगुआङ् मे़वये़॥”
34 येसुरे़ खे़ङ्हाꥸ नोगप् पिरुसि, “कन् इक्सादिङ् खाम्बेःक्मोबा
मनाहाꥸ कप्मोरक् मेःक्खिम् मे़जोःक्लो॥
35 कर ताःन्दि के़दाःबा ये़म्मोग हे़क्के मे़बोःङ्ने़ल्लो,
थेआङ्भे़ल्ले सिःमे़न्लाम् याम्मो हिङ्मा लाꥸरुसिबा मनाहाꥸ
मेःक्खिम् मे़न्जोःक्ने़न्लो॥
36 खे़ङ्हाꥸग याम्मो मे़न्छिःने़न्, थेआङ्भे़ल्ले खे़ङ्हाꥸ
माङ्लाइङ्बा कुइसिःक् मे़बोःङ्लो॥ खे़ङ्हाꥸ सिःमे़न्लाम् याम्मो
मे़हिङे़बाल्ले चोगुल्ले निङ्वाꥸफुमाङ्ङिल्ले कुस्साःसिरो॥
37 हे़क्केलꥸरिक् के़सिःबाहाꥸ मे़हिङ् के़लꥸबा पाःन्निन् मि
के़दिःप्पा पोःक्लाओबा हिन्दोःक्को मोसारे़ ओसेःन्आधाक्लो॥*
मोसारे़ अब्राहाम, इसहाक नु याकुबरे़ खुनिꥸ निङ्वाꥸफुमाङ्ङिन्
यहवे दाङ्बाए लꥸरिक् पाःत्तुरो॥
38 खे़ल्ले चोगुल्ले खुने़ꥸग कुसिवे़त्हाꥸरे़न् मे़ःन्, कर
कुहिङ्वे़त्हाꥸरे़ खुनिꥸ निङ्वाꥸफुमाङ्लो, थेआङ्भे़ल्ले खुने़ꥸ
कुलागिग के़रे़क् कुहिङ्वे़त्ते मे़वाꥸरो॥”
39 हे़क्क्याङ् कुभा साम्योथिम्साम्बाहाꥸरे़ खुने़ꥸ मे़मे़त्तु,
“सिक्साम्बे, खे़ने़ꥸग साꥸरिक् नुःरिक्काङ् याप्मि के़मे़त्ते़रो॥”
40 हे़क्क्याङ् आत्तिन्हाꥸरे़आङ्खुने़ꥸ पाःन् सेःन्दोःमा
आःन्छिङ्माआङ्मे़न्छुक्तुन्लो॥

* **20:37** □□□□□□□□□□.६

निङ्वाʔफुमाड्ङिल्ले़ सेːन्दुबा ख्रिस्ते़न्हाːप्पे?
मत्ति २२.४१-४६, २३.१-७, मर्कुस १२.३५-४०

41 येसुरे़ खे़ङ्हाʔ मे़त्तुसि, “आक्खेलʔरिक् निङ्वाʔफुमाड्ङिल्ले़
सेːन्दुबा ख्रिस्ते़न्दाउद हाड्ङिल्ले़ कुस्साːरो फाʔआङ् मे़मे़त्तुबाबे?”
42-43 थेआङ्भे़ल्ले़ निङ्वाʔफुसाम्लो सुम्मो दाउदरे़ आबाङे
अक्खे पाːत्तुआङ् पत्,

“यहवे दाङ्बाल्ले़ इङ्गाʔ आदाङ्बान् अक्खे मे़त्तु, ‘के़निङ्मिहाʔ
के़युक्को इङ्गाʔ मे़न्दाːत्छिङ्ङे थारिक् आजुप्साङ्
ले़प्माङ् खे़ने़ʔ युङे़ʔओ॥’*

44 दाउद हाड्ङिल्ले़ए खुने़ʔ आदाङ्बे लʔरिक् मे़त्तुने़ फाʔग्र
आक्खेलʔरिक् ख्रिस्ते़न्दाउदरे़ कुस्साः पोːङ्बाबे?”

कुनिङ्वाʔ के़जिːप्पाहाʔरे़ खुम्दिङ् मे़घोːसुʔ
मत्ति २३.१-३६, मर्कुस १२.३८-४०

45 हे़क्क्याङ् के़रे़क् मनाहाʔरे़ मे़घे़प्सुर कुहुʔसाम्बाहाʔ अक्खे
मे़त्तुसि,
46 “साम्योथिम्साम्बाहाʔनु सिङ्सिङ् लʔरे़म्मे़ʔओ! खे़ङ्हाʔ
केːम्ब्केːम्बा लगेप् मे़जाक्खुआङ् नानुगत्ना लाङ्मे़घेːक्लो,
हे़क्क्याङ् पाङ्जुम् लुम्मो सेवा मे़मे़त्तिगे़र के़लʔबा निङ्वाʔ
मे़जोगुआङ् यहुदि चुम्लुङ्हिम्मो नु साभाङ्जाओ तुम्म्याङ्हाङ्
युक्नाहाʔओ युङ्मा खुनिʔ सिराʔ थाङ्लो॥
47 खे़ङ्हाʔरे़ मे़मे़दुमाहाʔ इङ्मे़ले़क्तुसिआङ्खुनिʔ हिम्धाːङ्हाʔ
मे़लरुरो, कर नुːबा ओसेːन्धाक्सिङ्मारे़ लागि केːम्ब्केːम्बा तुवा
मे़जोगुʔ॥ खे़ङ्हाʔरे़ग से़क्खाए साक्ल खुम्दिङ् मे़घोːसुʔरो॥”

---
* **20:42-43** □□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□ □□□.१

21

मेमेदुमाल्ले कुहुक्सोयाङ्
मत्ति १२.४१-४४

1 ये़सुरे़ माङ्हिम्मो हुक्सोयाङ् तोːम्मादे़न्नो
याङ्साकुन्धेसाबाहाʔरे़ खुनिʔ हुक्सोयाङ्डिन् मे़गेːत्तुर मे़बत्छे़बान्
ओमे़त्तुसिर युङे़॥
2 खे़प्मो लत्छा याङ्गे़साʔमा मेमेदुमाधिक्ले़ याङ् ने़त्छि* केːत्तुबा
निःसुआङ्
3 पाःत्तु, “से़क्खाए कन् याङ्गे़साʔमा मेमेदुमाल्ले़ वेʔहाʔनुःल्ले़
यरिक् हुक्सोयाङ् केःत्तुआङ् वाʔरो,
4 थेआङ्भे़ल्ले़ कन् याङ्साकुन्धेसाबाहाʔरे़ग खुनिʔ
के़योबाआङ्के़नम्बा याङ्हाʔए मे़याक्तु, कर याङ्गे़साʔमा
मेमेदुमाल्ले़ग खुने़ʔ कुयाङ्साʔमो कत्तुबा चामा थुङ्मालाम्
याक्तुआङ् वाʔरो॥”

माङ्हिम्मिन् यः
मत्ति २४.१-४१, मर्कुस १३.१-३१

5 हे़क्क्याङ् कुभा हुʔसाम्बाहाʔरे़ माङ्हिम्मिल्ले़ कुयाːम्बेओ
खे़न् नुःब्नुःबा लुङ्हाʔ नु मनाहाʔरे़ निङ्वाʔफुमाङ्डो मे़दोःन्दुबा
के़घे़म्बा के़लाʔबा पाːन्हाʔरे़ कुयाːम्बेओ मे़बाःत्तुरो॥ हे़क्केःल्ले़
ये़सुरे़ खे़ङ्हाʔ मे़त्तुसि,
6 “खिनिʔ आल्लो के़निःसुम्बान् थिक् लुङ्सम्दाङ् वेʔ
लुङ्धिक्काङ् मे़न्ने़ए यःमा ये़म् तार पत्लो॥”

इनोगे़न् तुक्खेːन् नु निङ्घुम्
मत्ति २४.३-१४, मर्कुस १३.३-१३

* **21:2** □□□□ □□□□□□□□–□□□□□□ □□□□□□□□□□□□ “□□□□□□□□ □□□□□□□□□□”□ □□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□

7 हे़क्क्याङ् खे़ङ्हाʔरे़ ये़सुːन् सेːन्मे़दोसु, “सिक्साम्बे, कन्
आप्फाल्ले़ पोːङ्बाबे? कन् पोːङ्मानुːल्ले़ तगि थे मिक्सेːन्
पोːङ्बे?”
8 ये़सुरे़ खे़ङ्हाʔ नोगप् पिरुसि, “सिङ्सिङ् लʔरे़म्मे़ʔओ,
आत्तिल्ले़आङ् खिनिʔ इङ्गे़न्ले़क्तिल्लरो, थेआङ्भे़ल्ले़ यरिक्
मनाहाʔ इङ्गाʔ आमिङ्ङो निङ्वाʔफुमाङ्ङिल्ले़ सेːन्दुबा
ख्रिस्ते़न्इङ्गाʔएरो, हे़क्क्याङ् आल्लो ये़म्मिन् त्ये़आङ्
वाʔ फाʔआङ् मे़बाːत्तुʔ, कर खे़ङ्हाʔरे़ खुनिʔ पाːन्निन्
मे़घे़प्से़म्मिन्ने़ʔओ॥
9 हे़क्क्याङ् खिनिʔ थङ्हाʔ नु के़जिहाʔरे़ कुयाːम्बेओ के़घे़प्सुम्,
कर निङ्वाʔ मे़मये़म्मिन्ने़ʔओ॥ कङ्हाʔग पोːङ्माए पोːङ्, कर बा
खे़न् ये़म्मोएग इक्सादिङ् खाम्बेːक्माल्ले़ कुनुप्मान् मे़दाने़न्लो॥”
10 हे़क्क्याङ् ये़सुरे़ खे़ङ्हाʔ मे़त्तुसि, “मे़न्छाम् सुवाङ्हाʔ नु
लाजेʔहाʔ लुम्मो थङ् पोːक्॥
11 हे़क्क्याङ् यरिक् ते़न्नो पयम् यम्बा लुप्लि थाङ्, यम्बा साक्
पोːक् हे़क्क्याङ् यम्बा मिन्देʔहाʔ पोːक्काङ् किप्मा के़घुːबा नु
निङ्वाʔ के़माबा मिक्सेːन्हाʔ ताङ्साक्पो मे़धाːप्लो॥
12 कन् पोːङ्मानुːल्ले़ तगिग खिनिʔ हुक् के़म्याक्तिआङ्
निङ्घुम् के़म्मे़त्तिʔरो॥ हे़क्क्याङ् यहुदि चुम्लुङ्हिम्मो खासे़न्
के़म्लोːन्दिआङ् पुङ्लाहिम्मो के़म्धे़क्तिʔरो॥ आमिङ्ङिल्ले़
चोगुल्ले़ हाङ्हाʔ नु सुहाङ्गे़म्बाहाʔरे़ खुनिʔ तगि के़म्ये़प्सिʔरो॥
13 कङ्ग इङ्गाʔ आयाːम्बेओ पाːप्मा के़घोःसुम्बा सुये़म्लो॥
14 हे़क्क्याङ् खिनिʔ से़ःप्सिङ्मारे़ लागि थे़मा पाːप्माबे फाʔआङ्
तगिसा निङ्साम्मो मे़ध्ये़म्मिन्ने़ʔओ॥
15 थेआङ्भे़ल्ले़ इङ्गाʔ खिनिʔ पाːप्मा के़बोːङ्बा सुत्लाहाʔ नु
सिक्कुम्दिङ् निङ्वाʔ पिनिङ्लो॥ हे़क्केːल्ले़ आत्तिन्नाङ् खिनिʔ
बिफ्युङ्हाʔरे़ अप्मा नु पाːन्धक्मा मे़न्छुक्तुन्लो॥

16 खिनिʔ पा-माहाʔ, फुʔनुसाʔहाʔ, काʔइ सोʔधोःक्हाʔ नु
तेःङ्जुम्हाʔरे् इङ्गे्म्ले्क्तिआङ्ते्म्मा के्म्बाङ्घिʔरो॥ खे्ङ्हाʔरे्
खिनिʔ कुभाग के्म्से्रिʔ॥
17 खिनिʔ याप्मि नसाःन् के्जोगिबाल्ले् के्रे्क् मनाहाʔरे् खिनिʔ
के्म्जिःत्तिʔ,
18 हे्क्केसाङ् खिनिʔ थे्गेःक्इधिक्काङ् मक्मे्धाने्न्लो॥
19 खिनिʔ कन् के्रे्क् पाःन्हाʔ के्धरुम्मिल्ले्ए खिनिʔ
हिङ्मन्निन्ताङ्लो॥”

यरुसले्म्मिल्ले् कुमे्क्मान्
मत्ति २४.१५-२१, मर्कुस १३.१४-१९

20 आल्ल यरुसले्म्मिन् निङ्मि थक्सुबाहाʔरे् मे्गबुबा
के्निःसुम्मिल्ले् आल्ल कुमे्क्मान् निःत्ताङ्डे वाʔ फाʔआङ्
कुसिङ् निःत्ते्म्मे्ʔओ॥
21 हे्क्क्याङ् यहुदियाबा मनाहाʔ कोःक्मा फाङ्जङ् हे्ङ्घाःत्ति
मे्घे्त्छिङ् मे्बेःक्ल, ये्क्यक्को के्वाʔबाहाʔ लाःक्कात्
मे्घे्त्छिङ् मे्बेःक्ल, हे्क्क्याङ् पाङ्भेʔओ के्युङ्बाहाʔ याम्मो
ये्क्यक्को मे्न्दाने्न्लरो॥
22 थेआङ्भे्ल्ले् साम्यो साप्लाओ कन् साप्ते्आङ् पप्पा पाःन्निन्
के्त्ल फाʔआङ् कङ्ग खुम्दिङ्ले्न्ये्न्हाʔ पोःङ्लो॥
23 कन् ये्म्मिङ्ग मे्न्छुक्मा के्वाʔमा नु सावामाहाʔरे् लागि
आक्खे्न् किप्मा के्घुःबा पोःङ्डि! इक्सादिङ्खाम्बेःक्मो यम्बा
तुक्खे थाःरो, हे्क्क्याङ्निङ्वाʔफुमाङ्डिल्ले् कुघुम्दिङ्डिन्
कन्मनाहाʔओ चुक्लो॥
24 खे्ङ्हाʔ ताभेःल्ले् मे्जे्प्तु मे्से्रुसिʔ हे्क्क्याङ् यरिक्
लाजेʔओ पुङ्लाधाबा मे्बोःङ्डाङ् मे्बेःक्लो॥ थिम्मे्न्दङ्
सुवाङ्हाʔरे् खुनिʔ येम् मे्ङ्गे्त्ते थारिक् खे्ङ्हाʔरे् यरुसले्म्मिन्
मे्दोʔरु मे्सʔरुʔरो॥

मे़न्छाम्साःल्ले कुयुःमान्
मत्ति २४.२९-३१, मर्कुस १३.२४-२७

25 “हे़क्क्याङ् नाम्, लाबा नु खेःम्सिक्हाʔओ यम्बा
मिक्सेःन्हाʔ मे़धाःप्लो॥ हे़क्क्याङ् वाहङ्ङिल्ले़ कुसःक्मान् नु
यम्ब्यम्बा वाभे़ल्ले़ङ्ङिल्ले़ चोगुल्ले़ इक्सादिङ् खाम्बेःक्मोबा
मे़न्छाम् सुवाङ्हाʔ साʔरिक् किःमाओ नु निङ्साम्मो मे़धाःरो॥
26 आल्ल इक्सादिङ् खाम्बेःक्मो के़दाःबार के़बप्पा इनोगे़न्
तुक्खेःन् मे़इःत्तुआङ् मनाहाʔ खुनिʔ साम् मिक्किल्ले़ पक्थसि,
थेआङ्भे़ल्ले़ ताङ्साक्पोबा मुक्साम्हाʔ नु खेःम्सिक्हाʔ मे़यङ्लो॥
27 हे़क्क्याङ् मे़न्छाम्साःन् खाप्मिःत्तो यम्बा मुक्साम् हे़क्क्याङ्
मिमिदिङ्नु युःर पप्पा मे़न्छाम् याप्मिहाʔरे़ मे़निःसुʔरो॥
28 आल्ल कन् के़रे़क् पोःङ्ङिल्ले़ खिनिʔ
थे़गेःक्पे़न्फोःक्खे़म्मे़ʔआङ् थाःङ् ओमये़म्मे़ʔओ, थेआङ्भे़ल्ले़
खिनिʔ से़न्लप्पिन् निःत्ताङ् तार पत्लो॥”

पःत्छेʔबुङ्मोलाम् निसाम्
मत्ति २४.३२-३५, मर्कुस १३.२८-३१

29 हे़क्क्याङ् ये़सुरे़ खे़ङ्हाʔ कन् खे़दाʔइन् मे़त्तुसि, “आल्ल
पःत्छेʔबुङ्मान् नु वेʔ सिङ्बुङ्हाʔ ओमे़त्ते़म्मे़ʔ॥
30 आल्ल कुसङ् कुभे़क्वा लःन्निल्ले़ हाङ्वाःम्मा ये़म्मिन्
निःत्ताङ् तार पत् फाʔआङ् खिनिʔ कुसिङ्के़निःत्तुम्लो॥
31 हे़क्केलʔरिक्के इङ्गाʔ पाःत्तुङ्बा कन् काक् पाःन्हाʔ
के़त्ल पेःक्पा के़निःसुम्मिल्ले़ निङ्वाʔफुहाङ्जुम्मिन् निःत्ताङ् वाʔ
फाʔआङ् कुसिङ्के़निःत्तुम्लो॥
32 इङ्गाʔ से़क्खाए मे़त्निङ्, कन् के़रे़क् पाःन्हाʔ मे़म्बोःङ्ङे
थारिक् कन् मे़न्छाम् थाःक्हाʔ मे़न्छिःने़न्लो॥
33 ताङ्साक्पान् नु खाम्बेःक्मान् ले़क्काङ् पेःक्, कर इङ्गाʔ
आबाःन्जाक्हाʔ आप्फाल्ले़आङ् मे़ले़क्ने़न् मे़बेःक्ने़न्लो॥

34 खिनिॽ याम्दादा सुक्खेवा नु चामा थुङ्मा हे़क्क्याङ् कन्
हिङ्मन्ले़न् निङ्साम् चोःक्मो सिङ्सिङ् लॽरे़म्मे़ॽओ, मे़ःन्ने़ फाॽग्र
हक्चघत् थक्सा पुसा इजोओ मे़धाःबा हे़क्के कन् ये़न्हाॽओ
खिनिॽआङ् के़ध्ये़ॽइरो॥
35 थेआङ्भे़ल्ले़ कन् इक्सादिङ् खाम्बेःक्मो के़वाॽबा
मनाहाॽनुआङ् हे़क्केलॽरिक्के पोːङ्लो॥
36 के़रे़क् ये़म्मो आप्फाल्ले़साङ् कन् के़दाःबा पाःन्नोलाम्
खे़त्छिङ्मा पेःक्मा मुक्साम् के़घोːसुम्ल हे़क्क्याङ्
मे़न्छाम्साःल्ले़ कुदगि ये़प्मा के़सुक्पा के़बोःक्खिर फाॽआङ्
सिङ्सिङ् लॽरे़म्मे़ॽर तुवा चोगे़म्मे़ॽओ॥”
37 हे़क्क्याङ् ये़सुरे़ थिक्याःन्धक् माङ्हिम्मो हुॽरुसिर वये़, कर
से़न्दिक् याङ्धोःक्से़ जैतुन कोःक्माओ पेर वये़रो॥
38 हे़क्क्याङ् तानाम्सा माङ्हिम्मो खुने़ॽ कुबाःन्जाक् खे़म्से़
मनाहाॽ मे़द्ये़रो॥

22

ये़सुःन् से़प्मा निङ्सेःक्
मत्ति २६.१४-१६, मर्कुस १४.१०-११, युहुन्ना १८.१९-२४

1 आल्ल सिदाॽ मे़म्भःन्नेबा खरे़ःङ्ङिल्ले़ तङ्नाम्मिन् निःत्ताङ्
त्ये़र पत्छे़॥ खे़न् यहुदि चोःक्युम्भो तङ्नाम्माङ् मे़मे़त्तुॽ॥
2 हे़क्क्याङ् तुम्निङ्वाॽफुसाम्बाहाॽ नु साम्योथिम्साम्बाहाॽरे़
ये़सुःन् से़प्मा सुये़म् मे़गोःत्तुर मे़वये़, कर मनाहाॽरे़ हयङ्किल्लिङ्
मे़जोगुॽ फाॽआङ् मे़गिसे़बाल्ले़ चोगुल्ले़ स्वाःत्ताङ् से़प्मा निङ्वाॽ
मे़जोगु॥
3 हे़क्क्याङ् माफे़न्साम्मिन् थिक्-ने़त् (१२) हुॽसाम्बाहाॽओ
यहुदा इस्करियोत मे़प्मनाबाल्ले़ कुनिङ्वाॽओ लाःसे़॥

4 हे़क्क्याङ् खुने़? तुम्निङ्वा?फुसाम्बाहा? नु माङ्हिम्
के़गोːबाहा?रे़ खुनि? थक्तुम्बाहा?रो पेआङ् ये़सुːन् खिनि? हुक्को
थाःमा सुक्तुङ् फा?आङ् चे़क्तुसि॥
5 हे़क्क्याङ् खे़ङ्हा?रे़ सा?रिक् मे़सःत्ते़र हे़क्के के़जोगुल्ले़ खे़ने़?
याङ् पिआसिगे़?रो ल?रिक् मे़मे़त्तुरो॥
6 खुने़?आङ् खे़न् पाःन्नो ते़न्दे़आङ् मनाहा? मे़होːप्पिल्ले़
इङ्ले़क्माआङ्ते़म्मा पाङ्मासि फा?आङ् सुये़म् कोःप्मा हेःक्तुरो॥

निस्तार तङ्नाम्मो ये़सुरे़ कुहु?साम्बाहा?नु साभाङ्जा चः
मत्ति २६.१७-३०, मर्कुस १४.१२-२६, युहुन्ना १३.२१-३०

7 हे़क्क्याङ् सिदा? मे़न्भःन्नेबा खरे़ːङ् चामा तङ्नाम्मिल्ले़
थिक्सिगेːक्पा ये़न्नो चोःक्युम्भो तङ्नाम्रे़न्मे़ल्लुक्साःन्
सिदुङ्जभा चोःक्मा थिम् वये़॥
8 हे़क्केःल्ले़ ये़सुरे़ पत्रुस नु युहुन्नाःन् अक्खे मे़त्तुसिर
पाङ्घुसि, “खिन्छि? पेगे़त्छे़?आङ् आनि? लागि यहुदि चोःक्युम्भो
तङ्नाम्रे़न्चामा थुङ्मा यारिप् चोगे़त्छे़?ओ॥ हे़क्केल?रिक्के
आनि? सोरिक् चाम्लो॥”
9 हे़क्क्याङ् खे़ङ्हा?रे़ सेःन्दोःसे़त्छु, “हे़क्केःल्ले़ आत्तान्
पेःक्माआङ् यारिप् चोःक्माबे?”
10 हे़क्क्याङ् ये़सुरे़ खे़ङ्हा? नोगप् पिरुसि, “आल्ल
ओमे़त्ते़त्छे़?ओ, खिन्छि? ये़क्यक्को के़लाःत्छिर के़बत्छिल्ले़
च्वाःत् कुःन्दा के़बङ्बा मनाधिक्ले़ के़दुम्सि?॥ खे़न् लाःप्पा
हिम्मो थारिक् तिम्दे़त्छे़?॥”
11 हे़क्क्याङ् हिम्दाङ्बान् मे़त्ते़छे़?, “आनिगे़ सिक्साम्बाल्ले़ खे़ने़?
अक्खे के़मे़त्ते़आङ् के़वा?रो, ‘तरे युङ्मा याक्फाङ्ङिन् आत्तो ने़बे?
खे़प्मो इङ्गा? आहु?साम्बाहा?नु यहुदि चोःक्युम्भो तङ्नाम्रे़न्चामा
थुङ्मान्चाङ्लो॥’

12 हे़क्क्याङ् खे़ल्ले़ खिन्छिʔ थोःस्मा खाम्लोओ यारिप्
चोःक्मनाबा लत्छा यम्बा याक्फाङ्ङिन् ओसेःन्गे़धाक्सिʔ॥
खे़प्मोए आनिʔ चामा थुङ्मान्यारिप् चोगे़त्छे़ʔओ॥”
13 हे़क्क्याङ् खे़ङ्हाʔ पेसे़त्छिल्ले़ ये़सुरे़ पाःत्तुबा हे़क्केए
तुमे़त्छुआङ् खे़ङ्हाʔरे़ यहुदि चोःक्युम्भो तङ्नाम्रे़न्चामा
थुङ्मान्यारिप् चोगे़त्छु॥

दाङ्बाल्ले़ कुसाभाङ्जाःन्

मत्ति २६.२६-३०, मर्कुस १४.२२-२६, १ को ११.२३-२५

14 आल्ल चाजामा ये़म् पोःक्खे़आङ् ये़सुःन्
कुसेःक्युक्मिबाहाʔनु चामा ते़न्नो युङ्सिङ्॥
15 ये़सुरे़ खे़ङ्हाʔ मे़त्तुसि, “इङ्गाʔ तुक्खे चामानुःल्ले़ तगि कन्
यहुदि चोःक्युम्भो तङ्नाम्बा साभाङ्जाःन्खिनिʔनु सोरिक् चामा
साʔरिक् निङ्वाʔ चोगुङ्ङाङ् वयाङ्,
16 थेआङ्भे़ल्ले़ निङ्वाʔफुहाङ्जुम्मो कन् आजाम्ल आबप्पा
चोःक्युम्भो तङ्नाम्बा साभाङ्जाःल्ले़ कुबेःन् मे़ङ्गे़त्ते थारिक्
इङ्गाʔ याम्मो मे़जाआन्लो॥”
17 हे़क्क्याङ् ये़सुरे़ चल्लङ्ना खोर्याःन् खप्सुआङ्
निङ्वाʔफुमाङ्ङिन् नोगे़न् पिरुर अक्खे पाःत्तु, “कन्
ताःक्ते़म्मे़ʔआङ् खिनिʔ लुम्मो हाःत्तासिम्मे़र चे़म्मे़ थुङे़म्मे़ʔओ॥
18 खिनिʔ से़क्खाए मे़त्निङ्, निङ्वाʔफुहाङ्जुम्मिन् याम्मो मे़न्दाए
थारिक् चे़ल्ले़क्सेʔ थिःन् इङ्गाʔ याम्मो मे़धुङ्ङान्लो॥”
19 हे़क्क्याङ् खुने़ʔ खरे़ःङ्ङिन् खप्सुआङ् निङ्वाʔफुमाङ्ङिन्
नोगे़न् पिरु हे़क्क्याङ् खे़ःक्खुआङ् कुहुʔसाम्बाहाʔ पिरुसिर
अक्खे मे़त्तुसि, “कन् खिनिʔ लागि पिरे़बा आधक्लो॥ इङ्गाʔ
आनिङ्वाʔसोओ अक्खे चोगे़म्मे़ʔओ॥”
20 बा हे़क्केलʔरिक्के मे़ज मे़सुरुआङ् चल्लङ्ना
खोर्याःन् ये़सुरे़ पक्खुर अक्खे मे़त्तुसि, “कन् खिनिʔ

लागि आमाक्खिॽइन्वदेःन्देआङ्निःन्धो पोःक्खेबा कुसङ्
माङ्हुप्पिन्लो॥
21 कर ओमेत्तेम्मेॽ! इङ्गाॽ याप्मि इङ्गेलेक्पान्बा कन् चामा
तेन्नो इङ्गाॽनुए चर युङ्लो॥”
22 आल्ल निङ्वाॽफुमाङ्ङिल्ले निङ्वाॽ चोगुबा कुइसिःक्के
मेन्छाम्साःङ्ग सिःमाए पोःङ्लो, कर खुनेॽ इङ्गेलेक्पेङ्ग चिःत्ते
स्येरो॥
23 खेङ्हाॽरे आनिॽ लुम्मो अक्तङ्बा याःम्बक् हाःत्ले
चोगुॽबिला लॽरिक् सेःन्दोःसिङ्मा मेहेःक्सिङ्लो॥

केरेक्नुःल्ले यम्बा हाःत्निबे?
मत्ति २०.२५-२८, १९.२८, मर्कुस १०.४२-४५

24 हेक्क्याङ् कुहुॽसाम्बाहाॽरे केरेक्नुःल्ले यम्बा हाःत्निबे
फाॽआङ् पाःन्धक्मा मेहेःक्तुरो॥
25 येसुरे खेङ्हाॽ मेत्तुसि, “कन् थिम्मेन्दङ् सुवाङ्हाॽरे खुनिॽ
हाङ्हाॽरे मनाहाॽ पाःप्पाःत्मेमेत्तुसि हेक्क्याङ् खुनिॽ युक्साबाहाॽरे
आनिगे मनाहाॽरे खुनिॽ तेःङ्सिगे फाॽआङ् मेमेत्छिङ्लो॥
26 कर खिनिॽओग अक्खे मेबोःङ्नेल्लो॥ खिनिॽओग आत्तिन्
यम्बा चोःक्, खेन् चुक्सा पोःङ्मा पोःङ् हेक्क्याङ् लाम्लोःबान्
सेवारोबेन् हेक्के पोःङ्मा पोःङ्लो॥
27 आल्ल चाजामादेन्नो केयुङ्बेन् नु सेवा केजोःक्पेन्आत्तिन्
यम्बाबे? खेन् चाजामादेन्नो केयुङ्बेन् यम्बा मेःम्बि? कर
खिनिॽओग इङ्गाॽ सेवा केजोःक्पा हेक्के वाॽआ फाॽआङ्
मेत्निङ्लो॥
28 खिनिॽग चक्मेल्लॽए इङ्गाॽ आदुक्खेओ तेःङ् याप्मि
केमेत्तिआङ् केवयिॽरो॥
29 पानुदिङ् आम्बारे इङ्गाॽ हाङ् चोःक्मा युक् पिराङ्बा हेक्केए
खिनिॽआङ् पिनिङ्लो॥

30 खिनिʔ आहाङ्जुम्मो इङ्गाʔनुए सोरिक् के़युङिʔआङ् के़जाम्
के़धुङुम्लो॥ हे़क्क्याङ् हाङ्युक्नाओ के़युङिआङ् इस्राइलबा थिक्-
ने़त् सुवाङ्हाʔ सम्दाङ् हाङ् के़जोगिʔरो॥"

ये़सुरे़ पत्रुसे़न् के़नाʔआ मे़त्तुʔ

मत्ति २६.३१-३५, मर्कुस १४.२७-३१, युहुन्ना १३.३६-३८

31 ये़सुरे़ मे़त्तु, "सिमोने, सिमोने, खे़प्से़ʔओ! इक्मसाबाल्ले़
चाːन्नु कुहःक्किन् से़म्मारे़ लागि ए़प्तुआङ् से़न्दुबा कुइसिːक्
माफे़न्साम्मिल्ले़आङ् खिनिʔ नसाःन्निन् ले़ङ्मा फाʔआङ्
इङ्जाːङ् नाःक्तुआङ् वाʔरो॥
32 कर इङ्गाʔ खे़ने़ʔ के़नसाःन्निन् मे़ले़ङ्ने़न्ल फाʔआङ् तुवा
चोगुङ् पिने़आङ् वाʔआरो॥ खे़ने़ʔ याम्मो नसाःन्नो के़धुम्बा
पोःक्खे़आङ् के़म्भुʔ के़न्साʔसिआङ् खुनिʔ नसाःन्नो के़धुम्बा
चोगे़से़ʔओ॥"
33 सिमोनरे़ नोगप् पिरु, "आदाङ्बे, इङ्गाʔग खे़ने़ʔनु
पुङ्लाहिम्मो थारिक्लक् मे़ːन्, कर सिःमा पोःङ्साङ् यारिप्
वाʔआरो॥"
34 कर ये़सुरे़ खे़न् मे़त्तु, "पत्रुसे, इङ्गाʔ पाःन्धिक्
मे़त्ने़ʔरो, आइन् से़न्दिक् इङ्वा काःमानुːल्ले़ तगि खुने़ʔ
कुसिङ्मे़निःत्तुङ्ङिन् के़बाःत्तुर सुम्ले़ङ् के़नाʔआरो॥"

ये़सुरे़ कुहुʔसाम्बाहाʔ साम्दिङ् पिरुसिʔ

35 हे़क्क्याङ् ये़सुरे़ खे़ङ्हाʔ मे़त्तुसि, "इङ्गाʔ खिनिʔ सुनाइङ्
इङ्भन् चोःक्से़ सुःक्वा, साब्रि नु लाङ्सुःप् थे़आङ् मे़ːन्ने
पाङ्निङ्ङिल्ले़ खिनिʔ के़साक्पो के़ध्ये़ʔइबि?"
खे़ङ्हाʔरे़ नोगप् मे़बिरु, "मे़ध्ये़ʔइगे़न्लो॥"
36 ये़सुरे़ खे़ङ्हाʔ मे़त्तुसि, "कर आल्लो खिनिʔ सुःक्वा
साब्रिहाʔ याङ्सिङ्ङे़म्मे़ʔओ हे़क्क्याङ् ताभेःन् मे़ङ्गप्मनाबाल्ले़
हाराʔ कुसुङ्घे़ʔवाःन् सङ्घुआङ् लत्थिक् ताभेधिक्काङ् इङुररो॥

37 अक्खेलʔरिक् साम्योसाप्लाओ साप्तेआङ् पत्,
‘खुनेʔग हाङ्बिफ्युङ्बाहाʔनु मेदङ्घुरो॥’ कन् पाःन्निन् नु
माङ्निङ्वाʔपाःन्नो इङ्गाʔ आमेन्नो साप्तेआङ् पप्पा पाःन्हाʔ
केरेक् इङ्गाʔओ केत्लो॥”
38 खेङ्हाʔरे नोगप् मेबिरु, “आदाङ्बे, आनिगे नेत्छि ताभे
कत्तुम्बेरो॥”
येसुरे मेत्तुसि, “हेक्केने फाʔग्र खेम्म्याक्काङ् पोःङ्लो॥”

येसुःन् जैतुन कोःक्माओ तुवा चोःक्
मत्ति २६.३६-४६, मर्कुस १४.३२-४२

39 हेक्क्याङ् येसुःन् थोःस्मा याक्फाङ्ङोनु लःन्देआङ् सदादिङ्
हेक्के जैतुन कोःक्माओ पेःल्ले कुहुʔसाम्बाहाʔआङ् खुनेʔनुए
सोरिक् मेबेरो॥
40 खेप्मो येसुरे खेङ्हाʔ मेत्तुसि, “हङ्साʔमाओ मेध्येʔइगेन्ल
फाʔआङ् तुवा चोगेम्मेʔओ॥”
41 हेक्क्याङ् खुनेʔ मिसाक् नानाक् पेआङ् थुङ्बोहजʔ
युङ्सिङ्ङाङ् अक्खेलʔरिक् तुवा चोगु,
42 “पानुदिङ् आम्बे, खेनेʔ निङ्वाʔ केजोगुने फाʔग्र कन् इनोगेन्
तुक्खेरेन् खोर्याःन् इङ्गाʔओलाम् खेत्तेदेःसेʔओ॥ हेक्केसाङ्
इङ्गाʔ आनिङ्वाʔ हेक्केग मेःन्, कर केनिङ्वाʔ हेक्केए
पोःङ्लरो॥”
43 ((हेक्क्याङ् खेप्मो माङ्लाइङ्बाधिक् साङ्ग्राम्पेदाङ्लाम्
थाःम्सिङ्ङाङ् खुनेʔ कुभाʔ पिरुरो॥
44 हेक्क्याङ् खुनेʔ निङ्साम्गेन् निङ्वाʔरे नायो पोःक्खेआङ्
साʔरिक् निङ्वाʔ पिरुआङ् तुवा चोगु, हेक्क्याङ् खुनेʔ
कुहाःम्ब्रिक्वाःन् यम्ब्यम्बा माक्खिʔ तेप्पक्वा कुइसिःक्
खाम्मो मक्थ्येरो॥))

45 येसुःन् तुवाओलाम् पोगेआङ् कुहुʔसाम्बाहाʔ मेयुङेबा तेन्नो
पे॥ खेङ्हाʔ केरेक् मिङ्वाःल्ले मेनाःसेआङ् मेइप्सेबा तुमुसि॥
46 खेङ्हाʔ फोःक्खुसिर अक्खे मेत्तुसि, “थेआङ् केइप्सिर
केनेस्सिबाबे? पोगेम्मेʔआङ् हङ्साʔमो मेध्येʔइगेन्ल फाʔआङ्
तुवा चोगेम्मेʔ॥”

येसुःन् मेदेम्सुʔ

मत्ति २६.४७-५३, मर्कुस १४.४३-५०, युहुन्ना १८.३-११

47 कर येसुरे हेक्के पाःत्तुर पत्छेल्लेसा, थिक्-नेत्
कुहुʔसाम्बाहाʔओबा लत्छा यहुदा मेप्मनाबेल्ले मनाहाʔ
लाम्लोसुसिर खेप्मो तारुसि॥ हेक्क्याङ् येसुःन् चुप् मेप्माआङ्
सेवा मेत्छे कुबेसाङ् पे॥
48 कर येसुरे खेन् मेत्तु, “यहुदाए, अक्खेलʔरिक् इङ्गाʔ
मेन्छाम्साःन् चुप् केमेत्ताआङ् खेनेʔ इङ्गेलेक्काबाबि?”
49 हेक्क्याङ् आल्ल खेप्मो थे पोःङ् केलʔबा निङ्वाʔ
मेइःत्तुआङ् येसुरे कुहुʔसाम्बाहाʔरे खुनेʔ मेमेत्तु, “आदाङ्बे,
आल्लो आनिगे ताभेःल्ले कङ्हाʔ चेप्तुम्सिम्बेʔबि?”
50 हेक्क्याङ् खेङ्हाʔओ थिक्किल्लेग ताभेःन् तरप्
फिःक्खुआङ् मानिङ्वाʔफुसाम्बाल्ले कुसेवारोबाल्ले कुजुप्साङ्
लेप्माङ्बा कुनेक्खोʔबान् पेत्तु थाःसुरो॥
51 कर येसुरे खेङ्हाʔ मेत्तुसि, “आल्ल नाʔरेम्मेʔओ॥” हेक्क्याङ्
खेल्ले कुनेक्खोʔबान् सुःसुआङ् नुसुरो॥
52 हेक्क्याङ् येसुरे खुनेʔ कुदेम्से केदाःबा
तुम्निङ्वाʔफुसाम्बाहाʔ, माङ्हिम् केगोःबाहाʔरे खुनिʔ
थक्तुम्बाहाʔ नु यहुदि तुम्लाम्लोःबाहाʔ अक्खे मेत्तुसि, “इङ्गाʔ
हाङ्बिफ्युङ् केजोःक्पाआबि? थेआङ् इङ्गाʔ आदेम्से ताभेनु
तक्काःत्नु केद्येʔइबे?

53 इङ्गाॽग थिक्याःन्धक्सा माङ्हिम् लक्खुम्मो निसाम् हुॽइसे
वयाङ्बा हेक्केसाङ् याप्मि केन्देम्सिन्, कर खादाम्मा मुक्साम्मिल्ले
युक्तुल्लेए खिनिॽ याःम्बक् चोःक्मा येम् पोःङ्लो॥"

पत्रुसरे येसुःन् नाॽरु

मत्ति २६.६९-७५, मर्कुस १४.६६-७२, युहुन्ना १८.१५-१८,
२५-२७

54 हेक्क्याङ् खेङ्हाॽरे खुनेॽ मेदेम्सुआङ् मानिङ्वाॽफुसाम्बाल्ले
कुहिम्मो मेदारु॥ पत्रुसेन्नाङ् माःङ्घालाम् खेङ्हाॽ तिम्दुसिर खेप्मो
त्येरो॥
55 खेङ्हाॽरे लक्खुम्लुम्मो मि मेदुप्तुआङ् मिजाॽनु मेयुङेल्ले
पत्रुसेन्नाङ् खुनिॽ लुम्मो पेआङ् युङ्सिङ्॥
56 हेक्क्याङ् खेप्मो सेवारोमा चुक्माधिक्ले खुनेॽ
खागेओःप्पाओ युङेल्ले नुःरिक् ओमेत्तुआङ् अक्खे पाःत्तु,
"कन् मनाःन्नाङ् येसुःन्नुए वयेबा हेक्के लॽरो॥"

57 कर पत्रुसरे खेन् नाॽरुर मेत्तु, "कन् मेन्छुमाॽइल्ले थेःन्ने
पाःत्तुबे? इङ्गाॽ खुनेॽ कुसिङ् मेनिःत्तुङ्ङिन्लो॥"

58 सप्फा एगाङ् वेॽस्मा थिक्ले खुनेॽ निःसुआङ् मेत्तु, "खेनेॽग
खेङ्हाॽनुए केवयेरो॥"

कर पत्रुसरे पाःत्तु, "मेःन्लो, इङ्गाॽग मेवयाङ्ङिन्लो!"

59 याङ्सि कुमुक् थिक् एगाङ् कुभाधिक्ले खुनेॽ निःसुआङ्
अक्खे पाःत्तु, "सेक्खासाङ् खुनेॽग येसुःन्नुए वयेरो, थेआङ्भेल्ले
खुनेॽ गालिललाम् केदाःबारो॥"

60 कर पत्रुसरे पाःत्तु, "मेःम्बे हौ! थेमानि केबाःत्तुबे? इङ्गाॽग
खुनेॽ कुसिङ् मेनिःत्तान्लो॥" खिमो खुनेॽ पारेर पत्छेल्लेसा इङ्वाःन्
काःसे॥

61 ये़सुरे़ खिरि हिसिङ्ङाङ् पत्रुसे़न् ओमे़त्तु॥ हे़क्क्याङ्
दाङ्बाल्ले, “आइन् इङ्वा काःमानुःल्ले तगि खे़ने़ʔ सुम्ले़ङ्
के़नाʔआरो” पाःत्तुबा पाःन्निन् पत्रुसरे़ कुनिङ्वाʔ सुम् लʔरे़॥
62 हे़क्क्याङ् पत्रुसे़न् लक्खुम्मोनु लःन्दे़पेआङ् उःक्काङ्-उःक्
हाबे़रो॥

ये़सुःन् किनाःन्दि मे़बिरुर मे़हिप्तुʔ
मत्ति २६.६७-६८, मर्कुस १४.६५

63 आल्ल ये़सुःन् के़गोःबा थक्सुबाहाʔरे़ खुने़ʔ किनाःन्दि पिमा
मे़हेःक्तुर मे़हिप्तु॥
64 कुमिक्किन् तेःत्तिल्ले मे़दे़प्तुर मे़हिप्तुआङ् खुने़ʔ सेःन्मे़दोसु,
“खे़ने़ʔ हाःत्ले के़हिप्ते़बे? माङ्निङ्वाʔपाःन् पाःत्ते़ʔओ!”
65 हे़क्क्याङ् खे़ङ्हाʔरे़ किनाःन्दि मे़बिरुर वे़ʔस्मा यरिक्
ताप्फे़ःम्बा पाःन्हाʔ ये़सुरे़ कुदक्ले़ङ्वाओ मे़बाःत्तुरो॥

ये़सुःन् ये़जुम्भोओ मे़दे़ʔरुʔ
मत्ति २६.५७-६८, मर्कुस १४.५३-६५, युहुन्ना १८.१९-२४

66 हे़क्क्याङ् खाओःत्ते़आङ् यहुदि तुम्लाम्लोःबाहाʔ,
तुम्निङ्वाʔफुसाम्बाहाʔ नु साम्योथिम्साम्बाहाʔ मे़जुप्से़॥
हे़क्क्याङ् ये़सुःन् ये़जुम्भोओ मे़दे़ʔरुआङ्
67 खे़ङ्हाʔरे़ मे़मे़त्तु, “खे़ने़ʔ निङ्वाʔफुमाङ्ङिल्ले सेःन्दुबा
ख्रिस्तने़न्बि? याप्मि आमे़त्ते़ʔ॥
कर ये़सुरे़ खे़ङ्हाʔ मे़त्तुसि, ‘इङ्गाʔ पाःत्तुङ्साङ् याप्मि नसाःन्
के़न्जोगिन्लो॥
68 हे़क्क्याङ् इङ्गाʔ सेःन्दोःनिङ्साङ् नोगप् याप्मि के़म्बिरिन्॥
69 कर आल्लोआङ्धो इङ्गाʔ मे़न्छाम्साःन् मुक्साम्दाङ्बा
निङ्वाʔफुमाङ्ङिल्ले कुजुप्साङ् ले़प्माङ् युङ्लो॥’ ”
70 हे़क्क्याङ् खे़ङ्हाʔरे़ खुने़ʔ सेःन्मे़दोसु, “खे़ने़ʔए
निङ्वाʔफुसाःने़बि?”

हे़क्क्याङ् ये़सुरे़ खे़ङ्हाʔ नोगप् पिरुसि, “खिनिʔ के़बाːत्तुम्बान्
से़क्खारो॥”
71 हे़क्क्याङ् खे़ङ्हाʔरे़ मे़बाːत्तु, “आल्ल आनिʔ वेʔ मनाहाʔरे़
खुनिʔ तोːन्दि थेआङ् चाहाबा आजोगे़बे? खुने़ʔ कुमुरालाम्बाए
आनिʔ खा आघे़प्सुम्लो!”

23

पिलातसरे़ ये़सुːन् खासे़न् लोːन्दुʔ

मत्ति २७.११-२६, मर्कुस १५.१-१५, युहुन्ना १८.२८-४०,
१९.१-१६

1 ये़जुम्भोबा के़रे़क् मनाहाʔ मे़बोगे़आङ् ये़सुːन् रोमि सुहाङ्गे़म्बा
पिलातसरो मे़दारुआङ्
2 फोत्या कुːप्मा मे़हेːक्तु, “आनिगे़ कन् मनाːल्ले़ कन्
सुवाङ्हाʔ इङ्गाʔए निङ्वाʔफुमाङ्ङिल्ले़ सेːन्दुबा ख्रिस्त हाङ्आ
मे़त्तुसिर पयम् हाङ् सिजरे़न् एːङ्याङ् पिमा मेːन् फाʔआङ् हुसुसिबा
तुमुम्बे़रो॥”
3 हे़क्क्याङ् पिलातसरे़ ये़सुːन् सेːन्दोसु, “से़क्खा खे़ने़ʔ यहुदि
हाङ्ने़बि?”
ये़सुरे़ खे़न् नोगप् पिरु, “खे़ङ्ग खे़ने़ʔए के़बाːत्तुर के़बत्लो॥”
4 हे़क्क्याङ् पिलातसरे़ तुम्निङ्वाʔफुसाम्बाहाʔ नु खे़न् मनाहाʔ
मे़त्तुसि, “इङ्गाʔग कन् मनाːल्ले़ थेआङ् फे़न् याːम्बक् चोगुबा
मे़ङ्घोːबान्लो॥”
5 कर खे़ङ्हाʔरे़ याम्मो ये़सुːन् अक्खे मे़मे़त्तुर आप्तिक् मे़गुːत्तु,
“कन् मनाːल्ले़ कुनिसाम्मिल्ले़ कन् के़रे़क् मनाहाʔ के़रे़क् यहुदिया नु
गालिललाम् कप्मो थारिक् हाङ्बिफ्युङ् चोːक्मा हुसुसिर वाʔरो॥”

ये़सुːन् हे़रोद हाङ्ङिल्ले़ कुदगि

6 हे़क्क्याङ् पिलातसरे़ खे़न् खे़प्सुआङ् कन् मनाःन्
गालिलस्माबि? फाʔआङ् सेःन्दोसुसि॥
7 पिलातसरे़ कन् पाःन्निन् हे़रोद हाङ्ङिल्ले़* कुलाजेʔओबा
के़लʔबा निङ्वाʔ खोःसुआङ् ये़सुःन् हे़रोद हाङ्ङिल्लोए
पाङ्घुदेःसुरो॥ खे़न् ये़म्मो हे़रोदे़न यरुसले़म्मो वये़रो॥
8 हे़रोदरे़ ये़सुःन् निःसुआङ् साʔरिक् सःत्ते़, थेआङ्भे़ल्ले़ खुने़ʔ
चोगुबा पाःन्निन् खे़प्सुआङ् तगिआङ्धो तुम्मा निङ्वाʔ चोगुआङ्
वये़॥ आल्ल खुने़ʔ कुदगि ये़सुरे़ निङ्वाʔ के़माबा याःम्बक्हाʔ
चोगुबा ओमे़प्मा कुसिराʔ थाङ़ेआङ् वये़रो॥
9 हे़रोदरे़ खुने़ʔ यरिक् पाःन्हाʔ सेःन्दोसु, कर ये़सुरे़ थेआङ् नोगप्
मे़बिरुन्लो॥
10 हे़क्क्याङ् तुम्निङ्वाʔफुसाम्बाहाʔ नु साम्योथिम्साम्बाहाʔ
मे़बोगे़आङ् खुने़ʔ ये़क्कप् फोत्या कुःप्मा मे़हेःक्तु॥
11 हे़रोदे़न नु कुधक्सुबाहाʔरे़ ये़सुःन् किनाःन्दि मे़बिरुर कुजाःत्थि
मे़देःसु, हे़क्क्याङ् परान्ला हाङ्तेःत्तिन् मे़जाक्तु मे़बिरुआङ् याङ्ना
पिलातसरो मे़बाङ्घु मे़देःसुरो॥
12 बा खे़न् ये़न्नाङ्धो हे़रोद हाङ्ङिन् नु पिलातसे़न् याम्मो
तड़े़त्छिरो॥ खे़न्नुःल्ले़ तगि खुन्छिʔ ने़प्माङ् निङ्मि वये़त्छिरो॥

ये़सुरे़ सिःमे़ल्ले़न् खुम्दिङ् खोःसुʔ

13 हे़क्क्याङ् पिलातसरे़ तुम्निङ्वाʔफुसाम्बाहाʔ, यहुदि
लाम्लोःबाहाʔ नु मनाहाʔ उःत्तुसिआङ्
14 खे़ङ्हाʔ मे़त्तुसि, “खिनिʔ कन् हाङ्बिफ्युङ् के़जोःक्पा
फाʔआङ् फोत्या के़गुःत्तुम्माङ् के़दारुम्बा मनाःन् खिनिʔ तगिए
इङ्गाʔ यरिक् पाःन् सेःन्दोसुङ्, कर इङ्गाʔ थेआङ् याःम्बक्
फेःन्दुबा मे़ङ्घोःबान्लो॥

* **23:7** □□□□□□□ □□□□–□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□
□□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□

15 हेक्क्याङ् हेरोद हाङ्डिल्लेआङ् थेआङ् मेघोःसुन्नाङ्याङ्ना
इङ्गाʔओ नुःक्तु फेन्छुआङ् वाʔरो॥ ओमेत्तेम्मेʔ, कल्ले सिःमेल्ले
खुम्दिङ् खोःमा केबोःङ्बा याःम्बक् थेमाआङ् मेन्जोःक्के वाʔरो॥
16 हेक्केःल्ले इङ्गाʔ खुनेʔ तेःम्भुक् याक् पाङ्घुङ्सिङ्ङाङ्
लेरुङ्देःसुङ्लो॥"
17 ((आल्ल तङ्नाम्मो पुङ्लाहिम्मो साक्पा केधाःबाधिक् लेप्मा
थिम् वयेरो॥))
18 कर खेङ्हाʔ थिक्हुप् मेबोःक्खेआङ् मेअःक्ते, "कन् मनाःन्
खुम्दिङ् पिरेʔआङ् आनिगे लागि बरब्बासेन लेरे आबिरेʔ!"
19 (खेन् मनाःन् येक्यक्को हाङ्बिफ्युङ् चोगुबा नु मना सेरुसिबा
आप्तिक्को पुङ्लाहिम्मो साक्पा थ्येआङ् यागेरो॥)
20 पिलातसरे येसुःन् लेप्मा निङ्वाʔ चोगुर खेङ्हाʔ याम्मो
ताʔजेक्तुसि,
21 कर खेङ्हाʔ मेअःक्ते, "खेन् सिलाम्साक्मा सिङ्सम्दाङ्
फोःन्देʔ! सिलाम्साक्मा सिङ्सम्दाङ् फोःन्देʔ!"
22 हेक्क्याङ् सुम्लेङ्ङो पिलातसरे खेङ्हाʔ याम्मो मेत्तुसि,
"थेआङ्बे? खेल्ले थे याःम्बक् फेःन्दुआङ् वाʔबे?
खुनेʔ सिःमेल्ले खुम्दिङ् खोःमा याःम्बक् चोगुबा इङ्गाʔ
मेङ्घोःबान्लो, हेक्केःल्ले खुनेʔ तेःम्भुक् याक्पाङ्घुङ्सिङ्ङाङ्
लेरुङ्देःसुङ्लो॥"
23 कर खेङ्हाʔ अयाक् मेल्लʔए यम्बा इक्लाओ मेअःक्ते,
"सिलाम्साक्मा सिङ्सम्दाङ् फोःन्देʔ॥" खेङ्हाʔ थिक्हुप्
मेबोःक्खेआङ् साʔरिक् मेअःक्तेबाल्ले खुनिʔ पाःन्निन् केरेरो॥
24 हेक्केःल्ले खेङ्हाʔरे मेबाःत्तुबा पाःन्निन् कुइसिःक् पिलातसरे
खुम्दिङ् पिरुरो॥
25 खुनेʔ खेन् येक्यक्को हाङ्बिफ्युङ् चोःक्मा नु मना सेप्मा
आप्तिक्को पुङ्लाहिम्मो साक्पा केधाबेन् लेप्मा पाङ्घुसि, कर

ये़सुːन् खे़ङ्हाʔरे़ मेइːत्तुबा हे़क्के मे़जोगुर फाʔआङ् ले़रु पिरुसिरो॥

ये़सुːन् सिलाम्साक्मा सिङ्सम्दाङ् मे़भोːन्दुʔ
मत्ति २७.३२-४४, मर्कुस १५.२१-३२, युहुन्ना १९.१७-२७

26 हे़क्क्याङ् थक्सुबाहाʔरे़ खुने़ʔ लाːक्कात् मे़लːत्तु
मे़देʔरुआङ् खे़ङ्हाʔरे़ पाङ्भेʔओनु के़भे़म्बार के़बप्पा सिमोन
मे़प्मनाबा साइरेनि ये़क्यक्को के़युङ्बे़न् मे़दे़म्सु, हे़क्क्याङ् ये़सुरे़
कुसिलाम्साक्मा सिङ्ङिन् पङ्माआङ् ये़सुːन् तिम्मा मे़बाङ्घुरो॥
27 हे़क्क्याङ् खे़प्मो यरिक् मनाहाʔरे़ खुने़ʔ मे़दिम्दुरो॥ खे़प्मो
के़हाːप्मार मेरिङ् के़धक्मा मे़न्छुमाहाʔआङ् मे़वये़रो॥
28 कर ये़सुरे़ खिरि हिसिङ्ङाङ् खे़ङ्हाʔ मे़त्तुसि, “यरुसले़म्मिल्ले़
कुस्साː मे़न्छुमाʔसे, खिनिʔ आलागि मे़हाबे़म्मिन्ने़ʔ, कर खिनिʔ
आबाङे लागि नु खिनिʔ साːहाʔरे़ लागि हाबे़म्मे़ʔओ,
29 थेआङ्भे़ल्ले़ मनाहाʔरे़ आप्फाल्ले़आङ् साːमे़ङ्गप्मनामाहाʔ
हे़क्क्याङ् अङे़ːक्वा नुमे़न्धुक्नामाहाʔ मुइʔसामासिरो लʔरिक्
पाːप्मा ये़म् तार पत्लो॥
30 खे़न् ये़म्मो मनाहाʔरे़ नाङ्जङ्हाʔ आनिगे़ सम्दाङ् मक्थ्ये़ʔओ!
हे़क्क्याङ् कोːक्माहाʔ याप्मि आलुप्ते़ओ! फाʔआङ् मे़मे़त्तुसिरो॥
31 थेआङ्भे़ल्ले़ सरिːत्क्याːप्पा कुहिङ्वे़त् सिङ्ङिन्ने अक्खे
मे़मे़त्तुल्ले़, के़हेबा सिङ्ङिङ्ग आक्खे मे़मे़त्तुइरो?”
32 खुने़ʔनुए ने़प्फु कुभाङ्के़भेːम्बाहाʔआङ् सिːमे़ल्ले़ खुम्दिङ्
पिमासि फाʔआङ् मे़देʔरुसि॥
33 खे़ङ्हाʔ मिक्खोːक्पा मे़प्मनाबा कोːक्माओ मे़गे़रे़आङ्
ये़सुːन् सिलाम्साक्मा सिङ्सम्दाङ् मे़भोːन्दुरो॥ खे़न् ने़प्फु
कुभाङ्के़भेːम्बाहाʔ ये़सुरे़ कुजुप्साङ् नु कुभे़न्छाङ्बा
सिलाम्साक्मा सिङ्हाʔ सम्दाङ् मे़भोːन्दुसिरो॥
34 हे़क्क्याङ् ये़सुरे़ पाːत्तु, “पानुदिङ् आम्बौ, कङ्हाʔ ले़प्मि
पिरे़से़ʔओ, थेआङ्भे़ल्ले़ कङ्हाʔरे़ थे़मा मे़जोगुर मे़बत् थेआङ्

मे़न्निःसुन्लो॥” हे़क्क्याङ् खे़ङ्हाʔरे़ ये़सुरे़ कुदेःत्हाʔ हाःत्छिङ्मा
फाʔआङ् तʔयाःन्सोःन् मे़गे़सुरो॥
35 माःङ्घालाम् मनाहाʔ ओमे़मये़र मे़ये़बे़, कर यहुदि
लाम्लोःबाहाʔरे़ खुने़ʔ किनाःन्दि मे़बिरुर अक्खे मे़मे़त्तु, “खे़ल्ले़
वेʔ मनाहाʔग से़ःप्तुसि, आल्ल निङ्वाʔफुमाङ्डिल्ले़ सेःन्दुबा
ख्रिस्तने़ फाʔग्र आबाडे से़ःप्सिङ्ल!”
36 हे़क्क्याङ् थक्सुबाहाʔरे़ मे़धाड़ेआङ् किनाःन्दि मे़बिरु
हे़क्क्याङ् के़सुःप्पा चे़ल्ले़क्सेʔ थिःन् मे़धुङ्घुर
37 मे़मे़त्तु, “खे़ने़ʔ यहुदि हाङ्ने़ फाʔग्र आबाडे से़ःप्सिङ्ङे़ʔओ॥”
38 हे़क्क्याङ् ये़सुरे़ कुधे़गेःक् सम्दाङ् कङ्ग यहुदिहाʔरे़ खुनिʔ
हाङ्लो लʔरिक् आप्तिक् सक्किन् मे़साप्तुआङ् मे़भत्छु॥
39 खे़प्मो सिलाम्साक्मा सिङ्सम्दाङ् मे़भोःन्दुबा
कुभाङ्के़भेःम्बाधिक्ले़ खुने़ʔ पाःन्निल्ले़ लक्तुर अक्खे मे़त्तु,
“खे़ने़ʔ निङ्वाʔफुमाङ्डिल्ले़ सेःन्दुबा ख्रिस्तने़ मे़ःम्बि? खे़ने़ʔ
से़ःप्सिङ्ङे़ʔआङ् आन्छिगे़आङ् याप्मि आसे़ःप्ते़ʔ॥”
40 कर वेʔस्मा कुभाङ्के़भेःम्बाल्ले़ खे़न् फे़ःक्तुर अक्खे मे़त्तु,
“खे़ने़ʔ निङ्वाʔफुमाङ्डिन् के़ङ्गिरुन्बि? आनिʔ सुम्ब्राङ्ङे़ लत्छा
परिक्पा खुम्दिङ्डो आध्ये़आङ् आवाʔ,
41 च्यासाङ् आन्छिʔग आजोगे़त्छुबा याःम्बक् कुइसिःक्
सिःमे़ल्ले़ खुम्दिङ् आघोःसे़त्छुबारो, कर खुने़ʔग थेआङ् फे़न्
याःम्बक् मे़न्जोःक्के वाʔरो॥”
42 हे़क्क्याङ् खुने़ʔ ये़सुःन् मे़त्तु, “ये़सुए, खे़ने़ʔ के़हाङ्जुम्मो
के़युःल्ले़ इङ्गाʔआङ् निङ्वाʔ इःत्ताङ्ङे़ʔओ॥”
43 ये़सुरे़ खुने़ʔ मे़त्तु, “इङ्गाʔ खे़ने़ʔ मे़त्ने़ʔ, से़क्खाए खे़ने़ʔ
आइन्छा साङ्ग्राम्पे़दाङ्डो इङ्गाʔनु सोरिक् के़वाʔरो॥”

ये़सुरे़ कुसिःमे़न्

मत्ति २७.४५-५६, मर्कुस १५.३३-४१, युहुन्ना १९.२८-३०

44-45 आल्ल कुमुक् थिक्-नेत् (१२) खिरि पोःक्खे़आङ्
वये़ल्ले़ नाम्मिन् मे़ओःत्ते़न्नाङ्कुमुक् सुम्सि थारिक् खादाम्माल्ले़
खे़न् लाजेʔइन्सिदे़प् ते़प्तुरो॥ हे़क्क्याङ् माङ्हिम्मो फोःम्मनाबा
फोःन्दाःन् थोनु यो थारिक् कुलुम्मो ते़रे़ʔ ते़ःक्खे़रो॥
46 ये़सुःन् यम्बा इक्लाओ अःक्ते़र अक्खे पाःत्तु, “पानुदिङ्
आम्बे, इङ्गाʔ आयाम्साम्मिन् हुक्सुप्ने़ʔरो॥” हे़क्क्याङ् खुने़ʔ
कुसक्मा पेरो॥
47 हे़क्क्याङ् खे़प्मो के़ये़प्पा रोमि थक्तुम्बाल्ले़ कन्
हिन्दोःक्हाʔ निःसुआङ् निङ्वाʔफुमाङ्ङिल्ले़ कुनारा फोःसुर
अक्खे पाःत्तु, “से़क्खासाङ् कन् मनाःन् साम्योनिबा वये़रो॥”
48 हे़क्क्याङ् खे़प्मो कन् हिन्दोःक् ओमे़त्छे़ के़जुम्बाआङ्
के़वाʔबाहाʔरे़ कन् मे़निःसुआङ् खुनिʔ सङ्बेन् मे़हिप्तुर मे़रिङ्
थक्नु हिम्मो मे़नुःक्खे़ मे़बेरो॥
49 हे़क्क्याङ् ये़सुरे़ काक् कुन्देःङ्-कुन्जुम्हाʔ नु खुने़ʔ
गालिललाम् के़दिम्मार के़दाःमा मे़न्छुमाहाʔरे़ माःङ्घालाम् कन्
हिन्दोःक्किन् ओमे़मे़त्तुर मे़ये़बे़रो॥

ये़सुःन् इप्पुङ्ङो मे़ने़स्सुʔ

मत्ति २७.५७-६१, मर्कुस १५.४२-४७, युहुन्ना १९.३८-४२

50-51 आल्ल आरिमाथिया पाङ्जुम्बा युसुफ मे़प्मनाबा मनाधिक्
वये़॥ खे़न् यहुदि ये़जुम्भोबा पासिङ्पादाङ्लाआङ् वये़रो॥ खुने़ʔ
निङ्वाʔफुहाङ्जुम्मिन् के़हाङ्बा नुःबा नु साम्योनिबा मना चोगे़,
हे़क्केःल्ले़ खुने़ʔ कन् याःम्बक्को थेआङ् ते़न्दिङ् मे़म्बिए वये़रो॥
52 खुने़ʔ पिलातसरो पेआङ् ये़सुरे़ कुधक्किन् नाःक्तु॥
53 हे़क्क्याङ् खुने़ʔ ये़सुरे़ कुधक्किन् सिलाम्साक्मा
सिङ्सम्दाङ्लाम् थाःसुआङ् नुःबा चेदेःत्तिल्ले़ कित्तुआङ्
खोःम्मनाबा लुङ् इप्पुङ्ङो ने़स्सुरो॥ खे़न् इप्पुङ्ङो तगि
आत्तिन्नाङ् मे़न्ने़ए वये़रो॥

54 आल्ल कन् नाःम्सिङ्ये़न् यारिप् चोःक्मा ये़न् वये़ हे़क्क्याङ्
नाःम्सिङ्ये़न् ताःमा इःत्ते़आङ् वये़॥
55 हे़क्क्याङ् गालिललाम् खुने़ʔनु सोरिक् के़दाःमा मे़न्छुमाहाʔरे़
युसुफे़न् मे़दिम्दुर ये़सुरे़ कुधक्किन् मे़ने़स्सुबा इप्पुङ्ङिन् मे़निःसुआङ्
56 खे़ङ्हाʔ हिम्मो मे़नुःक्खे़ मे़बेआङ् ये़सुरे़ कुधक्को हुःप्मा
फाʔआङ् मारुक् नु सिदाʔहाʔ यारिप् मे़जोगुरो॥ हे़क्क्याङ्
कन् साम्यो इङ्जाःङ्ङिन् कुइसिःक् नाःम्सिङ्ये़न्नो खे़ङ्हाʔ
मे़नाःम्सिङ्लो॥

24

ये़सुःन् सिःमे़न्लाम् याम्मो हिङ्
मत्ति २८.१-१०, मर्कुस १६.१-११, युहुन्ना २०.१-१०

1 ते़ने़बा ये़न्नो खाओःत्ते़र पत्छे़ल्ले़ खे़न् मे़न्छुमाहाʔरे़ ये़सुरे़
कुधक्को हुःप्मा फाʔआङ् यारिप् मे़जोगुबा मारुक् नु सिदाʔहाʔ
मे़याङ्सिङ्ङाङ् इप्पुङ्दे़न्नो मे़बे॥
2 खे़ङ्हाʔरे़ इप्पुङ्ङिल्ले़ कुमुराओ मे़ये़प्सुबा यम्बा लुङ्ङिन्
थिक्ले़प्माङ् मे़इसुआङ् ने़स्से़बा मे़निःसु,
3 कर खे़ङ्हाʔ सिगाङ् मे़लाःस्से़ल्ले़ दाङ्बा ये़सुरे़ कुधक्किन्
मे़ङ्घोःसुन्लो॥
4 खे़ङ्हाʔ खे़प्मो खुनिʔ निङ्वाʔ मये़र मे़ये़बे़ल्ले़ खुन्छिʔ पे़साङ्
मिक्किन्ने के़जे़म्बा फसुःत्क्याःप्पा ते़ःत् के़जाङ्बा ने़प्फु मनाहाʔ
ये़बे़त्छिबा मे़निःसुसि॥
5 खे़ङ्हाʔ खुनिʔ यङ्मा के़रे़आङ् खाम्मो साम्बोःन्
हबत्मे़बोःक्खे़ल्ले़ खे़ङ्हाʔरे़ खे़न् मे़न्छुमाहाʔ थे़आङ्
खिनिʔ कुहिङ्वे़त् मनाःन् कुसिवे़त् मनालुम्मो के़गोःत्तुम्बाबे
फाʔआङ्से़ःन्मे़दोसुसि॥

6 “खुनेʔग कप्मो होːप्लो! खुनेʔग याम्मो हिङेआङ् वाʔरो॥
गालिलओ खिनिʔनु वयेल्ले खुनेʔ पाःत्तुबा पाःन्निन् निङ्वाʔ
इःत्तेम्मेʔओ–
7 ‘मेन्छाम्साःन् लायोबा मनाहाʔरे खुनिʔ हुक्को इङ्मेलेक्तुʔआङ्
खुनेʔ सिलाम्साक्मा सिङ्सम्दाङ् मेभोःन्दु मेसेरुʔ, कर सुम्सिगेःक्पा
येन्नो याम्मो हिङ्लो॥’ ”
8 हेक्क्याङ् खेङ्हाʔरे कन् येसुरे कुबाःन्निन् निङ्वाʔ मेइःत्तुर
9 इप्पुङ्लाम् मेनुःक्खेआङ् थिक्-थिक् (११) कुहुʔसाम्बाहाʔ नु
वेʔ मनाहाʔ केरेक् मेजेक्तुसिरो॥
10 आल्ल खेन् मेन्छुमाहाʔग मरियम मग्दलिनि, योआन्ना,
याकुबरे कुम्मा मरियम हेक्क्याङ् वेʔ मेन्छुमाहाʔआङ् मेवयेरो॥
11 कर खेङ्हाʔरे खेन् मेन्छुमाहाʔरे खुनिʔ पाःन्निन्
नामेन्छाʔरुन्॥ कङ्ग मेन्वाʔमना पाःन्लक् फाʔआङ् मेइःत्तुरो॥
12 कर पत्रुसेन् मुत्थ्रिक् पोगेआङ् इप्पुङ्ङो लोःक्तेर पे॥
खेप्मो अःक्खुम् फन्छिङ्ङाङ् ओमेत्तुल्लेग खेप्मो फःगेलʔबा
चेदेःत्तिन्सेःरेआङ् नेस्सेबा निःसु॥ खुनेʔग थेःन्ने पोःक्खेबे
फाʔआङ् साʔरिक् कुनिङ्वाʔ मयेर नुःक्खे पेरो॥

येसुःन् नेप्फु कुहुʔसाम्बाहाʔओ ओसेःन्धाक्सिङ्
मर्कुस १६.१२-१३

13 आल्ल बा खेन् येम्मो येसुरे नेप्फु कुहुʔसाम्बाहाʔ
यरुसलेम्लाम् थिक्-थिक् (११) किलोमितर माःङ्घा इम्माउस
पाङ्भेʔबा लाम्मो
14 खेङ्हाʔरे आइन् पोःक्खेबा हिन्दोःक्किल्ले कुयाःम्बेओ
ताʔजेक्खेत्छिर पेसिरो॥
15 खेङ्हाʔ हेक्केलʔरिक् ताʔजेक्खेसिल्ले खेप्मो येसुःन् त्येआङ्
खेङ्हाʔनु सोरिक् लाङ्घेःक्मा हेःक्ते,

16 कर खे़ङ्हाʔरे़ खुने़ʔ कुसिङ् मे़निːत्छुन्ल फाʔआङ् खुन्छिʔ
मिक्किन् थेːक्तु पिरुसिआङ् वये़रो॥
17 ये़सुरे़ खे़ङ्हाʔ सेːन्दोसुसि, “मे़ːम्बे़, खिन्छिʔ थे़मा पाːन्निन्ने़
के़जे़ङ्सुर लाङ्गे़घेːक्सिबे?”

हे़क्केːल्ले़ खे़ङ्हाʔ खुन्छिʔ मिङ्वा कुधिम् थप्पे़त् ये़बे़त्छिरो॥
18 खे़ङ्हाʔओ क्लिओपास मे़प्मनाबा थिक्ले़ खुने़ʔ सेːन्दोसु,
“मे़ːम्बे़, खे़ने़ʔ यरुसले़म्मो के़न्युङ्ने़न्बि? आइन् ताːन्दिक् खे़प्मो
पोːक्खे़बा पाːन्निन् खे़ने़ʔ निङ्वाʔ के़ङ्घोːसुन्बि?”

19 ये़सुरे़ मे़त्तुसि, “मे़ːम्बे़, थे़मा पाːन्निन्बे?”

खे़ङ्हाʔरे़ नोगप् पिरे़त्छु, “नासरतबा ये़सुरे़ कुयाःम्बेओआ,
खुने़ʔग माङ्निङ्वाʔपाःन् के़बाːप्पा वये़, हे़क्क्याङ्
निङ्वाʔफुमाङ्ङिन् नु मे़न्छाम्गे़न् याप्मि लुम्मो खुने़ʔ पेलिगे़न्
पाःन्जाक्को नु याःम्बक्को मुक्साम्साबा चोगे़रो॥
20 तुम्निङ्वाʔफुसाम्बाहाʔ नु आनिगे़ हाङ्युक्पाहाʔरे़ खुने़ʔग
सिःमे़ल्ले़न् खुम्दिङ् मे़बिरुर फाʔआङ् थिम्मे़न्दङ् सुवाङ्हाʔ
हुक्मे़सुप्तुसि, हे़क्क्याङ् खुने़ʔ सिलाम्साक्मा सिङ्सम्दाङ्
मे़भोːन्दुरो,
21 कर खुने़ʔ इस्राइलिहाʔ चोःक्युम्भो के़बिबा मना फाʔआङ्
आनिगे़ग कुलाम् ओमे़त्तुम्बे़आङ् वयिगे़रो॥ खे़न्नाङ्धो आल्लो कन्
हिन्दोːक् पोːक्खे़बा सुम् ये़न् के़रे़रो॥
22-23 आनिगे़ लुम्मो कुभा मे़न्छुमाहाʔरे़ आनिगे़ निङ्वाʔ
मे़मासुरो॥ आइन् तानाम्सा खे़ङ्हाʔ इप्पुङ्ङो मे़बे़, कर
खे़ङ्हाʔरे़ ये़सुरे़ कुधक्किन् खे़प्मो मे़ङ्घोːसुन्॥ खे़ङ्हाʔ मे़नुःक्खे़
मे़द्ये़आङ् खे़ङ्हाʔरे़ माङ्लाइङ्बाहाʔ मे़निःसुसिबा पाःन्निन् नु
खे़न् माङ्लाइङ्बाहाʔरे़ खुने़ʔग कुहिङ्वे़त् पोःक्खे़आङ् हिङ्ङे़रो
फाʔआङ् पाːत्ते़त्छुबा पाःन्निन् मे़जे़क्तिगे़रो॥

24 हे़क्क्याङ् आनिगे़ कुभा तेːङ्जुम्हाʔ इप्पुङ्दे़न्नो मे़बेːल्ले़ खे़न्
मे़न्छुमाहाʔरे़ मे़बाːत्तुबा हे़क्केए खे़प्मो मे़निːसु, कर खे़ङ्हाʔरे़आङ्
ये़सुːन् मे़न्निːसुन्लो॥”
25 हे़क्क्याङ् ये़सुरे़ खे़ङ्हाʔ मे़त्तुसि, “खिन्छिʔ
निङ्वाʔइन्आक्खे़न् साʔरिक् थुङ्बाबे! हे़क्क्याङ्
माङ्निङ्वाʔपाːन् के़बाːप्पाहाʔरे़ मे़बाːत्तुबा पाːन्निन् नसाːन्
चोːक्मा आक्खे़न् खिनिʔ निङ्वाʔ पाːक्पाबे?
26 निङ्वाʔफुमाङ्ङिल्ले़ सेːन्दुबा ख्रिस्ते़न्तुक्खे चामाआङ्
कुमिमिदिङ्ङो पेːक्मा के़बोːङ्बा वये़ बि मे़ːम्बि?”
27 हे़क्क्याङ् ये़सुरे़ खे़ङ्हाʔ आबाङे कुयाːम्बेओ मोसारे़
कुसाप्पन्हाʔ हे़क्क्याङ् माङ्निङ्वाʔपाːन् के़बाːप्पाहाʔरे़ खुनिʔ
साप्पन्नो थारिक् कुबेːन् पोधक् चोगु पिरुसिरो॥
28 हे़क्क्याङ् खे़ङ्हाʔ मे़बेर मे़बत्छे़बा पाङ्भेʔइल्ले़ कुबेसाङ्
मे़गे़रे़आङ् ये़सुːन् मिसाक् माːङ्घा के़बेːक्पा लाम्सिङ्लो,
29 कर खे़ङ्हाʔरे़ खुने़ʔ अक्खे मे़त्ते़छुर पेलि फाक्ते़त्छु,
“खे़ने़ʔ आन्छिगे़नुए आइन् से़न्दिक् याङ्धोːक्ते़ʔओ, थेआङ्भे़ल्ले़
आल्लो नाम्ध्ये़आङ् खादाम्ल पत्लो॥” हे़क्केːल्ले़ खुने़ʔ
खे़ङ्हाʔनु याङ्धोːक्से़ पेरो॥
30 हे़क्क्याङ् खुने़ʔ चामादे़न्नो युङ्सिङ्ङिल्ले़ खरे़ːङ्ङिन् खप्सु
हे़क्क्याङ् नोगे़न् पिरुआङ् फुʔरुर खे़ङ्हाʔ पिरुसि॥
31 हे़क्क्याङ् खे़ङ्हाʔरे़ खुन्छिʔ मिक्किन् हरे़आङ् खुने़ʔ कुसिङ्
निːत्ते़त्छु, कर खे़प्मोए खुन्छिʔ तगिलाम् खुने़ʔ आलाप्पोːक्खे़ पेरो॥
32 हे़क्क्याङ् खे़ङ्हाʔ अक्खे मे़त्ने़त्छि, “मे़ːम्बे़, लाम्मो आनिʔ
ताʔआजे़क्खे़र आभे़रे़र आबत्छे़ल्ले़ खुने़ʔ साम्योसाप्लाːन् पोधक्
आजोगे़त्छि आबिरे़त्छिल्ले़ आन्छिʔ सिक् पसम्समे़आङ् वये़बि
मे़ːम्बि?”
33 हे़क्क्याङ् खिमो ने़प्माङ् बा खे़न् ये़म्मो पोगे़त्छिआङ्

यरुसले़म ले़प्माङ् थाने़त्छिरो॥ खे़प्मो थिक्-थिक् (११)
हुʔसाम्बाहाʔ नु वेʔहाʔ सोरिक् मे़युङे़बा तुमे़त्छुसि॥
34 हे़क्क्याङ् खे़ङ्हाʔरे़ खुन्छिʔ मे़मे़त्तुसि, “दाङ्बान्
से़क्खाए स्ये़आङ् याम्मो हिङे़रो, हे़क्क्याङ् सिमोने़ल्लो
ओसेːन्धाक्सिङ्बाएरो!”
35 हे़क्क्याङ् खे़ङ्हाʔरे़ अक्खेलʔरिक् लाम्मो ये़सुːन् तुमे़त्छुआङ्
पोːक्खे़बा पाːन्निन् नु चाजामा ये़म्मो खुने़ʔ खरे़ːङ्ङिन् फुʔरुल्ले़
कुसिङ् निːत्ते़त्छुबान्के़रे़क् चे़क्खे़त्छुरो॥

ये़सुːन् कुहुʔसाम्बाहाʔरो ओसेːन्धाक्सिङ्

मत्ति २८.१६-२०, मर्कुस १६.१४-१८, युहुन्ना २०.१९-२३,
सेːक्युक्मिबाहाʔ १.४-८

36 हे़क्क्याङ् आल्लसाङ् मे़बारे़र मे़बत्छे़ल्ले़ ये़सुːन् आबाङे
खुनिʔ लुम्मो थाːम्सिङ्ङाङ् मे़त्तुसि, “खिनिʔ सनारुङ्
के़घोːसुम्लरो॥”
37 हे़क्क्याङ् के़रे़क्ले़ खुनिʔ निङ्वाʔ मये़आङ् साʔरिक् मे़गिसे़॥
खे़ङ्हाʔरे़ग आल्ल सिːसाम्मिन्ने़ आनिːसुम् फाʔआङ् मे़इːत्तु॥
38 कर ये़सुरे़ खे़ङ्हाʔ मे़त्तुसि, “थेआङ् खिनिʔ यङ्मा के़रे़बा?
हे़क्क्याङ् खिनिʔ निङ्वाʔबो थेआङ् चप्चि के़जोगुम्बाबे?
39 आहुक् आलाङ्हाʔ ओमे़त्ते़म्मे़ʔ! से़क्खाए कङ्ग
इङ्गाʔएरो॥ इङ्गाʔ आसुːसे़म्मे़ʔआङ् ओआमे़त्ते़म्मे़ʔ!
सिːसाम्मिल्ले़न्इङ्गाʔ कत्तुङ्बा हे़क्के ने़क्सा नु ये़प् होːप्लो॥”
40 हे़क्के मे़त्तुसिर खुने़ʔ कुलाङ् कुहुक्हाʔ ओसेːन्धाक्तुसिरो॥
41 खे़ङ्हाʔरे़ खुनिʔ सिक् पसम्समे़आङ् कन् पाːन्निन् से़क्खाबि
मे़ːम्बि फाʔआङ् हःन्दा मे़ले़क्ते़आङ् मये़बे़रो॥ हे़क्केːल्ले़ ये़सुरे़
खे़ङ्हाʔ मे़त्तुसि, “खिनिʔ चामा कुजाधिक् के़गत्तुम्बि?”
42 खे़ङ्हाʔरे़ ओʔमनाबा कुले़प्थिक् ङा मे़बिरुआङ्
43 ये़सुरे़ खुनिʔ तगाङ्ङे़ खे़न् ताːक्तुआङ् चदेːसुरो॥

44 हे़क्क्याङ् खुने़ʔ अक्खे पाःत्तु, “इङ्गाʔ खिनिʔनु
वयाङ्ङिल्ले़साए मोसारे़ साप्तुबा साम्योथिम् साप्लाओ,
माङ्निङ्वाʔपाःन् के़बाःप्पाहाʔरे़ खुनिʔ साप्पन्हाʔओ नु साम्लो
सुम् साप्पन्नो इङ्गाʔ आयाःम्बेओ साप्ते़बा के़रे़क् पाःन्हाʔ
के़त्लो फाʔआङ् मे़त्निङ्ङाङ् वयाङ्लो॥”
45 हे़क्क्याङ् ये़सुरे़ खे़ङ्हाʔरे़ साम्योसाप्लाःन् कुसिङ् मे़निःत्तुर
फाʔआङ् खुनिʔ निङ्वाʔ हन्दुबिरुसिआङ्
46 खे़ङ्हाʔ अक्खे मे़त्तुसि, “निङ्वाʔफुमाङ्ङिल्ले़ सेःन्दुबा
ख्रिस्ते़ङ्ग तुक्खे चामाए पोःङ्, हे़क्क्याङ् सिःमाआङ् सुम् ये़न्नो
याम्मो हिङ्माए पोःङ् फाʔआङ् साप्ते़आङ् पत्लो॥
47 हे़क्क्याङ् खुने़ʔ कुमिङ्ङो लायोलाम् हिन्छिङ्मा नु ले़प्मिरे़न्
सुनाइङ्ङिन् यरुसले़म्मो हेःक्माआङ्के़रे़क् मे़न्छाम् सुवाङ्हाʔओ
इङ्भोःमाए पोःङ्लो॥
48 हे़क्क्याङ् खिनिʔ के़रे़क् कन् पाःन्निल्ले़न् हिन्धोःक्मिबा
के़वयिʔरो॥
49 आल्ल खे़प्से़म्मे़ʔओ, इङ्गाʔ पानुदिङ् आम्बारे़ चोगुबा
माङ्हे़क्किन्खिनिʔओ पाङ्घुङ् युःसुङ्लो, कर निङ्वाʔफुमाङ्लाम्
मुक्साम्मिल्ले़ कुधिम् मे़म्बोःङ्ङे थारिक् बा कन् ये़क्यक्कोए
वये़म्मे़ʔओ॥”

ये़सुःन् साङ्ग्राम्पेदाङ्ङो नुःङ्
मर्कुस १६.१९-२०, सेःक्युक्मिबाहाʔ १.९-११

50 हे़क्क्याङ् ये़सुरे़ खे़ङ्हाʔ बे़थानि थारिक् तेʔरुसिआङ्
कुहुक्हाʔ थाःङ् फोःक्खुर खे़ङ्हाʔ मुʔइसाम् थाःसु पिरुसिरो॥
51 खे़ङ्हाʔ मुʔइसाम् थाःसु पिरुसिर पत्छे़ल्ले़ खुने़ʔ थाःङ्धाःङ्
साङ्ग्राम्पेदाङ् ले़प्माङ् पक्खे़र पेरो॥
52 हे़क्क्याङ् कुहुʔसाम्बाहाʔ साʔरिक् खुनिʔ सिक् समे़र खुने़ʔ
सेवा मे़जोगुआङ् यरुसले़म्मो मे़नुःक्खे़ मे़बे,

53 हे़क्क्याङ् चक्मे़ल्लʔए माङ्हिम्मो निङ्वाʔफुमाङ्ङिल्ले़
कुनारा मे़भोːसुर मे़वये़रो॥

Yesu khristarɛ kunisaam
New Testament in Limbu (NP:lif:Limbu)

copyright © 2009 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Limbu

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Limbu (Devanagari)

Annapurna SIL script necessary to read

lim

Nepal

Copyright Information

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.
This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.
You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

- You must give Attribution to the work.
- You do not sell this work for a profit.
- You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.
Printed book ISBN 9789937217637

The New Testament

in Limbu

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.
You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

- You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 29 Jan 2022
1f7c9586-188f-5463-80d8-d2bbafbcfacf